Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Vinayavinicchayo

Ganthārambhakathā

1. Vanditvā sirasā seṭṭhaṃ, buddhamappaṭipuggalaṃ;
Bhavābhāvakaraṃ dhammaṃ, gaṇañceva niraṅgaṇaṃ.

2. Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnañca, hitatthāya samāhito;
Pavakkhāmi samāsena, vinayassavinicchayaṃ.

3. Anākulamasaṃkiṇṇaṃ, madhuratthapadakkamaṃ;
Paṭubhāvakaraṃ etaṃ, paramaṃ vinayakkame.

4. Apāraṃ otarantānaṃ, sāraṃ vinayasāgaraṃ;
Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnañca, nāvābhūtaṃ manoramaṃ.

5. Tasmā vinayanūpāyaṃ, vinayassavinicchayaṃ;
Avikkhittena cittena, vadato me nibodhatha.

Bhikkhuvibhaṅgo

Pārājikakathā

Paṭhamapārājikakathā

6. Tividhe tilamattampi, magge sevanacetano;
Aṅgajātaṃ pavesento, allokāse parājito.

7. Pavesanaṃ paviṭṭhaṃ vā, ṭhitamuddharaṇampi vā;
Sasikkho sādiyanto so, ṭhapetvā kiriyaṃ cuto.

8. Santhatenaṅgajātena, santhataṃ vā asanthataṃ;
Maggaṃ pana pavesento, tathevāsanthatena ca.

9. Upādinnenupādinne, anupādinnakena vā;
Ghaṭṭite anupādinne, sace sādiyatettha so.

10. Hoti pārājikakkhette, paviṭṭhe tu parājito;
Khette thullaccayaṃ tassa, dukkaṭañca viniddise.

11. Mate akkhāyite cāpi, yebhuyyakkhāyitepi ca;
Methunaṃ paṭisevanto, hoti pārājiko naro.

12. Yebhuyyakkhāyite cāpi, upaḍḍhakkhāyitepi ca;
Hoti thullaccayāpatti, sese āpatti dukkaṭaṃ.

13. Nimittamattaṃ sesetvā, khāyitepi sarīrake;
Nimitte methunaṃ tasmiṃ, sevatopi parājayo.

14. Uddhumātādisampatte, sabbatthāpi ca dukkaṭaṃ;
Khāyitākkhāyitaṃ nāma, sabbaṃ matasarīrake.

15. Chinditvā pana tacchetvā, nimittuppāṭite pana;
Vaṇasaṅkhepato tasmiṃ, sevaṃ thullaccayaṃ phuse.

16. Tato methunarāgena, patitāya nimittato;
Tāyaṃ upakkamantassa, dukkaṭaṃ maṃsapesiyaṃ.

17. Nakhapiṭṭhippamāṇepi, maṃse nhārumhi vā sati;
Methunaṃ paṭisevanto, jīvamāne parājito.

18. Kaṇṇacchiddakkhināsāsu, vatthikose vaṇesu vā;
Aṅgajātaṃ pavesento, rāgā thullaccayaṃ phuse.

19. Avasesasarīrasmiṃ, upakacchūrukādisu;
Vasā methunarāgassa, sevamānassa dukkaṭaṃ.

20. Assagomahisādīnaṃ, oṭṭhagadrabhadantinaṃ;
Nāsāsu vatthikosesu, sevaṃ thullaccayaṃ phuse.

21. Tathā sabbatiracchānaṃ, akkhikaṇṇavaṇesupi;
Avasesasarīresu, sevamānassa dukkaṭaṃ.

22. Tesaṃ allasarīresu, matānaṃ sevato pana;
Tividhāpi siyāpatti, khettasmiṃ tividhe sati.

23. Bahi methunarāgena, nimittaṃ itthiyā pana;
Nimittena chupantassa, tassa thullaccayaṃ siyā.

24. Kāyasaṃsaggarāgena, nimittena mukhena vā;
Nimittaṃ itthiyā tassa, chupato garukaṃ siyā.

25. Tathevobhayarāgena, nimittaṃ purisassapi;
Nimittena chupantassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

26. Nimittena nimittaṃ tu, tiracchānagatitthiyā;
Thullaccayaṃ chupantassa, hoti methunarāgato.

27. Kāyasaṃsaggarāgena, tiracchānagatitthiyā;
Nimittena nimittassa, chupane dukkaṭaṃ mataṃ.

28. Aṅgajātaṃ pavesetvā, tamāvaṭṭakate mukhe;
Tatthākāsagataṃ katvā, nīharantassa dukkaṭaṃ.

29. Tathā catūhi passehi, itthiyā heṭṭhimattalaṃ;
Achupantaṃ pavesetvā, nīharantassa dukkaṭaṃ.

30. Uppāṭitoṭṭhamaṃsesu, bahi nikkhantakesu vā;
Dantesu vāyamantassa, tassa thullaccayaṃ siyā.

31. Aṭṭhisaṅghaṭṭanaṃ katvā, magge duvidharāgato;

Sukke muttepi vāmutte, vāyamantassa dukkaṭaṃ.

32. Itthiṃ methunarāgena, āliṅgantassa dukkaṭaṃ;
Hatthaggāhaparāmāsa-cumbanādīsvayaṃ nayo.

33. Apade ahayo macchā, kapotā dvipadepi ca;
Godhā catuppade heṭṭhā, vatthu pārājikassime.

34. Sevetukāmatācittaṃ, magge maggappavesanaṃ;
Idamaṅgadvayaṃ vuttaṃ, paṭhamantimavatthuno.

35. Dukkaṭaṃ paṭhamasseva, sāmantamiti vaṇṇitaṃ;
Sesānaṃ pana tiṇṇampi, thullaccayamudīritaṃ.

36. ‘‘Anāpattī’’ti ñātabbaṃ, ajānantassa bhikkhuno;
Tathevāsādiyantassa, jānantassādikammino.

37. Vinaye anayūparame parame;
Sujanassa sukhānayane nayane;
Paṭu hoti padhānarato na rato;
Idha yo pana sāramate ramate.

38. Imaṃ hitavibhāvanaṃ bhāvanaṃ;
Avedi surasambhavaṃ sambhavaṃ;
Sa mārabaḷisāsane sāsane;
Samo bhavatupālinā pālinā.

Iti vinayavinicchaye paṭhamapārājikakathā niṭṭhitā.

Dutiyapārājikakathā

39. Ādiyanto harantova-haranto iriyāpathaṃ;
Vikopento tathā ṭhānā, cāventopi parājito.

40. Tattha nānekabhaṇḍānaṃ, pañcakānaṃ vasā pana;
Avahārā dasevete, viññātabbā vibhāvinā.

41. Sāhatthāṇattiko ceva, nissaggo atthasādhako;
Dhuranikkhepanañcāti, idaṃ sāhatthapañcakaṃ.

42. Pubbasahapayogo ca, saṃvidāharaṇampi ca;
Saṅketakammaṃ nemittaṃ, pubbayogādipañcakaṃ.

43. Theyyapasayhaparikappa-paṭicchannakusādikā;
Avahārā ime pañca, veditabbāva viññunā.

44. Vatthukālagghadese ca, paribhogañca pañcapi;
Ñatvā etāni kātabbo, paṇḍitena vinicchayo.

45. Dutiyaṃ vāpi kuddālaṃ, piṭakaṃ pariyesato;
Gacchato theyyacittena, dukkaṭaṃ pubbayogato.

46. Tatthajātakakaṭṭhaṃ vā, lataṃ vā chindato pana;
Dukkaṭaṃ ubhayatthāpi, vuttaṃ sahapayogato.

47. Pathaviṃ khaṇato vāpi, byūhato paṃsumeva vā;
Āmasantassa vā kumbhiṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

48. Mukhe pāsaṃ pavesetvā, khāṇuke baddhakumbhiyā;
Bandhanānaṃ vasā ñeyyo, ṭhānabhedo vijānatā.

49. Dve ṭhānāni panekasmiṃ, khāṇuke baddhakumbhiyā;
Valayaṃ rukkhamūlasmiṃ, pavesetvā katāya vā.

50. Uddharantassa khāṇuṃ vā, chindato saṅkhalimpi vā;
Thullaccayaṃ tato kumbhiṃ, ṭhānā cāveti ce cuto.

51. Paṭhamaṃ pana kumbhiṃ vā, uddharitvā tathā puna;
Ṭhānā cāveti khāṇuṃ vā, saṅkhaliṃ vāpi so nayo.

52. Ito cito ca ghaṃsanto, mūle sāreti rakkhati;
Valayaṃ khegataṃ tattha, karontova parājito.

53. Jātaṃ chindati ce rukkhaṃ, dukkaṭaṃ kumbhimatthake;
Samīpe chindato tassa, pācittiyamatatthajaṃ.

54. Antokumbhigataṃ bhaṇḍaṃ, phandāpeti sace pana;
Apabyūheti tattheva, tassa thullaccayaṃ siyā.

55. Haranto kumbhiyā bhaṇḍaṃ, muṭṭhiṃ chindati attano;
Bhājane vā gataṃ katvā, hoti bhikkhu parājito.

56. Hāraṃ vā pana pāmaṅgaṃ, suttāruḷhaṃ tu kumbhiyā;
Phandāpeti yathāvatthuṃ, ṭhānā cāveti ce cuto.

57. Sappiādīsu yaṃ kiñci, pivato pādapūraṇaṃ;
Ekeneva payogena, pītamatte parājayo.

58. Katvāva dhuranikkhepaṃ, pivantassa punappunaṃ;
Sakalampi ca taṃ kumbhiṃ, pivato na parājayo.

59. Sace khipati yaṃ kiñci, bhaṇḍakaṃ telakumbhiyaṃ;
Taṃ pādagghanakaṃ telaṃ, dhuvaṃ pivati tāvade.

60. Hatthato muttamatteva, theyyacitto vinassati;
Āviñjetvāpi vā kumbhiṃ, telaṃ gāḷeti ce tathā.

61. Telassākiraṇaṃ ñatvā, khittaṃ rittāya kumbhiyā;
Pītaṃ telañca taṃ bhaṇḍaṃ, uddharantova dhaṃsito.

62. Tattheva bhindato telaṃ, chaḍḍentassa tatheva ca;
Jhāpentassa abhogaṃ vā, karontassa ca dukkaṭaṃ.

Bhūmaṭṭhakathā.

63. Ṭhapitaṃ patthacharitvā ca, sāṭakattharaṇādikaṃ;
Veṭhetvā uddharantassa, mutte ṭhānā parābhavo.

64. Orimantena vā phuṭṭha-mokāsaṃ pārimantato;
Pārājikamatikkante, kaḍḍhato ujukampi vā.

Thalaṭṭhakathā.

65. Purato mukhatuṇḍañca, kalāpaggañca pacchato;
Dvīsu passesu pakkhanto, heṭṭhā pādanakhā tathā.

66. Uddhañcāpi sikhagganti, gagane gacchato pana;
Morassa cha paricchedā, veditabbā vibhāvinā.

67. Bhikkhu ''sassāmikaṃ moraṃ, gahessāmī''ti khegataṃ;
Hatthaṃ vāpi pasāreti, purato vāssa tiṭṭhati.

68. Moropi gagane pakkhe, cāreti na ca gacchati;
Dukkaṭaṃ gamanacchede, āmasantassa ceva taṃ.

69. Ṭhānā moramamocento, phandāpeti sace pana;
Evaṃ phandāpane tassa, thullaccayamudīritaṃ.

70. Aggahetvā gahetvā vā, hatthena pana attano;
Ṭhānā cāveti ce moraṃ, sayaṃ ṭhānā cuto siyā.

71. Phuṭṭhokāsaṃ mukhaggena, kalāpaggena vā pana;
Kalāpaggena vā phuṭṭhaṃ, mukhatuṇḍena bhikkhu ce.

72. Atikkāmeyya yo moraṃ, ṭhānā cāveti nāma so;
Eseva ca nayo pāda-sikhāpakkhesu dīpito.

73. Gagane pana gacchanto, kare moro nilīyati;
Taṃ kareneva cārento, phandāpetīti vuccati.

74. Sace gaṇhāti taṃ moraṃ, itarena karena so;
Cāvitattā pana ṭhānā, bhikkhu ṭhānā cuto siyā.

75. Itaraṃ pana morassa, upaneti sace karaṃ;
Na doso tattha uḍḍetvā, sayameva nilīyati.

76. Disvā aṅge nilīnaṃ taṃ, theyyacittena gacchato;
Pāde thullaccayaṃ hoti, dutiye ca parājayo.

77. Bhūmiyaṃ ṭhitamorassa, tīṇi ṭhānāni paṇḍito;
Pādānañca kalāpassa, vasena paridīpaye.

78. Tato kesaggamattampi, moraṃ pathavito pana;
Hoti pārājikaṃ tassa, ukkhipantassa bhikkhuno.

79. Chijjamānaṃ suvaṇṇādiṃ, patte patati ce pana;
Hatthena uddharantassa, tassa pārājikaṃ siyā.

80. Sace anuddharitvāva, theyyacittena gacchati;
Dutiye padavārasmiṃ, pārājikamudīraye.

81. Eseva ca nayo ñeyyo, hatthe vattheva matthake;
Taṃ taṃ tassa bhave ṭhānaṃ, yattha yattha patiṭṭhitaṃ.

Ākāsaṭṭhakathā.

82. Theyyacittena yaṃ kiñci, mañcapīṭhādisuṭṭhitaṃ;
Āmāsampi anāmāsaṃ, āmasantassa dukkaṭaṃ.

83. Saṃharitvā sace vaṃse, ṭhapitaṃ hoti cīvaraṃ;
Katvā punorato bhogaṃ, tathā antañca pārato.

84. Cīvarena phuṭṭhokāso, ṭhānaṃ tassa pavuccati;
Na tu cīvaravaṃso so, hotīti sakalo mato.

85. Orimantena okāsaṃ, phuṭṭhaṃ tamitarena vā;
Itarenapi vā phuṭṭhaṃ, orimantena vā puna.

86. Dakkhiṇantena phuṭṭhaṃ vā, vāmantenitarena vā;
Vāmantena phuṭṭhaṭṭhānaṃ, atikkāmayato cuti.

87. Uddhaṃ vā ukkhipantassa, cīvaraṃ pana vaṃsato;
Kesaggamatte ukkhitte, tassa pārājikaṃ bhave.

88. Rajjukena ca bandhitvā, ṭhapitaṃ pana cīvaraṃ;
Thullaccayaṃ vimocento, mutte pārājikaṃ phuse.

89. Veṭhetvā ṭhapitaṃ vaṃse, nibbeṭhentassa bhikkhuno;
Valayaṃ chindato vāpi, mocentassapyayaṃ nayo.

90. Cīvarassa pasāretvā, ṭhapitassa hi vaṃsake;
Saṃharitvā tu nikkhitte, cīvare viya nicchayo.

91. Sikkāya pakkhipitvā yaṃ, laggitaṃ hoti bhaṇḍakaṃ;
Sikkāto taṃ haranto vā, saha sikkāya vā cuto.

92. Kuntādiṃ nāgadantesu, ṭhitesu paṭipāṭiyā;
Agge vā pana bunde vā, gahetvā parikaḍḍhato.

93. Pārājikaṃ phuṭṭhokāsaṃ, atikkāmayato siyā;
Ujukaṃ ukkhipantassa, kesaggena parājayo.

94. Pākārābhimukho ṭhatvā, ākaḍḍhati sace pana;
Orimantaphuṭṭhokāsa-mitarantaccaye cuto.

95. Tatheva parato tassa, pellentassāpi bhikkhuno;
Bhittiṃ pana ca nissāya, ṭhapitepi ayaṃ nayo.

96. Cālentassa ca tālassa, phalaṃ vatthu hi pūrati;
Yenassa bandhanā mutte, tasmiṃ pārājikaṃ bhave.

97. Piṇḍiṃ chindati tālassa, sace pārājikaṃ siyā;
Eseva ca nayo sesa-rukkhapupphaphalesupi.

Vehāsaṭṭhakathā.

98. Gacchato hi nidhiṭṭhānaṃ, padavārena dukkaṭaṃ;
Udake pana gambhīre, tathā nimujjanādisu.

99. Tatthajātakapupphesu, yena pupphena pūrati;
Vatthu taṃ chindato pupphaṃ, tassa pārājikaṃ vade.

100. Ekanāḷassa vā passe, vāko uppalajātiyā;
Na chijjati tato yāva, tāva naṃ parirakkhati.

101. Sāmikeheva pupphesu, chinditvā ṭhapitesupi;
Pubbe vuttanayeneva, veditabbo vinicchayo.

102. Bhārabaddhāni pupphāni, chasvākāresu kenaci;
Ākārena sace tāni, ṭhānā cāveti nassati.

103. Ṭhapitaṃ pana pupphānaṃ, kalāpaṃ jalapiṭṭhiyaṃ;
Cāletvā udakaṃ puppha-ṭṭhānā cāveti ce cuto.

104. Parikappeti ce ‘‘ettha, gahessāmī’’ti rakkhati;
Uddharanto gataṭṭhānā, bhaṭṭho nāma pavuccati.

105. Accuggatassa taṃ ṭhānaṃ, jalato sakalaṃ jalaṃ;
Uppāṭetvā tato pupphaṃ, ujumuddharato pana.

106. Nāḷante jalato mutta-matte pārājikaṃ bhave;
Amutte jalato tasmiṃ, thullaccayamudīritaṃ.

107. Pupphe gahetvā nāmetvā, uppāṭeti sace pana;
Na tassa udakaṃ ṭhānaṃ, naṭṭho uppāṭitakkhaṇe.

108. Yo hi sassāmike macche, theyyacittena gaṇhati;
Baḷisenapi jālena, hatthena kuminena vā.

109. Tassevaṃ gaṇhato vatthu, yena macchena pūrati;
Tasmiṃ uddhaṭamattasmiṃ, jalā hoti parājayo.

110. Ṭhānaṃ salilajānañhi, kevalaṃ sakalaṃ jalaṃ;
Salilaṭṭhaṃ vimocento, jalā pārājiko bhave.

111. Nīrato uppatitvā yo, tīre patati vārijo;
Gaṇhato taṃ panāpattiṃ, bhaṇḍagghena viniddise.

112. Māraṇatthāya macchānaṃ, taḷāke nadiyāpi vā;
Ninne macchavisaṃ nāma, pakkhipitvā gate pana.

113. Pacchā macchavisaṃ macchā, khāditvā pilavanti ce;
Pārājikaṃ mate macche, theyyacittena gaṇhato.

114. Paṃsukūlikasaññāya, na doso koci gaṇhato;
Sāmikesvāharantesu, bhaṇḍadeyyamudīritaṃ.

115. Gahetvā sāmikā macche, sace yanti nirālayā;
Gaṇhato pana te sese, theyyacittena dukkaṭaṃ.

116. Amatesu anāpattiṃ, vadanti vinayaññuno;
Eseva ca nayo sese, kacchapādimhi vārije.

Udakaṭṭhakathā.

117. ''Nāvaṃ nāvaṭṭhaṃ vā bhaṇḍaṃ, thenetvā gaṇhissāmī''ti;
Pāduddhāre dosā vuttā, bhikkhussevaṃ gacchantassa.

118. Baddhāya nāvāya hi caṇḍasote;
Ṭhānaṃ mataṃ bandhanamekameva;
Bhikkhussa tasmiṃ muttamatte;
Pārājikaṃ tassa vadanti dhīrā.

119. Niccale udake nāva-mabandhanamavaṭṭhitaṃ;
Purato pacchato vāpi, passato vāpi kaḍḍhato.

120. Ekenantena samphuṭṭha-mokāsamitarena taṃ;
Atikkāmayato nāvaṃ, tassa pārājikaṃ siyā.

121. Tathā –

Uddhaṃ kesaggamattampi, udakamhā vimocite;
Adhonāvātalaṃ tena, phuṭṭhañca mukhavaṭṭiyā.

122. Bandhitvā pana yā tīre, ṭhapitā niccale jale;
Bandhanañca ṭhitokāso, ṭhānaṃ tassā dvidhā mataṃ.

123. Hoti thullaccayaṃ pubbaṃ, bandhanassa vimocane;
Pacchā kenacupāyena, ṭhānā cāveti ce cuto.

124. Cāvetvā paṭhamaṃ ṭhānā, pacchā bandhanamocane;
Eseva ca nayo vutto, theyyacittassa bhikkhuno.

125. Ussāretvā nikujjitvā, ṭhapitāya thale pana;
Phuṭṭhokāsova hi ṭhānaṃ, nāvāya mukhavaṭṭiyā.

126. Ñeyyo ṭhānaparicchedo;
Ākāreheva pañcahi;
Yato kutoci cāvento;
Hoti pārājiko naro.

127. Eseva ca nayo ñeyyo, nāvāyukkujjitāyapi;
Ṭhapitāyapi nāvāya, ghaṭikānaṃ tathūpari.

128. Theyyā titthe ṭhitaṃ nāvaṃ, āruhitvā sace pana;
Arittena phiyenāpi, pājentassa parājayo.

129. Sace chattaṃ paṇāmetvā, ussāpetvāva cīvaraṃ;
Laṅkārasadisaṃ katvā, gaṇhāpeti samīraṇaṃ.

130. Āgamma balavā vāto, nāvaṃ harati ce pana;
Vāteneva haṭā nāvā, na doso koci vijjati.

131. Sayameva ca yaṃ kiñci, gāmatitthamupāgataṃ;
Acāventova taṃ ṭhānā, kiṇitvā ce palāyati.

132. Avahāro na bhikkhussa, bhaṇḍadeyyamudīritaṃ;
Sayameva ca gacchantiṃ, ṭhānā cāveti ce cuto.

Nāvaṭṭhakathā.

133. Yānaṃ nāma ratho vayhaṃ, sakaṭaṃ sandamānikā;
Yānaṃ avaharissāmi, yānaṭṭhamiti vā pana.

134. Gacchato dukkaṭaṃ vuttaṃ, dutiyaṃ pariyesato;
Ṭhānā cāvanayogasmiṃ, vijjamāne parājayo.

135. Yānassa dukayuttassa, dasa ṭhānāni dīpaye;
Yānaṃ pājayato tassa, nisīditvā dhure pana.

136. Thullaccayaṃ tu goṇānaṃ, pāduddhāre viniddise;
Cakkānañhi ṭhitokāsa-matikkante parābhavo.

137. Ayuttakassāpi ca yānakassa, dhurenupatthambhaniyaṃ ṭhitassa;
Vasenupatthambhanicakkakānaṃ, ṭhānāni tīṇeva bhavanti tassa.

138. Tathā dhurena dārūnaṃ, upariṭṭhapitassa ca;
Bhūmiyampi dhureneva, tatheva ṭhapitassa ca.

139. Purato pacchato vāpi, ṭhānā cāveti ce pana;
Thullaccayaṃ tu tiṇṇampi, ṭhānā cāve parājayo.

140. Apanetvāna cakkāni, akkhānaṃ sīsakehi tu;
Ṭhitassūpari dārūnaṃ, ṭhānāni dve viniddise.

141. Kaḍḍhanto ukkhipanto vā, phuṭṭhokāsaccaye cuto;
Ṭhapitassa panaññassa, bhūmiyaṃ yassa kassaci.

142. Akkhuddhīnaṃ dhurassāti, pañca ṭhānāni dīpaye;
Uddhīsu vā gahetvā taṃ, ṭhānā cāveti ce cuto.

143. Ṭhapitassa hi cakkassa, nābhiyā pana bhūmiyaṃ;
Ekameva siyā ṭhānaṃ, paricchedopi pañcadhā.

144. Phusitvā yaṃ ṭhitaṃ bhūmiṃ, nemipassena nābhiyā;
Ṭhānāni dve bhavantassa, naṭṭho tesamatikkame.

145. Disvā yānamanārakkhaṃ, paṭipannaṃ mahāpathe;
Āruhitvā acodetvā, kiṇitvā yāti vaṭṭati.

Yānaṭṭhakathā.

146. Sīsakkhandhakaṭolamba-vasā bhāro catubbidho;
Tattha sīsagataṃ bhāraṃ, āmasantassa dukkaṭaṃ.

147. Ito cito ca ghaṃsanto, theyyacittena yo pana;
Sirasmiṃyeva sāreti, tassa thullaccayaṃ siyā.

148. Khandhaṃ oropite bhāre, tassa pārājikaṃ mataṃ;
Sīsato kesamattampi, mocentopi parājito.

149. Bhāraṃ pathaviyaṃ kiñci, ṭhapetvā suddhamānaso;
Pacchā taṃ theyyacittena, uddharanto parājito.522

150. Ettha vuttanayeneva, sesesupi asesato;
Bhāresu matisārena, veditabbo vinicchayo.

Bhāraṭṭhakathā.

151. Dukkaṭaṃ muninā vuttaṃ, ārāmaṃ abhiyuñjato;
Parājeti paraṃ dhammaṃ, caranto ce parājito.522

152. Vimatiṃ janayantassa, tassa thullaccayaṃ siyā;
Parajjati sayaṃ dhammaṃ, caranto yopi tassa ca.

153. Sāmino dhuranikkhepe, ‘‘na dassāmī’’ti cattano;
Pārājikaṃ bhave tassa, sabbesaṃ kūṭasakkhinaṃ.

Ārāmaṭṭhakathā.

154. Vihāraṃ saṅghikaṃ kiñci, acchinditvāna gaṇhituṃ;
Sabbesaṃ dhuranikkhepā-bhāvatova na sijjhati.

Vihāraṭṭhakathā.

155. Sīsāni sāliādīnaṃ, nirumbhitvāna gaṇhato;
Asitena ca lāyitvā, chinditvā vā karena ca.

156. Yasmiṃ bījepi vā vatthu, sīse pūreti muṭṭhiyaṃ;
Bandhanā mocite tasmiṃ, tassa pārājikaṃ bhave.

157. Acchinno pana daṇḍo vā, taco vā appamattako;
Vīhināḷampi vā dīghaṃ, anikkhantova rakkhati.

158. Sace so parikappeti, ‘‘madditvā panidaṃ ahaṃ;
Papphoṭetvā ito sāraṃ, gaṇhissāmī’’ti rakkhati.

159. Maddanuddharaṇe natthi, doso papphoṭanepi vā;
Attano bhājanagataṃ, karontassa parājayo.

160. Jānaṃ kesaggamattampi, pathaviṃ parasantakaṃ;

Theyyacittena ce khīlaṃ, saṅkāmeti parājayo.

161. Tañca kho sāmikānaṃ tu, dhuranikkhepane sati;
Anagghā bhūmi nāmesā, tasmā evamudīritaṃ.

162. Gahetabbā sace hoti, dvīhi khīlehi yā pana;
Ādo thullaccayaṃ tesu, dutiyeva parājayo.

163. Ñāpetukāmo yo bhikkhu, ‘‘mamedaṃ santaka’’nti ca;
Rajjuṃ vāpi pasāreti, yaṭṭhiṃ pāteti dukkaṭaṃ.

164. Yehi dvīhi payogehi, attano santakaṃ siyā;
Ādo thullaccayaṃ tesu, dutiye ca parājayo.

Khettaṭṭhakathā.

165. Khette vuttanayeneva, vatthuṭṭhassa vinicchayo;
Gāmaṭṭhepi ca vattabbaṃ, apubbaṃ natthi kiñcipi.

Vatthuṭṭhagāmaṭṭhakathā.

166. Tiṇaṃ vā pana paṇṇaṃ vā, lataṃ vā kaṭṭhameva vā;
Bhaṇḍaggheneva kātabbo, gaṇhanto tatthajātakaṃ.

167. Mahagghe pana rukkhasmiṃ, chinnamattepi nassati;
Tacchetvā ṭhapito rukkho, gahetabbo na kocipi.

168. Chinditvā ṭhapitaṃ mūle, rukkhamaddhagataṃ pana;
‘‘Chaḍḍito sāmikehī’’ti, gahetuṃ pana vaṭṭati.

169. Lakkhaṇe challiyonaddhe, na doso koci gaṇhato;
Ajjhāvutthaṃ kataṃ vāpi, vinassantañca gaṇhato.

170. Yo cārakkhaṭṭhānaṃ patvā, katvā kammaṭṭhānādīni;
Citte cintento vā aññaṃ, bhaṇḍadeyyaṃ hotevassa.

171. Varāhabyagghacchataracchakādito;
Upaddavā muccitukāmatāya yo;
Tatheva taṃ ṭhānamatikkameti ce;
Na koci doso pana bhaṇḍadeyyakaṃ.

172. Idamārakkhaṇaṭṭhānaṃ, garukaṃ suṅkaghātato;
Tasmā dukkaṭamuddiṭṭhaṃ, tamanokkamma gacchato.

173. Etaṃ pariharantassa, theyyacittena satthunā;
Pārājikamanuddiṭṭhaṃ, ākāsenāpi gacchato.

174. Tasmā ettha visesena, satisampannacetasā;
Appamattena hotabbaṃ, piyasīlena bhikkhunā.

Araññaṭṭhakathā.

175. Toyadullabhakālasmiṃ, bhājane gopitaṃ jalaṃ;
Āviñjitvā pavesetvā, chiddaṃ katvāpi vā tathā.

176. Vāpiyaṃ vā taḷāke vā, bhājanaṃ attano pana;
Gaṇhantassa pavesetvā, bhaṇḍagghena viniddise.

177. Chindato mariyādaṃ tu, adinnādānapubbato;
Bhūtagāmena saddhimpi, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

178. Anto ṭhatvā bahi ṭhatvā, chindanto ubhayatthapi;
Bahiantena kātabbo, antoantena majjhato.

Udakakathā.

179. Vārena sāmaṇerā yaṃ, dantakaṭṭhamaraññato;
Ānetvācariyānampi, āharanti sace pana.

180. Chinditvā yāva saṅghassa, na niyyādenti te pana;
Ābhataṃ tāva taṃ sabbaṃ, tesameva ca santakaṃ.

181. Tasmā taṃ theyyacittena, gaṇhantassa ca bhikkhuno;
Garubhaṇḍañca saṅghassa, bhaṇḍagghena parābhavo.

182. Yadā niyyāditaṃ tehi, tato paṭṭhāya saṅghikaṃ;
Gaṇhantassāpi theyyāya, avahāro na vijjati.

183. Arakkhattā yathāvuḍḍha-mabhājetabbatopi ca;
Sabbasādhāraṇattā ca, aññaṃ viya na hotidaṃ.

Dantakaṭṭhakathā.

184. Aggiṃ vā deti satthena, ākoṭeti samantato;
Ākoṭeti visaṃ vāpi, maṇḍūkaṇṭakanāmakaṃ.

185. Yena vā tena vā rukkho, vinassati ca ḍayhati;
Sabbattha bhikkhuno tassa, bhaṇḍadeyyaṃ pakāsitaṃ.

Vanappatikathā.

186. Sīsato kaṇṇato vāpi, gīvato hatthatopi vā;
Chinditvā vāpi mocetvā, gaṇhato theyyacetasā.

187. Hoti mocitamattasmiṃ, sīsādīhi parājayo;
Thullaccayaṃ karontassa, ākaḍḍhanavikaḍḍhanaṃ.

188. Hatthā anīharitvāva, valayaṃ kaṭakampi vā;
Aggabāhuñca ghaṃsanto, cāreti aparāparaṃ.

189. Tamākāsagataṃ coro, karoti yadi rakkhati;
Saviññāṇakato mūle, valayaṃva na hotidaṃ.

190. Nivatthaṃ pana vatthaṃ yo, acchindati parassa ce;
Paropi pana lajjāya, sahasā taṃ na muñcati.

191. Ākaḍḍhati ca coropi, so paro tāva rakkhati;
Parassa hatthato vatthe, muttamatte parājayo.

192. Sabhaṇḍahārakaṃ bhaṇḍaṃ, nentassa paṭhame pade;
Thullaccayamatikkante, dutiyeva cuto siyā.

193. Pātāpeti sace bhaṇḍaṃ, tajjetvā theyyacetano;
Parassa hatthato bhaṇḍe, muttamatte parājayo.

194. Athāpi parikappetvā, pātāpeti va yo pana;
Tassa pātāpane vuttaṃ, dukkaṭāmasanepi ca.

195. Phandāpeti yathāvatthuṃ, ṭhānā cāveti ce cuto;
‘‘Tiṭṭha tiṭṭhā’’ti vadato, na doso chaḍḍitepi ca.

196. Āgantvā theyyacittena, pacchā taṃ gaṇhato siyā;
Pārājikaṃ taduddhāre, sālaye sāmike gate.

197. Gaṇhato sakasaññāya, gahaṇe pana rakkhati;
Bhaṇḍadeyyaṃ tathā paṃsu-kūlasaññāya gaṇhato.

198. ‘‘Tiṭṭha tiṭṭhā’’ti vutto ca, chaḍḍetvā pana bhaṇḍakaṃ;
Katvāva dhuranikkhepaṃ, bhīto corā palāyati.

199. Gaṇhato theyyacittena, uddhāre dukkaṭaṃ puna;
Dātabbamāharāpente, adentassa parājayo.

200. ‘‘Kasmā? Tassa payogena, chaḍḍitattā’’ti sādaraṃ;
Mahāaṭṭhakathāyaṃ tu, vuttamaññāsu nāgataṃ.

Haraṇakathā.

201. Sampajānamusāvādaṃ, ‘‘na gaṇhāmī’’ti bhāsato;
Adinnādānapubbattā, dukkaṭaṃ hoti bhikkhuno.

202. ‘‘Raho mayā panetassa, ṭhapitaṃ kiṃ nu dassati’’;
Iccevaṃ vimatuppāde, tassa thullaccayaṃ siyā.

203. Tasmiṃ dāne nirussāhe, paro ce nikkhipe dhuraṃ;
Ubhinnaṃ dhuranikkhepe, bhikkhu hoti parājito.

204. Cittenādātukāmova, ‘‘dassāmī’’ti mukhena ce;
Vadato dhuranikkhepe, sāmino hi parājayo.

Upanidhikathā.

205. Suṅkaghātassa antova, ṭhatvā pāteti ce bahi;
Dhuvaṃ patati ce hatthā, muttamatte parājayo.

206. Taṃ rukkhe khāṇuke vāpi, hutvā paṭihataṃ puna;
Vātukkhittampi vā anto, sace patati rakkhati.

207. Patitvā bhūmiyaṃ pacchā, vaṭṭantaṃ pana bhaṇḍakaṃ;
Sace pavisatyantova, tassa pārājikaṃ siyā.

208. Ṭhatvā ṭhatvā pavaṭṭantaṃ, paviṭṭhaṃ ce parājayo;
Atiṭṭhamānaṃ vaṭṭitvā, paviṭṭhaṃ pana rakkhati.

209. Iti vuttaṃ daḷhaṃ katvā, **kurundaṭṭhakathā**disu;
Sārato taṃ gahetabbaṃ, yuttaṃ viya ca dissati.

210. Sayaṃ vā yadi vaṭṭeti, vaṭṭāpeti parena vā;
Aṭṭhatvā vaṭṭamānaṃ taṃ, gataṃ nāsakaraṃ siyā.

211. Ṭhatvā ṭhatvā sace anto, bahi gacchati rakkhati;
Ṭhapite suddhacittena, sayaṃ vaṭṭati vaṭṭati.

212. Gacchante pana yāne vā, gaje vā taṃ ṭhapeti ce;
Bahi nīharaṇatthāya, nāvahāropi nīhaṭe.

213. Ṭhapite ṭhitayāne vā, payogena vinā gate;
Satipi theyyacittasmiṃ, avahāro na vijjati.

214. Sace pājeti taṃ yānaṃ, ṭhapetvā yānake maṇiṃ;
Siyā pārājikaṃ tassa, sīmātikkamane pana.

215. Suṅkaṭṭhāne mataṃ suṅkaṃ, gantuṃ datvāva vaṭṭati;
Seso idha kathāmaggo, araññaṭṭhakathāsamo.

Suṅkaghātakathā.

216. **Antojātaṃ dhanakkītaṃ,** dinnaṃ vā pana kenaci;
Dāsaṃ **karamarānītaṃ,** harantassa parājayo.

217. Bhujissaṃ vā harantassa, mānusaṃ mātarāpi vā;
Pitarāṭhapitaṃ vāpi, avahāro na vijjati.

218. Taṃ palāpetukāmova, ukkhipitvā bhujehi vā;
Taṃ ṭhitaṭṭhānato kiñci, saṅkāmeti parājayo.

219. Tajjetvā padasā dāsaṃ, nentassa padavārato;
Honti āpattiyo vuttā, tassa thullaccayādayo.

220. Hatthādīsu gahetvā taṃ, kaḍḍhatopi parājayo;
‘‘Gaccha yāhi palāyā’’ti, vadatopi ayaṃ nayo.

221. Vegasāva palāyantaṃ, ‘‘palāyā’’ti ca bhāsato;
Hoti pārājikenassa, anāpatti hi bhikkhuno.

222. Saṇikaṃ pana gacchantaṃ, sace vadati sopi ca;
Sīghaṃ gacchati ce tassa, vacanena parājayo.

223. Palāyitvā sace aññaṃ, gāmaṃ vā nigamampi vā;
Gataṃ disvā tato tañce, palāpeti parājayo.

Pāṇakathā.

224. Theyyā sappakaraṇḍaṃ ce, parāmasati dukkaṭaṃ;
Phandāpeti yathāvatthuṃ, ṭhānato cāvane cuto.

225. Ugghāṭetvā karaṇḍaṃ tu, sappamuddharato pana;
Karaṇḍatalato mutte, naṅguṭṭhe tu parājayo.

226. Ghaṃsitvā kaḍḍhato sappaṃ, naṅguṭṭhe mukhavaṭṭito;
Tassa sappakaraṇḍassa, muttamatte parājayo.

227. Karaṇḍaṃ vivaritvā ce, pakkosantassa nāmato;
So nikkhamati ce sappo, tassa pārājikaṃ siyā.

228. Tathā katvā tu maṇḍūka-mūsikānaṃ ravampi vā;
Pakkosantassa nāmena, nikkhantepi parājayo.

229. Mukhaṃ avivaritvāva, karontassevameva ca;
Yena kenaci nikkhante, sappe pārājikaṃ siyā.

230. Mukhe vivarite sappo, sayameva palāyati;
Na pakkosati ce tassa, bhaṇḍadeyyamudīritaṃ.

Apadakathā.

231. Theyyacittena yo hatthiṃ, karotāmasanādayo;
Honti āpattiyo tassa, tividhā dukkaṭādayo.

232. Sālāyaṃ ṭhitahatthissa, antovatthaṅgaṇesupi;
Ṭhānaṃ sālā ca vatthu ca, aṅgaṇaṃ sakalaṃ siyā.

233. Abaddhassa hi baddhassa, ṭhitaṭṭhānañca bandhanaṃ;
Tasmā tesaṃ vasā hatthiṃ, harato kāraye budho.

234. Nagarassa bahiddhā tu, ṭhitassa pana hatthino;
Ṭhitaṭṭhānaṃ bhave ṭhānaṃ, padavārena kāraye.

235. Nipannassa gajassekaṃ, ṭhānaṃ taṃ uṭṭhapeti ce;
Tasmiṃ uṭṭhitamatte tu, tassa pārājikaṃ siyā.

236. Eseva ca nayo ñeyyo, turaṅgamahisādisu;
Natthi kiñcipi vattabbaṃ, dvipadepi bahuppade.

Catuppadakathā.

237. Paresanti vijānitvā, paresaṃ santakaṃ dhanaṃ;
Garukaṃ theyyacittena, ṭhānā cāveti ce cuto.

238. Anāpatti sasaññissa, tiracchānapariggahe;
Tāvakālikavissāsa-ggāhe petapariggahe.

239. Yo panettha ca vattabbo, **pāḷimuttavinicchayo**;
Taṃ mayaṃ paratoyeva, bhaṇissāma pakiṇṇake.

240. Parājitānekamalena vuttaṃ;
Pārājikaṃ yaṃ dutiyaṃ jinena;
Vutto samāsena mayassa cattho;
Vattuṃ asesena hi ko samattho.

Iti vinayavinicchaye dutiyapārājikakathā niṭṭhitā.

Tatiyapārājikakathā

241. Manussajātiṃ jānanto, jīvitā yo viyojaye;
Nikkhipeyyassa satthaṃ vā, vadeyya maraṇe guṇaṃ.

242. Deseyya maraṇūpāyaṃ, hotāyampi parājito;
Asandheyyova so ñeyyo, dvedhā bhinnasilā viya.

243. Vuttā pāṇātipātassa, payogā cha mahesinā;
Sāhatthiko tathāṇatti-nissaggithāvarādayo.

244. Tattha kāyena vā kāya-paṭibaddhena vā sayaṃ;
Mārentassa paraṃ ghāto, ayaṃ **sāhatthiko** mato.

245. ‘‘Evaṃ tvaṃ paharitvā taṃ, mārehī’’ti ca bhikkhuno;
Parassāṇāpanaṃ nāma, aya**māṇattiko** nayo.

246. Dūraṃ māretukāmassa, usuādinipātanaṃ;
Kāyena paṭibaddhena, ayaṃ **nissaggiyo** vidhi.

247. Asañcārimupāyena, māraṇatthaṃ parassa ca;
Opātādividhānaṃ tu, payogo **thāvaro** ayaṃ.

248. Paraṃ māretukāmassa, vijjāya jappanaṃ pana;
Ayaṃ **vijjāmayo** nāma, payogo pañcamo mato.

249. Samatthā māraṇe yā ca, iddhi kammavipākajā;
Aya**middhimayo** nāma, payogo samudīrito.

250. Ekeko duvidho tattha, hotīti paridīpito;
Uddesopi anuddeso, bhedo tesamayaṃ pana.

251. Bahusvapi yamuddissa, pahāraṃ deti ce pana;
Maraṇena ca tasseva, kammunā tena bajjhati.

252. Anuddissa pahārepi, yassa kassaci dehino;
Pahārappaccayā tassa, maraṇaṃ ce parājayo.

253. Mate pahaṭamatte vā, pacchā mubhayathāpi ca;
Hantā pahaṭamattasmiṃ, kammunā tena bajjhati.

254. Evaṃ sāhatthiko ñeyyo, tathā āṇattikopi ca;
Ettāvatā samāsena, dve payogā hi dassitā.

255. Vatthu kālo ca deso ca, satthañca iriyāpatho;
Karaṇassa visesoti, cha āṇattiniyāmakā.

256. Māretabbo hi yo tattha, so **''vatthū''**ti pavuccati;
Pubbaṇhādi siyā **kālo,** sattānaṃ yobbanādi ca.

257. **Deso** gāmādi viññeyyo, **satthaṃ** taṃ sattamāraṇaṃ;
Māretabbassa sattassa, nisajjādi**riyāpatho**.

258. Vijjhanaṃ bhedanañcāpi, chedanaṃ tāḷanampi vā;
Evamādividhoneko, **viseso karaṇassa** tu.

259. ''Yaṃ mārehī''ti āṇatto, aññaṃ māreti ce tato;
''Purato paharitvāna, mārehī''ti ca bhāsito.

260. Pacchato passato vāpi, paharitvāna mārite;
Vatthāṇatti visaṅketā, mūlaṭṭho pana muccati.

261. **Vatthuṃ** taṃ avirajjhitvā, yathāṇattiñca mārite;
Ubhayesaṃ yathākālaṃ, kammabaddho udīrito.

262. Āṇatto ''ajja pubbaṇhe, mārehī''ti ca yo pana;
So ce māreti sāyanhe, mūlaṭṭho parimuccati.

263. Āṇattasseva so vutto;
Kammabaddho mahesinā;
Kālassa hi visaṅketā;
Doso nāṇāpakassa so.

264. ''Ajja mārehi pubbaṇhe, svevā''ti aniyāmite;
Yadā kadāci pubbaṇhe, visaṅketo na mārite.

265. Eteneva upāyena, **kālabhedesu** sabbaso;
Saṅketo ca visaṅketo, veditabbo vibhāvinā.

266. ''Imaṃ gāme ṭhitaṃ veriṃ, mārehī''ti ca bhāsito;
Sace so pana māreti, ṭhitaṃ taṃ yattha katthaci.

267. Natthi tassa visaṅketo, ubho bajjhanti kammunā;
''Gāmeyevā''ti āṇatto, vane vā sāvadhāraṇaṃ.

268. ''Vaneyevā''ti vā vutto, gāme māreti cepi vā;
Visaṅketo viññātabbo, mūlaṭṭho parimuccati.

269. Eteneva upāyena, **sabbadesesu** bhedato;
Saṅketo ca visaṅketo, veditabbova viññunā.

270. ‘‘Satthena pana mārehi, āṇatto’’ti ca kenaci;
Yena kenaci satthena, visaṅketo na mārite.

271. ‘‘Iminā vāsinā hī’’ti, vutto aññena vāsinā;
‘‘Imassāsissa vāpi tvaṃ, dhārāyetāya māraya’’.

272. Iti vutto sace veriṃ, dhārāya itarāya vā;
Tharunā vāpi tuṇḍena, visaṅketova mārite.

273. Eteneva upāyena, **sabbāvudhakajātisu**;
Saṅketo ca visaṅketo, veditabbo visesato.

274. ‘‘Gacchantamenaṃ mārehi’’, iti vutto parena so;
Māreti naṃ nisinnaṃ ce, visaṅketo na vijjati.

275. ‘‘Nisinnaṃyeva mārehi’’, ‘‘gacchantaṃyeva vā’’ti ca;
Vutto māreti gacchantaṃ, nisinnaṃ vā yathākkamaṃ.

276. Visaṅketanti ñātabbaṃ, bhikkhunā vinayaññunā;
Eseva ca nayo ñeyyo, **sabbiriyāpathesu** ca.

277. ‘‘Mārehī’’ti ca vijjhitvā, āṇatto hi parena so;
Vijjhitvāva tamāreti, visaṅketo na vijjati.

278. ‘‘Mārehī’’ti ca vijjhitvā, āṇatto hi parena so;
Chinditvā yadi māreti, visaṅketova hoti so.

279. Eteneva upāyena, sabbesu **karaṇesupi**;
Saṅkete ca visaṅkete, veditabbo vinicchayo.

280. Dīghaṃ rassaṃ kisaṃ thūlaṃ, kāḷaṃ odātameva vā;
Āṇatto aniyāmetvā, mārehīti ca kenaci.

281. Sopi yaṃ kiñci āṇatto, sace māreti tādisaṃ;
Natthi tattha visaṅketo, ubhinnampi parājayo.

282. Manussaṃ kiñci uddissa, sace khaṇativāṭakaṃ;
Khaṇantassa ca opātaṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

283. Dukkhassuppattiyā tattha, tassa thullaccayaṃ siyā;
Patitvā ca mate tasmiṃ, tassa pārājikaṃ bhave.

284. Nipatitvā panaññasmiṃ, mate doso na vijjati;
Anuddissakamopāto, khato hoti sace pana.

285. ‘‘Patitvā ettha yo koci, maratū’’ti hi yattakā;
Maranti nipatitvā ce, dosā hontissa tattakā.

286. Ānantariyavatthusmiṃ, ānantariyakaṃ vade;
Tathā thullaccayādīnaṃ, honti thullaccayādayo.

287. Patitvā gabbhinī tasmiṃ, sagabbhā ce marissati;

Honti pāṇātipātā dve, ekovekekadhaṃsane.

288. Anubandhettha corehi, patitvā ce marissati;
Opātakhaṇakasseva, hoti pārājikaṃ kira.

289. Verino tattha pātetvā, sace mārenti verino;
Patitaṃ tattha mārenti, nīharitvā sace bahi.

290. Nibbattitvā hi opāte, matā ce opapātikā;
Asakkontā ca nikkhantuṃ, sabbattha ca parājayo.

291. Yakkhādayo panuddissa, khaṇane dukkhasambhave;
Dukkaṭaṃ maraṇe vatthu-vasā thullaccayādayo.

292. Manusseyeva uddissa, khate opātake pana;
Anāpatti patitvā hi, yakkhādīsu matesupi.

293. Tathā yakkhādayo pāṇe, khate uddissa bhikkhunā;
Nipatitvā marantesu, manussesupyayaṃ nayo.

294. ‘‘Pāṇino ettha bajjhitvā, marantū’’ti anuddisaṃ;
Pāsaṃ oḍḍeti yo tattha, sace bajjhanti pāṇino.

295. Hatthato muttamattasmiṃ, tassa pārājikaṃ siyā;
Ānantariyavatthusmiṃ, ānantariyameva ca.

296. Uddissa hi kate pāse, yaṃ panuddissa oḍḍito;
Bandhanesu tadaññesaṃ, anāpatti pakāsitā.

297. Mūlena vā mudhā vāpi, dinne pāse parassa hi;
Mūlaṭṭhasseva hotīti, kammabaddho niyāmito.

298. Yena laddho sace lopi, pāsamuggaḷitampi vā;
Thiraṃ vāpi karotevaṃ, ubhinnaṃ kammabandhanaṃ.

299. Yo pāsaṃ uggaḷāpetvā, yāti pāpabhayā sace;
Taṃ disvā puna aññopi, saṇṭhapeti hi tattha ca.

300. Baddhā baddhā maranti ce, mūlaṭṭho na ca muccati;
Ṭhapetvā gahitaṭṭhāne, pāsayaṭṭhiṃ vimuccati.

301. Gopetvāpi na mokkho hi, pāsayaṭṭhiṃ sayaṃkataṃ;
Tamañño puna gaṇhitvā, saṇṭhapeti sace pana.

302. Tappaccayā marantesu, mūlaṭṭho na ca muccati;
Nāsetvā sabbaso vā taṃ, jhāpetvā vā vimuccati.

303. Ropentassa ca sūlaṃ vā, sajjentassa adūhalaṃ;
Opātena ca pāsena, sadisova vinicchayo.

304. Anāpatti asañcicca, ajānantassa bhikkhuno;
Tathāmaraṇacittassa, matepyummattakādino.

305. Manussapāṇimhi ca pāṇasaññitā;
Sacassa cittaṃ maraṇūpasaṃhitaṃ;
Upakkamo tena ca tassa nāso;
Pañcettha aṅgāni manussaghāte.

Iti vinayavinicchaye tatiyapārājikakathā niṭṭhitā.

Catutthapārājikakathā

306. Asantamattassitameva katvā;
Bhavaṃ adhiṭṭhāya ca vattamānaṃ;
Aññāpadesañca vinādhimānaṃ;
Jhānādibhedaṃ samudācareyya.

307. Kāyena vācāyapi vā tadatthe;
Ñāteva viññattipathe abhabbo;
Yatheva tālo pana matthakasmiṃ;
Chinno abhabbo puna ruḷhibhāve.

308. Asantamevattani yo parassa;
Dīpeti jhānādimanantaraṃ so;
Jānāti ce hoti cuto hi no ce;
Jānāti thullaccayamassa hoti.

309. ‘‘Yo te vihāre vasatīdha bhikkhu;
So jhānalābhī’’ti ca dīpite ce;
Jānāti thullaccayamassa no ce;
Jānāti taṃ dukkaṭameva hoti.

310. Asantamevattani dhammametaṃ;
Atthīti katvā vadatodhimānā;
Vutto anāpattinayo panevaṃ;
Avattukāmassa tathādikassa.

311. Pāpicchatā tassa asantabhāvo;
Ārocanañceva manussakassa;
Naññāpadesena tadeva ñāṇaṃ;
Pañcettha aṅgāni vadanti dhīrā.

312. Paṭhame dutiye cante, pariyāyo na vijjati;
Dutiye tatiyeyeva, āṇatti na panetare.

313. Ādi mekasamuṭṭhānaṃ, duvaṅgaṃ kāyacittato;
Sesā ca tisamuṭṭhānā, tesamaṅgāni satta tu.

314. Sukhopekkhāyutaṃ ādi, tatiyaṃ dukkhavedanaṃ;
Dutiyañca catutthañca, tivedanamudīritaṃ.

315. Paṭhamassaṭṭha cittāni, tatiyassa duve pana;
Dutiyassa catutthassa, dasa cittāni labbhare.

316. Tasmā sacittakaṃ vuttaṃ, sabbametaṃ catubbidhaṃ;

Kriyā saññāvimokkhañca, lokavajjanti dīpitaṃ.

317. Idamāpattiyaṃyeva, vidhānaṃ pana yujjati;
Tasmā āpattiyaṃyeva, gahetabbaṃ vibhāvinā.

318. Mudupiṭṭhi ca lambī ca, mukhaggāhī nisīdako;
Pārājikā ime tesaṃ, cattāro anulomikā.

319. Bhikkhunīnañca cattāri, vibbhantā bhikkhunī sayaṃ;
Tathā ekādasābhabbā, sabbete catuvīsati.

320. Ime pārājikā vuttā, catuvīsati puggalā;
Abhabbā bhikkhubhāvāya, sīsacchinnova jīvituṃ.

321. Paṇḍako ca tiracchāno, ubhatobyañjanopi ca;
Tayo vatthuvipannā hi, ahetupaṭisandhikā.

322. Pañcānantarikā theyya-saṃvāsopi ca dūsako;
Titthipakkantako ceti, kriyānaṭṭhā panaṭṭha te.

323. Vinicchayo yo pana sārabhūto;
Pārājikānaṃ kathito mayāyaṃ;
Tassānusārena budhena ñātuṃ;
Sakkā hi sesopi asesatova.

324. Piṭake paṭubhāvakare parame;
Vinaye vividhehi nayehi yute;
Paramatthanayaṃ abhipatthayatā;
Pariyāpuṇitabbamayaṃ satataṃ.

Iti vinayavinicchaye catutthapārājikakathā niṭṭhitā.

Saṅghādisesakathā

325. Mocetukāmatācittaṃ, vāyāmo sukkamocanaṃ;
Aññatra supinantena, hoti saṅghādisesatā.

326. Parenupakkamāpetvā, aṅgajātaṃ panattano;
Sukkaṃ yadi vimoceti, garukaṃ tassa niddise.

327. Sañciccupakkamantassa, aṅgajātaṃ panattano;
Thullaccayaṃ samuddiṭṭhaṃ, sace sukkaṃ na muccati.

328. Sañciccupakkamantassa, ākāse kampanenapi;
Hoti thullaccayaṃ tassa, yadi sukkaṃ na muccati.

329. Vatthiṃ kīḷāya pūretvā, passāvetuṃ na vaṭṭati;
Nimittaṃ pana hatthena, kīḷāpentassa dukkaṭaṃ.

330. Tissannaṃ pana itthīnaṃ, nimittaṃ rattacetasā;
Purato pacchato vāpi, olokentassa dukkaṭaṃ.

331. Ekenekaṃ payogena, divasampi ca passato;
Nāpattiyā bhave aṅgaṃ, ummīlananimīlanaṃ.

332. Amocanādhippāyassa, anupakkamatopi ca;
Supinantena muttasmiṃ, anāpatti pakāsitā.

Sukkavisaṭṭhikathā.

333. Āmasanto manussitthiṃ, kāyasaṃsaggarāgato;
''Manussitthī''ti saññāya, hoti saṅghādisesiko.

334. Lomenantamaso lomaṃ, phusantassāpi itthiyā;
Kāyasaṃsaggarāgena, hoti āpatti bhikkhuno.

335. Itthiyā yadi samphuṭṭho, phassaṃ sevanacetano;
Vāyamitvādhivāseti, hoti saṅghādisesatā.

336. Ekena pana hatthena, gahetvā dutiyena vā;
Tattha tattha phusantassa, ekāvāpatti dīpitā.

337. Aggahetvā phusantassa, yāva pādañca sīsato;
Kāyā hatthamamocetvā, ekāva divasampi ca.

338. Aṅgulīnaṃ tu pañcannaṃ, gahaṇe ekato pana;
Ekāyeva siyāpatti, na hi koṭṭhāsato siyā.

339. Nānitthīnaṃ sace pañca, gaṇhātyaṅguliyo pana;
Ekato pañca saṅghādi-sesā hontissa bhikkhuno.

340. Itthiyā vimatissāpi, paṇḍakādikasaññino;
Kāyena itthiyā kāya-sambaddhaṃ phusatopi vā.

341. Paṇḍake yakkhipetīsu, tassa thullaccayaṃ siyā;
Dukkaṭaṃ kāyasaṃsagge, tiracchānagatitthiyā.

342. Bhikkhuno paṭibaddhena, kāyena pana itthiyā;
Kāyena paṭibaddhañca, phusantassapi dukkaṭaṃ.

343. Itthīnaṃ itthirūpañca, dārulohamayādikaṃ;
Tāsaṃ vatthamalaṅkāraṃ, āmasantassa dukkaṭaṃ.

344. Tatthajātaphalaṃ khajjaṃ, muggādiṃ tatthajātakaṃ;
Dhaññāni pana sabbāni, āmasantassa dukkaṭaṃ.

345. Sabbaṃ dhamanasaṅkhādiṃ, pañcaṅgaturiyampi ca;
Ratanāni ca sabbāni, āmasantassa dukkaṭaṃ.

346. Sabbamāvudhabhaṇḍañca, jiyā ca dhanudaṇḍako;
Anāmāsamidaṃ sabbaṃ, jālañca saravāraṇaṃ.

347. Suvaṇṇapaṭibimbādi, cetiyaṃ ārakūṭakaṃ;
Anāmāsanti niddiṭṭhaṃ, **kurundaṭṭhakathāya** hi.

348. Sabbaṃ onahituṃ vāpi, onahāpetumeva vā;
Vādāpetuñca vādetuṃ, vāditaṃ na ca vaṭṭati.

349. ‘‘Karissāmupahāra’’nti, vuttena pana bhikkhunā;
Pūjā buddhassa kātabbā, vattabbāti ca viññunā.

350. Sayaṃ phusiyamānassa, itthiyā pana dhuttiyā;
Avāyamitvā kāyena, phassaṃ paṭivijānato.

351. Anāpatti asañcicca, ajānantassa bhikkhuno;
Mokkhādhippāyino ceva, tathā ummattakādino.

352. Paṭhamena samānāva, samuṭṭhānādayo pana;
Kāyasaṃsaggarāgassa, tathā sukkavisaṭṭhiyā.

Kāyasaṃsaggakathā.

353. Duṭṭhullavācassādena, itthiyā itthisaññino;
Dvinnañca pana maggānaṃ, vaṇṇāvaṇṇavasena ca.

354. Methunayācanādīhi, obhāsantassa bhikkhuno;
Viññuṃ antamaso hattha-muddāyapi garuṃ siyā.

355. ‘‘Sikharaṇīsi, sambhinnā, ubhatobyañjanā’’ti ca;
Akkosavacanenāpi, garukaṃ tu suṇantiyā.

356. Punappunobhāsantassa, ekavācāya vā bahū;
Gaṇanāya ca vācānaṃ, itthīnaṃ garukā siyuṃ.

357. Sā ce nappaṭijānāti, tassa thullaccayaṃ siyā;
Ādissa bhaṇane cāpi, ubbhajāṇumadhakkhakaṃ.

358. Ubbhakkhakamadhojāṇu-maṇḍalaṃ pana uddisaṃ;
Vaṇṇādibhaṇane kāya-paṭibaddhe ca dukkaṭaṃ.

359. Thullaccayaṃ bhave tassa, paṇḍake yakkhipetisu;
Adhakkhakobbhajāṇumhi, dukkaṭaṃ paṇḍakādisu.

360. Ubbhakkhakamadhojāṇu-maṇḍalepi ayaṃ nayo;
Sabbattha dukkaṭaṃ vuttaṃ, tiracchānagatitthiyā.

361. Atthadhammapurekkhāraṃ, katvā obhāsatopi ca;
Vadatopi anāpatti, purakkhatvānusāsaniṃ.

362. Tathā ummattakādīnaṃ, samuṭṭhānādayo nayā;
Adinnādānatulyāva, vedanettha dvidhā matā.

Duṭṭhullavācākathā.

363. Vaṇṇaṃ panattano kāma-pāricariyāya bhāsato;
Tasmiṃyeva khaṇe sā ce, jānāti garukaṃ siyā.

364. No ce jānāti sā yakkhi-petidevīsu paṇḍake;
Hoti thullaccayaṃ tassa, sese āpatti dukkaṭaṃ.

365. Cīvarādīhi aññehi, vatthukāmehi attano;
Natthi doso bhaṇantassa, pāricariyāya vaṇṇanaṃ.

366. Itthisaññā manussitthī, pāricariyāya rāgitā;
Obhāso tena rāgena, khaṇe tasmiṃ vijānanaṃ.

367. Pañcaṅgāni imānettha, veditabbāni viññunā;
Samuṭṭhānādayopyassa, anantarasamā matā.

Attakāmapāricariyakathā.

368. Paṭiggaṇhāti sandesaṃ, purisassitthiyāpi vā;
Vīmaṃsati garu hoti, paccāharati ce pana.

369. ‘‘Yassā hi santikaṃ gantvā, ārocehī’’ti pesito;
Tamadisvā tadaññassa, avassārocakassa so.

370. ‘‘Ārocehī’’ti vatvā taṃ, paccāharati ce pana;
Bhikkhu saṅghādisesamhā, sañcarittā na muccati.

371. ‘‘Mātarā rakkhitaṃ itthiṃ, gaccha brūhī’’ti pesito;
Piturakkhitamaññaṃ vā, visaṅketova bhāsato.

372. Paṭiggaṇhanatādīhi, tīhi aṅgehi saṃyute;
Sañcaritte samāpanne, garukāpattimādise.

373. Dvīhi thullaccayaṃ vuttaṃ, paṇḍakādīsu tīhipi;
Ekeneva ca sabbattha, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

374. Cetiyassa ca saṅghassa, gilānassa ca bhikkhuno;
Gacchato pana kiccena, anāpatti pakāsitā.

375. Manussattaṃ tathā tassā, nanālaṃvacanīyatā;
Paṭiggaṇhanatādīnaṃ, vasā pañcaṅgikaṃ mataṃ.

376. Idañhi chasamuṭṭhānaṃ, acittakamudīritaṃ;
Alaṃvacanīyattaṃ vā, paṇṇattiṃ vā ajānato.

377. Gahetvā sāsanaṃ kāya-vikārenūpagamma taṃ;
Vīmaṃsitvā harantassa, garukaṃ kāyato siyā.

378. Sutvā yathānisinnova, vacanaṃ itthiyā puna;
Taṃ tatthevāgatasseva, ārocentassa vācato.

379. Ajānantassa paṇṇattiṃ, kāyavācāhi taṃ vidhiṃ;
Karoto harato vāpi, garukaṃ kāyavācato.

380. Jānitvāpi karontassa, garukāpattiyo tathā;
Sacittakehi tīheva, samuṭṭhānehi jāyare.

Sañcarittakathā.

381. Sayaṃyācitakeheva, kuṭikaṃ appamāṇikaṃ;
Attuddesaṃ karontassa, tathādesitavatthukaṃ.

382. Honti saṅghādisesā dve, sārambhādīsu dukkaṭaṃ;
Sace ekavipannā sā, garukaṃ ekakaṃ siyā.

383. Purisaṃ yācituṃ kamma-sahāyatthāya vaṭṭati;
Mūlacchejjavaseneva, yācamānassa dukkaṭaṃ.

384. Avajjaṃ hatthakammampi, yācituṃ pana vaṭṭati;
Hatthakammampi nāmetaṃ, kiñci vatthu na hoti hi.

385. Goṇamāyācamānassa, ṭhapetvā ñātakādike;
Dukkaṭaṃ tassa niddiṭṭhaṃ, mūlacchejjena tesupi.

386. ''Goṇaṃ demā''ti vuttepi, gahetuṃ na ca vaṭṭati;
Sakaṭaṃ dārubhaṇḍattā, gahetuṃ pana vaṭṭati.

387. Vāsipharasukuddāla-kuṭhārādīsvayaṃ nayo;
Anajjhāvutthakaṃ sabbaṃ, harāpetumpi vaṭṭati.

388. Valliādimhi sabbasmiṃ, garubhaṇḍappahonake;
Paresaṃ santakeyeva, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

389. Paccayesu hi tīsveva, viññatti na ca vaṭṭati;
Tatiye parikathobhāsa-nimittāni ca labbhare.

390. ''Adesite ca vatthusmiṃ, pamāṇenādhikaṃ kuṭiṃ;
Karissāmī''ti cintetvā, araññaṃ gacchatopi ca.

391. Pharasuṃ vāpi vāsiṃ vā, nisentassāpi dukkaṭaṃ;
Chindato dukkaṭaṃ rukkhaṃ, tassa pācittiyā saha.

392. Evaṃ pubbapayogasmiṃ, kuṭikārakabhikkhuno;
Yathāpayogamāpattiṃ, vinayaññū viniddise.

393. Yā pana dvīhi piṇḍehi, niṭṭhānaṃ tu gamissati;
Hoti thullaccayaṃ tesu, paṭhame dutiye garu.

394. Anāpatti sacaññassa, deti vippakataṃ kuṭiṃ;
Tathā bhūmiṃ samaṃ katvā, bhindatopi ca taṃ kuṭiṃ.

395. Guhaṃ leṇaṃ karontassa, tiṇapaṇṇacchadampi vā;
Vāsāgāraṃ ṭhapetvāna, aññassatthāya vā tathā.

396. Desāpetvāva bhikkhūhi, vatthuṃ pana ca bhikkhuno;
Kriyatova samuṭṭhāti, karoto appamāṇikaṃ.

397. Adesetvā karontassa, taṃ kriyākriyato siyā;
Samuṭṭhānādayo sesā, sañcarittasamā matā.

Kuṭikārasikkhāpadakathā.

398. Adesetvā sace vatthuṃ, yo kareyya mahallakaṃ;
Vihāraṃ attavāsatthaṃ, garukaṃ tassa niddise.

399. Pamāṇātikkamenāpi, doso natthi mahallake;
Tasmā kriyasamuṭṭhānā-bhāvaṃ samupalakkhaye.

400. Pamāṇaniyamābhāvā, ekasaṅghādisesatā;
Samuṭṭhānādikaṃ sesaṃ, anantarasamaṃ mataṃ.

Mahallakakathā.

401. Pārājikāni vuttāni, catuvīsati satthunā;
Bhikkhuno anurūpāni, tesu ekūnavīsati.

402. Amūlakena codeti, hutvā cāvanacetano;
Suddhaṃ vā yadi vāsuddhaṃ, tesu aññatarena yo.

403. Garukaṃ tassa āpattiṃ, katokāsamhi niddise;
Tatheva akatokāse, dukkaṭāpattiyā saha.

404. ‘‘Koṇṭhosi ca nigaṇṭhosi;
Sāmaṇerosi tāpaso;
Gahaṭṭhosi tathā jeṭṭha-;
Bbatikosi upāsako.

405. Dussīlo pāpadhammosi, antopūti avassuto’’;
Iccevampi vadantassa, garukaṃ tassa niddise.

406. Sammukhā hatthamuddāya, codentassapi taṅkhaṇe;
Taṃ ce paro vijānāti, hoti āpatti bhikkhuno.

407. Garukaṃ sammukhe ṭhatvā, codāpentassa kenaci;
Tassa vācāya vācāya, codāpentassa niddise.

408. Atha sopi ‘‘mayā diṭṭhaṃ, sutaṃ vā’’ti ca bhāsati;
Tesaṃ dvinnampi saṅghādi-seso hoti na saṃsayo.

409. Dūtaṃ vā pana pesetvā, paṇṇaṃ vā pana sāsanaṃ;
Codāpentassa āpatti, na hotīti pakāsitā.

410. Tathā saṅghādisesehi, vutte cāvanasaññino;
Hoti pācittiyāpatti, sesāpattīhi dukkaṭaṃ.

411. Akkosanādhippāyassa, akatokāsamattanā;
Saha pācittiyenassa, vadantassa ca dukkaṭaṃ.

412. Asammukhā vadantassa, āpattīhipi sattahi;
Tathā kammaṃ karontassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

413. Na dosummattakādīnaṃ, hoti pañcaṅgasaṃyutaṃ;

Upasampannatā tasmiṃ, puggale suddhasaññitā.

414. Pārājikena codeti, yena tassa amūlatā;
Sammukhā codanā ceva, tassa cāvanasaññino.

415. Taṅkhaṇe jānanañceva, pañcaṅgāni bhavanti hi;
Idaṃ tu tisamuṭṭhānaṃ, sacittaṃ dukkhavedanaṃ.

Duṭṭhadosakathā.

416. Lesamattamupādāya, bhikkhumantimavatthunā;
Codeyya garukāpatti, sace cāvanacetano.

417. Codeti vā tathāsaññī, codāpeti parena vā;
Anāpatti siyā seso, anantarasamo mato.

Dutiyaduṭṭhadosakathā.

418. Samaggassa ca saṅghassa, bhedatthaṃ vāyameyya yo;
Bhedahetuṃ gahetvā vā, tiṭṭheyya paridīpayaṃ.

419. So hi bhikkhūhi vattabbo, ‘‘bhedatthaṃ mā parakkama’’;
Iti ‘‘saṅghassa mā tiṭṭha, gahetvā bhedakāraṇaṃ’’.

420. Vuccamāno hi teheva, nissajjeyya na ceva yaṃ;
Samanubhāsitabbo taṃ, accajaṃ garukaṃ phuse.

421. Parakkamantaṃ saṅghassa, bhikkhuṃ bhedāya bhikkhuno;
Disvā sutvā hi ñatvā vā, avadantassa dukkaṭaṃ.

422. Gantvā ca pana vattabbo, addhayojanatādikaṃ;
Dūrampi pana gantabbaṃ, sace sakkoti tāvade.

423. Tikkhattuṃ pana vuttassa, apariccajatopi taṃ;
Dūtaṃ vā pana paṇṇaṃ vā, pesatopi ca dukkaṭaṃ.

424. Ñattiyā pariyosāne, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ;
Kammavācāhi ca dvīhi, hoti thullaccayaṃ dvayaṃ.

425. Yya-kāre pana sampatte, garukeyeva tiṭṭhati;
Passambhanti hi tissopi, bhikkhuno dukkaṭādayo.

426. Akate pana kammasmiṃ, apariccajatopi ca;
Tassa saṅghādisesena, anāpatti pakāsitā.

427. Ñattito pana pubbe vā, pacchā vā taṅkhaṇepi vā;
Asampatte yya-kārasmiṃ, paṭinissajjatopi ca.

428. Paṭinissajjato vāpi, taṃ vā samanubhāsato;
Tathevummattakādīnaṃ, anāpatti pakāsitā.

429. Yañhi bhikkhumanuddissa, macchamaṃsaṃ kataṃ bhave;
Yasmiñca nibbematiko, taṃ sabbaṃ tassa vaṭṭati.

430. Samuddissa kataṃ ñatvā, bhuñjantasseva dukkaṭaṃ;
Tathā akappiyaṃ maṃsaṃ, ajānitvāpi khādato.

431. Hatthussacchamanussānaṃ, ahikukkuradīpinaṃ;
Sīhabyagghataracchānaṃ, maṃsaṃ hoti akappiyaṃ.

432. Thullaccayaṃ manussānaṃ, maṃse sesesu dukkaṭaṃ;
Sacittakaṃ samuddissa-kataṃ sesamacittakaṃ.

433. Pucchitvāyeva maṃsānaṃ, bhikkhūnaṃ gahaṇaṃ pana;
Etaṃ vattanti vattaṭṭhā, vadanti vinayaññuno.

434. Idamekasamuṭṭhānaṃ, vuttaṃ samanubhāsanaṃ;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, akriyaṃ dukkhavedanaṃ.

Saṅghabhedakathā.

435. Dutiye saṅghabhedasmiṃ, vattabbaṃ natthi kiñcipi;
Samuṭṭhānādayopissa, paṭhamena samā matā.

Dutiyasaṅghabhedakathā.

436. Uddesapariyāpanne, bhikkhu dubbacajātiko;
Avacanīyamattānaṃ, karoti garukaṃ siyā.

437. Dubbacepi panetasmiṃ, saṅghabhedakavaṇṇane;
Sabbo vuttanayeneva, veditabbo vinicchayo.

Dubbacakathā.

438. Yo chandagāmitādīhi, pāpento kuladūsako.
Kamme kariyamāne taṃ, accajaṃ garukaṃ phuse.

439. Cuṇṇaṃ paṇṇaṃ phalaṃ pupphaṃ, veḷuṃ kaṭṭhañca mattikaṃ;
Kulasaṅgahaṇatthāya, attano vā parassa vā.

440. Santakaṃ dadato hoti, kuladūsanadukkaṭaṃ;
Bhaṇḍagghena ca kātabbo, theyyā saṅghaññasantake.

441. Saṅghikaṃ garubhaṇḍaṃ vā, senāsananiyāmitaṃ;
Yopissaravatāyeva, dento thullaccayaṃ phuse.

442. Haritvā vā harāpetvā, pakkositvāgatassa vā;
Kulasaṅgahaṇatthāya, pupphaṃ dentassa dukkaṭaṃ.

443. Haritvā vā harāpetvā, pitūnaṃ pana vaṭṭati;
Dātuṃ pupphaṃ panaññassa, āgatasseva ñātino.

444. Tañca kho vatthupūjatthaṃ, dātabbaṃ na panaññathā;
Sivādipūjanatthaṃ vā, maṇḍanatthaṃ na vaṭṭati.

445. Phalādīsupi sesesu, bhikkhunā vinayaññunā;
Pupphe vuttanayeneva, veditabbo vinicchayo.

446. Pupphādibhājane koci, āgacchati sace pana;
Sammatenassa dātabbaṃ, ñāpetvā itarena tu.

447. Upaḍḍhabhāgaṃ dātabbaṃ, iti vuttaṃ **kurundiyaṃ**;
''Thokaṃ thoka''nti niddiṭṭhaṃ, **mahāpaccariyaṃ** pana.

448. Gilānānaṃ manussānaṃ, dātabbaṃ tu sakaṃ phalaṃ;
Paribbayavihīnassa, sampattissariyassapi.

449. Saṅghārāme yathā yatra, saṅghena katikā katā;
Phalarukkhaparicchedaṃ, katvā tatrāgatassapi.

450. Phalaṃ yathāparicchedaṃ, dadato pana vaṭṭati;
''Dassetabbāpi vā rukkhā'', ''ito gaṇha phala''nti ca.

451. Sayaṃ khaṇitvā pathaviṃ, mālāgacchādiropane;
Hoti pācittiyenassa, dukkaṭaṃ kuladūsane.

452. Akappiyena vākyena, tathā ropāpanepi ca;
Sabbattha dukkaṭaṃ vuttaṃ, bhikkhuno kuladūsane.

453. Ropane dukkaṭaṃyeva, hoti kappiyabhūmiyaṃ;
Tathā ropāpane vuttaṃ, ubhayattha ca bhikkhuno.

454. Sakiṃ āṇattiyā tassa, bahūnaṃ ropane pana;
Sadukkaṭā tu pācitti, suddhaṃ vā dukkaṭaṃ siyā.

455. Kappiyeneva vākyena, ubhayattha ca bhūmiyā;
Ropane paribhogatthaṃ, na doso koci vijjati.

456. Kappiyabhūmi ce hoti, sayaṃ ropetumeva ca;
Vaṭṭatīti ca niddiṭṭhaṃ, **mahāpaccariyaṃ** pana.

457. Ārāmādīnamatthāya, sayaṃ saṃropitassa vā;
Vaṭṭateva ca bhikkhūnaṃ, taṃ phalaṃ paribhuñjituṃ.

458. Siñcane pana sabbattha, sayaṃ siñcāpanepi ca;
Akappiyodakeneva, hoti pācitti bhikkhuno.

459. Kulasaṅgahaṇatthañca, paribhogatthameva vā;
Saddhiṃ pācittiyenassa, siñcato hoti dukkaṭaṃ.

460. Tesaṃyeva panatthāya, dvinnaṃ kappiyavārinā;
Siñcane dukkaṭaṃ vuttaṃ, tathā siñcāpanepi ca.

461. Kulasaṅgahaṇatthāya, pupphānaṃ ocināpane;

Sayamocinane cāpi, sapācittiyadukkaṭaṃ.

462. Pupphānaṃ gaṇanāyassa, pupphamocinato pana;
Hoti pācittiyāpatti, kulatthaṃ ce sadukkaṭā.

463. Ganthimaṃ gopphimaṃ nāma, vedhimaṃ veṭhimampi ca;
Pūrimaṃ vāyimaṃ ceti, chabbidho pupphasaṅgaho.

464. Tattha daṇḍena daṇḍaṃ vā, vaṇṭenapi ca vaṇṭakaṃ;
Ganthitvā karaṇaṃ sabbaṃ, **''ganthima''**nti pavuccati.

465. **Gopphimaṃ** nāma gopphetvā, suttādīhi karīyati;
Ekatovaṇṭikā mālā, ubhatovaṇṭikā ca taṃ.

466. **Vedhimaṃ** nāma vijjhitvā, bundesu makulādikaṃ;
Āvutā sūciādīhi, mālāvikati vuccati.

467. **Veṭhimaṃ** nāma veṭhetvā, kataṃ mālāguṇehi vā;
Vākādīhi ca baddhaṃ vā, ''veṭhima''nti pavuccati.

468. **Pūrimaṃ** pana daṭṭhabbaṃ, pupphamālāhi pūraṇe;
Bodhiṃ pupphapaṭādīnaṃ, parikkhepesu labbhati.

469. **Vāyimaṃ** nāma daṭṭhabbaṃ, puppharūpapaṭādisu;
Pupphamālāguṇeheva, vāyitvā karaṇe pana.

470. Sabbametaṃ sayaṃ kātuṃ, kārāpetuṃ parehi vā;
Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnañca, buddhassapi na vaṭṭati.

471. Tathā kalambakaṃ kātuṃ, aḍḍhacandakameva vā;
Aññehi pūritaṃ puppha-paṭaṃ vā vāyitumpi ca.

472. Piṭṭhakācamayaṃ dāmaṃ, geṇḍupupphamayampi ca;
Kharapattamayaṃ mālaṃ, sabbaṃ kātuṃ na vaṭṭati.

473. Kaṇikārādipupphāni, vitāne baddhakaṇṭake;
Hīrādīhi paṭākatthaṃ, vijjhantassapi dukkaṭaṃ.

474. Kaṇṭakādīhi bhikkhussa, ekapupphampi vijjhituṃ;
Pupphesuyeva vā pupphaṃ, pavesetuṃ na vaṭṭati.

475. Asokapiṇḍiādīnaṃ, antare dhammarajjuyā;
Pavesentassa pupphāni, na doso koci vijjati.

476. Ṭhapitesu pavesetvā, kadalicchattabhittisu;
Kaṇṭakesupi pupphāni, vijjhantassapi dukkaṭaṃ.

477. Kappiyaṃ pana vattabbaṃ, vacanaṃ vatthupūjane;
Nimittobhāsapariyā, vaṭṭantīti pakāsitā.

478. Na kevalamakattabbaṃ, kuladūsanameva ca;
Atha kho vejjakammādi, na kattabbaṃ kudācanaṃ.

479. Kātabbaṃ pana bhesajjaṃ, pañcannaṃ sahadhamminaṃ;
Katvāpyakataviññattiṃ, kā kathā attano dhane.

480. Tathā mātāpitūnampi, tadupaṭṭhākajantuno;
Bhaṇḍukassattano ceva, veyyāvaccakarassapi.

481. Jeṭṭhabhātā kaniṭṭho ca, tathā bhaginiyo duve;
Cūḷamātā cūḷapitā, mahāmātā mahāpitā.

482. Pitucchā mātulo cāti, dasime ñātayo matā;
Imesampi dasannañca, kātuṃ vaṭṭati bhikkhuno.

483. Sace bhesajjametesaṃ, nappahoti na hoti vā;
Yācantipi ca taṃ bhikkhuṃ, dātabbaṃ tāvakālikaṃ.

484. Sace te na ca yācanti, dātabbaṃ tāvakālikaṃ;
Ābhogaṃ pana katvā vā, ‘‘dassanti puna me ime’’.

485. Etesaṃ tu kulā yāva, sattamā kuladūsanaṃ;
Bhesajjakaraṇāpatti, viññatti vā na rūhati.

486. Bhātujāyāpi vā hoti, sace bhaginisāmiko;
Sace te ñātakā honti, kātuṃ tesampi vaṭṭati.

487. Aññātakā sace honti, bhātuno anujāya vā;
‘‘Tumhākaṃ jagganaṭṭhāne, dethā’’ti ca vade budho.

488. Atha tesampi puttānaṃ, katvā dātabbameva vā;
‘‘Mātāpitūnaṃ tumhākaṃ, dethā’’ti vinayaññunā.

489. Aññopi yo koci panissaro vā;
Coropi vā yuddhaparājito vā;
Āgantuko khīṇaparibbayo vā;
Akallako ñātijanujjhito vā.

490. Etesaṃ pana sabbesaṃ, apaccāsīsatā satā;
Kātabbo paṭisanthāro, bhikkhunā sādhunādhunā.

491. Parittodakasuttāni, vutte dethāti kenaci;
Jalaṃ hatthena cāletvā, madditvā pana suttakaṃ.

492. Dātabbaṃ bhikkhunā katvā, tesameva ca santakaṃ;
Attano udakaṃ tesaṃ, suttaṃ vā deti dukkaṭaṃ.

493. Anāmaṭṭhopi dātabbo, piṇḍapāto vijānatā;
Dvinnaṃ mātāpitūnampi, tadupaṭṭhāyakassa ca.

494. Issarassāpi dātabbo, coradāmarikassa ca;
Bhaṇḍukassattano ceva, veyyāvaccakarassapi.

495. Dātuṃ paṇḍupalāsassa, thālakepi ca vaṭṭati;
Ṭhapetvā taṃ panaññassa, pitunopi na vaṭṭati.

496. Gihīnaṃ pana dūteyyaṃ, jaṅghapesaniyampi ca;
Satthunā dukkaṭaṃ vuttaṃ, karontassa pade pade.

497. Bhaṇḍumātāpitūnampi, veyyāvaccakarassa ca;
Sāsanaṃ sahadhammīnaṃ, harituṃ pana vaṭṭati.

498. Kuladūsanakammena, laddhaṃ aṭṭhavidhenapi;
Pañcannaṃ sahadhammīnaṃ, na ca vaṭṭati bhuñjituṃ.

499. Ajjhohāresu sabbattha, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ;
Paribhogavaseneva, sesesupi ayaṃ nayo.

500. Katvā rūpiyavohāraṃ, abhūtārocanena ca;
Uppannapaccayā sabbe, samānāti pakāsitā.

501. Viññattinuppadānañca, vejjakammamanesanaṃ;
Pāribhaṭukataṃ mugga-sūpataṃ vatthuvijjakaṃ.

502. Jaṅghapesaniyaṃ dūta-kammañca kuladūsanaṃ;
Abhūtārocanaṃ buddha-paṭikuṭṭhaṃ vivajjaye.

503. Na dosummattakādīnaṃ, paṭinissajjatopi taṃ;
Samuṭṭhānādikaṃ sabbaṃ, saṅghabhedasamaṃ mataṃ.

Kuladūsanakathā.

504. Jānaṃ yāvatihaṃ yena, chāditāpatti bhikkhunā;
Akāmā parivatthabbaṃ, tena tāvatihaṃ pana.

505. Āpatti ca anukkhitto, pahu cānantarāyiko;
Catusvapi ca taṃsaññī, tassa chādetukāmatā.

506. Chādananti panetehi, dasahaṅgehi bhikkhunā;
Channā nāma siyāpatti, aruṇuggamanena sā.

Dve bhāṇavārā niṭṭhitā.

507. Tividho parivāso hi, tividhāpetacetasā;
Paṭicchanno ca suddhanto, samodhānoti dīpito.

508. Tatrāyaṃ tu **paṭicchanna-parivāso** pakāsito;
Paṭicchannāya dātabbo, vasenāpattiyāti ca.

509. Vatthugottavasenāpi, nāmāpattivasena vā;
Kammavācā hi kātabbā, dātabbo tassa tena ca.

510. ‘‘Vattaṃ samādiyāmī’’ti, ‘‘parivāsa’’nti vā puna;
Samādiyitvā saṅghassa, ārocetabbamādito.

511. Punappunāgatānampi, ārocentova rattiyā;
Chedaṃ vā vattabhedaṃ vā, akatvāva sadā vase.

512. Parivāso visodhetuṃ, na sakkā tattha ce pana;
Nikkhipitvāna taṃ vattaṃ, vatthabbaṃ tena bhikkhunā.

513. Tattheva saṅghamajjhe vā, puggale vāpi nikkhipe;
Nikkhipāmīti vattaṃ vā, parivāsanti vā tathā.

514. Evamekapadenāpi, padehi dvīhi vā pana;
Vattaṃ nikkhipitabbaṃ taṃ, samādānepyayaṃ nayo.

515. Nikkhittakālato uddhaṃ, pakatattoti vuccati;
Puna paccūsakālasmiṃ, saddhimekena bhikkhunā.

516. Parikkhittavihārassa, dve parikkhepato bahi;
Parikkhepārahaṭṭhānā, aparikkhittato bahi.

517. Leḍḍupāte atikkamma, okkamitvā ca maggato;
Gumbena vatiyā vāpi, channaṭṭhāne ṭhitena tu.

518. Tena antoruṇeyeva, vattamādāya viññunā;
Ārocetvāruṇe tasmiṃ, vuṭṭhite tassa santike.

519. Nikkhipitvā tato vattaṃ, gantabbaṃ tu yathāsukhaṃ;
Antoyevāruṇe bhikkhu, gato ce yassa kassaci.

520. Ārocetvāva taṃ vattaṃ, nikkhipe puna paṇḍito;
Sesaṃ **samuccayassaṭṭha-kathāya** ca vibhāvaye.

521. Āpattīnañca rattīnaṃ, paricchedaṃ na jānati;
Yo tassa pana dātabbo, **''suddhanto''**ti pavuccati.

522. Eseva parisuddhehi, suddhanto duvidho mato;
Cūḷasuddhantanāmo ca, **mahāsuddhantanāmako**.

523. Duvidhopi ayaṃ ratti-paricchedaṃ ajānato;
Ekaccaṃ sakalaṃ vāpi, dātabbo vimatissa vā.

524. Itaropi **samodhāna-parivāso** tidhā mato;
So **odhānasamodhāno, agghamissakapubbako**.

525. Āpajjitvāntarāpattiṃ, chādentassa hi bhikkhuno;
Divase parivutthe tu, odhunitvā padīyate.

526. Purimāpattiyā mūla-divase tu vinicchite;
Pacchā āpannamāpattiṃ, samodhāya vidhānato.

527. Yācamānassa saṅghena, dātabbo pana bhikkhuno;
Esodhānasamodhāna-parivāso pakāsito.

528. Tathā sambahulāsvekā, dve vā sambahulāpi vā;
Yā yā cirapaṭicchannā, tāsaṃ agghavasena hi.

529. Āpattīnaṃ tato ūna-paṭicchannānameva yo;

Samodhāya padātabbo, parivāsoti vuccati.

530. Nānāvatthukasaññāyo, sabbā āpattiyo pana;
Sabbātā ekato katvā, dātabbo missako mato.

531. Parivutthaparivāsassa, mānattaṃ deyyamuttari;
Cha rattiyo paṭicchannā-paṭicchannavasā duve.

532. Tattha yā apaṭicchannā, hoti āpatti yassa tu;
Tassa dātabbamānattaṃ, **apaṭicchannanāmakaṃ**.

533. Yassāpatti paṭicchannā, parivāsāvasānake;
Tassa dātabbamānattaṃ, **''paṭicchanna''**nti vuccati.

534. Gantvā catūhi bhikkhūhi, paccūsasamaye saha;
Parivāse viniddiṭṭha-ppakāraṃ desameva ca.

535. ''Vattaṃ samādiyāmī''ti, ''mānatta''miti vā pana;
Ādiyitvāna taṃ tesaṃ, ārocetvā visārado.

536. Nikkhipe santike tesaṃ, vattaṃ tesu gatesu vā;
Bhikkhussa pubbadiṭṭhassa, ārocetvāna nikkhipe.

537. Tassa dānavidhānañca, ratticchedādiko nayo;
Ñeyyo **samuccayassaṭṭha-kathāpāḷi**vasena tu.

538. Puna taṃ ciṇṇamānattaṃ, saṅgho vīsativaggiko;
Abbheyya vidhinā bhikkhu, pakatatto punabbhito.

539. Chādentiyāpi āpattiṃ, parivāso na vijjati;
Na ca bhikkhuniyāpatti, attano chādayantiyā.

540. Chādetvā vāpi āpattiṃ, acchādetvāpi vā pana;
Kevalaṃ caritabbanti, pakkhamānattameva tu.

541. Vinayanayamatibuddhidīpanaṃ;
Vinayavinicchayametamuttamaṃ;
Vividhanayanayutaṃ upenti ye;
Vinayanaye paṭutaṃ upenti te.

Iti vinayavinicchaye saṅghādisesakathā niṭṭhitā.

Aniyatakathā

542. Raho nisajjassādena, mātugāmassa santikaṃ;
Gantukāmo nivāseti, akkhiṃ añjeti bhuñjati.

543. Payoge ca payoge ca, hoti sabbattha dukkaṭaṃ;
Gacchato padavārena, gantvā cassa nisīdato.

544. Nisajjāya ubhinnampi, payogagaṇanāya ca;

Hoti pācittiyaṃ tassa, bahukāni bahūsvapi.

545. Samīpepi ṭhito andho, antodvādasahatthake;
Na karoti anāpattiṃ, itthīnaṃ tu satampi ca.

546. Cakkhumāpi nipajjitvā, niddāyantopi kevalaṃ;
Dvāre pihitagabbhassa, nisinnopi na rakkhati.

547. Anandhe sati viññusmiṃ, ṭhitassārahasaññino;
Nisajjapaccayā doso, natthi vikkhittacetaso.

548. Na dosummattakādīnaṃ, āpattīhipi tīhipi;
Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā.

Paṭhamāniyatakathā.

549. Anandhābadhiro viññū, itthī vā purisopi vā;
Antodvādasahatthaṭṭho, anāpattikaro siyā.

550. Andho abadhiro vāpi, badhiro vāpi cakkhumā;
Na karoti anāpattiṃ, tisamuṭṭhānamevidaṃ.

Dutiyāniyatakathā.

Iti vinayavinicchaye aniyatakathā niṭṭhitā.

Nissaggiyakathā

551. Khomaṃ kappāsakoseyyaṃ, sāṇaṃ bhaṅgañca kambalaṃ;
Cīvaraṃ chabbidhaṃ vuttaṃ, jātito pana kappiyaṃ.

552. Dukūlañceva pattuṇṇaṃ, cinaṃ somārapaṭṭakaṃ;
Iddhijaṃ devadinnañca, tassetaṃ anulomikaṃ.

553. Ticīvaraṃ parikkhāra-coḷañca mukhapuñchanaṃ;
Nisīdanamadhiṭṭheyya, paccattharaṇameva ca.

554. Ekāhampi vinā bhikkhu, na vaseyya ticīvaraṃ;
Na vaseyya tathādhiṭṭhā, cātumāsaṃ nisīdanaṃ.

555. Rajitvā kappiyaṃ binduṃ, datvā tattha ticīvaraṃ;
Upapannaṃ pamāṇena, adhiṭṭhātabbameva taṃ.

556. Pacchimantena saṅghāṭi, dīghaso muṭṭhipañcakā;
Muṭṭhittikā ca tiriyaṃ, uttamantena sā pana.

557. Satthuno cīvarūnāpi, vaṭṭatīti pakāsitā;
Idamevuttarāsaṅge, pamāṇaṃ paridīpitaṃ.

558. Muṭṭhipañcakaṃ dīghantaṃ, pamāṇaṃ tiriyantato;
Aḍḍhateyyaṃ dvihatthaṃ vā, sese antaravāsake.

559. Ahatāhatakappānaṃ, saṅghāṭi diguṇā matā;
Ekapaṭṭuttarāsaṅgo, evamantaravāsako.

560. Utuddhaṭānaṃ pana cīvarānaṃ;
Saṅghāṭi bhikkhussa catugguṇā vā;
Duvepi sesā diguṇāva vuttā;
Yathāsukhaṃ vaṭṭati paṃsukūlaṃ.

561. Tīṇipi dvepi cekaṃ vā, chinditabbaṃ pahoti ce;
Sabbesu appahontesu, deyyamanvādhikampi vā.

562. Acchinnaṃ vā anādinnaṃ, dhārentassa ticīvaraṃ;
Bhikkhuno dukkaṭaṃ vuttaṃ, dubbhogena ca sevato.

563. Kusiṃ aḍḍhakusiñcāpi, maṇḍalaṃ aḍḍhamaṇḍalaṃ;
Vivaṭṭaṃ anuvivaṭṭaṃ, bāhantampi ca bhikkhuno.

564. Dassetvāva vidhiṃ sabbaṃ, pañcakādippabhedakaṃ;
Chinnaṃ samaṇasāruppaṃ, kātabbaṃ tu ticīvaraṃ.

565. Dānenacchijjagāhena, vissāsaggahaṇena ca;
Hīnāyāvattanenāpi, sikkhāya ca pahānato.

566. Paccuddhāravināsehi, liṅgassa parivattanā;
Sabbaṃ bhijjatidhiṭṭhānaṃ, chiddabhāve ticīvaraṃ.

567. Kaniṭṭhassaṅgulasseva, nakhapiṭṭhippamāṇakaṃ;
Vinividdhaṃ panacchidda-madhiṭṭhānavināsanaṃ.

568. Eko tantupi acchinno, adhiṭṭhānaṃ na bhindati;
Setabhāvaṃ karontena, dhotampi rajakena vā.

569. Paṭhamaṃ aggaḷaṃ datvā, pacchā chindati rakkhati;
Ghaṭetvā koṭiyo dve vā, pacchā chindati rakkhati.

570. Caturaṭṭhaṅgulā oraṃ, ekadvinnaṃ tirīyato;
Tiṇṇampi dīghato chiddaṃ, bhindateva vidatthiyā.

571. Nisīdanassa dīghena, bhavanti dve vidatthiyo;
Vitthārena diyaḍḍhā ca, sugatassa vidatthiyā.

572. Honti kaṇḍuppaṭicchādi, tiriyaṃ dve vidatthiyo;
Dīghatopi catassova, sugatassa vidatthiyā.

573. Dīghato sugatasseva, bhavanti cha vidatthiyo;
Vitthārenaḍḍhateyyāva, siyā vassikasāṭikā.

574. Muninā tīsu etesu, karontassa taduttariṃ;
Adhikacchedanaṃ tassa, pācittiyamudīritaṃ.

575. Mukhapuñchanacoḷassa, paccattharaṇakassa vā;
Pamāṇaṃ appamāṇena, na ceva paridīpitaṃ.

576. Sadasaṃ adasaṃ sabbaṃ, paccattharaṇacīvaraṃ;
Mahantaṃ khuddakaṃ eka-manekampi ca vaṭṭati.

577. Mukhapuñchanacoḷekaṃ, dvepi vaṭṭanti sabbathā;
Sadasaṃ adasaṃ vāpi, sadasaṃva nisīdanaṃ.

578. Adasā rajitāyeva, vaṭṭatādinnakappakā;
Vuttā kaṇḍuppaṭicchādi, tathā vassikasāṭikā.

579. Gaṇanaṃ vā pamāṇaṃ vā, na parikkhāracoḷake;
Pamāṇagaṇanātīti, bhaṇanti pakataññuno.

580. Sugataṭṭhaṅgulāyāmaṃ, caturaṅgulavitthataṃ;
Vikappanupagaṃ hoti, pacchimaṃ nāma cīvaraṃ.

581. Parissāvapaṭaṃ patta-potthakatthavikādikaṃ;
Adhiṭṭheyya parikkhāra-coḷaṃ pacchimacīvaraṃ.

582. Bahūni ekato katvā, adhiṭṭhātumpi vaṭṭati;
Mātuādīnamatthāya, ṭhapite natthi dosatā.

583. Vassamāse adhiṭṭheyya, caturo vassasāṭikaṃ;
Puna paccuddharitvā taṃ, vikappeyya tato paraṃ.

584. Tāva kaṇḍuppaṭicchādiṃ, yāva rogo na sammati;
Adhiṭṭhahitvā tato uddhaṃ, uddharitvā vikappaye.

585. ‘‘Imaṃ kaṇḍuppaṭicchādiṃ, imamantaravāsakaṃ;
Adhiṭṭhāmī’’tidhiṭṭheyya, sesesupi ayaṃ nayo.

586. ‘‘Imaṃ kaṇḍuppaṭicchādiṃ, eta’’nti ca asammukhe;
Vatvā paccuddhareyyevaṃ, sesesupi vicakkhaṇo.

587. Ābhogaṃ manasā katvā, kāyena phusanākataṃ;
Vacasādhiṭṭhitañcāti, adhiṭṭhānaṃ dvidhā mataṃ.

588. Iti sabbamidaṃ vuttaṃ, tecīvarikabhikkhuno;
Tathā vatvāvadhiṭṭheyya, taṃ parikkhāracoḷiko.

589. Ticīvaraṃ parikkhāra-coḷaṃ kātumpi vaṭṭati;
Evaṃ cudosite vutto, parihāro niratthako.

590. Na, tecīvarikasseva, vuttattā tattha satthunā;
Taṃ parikkhāracoḷassa, tasmā sabbampi vaṭṭati.

591. ‘‘Adhiṭṭheti vikappeti, anāpattī’’ti ettha ca;
Adhiṭṭhātabbakasseva, vikappanavidhānato.

592. Bhikkhussevaṃ karontassa, na doso upalabbhati;
Evañca na siyā kasmā, mukhapuñchanakādikaṃ.

593. Mukhapuñchanakādīnaṃ, tesaṃ kiccavidhānato;

Akiccassāmikassassa, adhiṭṭhānaṃ tu yujjati.

594. Nidhānamukhametanti, **mahāpaccariyaṃ** pana;
Vuttattā ca nisedhetuṃ, na sakkā vinayaññunā.

595. Cīvaraṃ paripuṇṇanti, nidānuppattitopi ca;
Nidhānamukhametanti, veditabbaṃ vibhāvinā.

596. Kusavākādicīrāni, kambalaṃ kesavālajaṃ;
Thullaccayaṃ dhārayato-lūkapakkhājinakkhipe.

597. Kadalerakadussesu, akkadusse ca potthake;
Dukkaṭaṃ tiriṭe vāpi, veṭhane kañcukepi ca.

598. Sabbanīlakamañjeṭṭha-kaṇhalohitapītake;
Mahānāmamahāraṅga-rattesupi ca dukkaṭaṃ.

599. Acchinnadasake dīgha-phalapupphadasesu ca;
Acchinnacīvarassettha, natthi kiñci akappiyaṃ.

600. Adhiṭṭheti vikappeti, vissajjeti vinassati;
Antodasāhaṃ vissāse, anāpatti pakāsitā.

601. Kathinaṃ nāma nāmena, samuṭṭhānamidaṃ pana;
Acittamakriyaṃ vuttaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Paṭhamakathinakathā.

602. Gāmādīsu padesesu, tipañcasu ticīvaraṃ;
Ṭhapetvā ekarattampi, saṅghasammutiyā vinā.

603. Bhikkhuno pana tenassa, vippavatthuṃ na vaṭṭati;
Hoti nissaggiyaṃ vippa-vasato aruṇuggame.

604. Cīvaraṃ nikkhipitvāna, nhāyantasseva rattiyaṃ;
Aruṇe uṭṭhite kiṃ nu, kātabbaṃ tena bhikkhunā.

605. Dukkaṭaṃ muninā vuttaṃ, nissaggiyanivāsane;
Tabbhayā pana so bhikkhu, naggo gacchati dukkaṭaṃ.

606. Acchinnacīvaraṭṭhāne, ṭhitattā pana bhikkhuno;
Na tassākappiyaṃ nāma, cīvaraṃ atthi kiñcipi.

607. Nigāsetvā gahetvā ca, gantvā bhikkhussa santikaṃ;
Nissajjitvā panāpatti, desetabbāva viññunā.

608. Parassa nissajjitvā taṃ, dukkaṭaṃ paribhuñjato;
Payoge ca payoge ca, hoti pārupanādisu.

609. Anāpatti tamaññassa, bhikkhuno paribhuñjato;
Adentassa ca nissaṭṭhaṃ, dukkaṭaṃ pariyāputaṃ.

610. There ca dahare maggaṃ, gacchantesu ubhosupi;
Pattacīvaramādāya, ohīne dahare pana.

611. Asampatte garuṃ tasmiṃ, uggacchatyaruṇo yadi;
Hoti nissaggiyaṃ vatthaṃ, na passambhati nissayo.

612. Muhuttaṃ vissamitvāna, gacchante dahare pana;
Hoti nissaggiyaṃ vatthaṃ, passambhati ca nissayo.

613. Sutā dhammakathā yasmiṃ, uggacchatyaruṇo yadi;
Hoti nissaggiyaṃ vatthaṃ, passambhati ca nissayo.

614. Paccuddhāre anāpatti, laddhasammutikassapi;
Antoyevāruṇe taṃ vā, vissajjeti vinassati.

615. Paṭhamena samānāva, samuṭṭhānādayo nayā;
Apaccuddharaṇaṃ ettha, akriyāti visesitaṃ.

Dutiyakathinakathā.

616. Akālacīvaraṃ māsa-paramaṃ nikkhipe sati;
Paccāsāya tato uddhaṃ, ṭhapetuṃ na ca vaṭṭati.

617. Dasāhātikkamoyeva;
Paṭhame kathine idha;
Māsassātikkamo vutto;
Seso tena samo mato.

Tatiyakathinakathā.

618. Bhikkhu bhikkhuniyā bhuttaṃ, vatthaṃ aññātikāya yo;
Dhovāpeti rajāpeti, ākoṭāpeti ce tato.

619. Tassa nissaggiyāpatti, paṭhamena pakāsitā;
Tathā sesehi ca dvīhi, dīpitaṃ dukkaṭadvayaṃ.

620. Sikkhamānāya vā hatthe, dhovanatthāya deti ce;
Sā hutvā upasampannā, pacchā dhovati so nayo.

621. Sāmaṇeraniddesepi, liṅgaṃ ce parivattati;
Bhikkhunīsupasampajja, dhote nissaggiyaṃ siyā.

622. Daharānañca bhikkhūnaṃ, hatthe vatthe niyyādite;
Parivattitaliṅgesu, tesupesa nayo mato.

623. Tathā bhikkhuniyā hatthe, dinne ‘‘dhovā’’ti cīvare;
Parivatte tu liṅgasmiṃ, sace dhovati vaṭṭati.

624. ‘‘Dhovā’’ti bhikkhunī vuttā, sace sabbaṃ karoti sā;
Dhovanappaccayāyeva, tassa nissaggiyaṃ siyā.

625. ‘‘Imasmiṃ cīvare sabbaṃ, kattabbaṃ tvaṃ karohī’’ti;

Hoti nissaggiyañceva, vadato dukkaṭadvayaṃ.

626. Ñātikāñātisaññissa, paccattharanisīdanaṃ;
Aññassa santakaṃ vāpi, dhovāpentassa dukkaṭaṃ.

627. Ekatoupasampannā, bhikkhunīnaṃ vasena yā;
Tāya dhovāpane vāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

628. Avuttā paribhuttaṃ vā, aññaṃ vā yadi dhovati;
Na doso, sañcarittena, samuṭṭhānādayo samā.

Purāṇacīvaradhovāpanakathā.

629. Vikappanupagaṃ kiñci, pacchimaṃ pana cīvaraṃ;
Gaṇhato hoti āpatti, ṭhapetvā pārivattakaṃ.

630. Payoge gahaṇatthāya, dukkaṭaṃ pariyāputaṃ;
Tassa nissaggiyāpatti, gahaṇena pakāsitā.

631. Sace anupasampanna-hatthe peseti cīvaraṃ;
Aññatra pārivattāpi, gahetuṃ pana vaṭṭati.

632. Ñātikāyapi aññāti-saññissa vimatissa vā;
Ekatoupasampanna-hatthā gaṇhāti dukkaṭaṃ.

633. ‘‘Dassāmī’’ti ca ābhogaṃ, katvā vā pārivattakaṃ;
Tāvakālikavissāsa-ggāhe doso na vijjati.

634. Aññaṃ pana parikkhāraṃ, na doso hoti gaṇhato;
Sañcarittasamuṭṭhānaṃ, idaṃ vuttaṃ kriyākriyaṃ.

Cīvarapaṭiggahaṇakathā.

635. Cīvaraṃ viññāpentassa, aññātakāppavāritaṃ;
Hoti nissaggiyāpatti, aññatra samayā pana.

636. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, tatheva dvikadukkaṭaṃ;
Ñātakeñātisaññissa, tattha vematikassa ca.

637. Samaye viññāpentassa, ñātake vā pavārite;
Aññassatthāya vā tassa, ñātake vā pavārite.

638. Anāpattīti ñātabbaṃ, tathā ummattakādino;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Aññātakaviññattikathā.

639. Appavāritamaññātiṃ, cīvaraṃ tu taduttariṃ;
Hoti nissaggiyāpatti, viññāpentassa bhikkhuno.

640. Yassa tīṇipi naṭṭhāni, dve vā ekampi vā pana;

Dve vā ekampi vā tena, sāditabbaṃ na kiñcipi.

641. Sesakaṃ āharantassa, dinne nacchinnakāraṇā;
Santake ñātakādīnaṃ, attanopi dhanena vā.

642. Anāpattīti ñātabbaṃ, tathā ummattakādino;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Tatuttarikathā.

643. Kalyāṇakamyatāhetu, āpajjati vikappanaṃ;
Cīvare pana yo tassa, lābhā nissaggiyaṃ bhave.

644. Mahagghaṃ dātukāmamhi, appagghaṃ viññāpeti yo;
Santake ñātakādīnaṃ, anāpatti pakāsitā.

645. Ñātakeññātisaññissa, dukkaṭaṃ vimatissa ca;
Sañcarittasamā vuttā, samuṭṭhānādayo nayā.

Paṭhamopakkhaṭakathā.

646. Dutiyopakkhaṭe yasmā, vattabbaṃ natthi kiñcipi;
Tasmā anantarenassa, sadisova vinicchayo.

Dutiyopakkhaṭakathā.

647. Raññā vā rājabhoggena, bhikkhumuddissamābhataṃ;
Akappiyaṃ suvaṇṇādiṃ, gahetuṃ na ca vaṭṭati.

648. Rajataṃ jātarūpaṃ vā, attano vā parassa vā;
Atthāya gaṇhituṃ kiñci, dīyamānaṃ na vaṭṭati.

649. Aññassatthāya niddiṭṭhaṃ, bhikkhuno paṭiggaṇhato;
Dukkaṭaṃ tassa hotīti, **mahāpaccariyaṃ** pana.

650. Netvā akappiyaṃ bhaṇḍaṃ, itthaṃ koci sace vade;
‘‘Idaṃ saṅghassa dammīti, puggalassa gaṇassa vā.

651. Ārāmaṃ vā vihāraṃ vā, cetiyaṃ vā karohi’’ti;
Na ca vaṭṭati taṃ vatthuṃ, sabbesaṃ sampaṭicchituṃ.

652. Anāmasitvā saṅghaṃ vā, gaṇaṃ vā puggalampi vā;
‘‘Cetiyassa vihārassa, demā’’tipi vadanti ce.

653. Taṃ hiraññaṃ suvaṇṇaṃ vā, nisedhetuṃ na vaṭṭati;
Ārāmikānaṃ vattabbaṃ, ‘‘vadantevamime’’ti ca.

654. Rajataṃ jātarūpaṃ vā, saṅghassa paṭiggaṇhato;
Hoti nissaggiyāpatti, paribhoge ca dukkaṭaṃ.

655. Taḷākassa ca khettattā, sassuppattinidānato;

Gahaṇaṃ paribhogo vā, na ca vaṭṭati bhikkhuno.

656. ‘‘Cattāro paccaye saṅgho, gaṇo vā paribhuñjatu’’;
Iccevaṃ pana vatvā ce, deti sabbampi vaṭṭati.

657. Kārāpeti ca kedāre, chindāpetvā vanaṃ pana;
Kedāresu purāṇesu, atirekampi gaṇhati.

658. Aparicchinnabhāgasmiṃ, navasassepi ‘‘ettakaṃ;
Bhāgaṃ dethā’’ti vatvā ce, uṭṭhāpeti kahāpaṇe.

659. Vatvā akappiyaṃ vācaṃ, ‘‘kasatha vapathā’’ti ca;
Uppāditañca sabbesaṃ, hoti sabbamakappiyaṃ.

660. ‘‘Ettako nāma bhāgoti, ettikāya ca bhūmiyā’’;
Patiṭṭhāpeti yo bhūmiṃ, avatvā kasathādikaṃ.

661. Sayameva pamāṇassa, jānanatthaṃ tu bhūmiyā;
Rajjuyā vāpi daṇḍena, khettaṃ mināti yo pana.

662. Khale vā rakkhati ṭhatvā, khalatopi tato puna;
Nīharāpeti vā vīhī, tassevetamakappiyaṃ.

663. ‘‘Ettakehi ca vīhīhi, idaṃ āharathā’’ti ca;
Āharanti sace vuttā, tassevetamakappiyaṃ.

664. ‘‘Ettakena hiraññena, idamāharathā’’ti ca;
Āharanti ca yaṃ vuttā, sabbesaṃ tamakappiyaṃ.

665. Pesakārakadāsaṃ vā, aññaṃ vā rajakādisu;
Ārāmikānaṃ nāmena, dente vaṭṭati gaṇhituṃ.

666. ‘‘Gāvo demā’’ti vuttepi, gahetuṃ na ca vaṭṭati;
Pañcagorasabhogatthaṃ, vutte demāti vaṭṭati.

667. Ajikādīsu eseva, nayo ñeyyo vibhāvinā;
Kappiyena ca vākyena, sabbaṃ vaṭṭati gaṇhituṃ.

668. Hatthiṃ vā mahisaṃ assaṃ, goṇaṃ kukkuṭasūkaraṃ;
Dentesu ca manussesu, na ca vaṭṭati gaṇhituṃ.

669. Paṭisiddhepi saṅghassa, datvā gacchati ce pana;
Mūlaṃ datvā ca saṅghassa, keci gaṇhanti vaṭṭati.

670. ‘‘Khettaṃ vatthuṃ taḷākaṃ vā, dema goajikādikaṃ;
Vihārassā’’ti vuttepi, nisedhetuṃ na vaṭṭati.

671. Tikkhattuṃ codanā vuttā, chakkhattuṃ ṭhānamabravi;
Yadi codetiyeva cha, codanā diguṇā ṭhiti.

672. Anāpatti acodetvā, laddhe ummattakādino;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Rājasikkhāpadakathā.

Cīvaravaggo paṭhamo.

673. Ekenāpi ca missetvā, santhataṃ kosiyaṃsunā;
Hoti nissaggiyāpatti, kārāpentassa bhikkhuno.

674. Paratthāya karontassa, kārāpentassa santhataṃ;
Aññena ca kataṃ laddhā, sevamānassa dukkaṭaṃ.

675. Anāpatti vitānaṃ vā, bhūmattharaṇameva vā;
Bhisi bibbohanaṃ vāpi, karontassādikammino.

Kosiyakathā.

676. Kāḷakeḷakalomānaṃ, suddhānaṃ santhataṃ sace;
Kareyyāpatti hotissa, sesaṃ tu paṭhamūpamaṃ.

Suddhakāḷakakathā.

677. Anāpatti tulaṃ vāpi, bahuṃ vā sabbameva vā;
Karontassa gahetvāna, odātaṃ kapilampi vā.

678. Anukkamena etāni, santhatāni ca tīṇipi;
Nissajjitvāpi laddhāni, sevamānassa dukkaṭaṃ.

679. Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā;
Imesaṃ pana tiṇṇampi, tatiyaṃ tu kriyākriyaṃ.

Dvebhāgakathā.

680. Channaṃ orena vassānaṃ, karontassa ca santhataṃ;
Hoti nissaggiyāpatti, ṭhapetvā bhikkhusammutiṃ.

681. Anāpatti paratthāya, kārāpeti karoti vā;
Kataṃ vā pana aññena, labhitvā paribhuñjato.

682. Chabbassāni karontassa, taduddhampi ca santhataṃ;
Vitāne sāṇipākāre, nissajjitvā katepi ca.

Chabbassakathā.

683. Anāpatti anādāya, asante santhate pana;
Aññassatthāya kāretuṃ, katañca paribhuñjituṃ.

684. Anādānavasenassa, sugatassa vidatthiyā;
Karaṇena ca satthārā, vuttametaṃ kriyākriyaṃ.

685. Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā;
Anantarassimassāpi, viseso nupalabbhati.

Nisīdanasanthatakathā.

686. Gacchante pana yāne vā, hatthiassādikesu vā;
Ṭhapeti yadi lomāni, sāmikassa ajānato.

687. Tiyojanamatītesu, tesu āpatti bhikkhuno;
Agacchantesu tesveva, ṭhapitesupyayaṃ nayo.

688. Yāne pana agacchante, asse vā hatthipiṭṭhiyaṃ;
Ṭhapetvā abhirūhitvā, sace sāreti vaṭṭati.

689. Na vaṭṭatīti niddiṭṭhaṃ, **kurundaṭṭhakathāya** hi;
Taṃ panaññaṃ harāpeti, vacanena virujjhati.

690. Kaṇṇacchiddesu lomāni, pakkhipitvāpi gacchato;
Hotiyeva kirāpatti, lomānaṃ gaṇanāvasā.

691. Suttakena ca bandhitvā, ṭhapitaṃ pana vaṭṭati;
Veṇiṃ katvā harantassa, āpatti paridīpitā.

692. Suṅkaghātaṃ anuppatvā, corādīhi upadduto;
Yo caññavihito vāpi, āpatti yadi gacchati.

693. Tiyojanaṃ harantassa, ūnakaṃ vā tiyojanaṃ;
Tathā paccāharantassa, tāniyeva tiyojanaṃ.

694. Nivāsatthāya vā gantvā, harantassa tato paraṃ;
Acchinnaṃ vāpi nissaṭṭhaṃ, labhitvā haratopi ca.

695. Harāpentassa aññena, harato katabhaṇḍakaṃ;
Tathā ummattakādīnaṃ, anāpatti pakāsitā.

696. Idaṃ pana samuṭṭhānaṃ, kāyato kāyacittato;
Acittaṃ kāyakammañca, ticittañca tivedanaṃ.

Eḷakalomakathā.

697. Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, lomadhovāpanampi ca;
Cīvarassa purāṇassa, dhovāpanasamaṃ mataṃ.

Eḷakalomadhovāpanakathā.

698. Gaṇheyya vā gaṇhāpeyya, rajataṃ jātarūpakaṃ;
Nissajjitvā panāpatti, desetabbāva bhikkhunā.

699. Rajataṃ jātarūpañca, ubhinnaṃ māsakopi ca;
Etaṃ catubbidhaṃ vatthu, hoti nissaggiyāvahaṃ.

700. Muttā maṇi silā saṅkho, pavāḷaṃ lohitaṅkako;
Masāragallaṃ dhaññāni, satta gomahisādikaṃ.

701. Khettaṃ vatthuṃ taḷākañca, dāsidāsādikaṃ pana;
Dukkaṭasseva vatthūni, dīpitāni mahesinā.

702. Muggamāsādikaṃ sabbaṃ, sappiādīni taṇḍulā;
Suttaṃ vatthaṃ halaṃ phālaṃ, kappiyaṃ evamādikaṃ.

703. Tatthattano panatthāya, vatthuṃ nissaggiyassa hi;
Sampaṭicchati yo bhikkhu, tassa nissaggiyaṃ siyā.

704. Saṅghādīnaṃ tamatthāya, gaṇhato dukkaṭaṃ tathā;
Dukkaṭassa ca vatthumpi, sabbatthāya ca dukkaṭaṃ.

705. Sace kahāpaṇādīnaṃ, sahassaṃ paṭigaṇhati;
Vatthūnaṃ gaṇanāyassa, āpattigaṇanā siyā.

706. Tathā sithilabaddhesu, thavikādīsu rūpato;
Āpattigaṇanā vuttā, **mahāpaccariyaṃ** pana.

707. ''Idaṃ ayyassa hotū''ti, vutte vā pana kenaci;
Sace gaṇhitukāmopi, nisedhetabbameva ca.

708. Paṭikkhittepi taṃ vatthuṃ, ṭhapetvā yadi gacchati;
Tathā gopāyitabbaṃ taṃ, yathā taṃ na vinassati.

709. ''Āharedamidaṃ gaṇha, idaṃ dehīdha nikkhipa'';
Iccevaṃ bhikkhuno vattuṃ, na vaṭṭati akappiyaṃ.

710. Ṭhapetvā rūpiyaggāhaṃ, nissaṭṭhaparivattitaṃ;
Sabbehi paribhottabbaṃ, bhājetvā sappiādikaṃ.

711. Attano pattabhāgampi, paṭiggāhakabhikkhuno;
Gahetuṃ aññato laddhaṃ, bhuñjituṃ vā na vaṭṭati.

712. Yaṃ kiñci pana sambhūtaṃ, paccayaṃ vatthuto tato;
Bhikkhuno sevamānassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

713. Ajjhārāme anāpatti, tamajjhāvasathepi vā;
Gahetvā vā gahāpetvā, nikkhipantassa bhikkhuno.

714. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, rūpiyanti arūpiye;
Saññino vimatissāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

715. Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā;
Kriyākriyamidaṃ vuttaṃ, ayameva visesatā.

Rūpiyapaṭiggahaṇakathā.

716. Vatthuṃ nissaggiyassāpi, vatthuṃ vā dukkaṭassa ca;
Kappiyassa ca vatthuṃ vā, yo nissaggiyavatthunā.

717. Vatthunā dukkaṭassāpi, vatthuṃ nissaggiyassa vā;
Parivatteti āpatti, kappiyena ca vatthunā.

718. Dukkaṭassa ca vatthuṃ vā, vatthuṃ vā kappiyassa ca;
Vatthunā dukkaṭasseva, parivatteti dukkaṭaṃ.

719. Vatthunā kappiyassāpi, tathā dukkaṭavatthukaṃ;
Parivatteti yo tassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

720. Vatthuno dukkaṭassāpi, tathā nissaggiyassa ca;
Gahaṇaṃ vāritaṃ pubbe, iminā parivattanaṃ.

721. Rūpiyanti ca saññissa, vimatissa arūpiye;
Tena dve dukkaṭā honti, cetāpentassa rūpiyaṃ.

722. Arūpiyanti saññissa, anāpatti arūpiye;
‘‘Idaṃ gahetvā dehī’’ti, vadatopi ca pañcahi.

723. Sesaṃ anantareneva, samuṭṭhānādikaṃ samaṃ;
Idaṃ kriyasamuṭṭhānaṃ, ayameva visesatā.

Rūpiyasaṃvohārakathā.

724. Kappiyaṃ kappiyeneva, parivattayato pana;
Hoti nissaggiyāpatti, ṭhapetvā sahadhammike.

725. Akappiyassa vatthussa, teneva parivattanaṃ;
Na gacchatīti niddiṭṭhaṃ, kayavikkayasaṅgahaṃ.

726. Tasmā mātāpitūnampi, vatthuṃ yaṃ kiñci kappiyaṃ;
‘‘Imaṃ dehiminā hī’’ti, vadato pana dukkaṭaṃ.

727. Sakaṃ vā deti ce bhaṇḍaṃ, evaṃ vatvāna mātuyā;
Mātuyā vā tathā bhaṇḍaṃ, sayaṃ gaṇhāti dukkaṭaṃ.

728. Sahatthaṃ parabhaṇḍasmiṃ, parahatthañca attano;
Bhaṇḍake pana sampatte, nissaggiyamudīritaṃ.

729. ‘‘Gahetvā vā idaṃ nāma, bhuñjitvā odanaṃ imaṃ;
Idaṃ nāma karohī’’ti, vattuṃ pana na vaṭṭati.

730. Vighāsādamathaññaṃ vā, ‘‘bhuñjitvā odanaṃ imaṃ;
Challiṃ vā pana valliṃ vā, kaṭṭhaṃ vā dārumeva vā.

731. Āharā’’ti vadantassa, vatthūnaṃ gaṇanāvasā;
Honti āpattiyo tassa, bhikkhuno kayavikkaye.

732. ‘‘Imañca yāguṃ piva bhuñja bhattaṃ;
Bhuttosi bhuñjissasi bhuñjasīdaṃ;
Bhattaṃ, imaṃ nāma karohi kammaṃ’’;
Icceva vattuṃ pana vaṭṭateva.

733. Bhūmiyā sodhane vāpi, limpane vatthadhovane;
Ettha kiñcāpi natthaññaṃ, bhaṇḍaṃ nissajjitabbakaṃ.

734. Nissaggiye ca vatthumhi, naṭṭhe bhuttepi vā yathā;
Desetabbāva āpatti, desetabbā tathā ayaṃ.

735. ‘‘Imināva imaṃ nāma, gahetvā dehi me’’iti;
Ācikkhati anāpatti, ṭhapetvā bhaṇḍasāmikaṃ.

736. ‘‘Idaṃ mamatthi attho me, iminā’’ti ca bhāsato;
Sesaṃ anantareneva, samuṭṭhānādikaṃ samaṃ.

Kayavikkayakathā.

Kosiyavaggo dutiyo.

737. Mattikāyomayā pattā, kappiyā jātito duve;
Tayo pattassa vaṇṇā tu, ukkaṭṭho majjhimomako.

738. Dvinnaṃ taṇḍulanāḷīnaṃ, bhattaṃ magadhanāḷiyā;
Khādanañca catubbhāgaṃ, byañjanañca tadūpiyaṃ.

739. **Ukkaṭṭho** nāma so patto, yo taṃ sabbaṃ tu gaṇhati;
Majjhimo tassupaḍḍho ca, tadupaḍḍho ca **omako**.

740. Ukkaṭṭhassa ca ukkaṭṭho, tassevomakamajjhimā;
Evaṃ majjhimaomesu, nava pattā bhavanti hi.

741. Ukkaṭṭhukkaṭṭhako tesu, apatto omakomako;
Tasmā nāpi adhiṭṭhānaṃ, na gacchanti vikappanaṃ.

742. Sesaṃ sattavidhaṃ pattaṃ, pattalakkhaṇasaṃyutaṃ;
Adhiṭṭhāya vikappetvā, paribhuñjeyya paṇḍito.

743. Dasāhaparamaṃ kālaṃ, dhāreyya atirekato;
Atikkamayato pattaṃ, tañhi nissaggiyaṃ siyā.

744. Yaṃ pattaṃ na vikappeti, yaṃ nādhiṭṭheti vā pana;
Vinayaññūhi so patto, atirekoti vaṇṇito.

745. Vattabbaṃ tu ‘‘imaṃ pattaṃ, adhiṭṭhāmī’’ti sammukhe;
‘‘Etaṃ patta’’nti dūrasmiṃ, paccuddhārepyayaṃ nayo.

746. Ābhogaṃ manasā katvā, katvā kāyavikārakaṃ;
Kāyenapi ca pattassa, adhiṭṭhānaṃ pakāsitaṃ.

747. Patto jahatidhiṭṭhānaṃ, dānabhedakanāsato;
Vibbhamuddhārapaccakkha-parivattanagāhato.

748. Kaṅgusitthappamāṇena, khenādhiṭṭhānamujjhati;
Pidahitvā adhiṭṭheyya, ayocuṇṇena vāṇiyā.

749. Yo hi nissaggiyaṃ pattaṃ, anissajjeva bhuñjati;
Dukkaṭaṃ tassa niddiṭṭhaṃ, bhutvā dhovanadhovane.

750. Suvaṇṇamaṇipatto ca, veḷuriyaphalikubbhavo;
Kaṃsakācamayo patto, tipusīsamayopi ca.

751. Tathā dārumayo patto, tambasajjhumayopi ca;
Ekādasavidho patto, vutto dukkaṭavatthuko.

752. Ghaṭasīsakaṭāho ca, tumbaṃ cassānulomikaṃ;
Tambalohamayaṃ tattha, thālakaṃ pana vaṭṭati.

753. Phalikakācakaṃsānaṃ, taṭṭikādīni kānici;
Puggalassa na vaṭṭanti, vaṭṭanti gihisaṅghikā.

754. Yaṃ kiñci sodakaṃ pattaṃ, paṭisāmeyya dukkaṭaṃ;
Sādhukaṃ vodakaṃ katvā, paṭisāmeyya paṇḍito.

755. Bhikkhuno sodakaṃ pattaṃ, otāpetuṃ na vaṭṭati;
Uṇhe na nidahetabbo, nidahantassa dukkaṭaṃ.

756. Miḍḍhante paribhaṇḍante, ṭhapetuṃ na ca vaṭṭati;
Miḍḍhiyā paribhaṇḍe vā, vitthiṇṇe pana vaṭṭati.

757. Dāruādhārake patte, dve ṭhapetumpi vaṭṭati;
Ayameva nayo daṇḍa-bhūmiādhārakesupi.

758. Taṭṭikāyapi coḷe vā, potthake kaṭasārake;
Paribhaṇḍakatāyāpi, bhūmiyaṃ vālukāsu vā.

759. Tathārūpāsu suddhāsu, ṭhapetuṃ pana vaṭṭati;
Sarajāya ṭhapentassa, dukkaṭaṃ kharabhūmiyā.

760. Daṇḍe vā nāgadante vā, laggetumpi na vaṭṭati;
Chattaṅgamañcapīṭhesu, ṭhapentassa ca dukkaṭaṃ.

761. Aṭanīsu hi bandhitvā, olambetumpi vaṭṭati;
Bandhitvā pana mañcassa, ṭhapetuṃpari vaṭṭati.

762. Mañcapīṭhaṭṭake pattaṃ, ṭhapetuṃ pana vaṭṭati;
Bhattapūropi vā chatte, ṭhapetuṃ na ca vaṭṭati.

Tayo bhāṇavārā niṭṭhitā.

763. Kavāṭaṃ na paṇāmeyya, pattahattho sace pana;
Yena kenaci aṅgena, paṇāmeyyassa dukkaṭaṃ.

764. Na nīhareyya pattena, calakānaṭṭhikāni vā;
Ucchiṭṭhamudakaṃ vāpi, nīharantassa dukkaṭaṃ.

765. Pattaṃ paṭiggahaṃ katvā, dhovituṃ hatthameva vā;
Mukhato nīhaṭaṃ patte, ṭhapetuṃ na ca vaṭṭati.

766. Anāpatti dasāhassa, antoyeva ca yo pana;
Adhiṭṭheti vikappeti, vissajjeti vinassati.

767. Paṭhamassa hi pattassa, paṭhamena mahesinā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

Paṭhamapattakathā.

768. Pañcabandhanaūnasmiṃ, patte sati ca yo pana;
Viññāpeyya navaṃ pattaṃ, tassa nissaggiyaṃ siyā.

769. Bandhanaṃ ekamuddiṭṭhaṃ, dvaṅgulāya ca rājiyā;
Bandhanāni ca cattāri, tathāṭṭhaṅgularājiyā.

770. Pañca vā rājiyo yassa, ekā vāpi dasaṅgulā;
Apatto nāmayaṃ patto, viññāpeyya tato paraṃ.

771. Ayopatto anekehi, lohamaṇḍalakehi vā;
Baddho vaṭṭati maṭṭho ce, ayocuṇṇena vāṇiyā.

772. Pattaṃ saṅghassa nissaṭṭhaṃ, tassa nissaggiyaṃ pana;
Anukampāya taṃ tasmiṃ, agaṇhantassa dukkaṭaṃ.

773. Dīyamāne tu pattasmiṃ, yassa so na ca ruccati;
Appicchatāya vā pattaṃ, taṃ na gaṇhāti vaṭṭati.

774. Apattassa tu bhikkhussa;
Na dātabboti dīpito;
Tattha yo pattapariyanto;
So deyyo tassa bhikkhuno.

775. Sace so taṃ jigucchanto, appadese ṭhapeti vā;
Vissajjeti abhogena, paribhuñjati dukkaṭaṃ.

776. Naṭṭhe bhinnepi vā patte, anāpatti pakāsitā;
Attano ñātakādīnaṃ, gaṇhato vā dhanena vā.

777. Sañcarittasamuṭṭhānaṃ, kriyaṃ paṇṇattivajjakaṃ;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Dutiyapattakathā.

778. Sappiādiṃ purebhattaṃ, bhesajjaṃ paṭigayha hi;
Sāmisampi purebhattaṃ, paribhuñjati vaṭṭati.

779. Tato paṭṭhāya sattāhaṃ, taṃ vaṭṭati nirāmisaṃ;
Sattāhātikkame tassa, nissaggiyamudīritaṃ.

780. Pacchābhattampi gaṇhitvā, katvā sannidhikārakaṃ;
Sāyato pana sattāhaṃ, vaṭṭateva nirāmisaṃ.

781. Purebhattampi pacchā vā, sayamuggahitaṃ pana;
Sarīrabhoge netabbaṃ, sāyituṃ na ca vaṭṭati.

782. Navanītaṃ purebhattaṃ, bhikkhunā gahitaṃ sace;

Tāpetvānupasampanno, deti vaṭṭati sāmisaṃ.

783. Sayaṃ tāpeti ce bhikkhu, sattāhampi nirāmisaṃ;
Tāpanaṃ navanītassa, sāmapāko na hoti so.

784. Pacchābhattaṃ gahetvā ce, yena kenaci tāpitaṃ;
Vaṭṭateva ca taṃ sappi, sattāhampi nirāmisaṃ.

785. Khīraṃ dadhiṃ cāpi paṭiggahetvā;
Sayaṃ purebhattamatho karoti;
Sappiṃ purebhattakameva tassa;
Nirāmisaṃ vaṭṭati bhikkhuno taṃ.

786. Pacchābhattakato uddhaṃ, taṃ na vaṭṭati sāyituṃ;
Savatthukassa sappissa, gahitattāva bhikkhuno.

787. Sattāhātikkamepissa, na doso koci vijjati;
''Paṭiggahetvā tānī''ti, vuttattā hi mahesinā.

788. Yathā kappiyasappimhi, nissaggiyamudīritaṃ;
Tathākappiyasappimhi, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

789. Sabbākappiyamaṃsānaṃ, vajjetvā maṃsameva ca;
Khīraṃ dadhi ca sappi ca, navanītañca vaṭṭati.

790. ''Yesaṃ kappati maṃsañhi, tesaṃ sappī''ti kiṃ idaṃ?
Paṇītabhojanassāpi, tathā sattāhakālike.

791. Nissaggiyassa vatthūnaṃ, paricchedaniyāmanaṃ;
Na cākappiyamaṃsānaṃ, sappiādi nivāritaṃ.

792. Navanītepi sappimhi, gahituggahitādike;
Sabbo vuttanayeneva, veditabbo vinicchayo.

793. Telabhikkhāya bhikkhūnaṃ, paviṭṭhānaṃ upāsakā;
Telaṃ vā navanītaṃ vā, sappiṃ vā ākiranti hi.

794. Bhattasitthāni vā tattha, taṇḍulā vā bhavanti ce;
Ādiccapakkasaṃsaṭṭhaṃ, hoti sattāhakālikaṃ.

795. Tilasāsapatelaṃ vā, madhukeraṇḍatelakaṃ;
Gahitaṃ tu purebhattaṃ, sāmisampi nirāmisaṃ.

796. Pacchābhattakato uddhaṃ, sāyitabbaṃ nirāmisaṃ;
Sattāhātikkame tesaṃ, vasā nissaggiyaṃ siyā.

797. Eraṇḍamadhukaṭṭhīni, sāsapādīni cattanā;
Gahetvā katatelampi, hoti sattāhakālikaṃ.

798. Yāvajīvikavatthuttā, tesaṃ tiṇṇampi bhikkhuno;
Savatthugahaṇe tassa, kācāpatti na vijjati.

799. Attanā yaṃ kataṃ telaṃ, taṃ vaṭṭati nirāmisaṃ;
Sattāhātikkamenassa, hoti nissaggiyaṃ pana.

800. Dukkaṭaṃ sāsapādīnaṃ, telatthāyeva bhikkhunā;
Gahetvā ṭhapitānaṃ tu, sattāhātikkame siyā.

801. Nāḷikerakarañjānaṃ, telaṃ kuruvakassa ca;
Nimbakosambakānañca, telaṃ bhallātakassa ca.

802. Iccevamādikaṃ sabbaṃ, avuttaṃ pāḷiyaṃ pana;
Gahetvā nikkhipantassa, dukkaṭaṃ samayaccaye.

803. Yāvakālikabhedañca, yāvajīvakameva ca;
Viditvā sesametthāpi, sappinā sadiso nayo.

804. Acchamacchavarāhānaṃ, susukāgadrabhassa ca;
Vasānaṃ pana pañcannaṃ, telaṃ pañcavidhaṃ bhave.

805. Sabbameva vasātelaṃ, kappiyākappiyassa ca;
Manussānaṃ vasātelaṃ, ṭhapetvā pana vaṭṭati.

806. Vasaṃ paṭiggahetvāna, purebhattaṃ panattanā;
Pakkaṃ vaṭṭati saṃsaṭṭhaṃ, sattāhampi nirāmisaṃ.

807. Sace anupasampanno, katvā taṃ deti vaṭṭati;
Sāmisampi purebhattaṃ, tato uddhaṃ nirāmisaṃ.

808. Paṭiggahetuṃ kātuṃ vā, pacchābhattaṃ na vaṭṭati;
Seso vuttanayeneva, veditabbo vibhāvinā.

809. Gahitañhi purebhattaṃ, madhuṃ madhukarīkataṃ;
Vaṭṭateva purebhattaṃ, sāmisampi nirāmisaṃ.

810. Pacchābhattakato uddhaṃ, sattāhampi nirāmisaṃ;
Sattāhātikkame doso, vatthūnaṃ gaṇanāvasā.

811. Ucchumhā pana nibbattaṃ, pakkāpakkaṃ ghanāghanaṃ;
Rasādi pana taṃ sabbaṃ, ‘‘phāṇita’’nti pavuccati.

812. Phāṇitaṃ tu purebhattaṃ, gahitaṃ pana vaṭṭati;
Sāmisampi purebhattaṃ, tato uddhaṃ nirāmisaṃ.

813. Asaṃsaṭṭhena ucchussa, rasena kataphāṇitaṃ;
Gahitena purebhattaṃ, tadaheva nirāmisaṃ.

814. Ucchuṃ paṭiggahetvāna, katepesa nayo mato;
Pacchābhattakato uddhaṃ, taṃ na vaṭṭati sāyituṃ.

815. Gahitattā savatthussa, sattāhātikkamepi ca;
Hoti tassa anāpatti, pacchābhattaṃ katepi ca.

816. Saṃsaṭṭhañca purebhattaṃ, gahitaṃ tamupāsako;

Tadahe deti ce katvā, sāmisampi ca vaṭṭati.

817. Saṃsaṭṭhena purebhattaṃ, gahitena sayaṃkataṃ;
Pacchābhattaṃ katañcāpi, sattāhampi nirāmisaṃ.

818. Kataṃ madhukapupphānaṃ, phāṇitaṃ sītavārinā;
Sāmisampi purebhattaṃ, tato uddhaṃ nirāmisaṃ.

819. Sattāhātikkamepissa, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ;
Pakkhipitvā kataṃ khīraṃ, hoti taṃ yāvakālikaṃ.

820. Phalānaṃ pana sabbesaṃ, yāvakālikasaññinaṃ;
Yāvakālikamicceva, phāṇitaṃ paridīpitaṃ.

821. Pacchābhattampi bhikkhussa, paccaye sati kevalaṃ;
Kālikā pana vaṭṭanti, purebhattaṃ yathāsukhaṃ.

822. Labhitvā pana nissaṭṭhaṃ, taṃ tu sattāhakālikaṃ;
Aruādīni makkhetuṃ, sāyituṃ vā na vaṭṭati.

823. Aññassa pana bhikkhussa, kāyabhoge ca vaṭṭati;
Cajitvā nirapekkhova, labhitvā puna sāyituṃ.

824. Anāpatti adhiṭṭheti, vissajjeti vinassati;
Acchinditvā ca vissāsaṃ, gaṇhatummattakādino.

825. Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā;
Sadākathinacittena, paṭhameneva satthunā.

Bhesajjasikkhāpadakathā.

826. Māso sesoti gimhānaṃ, pariyeseyya sāṭikaṃ;
Addhamāsova sesoti, katvā paridahe budho.

827. Katvā pana satuppādaṃ, vassasāṭikacīvaraṃ;
Nipphādentassa bhikkhussa, samaye piṭṭhisammate.

828. Hoti nissaggiyāpatti, ñātakāññātakādino;
Tesuyeva ca viññattiṃ, katvā nipphādane tathā.

829. Katvā pana satuppādaṃ, samaye kucchisaññite;
Nipphādentassa bhikkhussa, vatthamaññātakādino.

830. Tassādinnakapubbesu, vattabhedena dukkaṭaṃ;
Karoto tatra viññattiṃ, nissaggiyamudīritaṃ.

831. Ovassāpeti ce kāyaṃ, naggo satipi cīvare;
Nhānassa pariyosāne, dukkaṭaṃ vivaṭaṅgaṇe.

832. Ūnake pana māsasmiṃ, atirekoti saññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

833. Acchinnacīvarassāpi, anāpattāpadāsupi;
Nhānakoṭṭhakavāpīsu, nhāyantassa ca bhikkhuno.

834. Sañcarittasamuṭṭhānaṃ, kriyaṃ paṇṇattivajjakaṃ;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Vassikasāṭikakathā.

835. Sāmaṃ tu cīvaraṃ datvā, acchindantassa taṃ puna;
Sakasaññāya bhikkhussa, tassa nissaggiyaṃ siyā.

836. Ekāyeva panāpatti, ekamacchindato siyā;
Bahūni ekabaddhāni, acchindantassa vā tathā.

837. Visuṃ ṭhitāni ekeka-māharāpayato pana;
Vatthānaṃ gaṇanāyassa, āpattigaṇanā siyā.

838. ‘‘Mayā dinnāni sabbāni, āharā’’ti ca bhāsato;
Ekena vacaneneva, honti āpattiyo bahū.

839. Āṇāpeti sace aññaṃ, bhikkhuṃ gaṇhāti cīvaraṃ;
Bahūni gaṇhatāṇatto, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

840. ‘‘Mayā dinnāni sabbāni, gaṇhā’’ti vadato pana;
Ekāyassa ca vācāya, honti āpattiyo bahū.

841. ‘‘Saṅghāṭimuttarāsaṅgaṃ, gaṇha gaṇhā’’ti bhāsato;
Hoti vācāya vācāya, āṇāpentassa dukkaṭaṃ.

842. Vikappanupagaṃ kiñci, ṭhapetvā pacchimaṃ paraṃ;
Aññaṃ pana parikkhāraṃ, chindāpentassa dukkaṭaṃ.

843. Ṭhapetvā upasampannaṃ, aññesaṃ cīvarādikaṃ;
Acchindatopi bhikkhussa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

844. Evaṃ anupasampanne, upasampannasaññino;
Tattha vematikassāpi, acchindantassa dukkaṭaṃ.

845. So vā deti sace tuṭṭho, duṭṭho vissāsameva vā;
Gaṇhatopi anāpatti, tathā ummattakādino.

846. Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā;
Aññatra vedanāyettha, hoti sā dukkhavedanā.

Cīvaracchindanakathā.

847. Viññāpetvā sace suttaṃ, chabbidhaṃ sānulomikaṃ;
Cīvaraṃ tantavāyehi, vāyāpeti na vaṭṭati.

848. Sāmaṃ viññāpitaṃ suttaṃ, akappiyamudīritaṃ;
Tantavāyopi viññatto, tathā aññātakādiko.

849. Viññattatantavāyena, suttenākappiyena ca;
Cīvaraṃ vāyāpentassa, nissaggiyamudīritaṃ.

850. Vidatthimatte dīghena, hatthamatte tirīyato;
Vīte nissaggiyaṃ vuttaṃ, phalake phalakepi ca.

851. Teneva kappiyaṃ suttaṃ, vāyāpentassa dukkaṭaṃ;
Tatheva tantavāyena, kappiyena akappiyaṃ.

852. Ekantarikato vāpi, dīghato vā tirīyato;
Kappiyākappiyeheva, vīte suttehi dukkaṭaṃ.

853. Kappiyākappiyeheva, tantavāyehi ve kate;
Kappiyākappiyaṃ suttaṃ, missetvā tassa dukkaṭaṃ.

854. Sace akappiyaṃ suttaṃ, vāreneva vinanti te;
Dassetvāva paricchedaṃ, akappiyavite pana.

855. Pācittiyaṃ pamāṇasmiṃ, tadūne dukkaṭaṃ siyā;
Itarena vite vatthe, ubhayattheva dukkaṭaṃ.

856. Dvepi vemaṃ gahetvā vā, ekato vā vinanti ce;
Phalake phalake tassa, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

857. Eteneva upāyena, bhede sabbattha sādhukaṃ;
Āpattibhedo viññeyyo, viññunā vinayaññunā.

858. Kappiyo tantavāyopi, sace suttampi kappiyaṃ;
Cīvaraṃ vāyāpentassa, anāpatti pakāsitā.

859. Anāpatti parissāve, āyoge aṃsabaddhake;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Suttaviññattikathā.

860. Appavāritañātīnaṃ, tantavāye samecca ce;
Vikappaṃ cīvare bhikkhu, āpajjati na vaṭṭati.

861. Dīghāyatappitatthāya, suttavaḍḍhanake kate;
Bhikkhu nissaggiyāpattiṃ, āpajjati na saṃsayo.

862. Bhikkhuno ñātakādīnaṃ, tantavāyesu attano;
Dhanenaññassa catthāya, anāpattiṃ viniddise.

863. Vāyāpentassa appagghaṃ, mahagghaṃ kattukāmino;
Tathā ummattakādīnaṃ, sesaṃ vuttamanantare.

Pesakārakathā.

864. Vassaṃvuṭṭhe yamuddissa, bhikkhū dīyati cīvaraṃ;
Pavāraṇāya pubbeva, taṃ hotaccekacīvaraṃ.

865. Pure pavāraṇāyeva, bhājetvā yadi gayhati;
Vassacchedo na kātabbo, saṅghikaṃ taṃ karoti ce.

866. Anāpatti adhiṭṭheti, antosamayameva taṃ;
Vissajjeti vikappeti, vinassati ca ḍayhati.

867. Tassaccāyikavatthassa, kathine tu anatthate;
Parihārekamāsova, dasāhaparamo mato.

868. Atthate kathine tassa, pañca māsā pakāsitā;
Parihāro munindena, dasāhaparamā pana.

869. Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā;
Paṭhamenākriyācittaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Accekacīvarakathā.

870. Vasitvā pana ce bhikkhu, pubbakattikapuṇṇamaṃ;
Ṭhapetvā cīvaraṃ gāme, paccaye sati tādise.

871. Chārattaparamaṃ tena, vasitabbaṃ vinā tato;
Uttariṃ vasato doso, vinā saṅghassa sammutiṃ.

872. Kattikeyeva māsasmiṃ, paṭhamāya pavārito;
Pacchimena pamāṇena, yutte sāsaṅkasammate.

873. Senāsane vasantova, ṭhapetuṃ ekacīvaraṃ;
Caturaṅgasamāyoge, labhatīti pakāsito.

874. Yaṃ gāmaṃ gocaraṃ katvā, bhikkhu āraññake vase;
Tasmiṃ gāme ṭhapetuṃ taṃ, māsamekaṃ tu vaṭṭati.

875. Aññattheva vasantassa, chārattaparamaṃ mataṃ;
Ayamassa adhippāyo, paṭicchanno pakāsito.

876. Senāsanamathāgantvā, sattamaṃ aruṇaṃ pana;
Uṭṭhāpetuṃ vidūrattā, asakkontassa bhikkhuno.

877. Gāmasīmampi vā gantvā, vasitvā yattha katthaci;
Cīvarassa pavattiṃ so, ñatvā gacchati vaṭṭati.

878. Evañcāpi asakkonto, ñatvā tattheva paṇḍito;
Khippaṃ paccuddhare ṭhāne, atireke hi tiṭṭhati.

879. Vissajjeti anāpatti, vinassati ca ḍayhati;
Acchindane ca vissāse, bhikkhusammutiyāpi vā.

880. Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā;
Dutiyena, munindena, tena sāsaṅkasammate.

Sāsaṅkakathā.

881. Jānaṃ pariṇataṃ lābhaṃ, bhikkhusaṅghassa yo pana;
Attano pariṇāmeyya, tassa nissaggiyaṃ siyā.

882. Sace ''aññassa dehī''ti, pariṇāmeti bhikkhuno;
Suddhikaṃ suddhacittena, pācittiyamudīritaṃ.

883. Cīvaraṃ vā parasseka-mekaṃ vā pana attano;
Pariṇāmeyya ce saddhiṃ, dve pācittiyo siyuṃ.

884. Saṅghassa pana yaṃ dinnaṃ, taṃ gahetuṃ na vaṭṭati;
Saṅghasseva padātabbo, adentassa parājayo.

885. Cetiyassa ca saṅghassa, puggalassapi vā pana;
Aññassa poṇamaññassa, pariṇāmeyya dukkaṭaṃ.

886. Yo panantamaso bhikkhu, sunakhassapi oṇataṃ;
Sunakhassa panaññassa, pariṇāmeyya dukkaṭaṃ.

887. Idañhi tisamuṭṭhānaṃ, kriyaṃ saññāvimokkhakaṃ;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Pariṇatakathā.

Pattavaggo tatiyo.

888. Tenekavatthuggataraṅgamālaṃ;
Sīlantamāpattivipattigāhaṃ;
Taranti paññattimahāsamuddaṃ;
Vinicchayaṃ ye panimaṃ taranti.

Iti vinayavinicchaye nissaggiyakathā niṭṭhitā.

Pācittiyakathā

889. Sampajānamusāvāde, pācittiyamudīritaṃ;
Davā ravā bhaṇantassa, na dosummattakādino.

890. Aññatthāpattiyo pañca, musāvādassa kāraṇā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, adinnādānatulyakā.

Sampajānamusāvādakathā.

891. Jātiādīsu vuttesu, dasasvakkosavatthusu;
Bhūtena vā abhūtena, yena kenaci vatthunā.

892. Yāya kāyaci bhāsāya, hatthamuddāya vā pana;
Pārājikamanāpannaṃ, bhikkhumāpannameva vā.

893. Aññatraññāpadesena, omasantassa bhikkhuno;
Tattha pācittiyāpatti, sambuddhena pakāsitā.

894. Tehevaññāpadesena, pāḷimuttapadehipi;
Sabbatthānupasampannaṃ, akkosantassa dukkaṭaṃ.

895. Anakkositukāmassa, kevalaṃ davakamyatā;
Vadato pana sabbattha, dubbhāsitamudīritaṃ.

896. Paviṭṭhānupasampanna-ṭṭhāne idha ca bhikkhunī;
Anāpatti purakkhatvā, atthadhammānusāsaniṃ.

897. Vadato pana bhikkhussa, samuṭṭhānādayo nayā;
Anantarasamā vuttā, dukkhā hotettha vedanā.

Omasavādakathā.

898. Āpatti bhikkhupesuññe, duvidhākārato siyā;
Attano piyakāmassa, parabhedatthinopi vā.

899. Akkosantassa pariyāya-pāḷimuttanayehi ca;
Vacanassupasaṃhāre, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

900. Tathā anupasampanna-akkosaṃ haratopi ca;
Ṭhitā anupasampanna-ṭṭhāne idha ca bhikkhunī.

901. Na ceva piyakāmassa, na ca bhedatthinopi vā;
Pāpānaṃ garahatthāya, vadantassa ca bhikkhuno.

902. Tathā ummattakādīnaṃ, anāpattīti dīpitā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, adinnādānasādisā.

Pesuññakathā.

903. Ṭhapetvā bhikkhuniṃ bhikkhuṃ, aññena piṭakattayaṃ;
Dhammaṃ saha bhaṇantassa, tassa pācittiyaṃ siyā.

904. Rājovādādayo vuttā, **mahāpaccariyā**disu;
Anāruḷhesu saṅgītiṃ, āpattijanakāti hi.

905. Dukkaṭaṃ hoti bhikkhusmiṃ, tathā bhikkhuniyāpi ca;
Bhikkhussānupasampanna-saññino vimatissa vā.

906. Ekato uddisāpeti, sajjhāyaṃ vā karoti yo;
Bhaṇantaṃ paguṇaṃ ganthaṃ, opāteti ca yo pana.

907. Tassa cānupasampanna-santike gaṇhatopi ca;
Uddesaṃ tu anāpatti, bhaṇane tena ekato.

908. Vācato ca samuṭṭhāti, vācācittadvayāpi ca;
Samuṭṭhānamidaṃ vuttaṃ, padasodhammasaññitaṃ.

Padasodhammakathā.

909. Sabbacchannaparicchanne, nipajjeyya sace pana;
Yebhuyyena paricchanne, channe senāsanepi vā.

910. Tissannaṃ pana rattīnaṃ, uddhaṃ yo pana rattiyaṃ;
Ṭhapetvā bhikkhuṃ aññena, tassa pācittiyaṃ siyā.

911. Vatthuṃ yaṃ pana niddiṭṭhaṃ, methunassa pahonakaṃ;
Āpatyantamaso tena, tiracchānagatenapi.

912. Nipanne upasampanne, itaro ce nipajjati;
Itarasmiṃ nipanne vā, sace bhikkhu nipajjati.

913. Ubhinnaṃ uṭṭhahitvā vā, nipajjanapayogato;
Āpattānupasampanna-gaṇanāyapi vā siyā.

914. Sace pidhāya vā gabbhaṃ, nipajjatipidhāya vā;
Āpattatthaṅgate sūriye, catutthadivase siyā.

915. Diyaḍḍhahatthubbedhena, pākāracayanādinā;
Parikkhittampi taṃ sabbaṃ, parikkhittanti vuccati.

916. Bhikkhussantamaso dussa-kuṭiyaṃ vasatopi ca;
Sahaseyyāya āpatti, hotīti paridīpito.

917. Sabbacchannaparicchanna-yebhuyyādippabhedato;
Satta pācittiyānettha, daṭṭhabbāni subuddhinā.

918. Aḍḍhacchannaparicchanne, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ;
Sabbacūḷaparicchanna-channādīhipi pañcadhā.

919. Anāpatti dirattaṃ vā, tirattaṃ vasato saha;
Aruṇassa pureyeva, tatiyāya ca rattiyā.

920. Nikkhamitvā vasantassa, puna saddhiñca bhikkhuno;
Tathā sabbaparicchanna-sabbacchannādikepi ca.

921. Evaṃ anupasampanne, nipannepi nisīdato;
Sesā eḷakalomena, samuṭṭhānādayo samā.

Sahaseyyakathā.

922. Sace tadahujātāya, api yo mānusitthiyā;
Sahaseyyaṃ pakappeyya, tassa pācittiyaṃ siyā.

923. Dissamānakarūpāya, yakkhiyā petiyā saha;
Rattiyaṃ yo nipajjeyya, deviyā paṇḍakena vā.

924. Methunavatthubhūtāya, tiracchānagatitthiyā;
Vatthūnaṃ gaṇanāyassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

925. Idhekadivaseneva, āpatti paridīpitā;
Seso anantare vutta-sadisova vinicchayo.

Dutiyasahaseyyakathā.

926. Uddhaṃ chappañcavācāhi, viññuṃ purisaviggahaṃ;
Vinā dhammaṃ bhaṇantassa, hoti pācitti itthiyā.

927. Gāthāpādo panekova, ekavācāti saññito;
Padasodhammaṃ niddiṭṭhaṃ, dhammamaṭṭhakathampi vā.

928. Channaṃ upari vācānaṃ, padādīnaṃ vasā pana;
Desentassa siyāpatti, padādigaṇanāya ca.

929. Nimminitvā ṭhitenāpi, saddhiṃ purisaviggahaṃ;
Yakkhenapi ca petena, tiracchānagatenapi.

930. Ṭhitassa mātugāmassa, dhammaṃ yo pana bhāsati;
Channaṃ upari vācānaṃ, tassa pācittiyaṃ siyā.

931. Purise itthisaññissa, vimatissa ca paṇḍake;
Uttari chahi vācāhi, vadato hoti dukkaṭaṃ.

932. Itthirūpaṃ gahetvāna, ṭhitānaṃ bhāsatopi ca;
Dukkaṭaṃ yakkhipetīnaṃ, tiracchānagatitthiyā.

933. Purise sati viññusmiṃ, sayaṃ uṭṭhāya vā puna;
Desentassa nisīditvā, mātugāmassa vā tathā.

934. Aññissā puna aññissā, itthiyā bhaṇatopi ca;
Chahi pañcahi vācāhi, anāpatti pakāsitā.

935. Padasodhammatulyāva, samuṭṭhānādayo matā;
Ayameva visesoti, kriyākriyamidaṃ pana.

Dhammadesanākathā.

936. Mahaggataṃ paṇītaṃ vā, ārocentassa bhikkhuno;
Ṭhapetvā bhikkhuniṃ bhikkhuṃ, bhūte pācittiyaṃ siyā.

937. No ce jānāti so vuttaṃ, ārocentassa bhikkhuno;
Pariyāyavacane cassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

938. Anāpatti tathārūpe, kāraṇe sati bhāsato;
Sabbassapi ca sīlādiṃ, vadato ādikammino.

939. Ummattakapadaṃ ettha, na vuttaṃ tadasambhavā;
Bhūtārocanakaṃ nāma, samuṭṭhānamidaṃ mataṃ.

940. Kāyato vācato kāya-vācato ca tidhā siyā;
Kusalābyākateheva, dvicittañca dvivedanaṃ.

Bhūtārocanakathā.

941. Āpattiṃ pana duṭṭhullaṃ, ārocentassa bhikkhuno;
Āpattānupasampanne, ṭhapetvā bhikkhusammutiṃ.

942. Saṅghādisesamāpanno, mocetvā asuciṃ ayaṃ;
Ghaṭetvā vatthunāpattiṃ, vadantasseva vajjatā.

943. Idha saṅghādisesāva, duṭṭhullāpattiyo matā;
Tasmā suddhassa duṭṭhullaṃ, vadaṃ pācittiyaṃ phuse.

944. Aduṭṭhullāya duṭṭhulla-saññino vimatissa vā;
Āpattiyopi vā sesā, ārocentassa dukkaṭaṃ.

945. Tathā anupasampanne, duṭṭhullaṃ pañcadhā mataṃ;
Ajjhācāramaduṭṭhullaṃ, ārocetuṃ na vaṭṭati.

946. Vatthuṃ vā pana āpattiṃ, ārocentassa kevalaṃ;
Anāpattīti ñātabbaṃ, bhikkhusammutiyā tathā.

947. Evamummattakādīnaṃ, samuṭṭhānādayo nayā;
Adinnādānatulyāva, vedanā dukkhavedanā.

Duṭṭhullārocanakathā.

948. Khaṇeyya vā khaṇāpeyya, pathaviṃ yo akappiyaṃ;
Bhedāpeyya ca bhindeyya, tassa pācittiyaṃ siyā.

949. Sayameva khaṇantassa, pathaviṃ pana bhikkhuno;
Pahārasmiṃ pahārasmiṃ, pācittiyamudīritaṃ.

950. Āṇāpentassa ekāva, divasaṃ khaṇatopi ca;
Punappunāṇāpentassa, vācato vācato siyā.

951. ‘‘Khaṇa pokkharaṇiṃ vāpiṃ, āvāṭaṃ khaṇa kūpakaṃ’’;
Iccevaṃ tu vadantassa, koci doso na vijjati.

952. ‘‘Imaṃ khaṇa ca okāsaṃ, idha pokkharaṇiṃ khaṇa;
Imasmiṃ khaṇa okāse’’, vattumevaṃ na vaṭṭati.

953. ‘‘Kandaṃ khaṇa kurundaṃ vā, thūṇaṃ khaṇa ca khāṇukaṃ;
Mūlaṃ khaṇa ca tālaṃ vā’’, evaṃ vadati vaṭṭati.

954. ‘‘Imaṃ mūlaṃ imaṃ valliṃ, imaṃ tālaṃ imaṃ naḷaṃ;
Khaṇā’’ti niyametvāna, vattuṃ pana na vaṭṭati.

955. Ussiñcituṃ sace sakkā, ghaṭehi tanukaddamo;
Bhikkhunā apanetabbo, bahalaṃ na ca vaṭṭati.

956. Bhijjitvā nadiyādīnaṃ, patitaṃ toyasantike;
Taṭaṃ vaṭṭhaṃ vikopetuṃ, cātumāsampi vaṭṭati.

957. Sace patati toyasmiṃ, deve vuṭṭhepi vaṭṭati;
Cātumāsamatikkante, toye devo hi vassati.

958. Pāsāṇapiṭṭhiyaṃ soṇḍiṃ, khaṇanti yadi tattha tu;
Rajaṃ patati ce pubbaṃ, pacchā devobhivassati.

959. Sodhetuṃ bhindituṃ anto-cātumāsaṃ tu vaṭṭati;
Cātumāsakato uddhaṃ, vikopetuṃ na vaṭṭati.

960. Vārinā paṭhamaṃ puṇṇe, pacchā patati ce rajaṃ;
Taṃ vaṭṭati vikopetuṃ, toye devo hi vassati.

961. Allīyati phusāyante, piṭṭhipāsāṇake rajaṃ;
Cātumāsaccaye tampi, vikopetuṃ na vaṭṭati.

962. Sace akatapabbhāre, vammiko pana uṭṭhito;
Yathāsukhaṃ vikopeyya, cātumāsaccayepi ca.

963. Abbhokāse sace vaṭṭho, cātumāsaṃ tu vaṭṭati;
Rukkhe upacikādīnaṃ, mattikāyapi so nayo.

964. Mūsikukkara gokaṇṭa-gaṇḍuppādamalesupi;
Ayameva nayo vutto, asambaddhesu bhūmiyā.

965. Teheva sadisā honti, kasinaṅgalamattikā;
Acchinnā bhūmisambandhā, sā jātapathavī siyā.

966. Senāsanampi acchannaṃ, vinaṭṭhachadanampi vā;
Cātumāsakato uddhaṃ, ovaṭṭhaṃ na vikopaye.

967. Tato ‘‘gopānasiṃ bhittiṃ, thambhaṃ vā padarattharaṃ;
Gaṇhissāmī’’ti saññāya, gahetuṃ pana vaṭṭati.

968. Gaṇhantassiṭṭhakādīni, sace patati mattikā;
Anāpatti siyāpatti, mattikaṃ yadi gaṇhati.

969. Atinto mattikāpuñjo, antogehe sace siyā;
Anovaṭṭho ca bhikkhūnaṃ, sabbadā hoti kappiyo.

970. Vuṭṭhe puna ca gehasmiṃ, gehaṃ chādenti taṃ sace;
Cātumāsaccaye sabbo, tinto hoti akappiyo.

971. Yattakaṃ tattha tintaṃ tu, tattakaṃ hotyakappiyaṃ;
Atintaṃ tattha yaṃ yaṃ tu, taṃ taṃ hoti hi kappiyaṃ.

972. Temito vārinā so ce, ekābaddhova bhūmiyā;
Pathavī ceva sā jātā, na vaṭṭati tato paraṃ.

973. Abbhokāse ca pākāro, ovaṭṭho mattikāmayo;
Cātumāsaccaye ‘‘jātā, pathavī’’ti pavuccati.

974. Tattha laggaṃ rajaṃ saṇhaṃ, aghaṃsantova mattaso;
Chupitvā allahatthena, sace gaṇhāti vaṭṭati.

975. Sace iṭṭhakapākāro, yebhuyyakathale pana;

Ṭhāne tiṭṭhati so tasmā, vikopeyya yathāsukhaṃ.

976. Abbhokāse ṭhitaṃ thambhaṃ, cāletvā panito cito;
Pathaviṃ tu vikopetvā, gahetuṃ na ca vaṭṭati.

977. Aññampi sukkharukkhaṃ vā, khāṇukaṃ vāpi gaṇhato;
Ayameva nayo doso, ujumuddharato na ca.

978. Pāsāṇaṃ yadi vā rukkhaṃ, uccāletvā pavaṭṭati;
Na doso suddhacittassa, sace pathavi bhijjati.

979. Phālentānampi dārūni, sākhādīni ca kaḍḍhato;
Ayameva nayo vutto, bhūmiyaṃ suddhacetaso.

980. Kaṇṭakaṃ sūcimaṭṭhiṃ vā, khilaṃ vā bhūmiyaṃ pana;
Ākoṭetuṃ pavesetuṃ, bhikkhuno na ca vaṭṭati.

981. ''Ahaṃ passāvadhārāya, bhindissāmī''ti mediniṃ;
Bhikkhussa pana passāva-mevaṃ kātuṃ na vaṭṭati.

982. Anāpatti karontassa, sace bhijjati medinī;
Samajjato samaṃ kātuṃ, ghaṃsituṃ na ca vaṭṭati.

983. Pādaṅguṭṭhena vā bhūmiṃ, likhitumpi na vaṭṭati;
Bhindantena ca pādehi, tathā caṅkamitumpi vā.

984. Pathaviṃ allahatthena, chupitvā sukhumaṃ rajaṃ;
Aghaṃsanto gahetvā ce, hatthaṃ dhovati vaṭṭati.

985. Sayaṃ dahati ce bhūmiṃ, dahāpeti parehi vā;
Āpattantamaso pattaṃ, dahantassāpi bhikkhuno.

986. Ṭhānesu yattakesvaggiṃ, deti dāpeti vā pana;
Tattakāneva bhikkhussa, honti pācittiyānipi.

987. Ṭhapetuṃ bhikkhuno aggiṃ, bhūmiyaṃ na ca vaṭṭati;
Kapāle pattapacane, ṭhapetuṃ pana vaṭṭati.

988. Aggiṃ upari dārūnaṃ, ṭhapetuṃ na ca vaṭṭati;
Dahanto tāni gantvā so, bhūmiṃ dahati ce pana.

989. Eseva ca nayo vutto, iṭṭhakāvāsakādisu;
Ṭhapetuṃ iṭṭhakādīnaṃ, matthakesveva vaṭṭati.

990. Kasmā panāti ce? Tesa-manupādānabhāvato;
Khāṇuke sukkharukkhe vā, aggiṃ dātuṃ na vaṭṭati.

991. Anāpatti tiṇukkaṃ tu, gahetvā pana gacchato;
Ḍayhamāne tu hatthasmiṃ, sace pāteti bhūmiyaṃ.

992. Puna taṃ patitaṭṭhāne, datvā tassa panindhanaṃ;
Aggiṃ vaṭṭati kātunti, **mahāpaccariyaṃ** rutaṃ.

993. Tassāpathaviyaṃyeva, pathavīti ca saññino;
Vimatissubhayatthāpi, dukkaṭaṃ pariyāputaṃ.

994. Anāpatti ‘‘imaṃ jāna, imamāhara dehi’’ti;
Vadantassa, sacittañca, tisamuṭṭhānameva ca.

Pathavīkhaṇanakathā.

Musāvādavaggo paṭhamo.

995. Bhavantassa ca bhūtassa, bhūtagāmassa bhikkhuno;
Pātabyatānimittaṃ tu, pācittiyamudīritaṃ.

996. Udakaṭṭho thalaṭṭhoti, duvidho hoti so pana;
Tilabījādiko tattha, sapaṇṇopi apaṇṇako.

997. Udakaṭṭhoti viññeyyo, sabbo sevālajātiko;
Vikopentassa taṃ sabbaṃ, tassa pācittiyaṃ siyā.

998. Viyūhitvā tu hatthena, nhāyituṃ pana vaṭṭati;
Hoti tassa ca sabbampi, ṭhānañhi sakalaṃ jalaṃ.

999. Udakena vinā cecca, taṃ panuddharituṃ jalā;
Na ca vaṭṭati bhikkhussa, ṭhānasaṅkamanañhi taṃ.

1000. Udakenukkhipitvā taṃ, pakkhipantassa vārisu;
Vaṭṭatīti ca niddiṭṭhaṃ, sabbaaṭṭhakathāsupi.

1001. Jale vallitiṇādīni, uddharantassa toyato;
Vikopentassa vā tattha, hoti pācitti bhikkhuno.

1002. Parehuppāṭitānettha, vikopentassa dukkaṭaṃ;
Gacchanti hi yato tāni, bījagāmena saṅgahaṃ.

1003. Thalaṭṭhe chinnarukkhānaṃ, ṭhito haritakhāṇuko;
Uddhaṃ vaḍḍhanako tassa, bhūtagāmena saṅgaho.

1004. Nāḷikerādikānampi, khāṇu uddhaṃ na vaḍḍhati;
Tasmā tassa kato hoti, bījagāmena saṅgaho.

1005. Tathā kadaliyā khāṇu, phalitāya pakāsito;
Aphalitāya yo khāṇu, bhūtagāmena so mato.

1006. Phalitā kadalī yāva, nīlapaṇṇā ca tāva sā;
Naḷaveḷutiṇādīna-mayameva vinicchayo.

1007. Aggato pana paṭṭhāya, yadāyaṃ veḷu sussati;
Tadā saṅgahito hoti, bījagāmena nāmaso.

1008. Indasālādirukkhānaṃ, bījagāmena saṅgaho;
Chinditvā ṭhapitānaṃ tu, viññeyyo vinayaññunā.

1009. Maṇḍapādīnamatthāya, nikkhaṇanti ca te sace;
Niggate mūlapaṇṇasmiṃ, bhūtagāmena saṅgaho.

1010. Mūlamattepi vā yesaṃ, paṇṇamattepi vā pana;
Niggatepi kato tesaṃ, bījagāmena saṅgaho.

1011. Sakandā pana tālaṭṭhi, bījagāmoti vuccati;
Pattavaṭṭi yadā nīlā, niggacchati tadā na ca.

1012. Nāḷikeratacaṃ bhitvā, dantasūcīva aṅkuro;
Niggacchati tadā sopi, bījagāmoti vuccati.

1013. Migasiṅgasamānāya, satiyā pattavaṭṭiyā;
Aniggatepi mūlasmiṃ, bhūtagāmoti vuccati.

1014. Na honti haritā yāva, vīhiādīnamaṅkurā;
Niggatesupi paṇṇesu, bījagāmena saṅgaho.

Cattāro bhāṇavārā niṭṭhitā.

1015. Ambajambuṭṭhikādīna-meseva ca vinicchayo;
Vandākā vāpi aññaṃ vā, rukkhe jāyati yaṃ pana.

1016. Rukkhovassa siyā ṭhānaṃ, vikopetuṃ na vaṭṭati;
Amūlavalliādīna-mayameva vinicchayo.

1017. Pākārādīsu sevālo, aggabījanti vuccati;
Yāva dve tīṇi pattāni, na sañjāyanti tāva so.

1018. Pattesu pana jātesu, vatthu pācittiyassa so;
Ghaṃsitvā pana taṃ tasmā, apanetuṃ na vaṭṭati.

1019. Sevāle bahi pānīya-ghaṭādīnaṃ tu dukkaṭaṃ;
Abbohārova so anto, pūvādīsupi kaṇṇakaṃ.

1020. Pāsāṇadaddusevāla-seleyyappabhutīni ca;
Honti dukkaṭavatthūni, apattānīti niddise.

1021. Pupphitaṃ tu ahicchattaṃ, abbohārikataṃ gataṃ;
Sace taṃ makuḷaṃ hoti, hoti dukkaṭavatthukaṃ.

1022. Rukkhe tacaṃ vikopetvā, tathā pappaṭikampi ca;
Niyyāsampi panallasmiṃ, gahetuṃ na ca vaṭṭati.

1023. Nuhiādīsu rukkhesu, tālapaṇṇādikesu vā;
Likhato tatthajātesu, pācittiyamudīraye.

1024. Pupphaṃ paṇḍupalāsaṃ vā, phalaṃ vā pakkameva vā;
Pātentassa ca cāletvā, pācittiyamudīritaṃ.

1025. Nāmetvā phaliniṃ sākhaṃ, dātuṃ vaṭṭati gaṇhato;
Sayaṃ khāditukāmo ce, dātumevaṃ na vaṭṭati.

1026.Ukkhipitvā paraṃ kañci, gāhāpetumpi vaṭṭati;
Pupphāni ocinantesu, ayameva vinicchayo.

1027.Yesaṃ ruhati rukkhānaṃ, sākhā tesampi sākhinaṃ;
Kappiyaṃ tamakāretvā, vikopentassa dukkaṭaṃ.

1028.Ayameva nayo alla-siṅgiverādikesupi;
Dukkaṭaṃ bījagāmesu, niddiṭṭhattā mahesinā.

1029.‘‘Rukkhaṃ chinda lataṃ chinda, kandaṃ mūlampi uddhara;
Uppāṭehī’’ti vattumpi, vaṭṭatevāniyāmato.

1030.‘‘Ambaṃ jambumpi nimbaṃ vā, chinda bhinduddharā’’ti vā;
Gahetvā pana nāmampi, vaṭṭatevāniyāmato.

1031.‘‘Imaṃ rukkhaṃ imaṃ valliṃ, imaṃ challiṃ imaṃ lataṃ;
Chinda bhindā’’ti vā vattuṃ, niyametvā na vaṭṭati.

1032.Pūretvā ucchukhaṇḍānaṃ, pacchiyo āharanti ce;
Sabbameva kataṃ hoti, ekasmiṃ kappiye kate.

1033.Ekato pana baddhāni, ucchudārūni honti ce;
Kappiyaṃ karonto pana, dāruṃ vijjhati vaṭṭati.

1034.Valliyā rajjuyā vāpi, yāya baddhāni tāni hi;
Bhājanena samānattā, taṃ vijjhati na vaṭṭati.

1035.Bhattaṃ maricapakkehi, missetvā āharanti ce;
Ekasitthepi bhattassa, sace vijjhati vaṭṭati.

1036.Ayameva nayo vutto, tilataṇḍulakādisu;
Ekābaddhe kapitthepi, kaṭāhe kappiyaṃ kare.

1037.Kaṭāhaṃ yadi muñcitvā, anto carati miñjakaṃ;
Bhindāpetvā kapitthaṃ taṃ, kāretabbaṃ tu kappiyaṃ.

1038.Abhūtagāmabījesu, bhūtagāmādisaññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1039.Atathāsaññino tattha, asañciccāsatissa ca;
Ummattakādikānañca, anāpatti pakāsitā.

1040.Idañca tisamuṭṭhānaṃ, kriyaṃ saññāvimokkhakaṃ;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Bhūtagāmakathā.

1041.Kate saṅghena kammasmiṃ, aññavādavihesake;
Tathā puna karontassa, hoti pācittiyadvayaṃ.

1042.Tikapācittiyaṃ dhamme, adhamme tikadukkaṭaṃ;
Kamme aropite cevaṃ, vadantassa ca dukkaṭaṃ.

1043 Āpattiṃ vāpi āpannaṃ, ajānantassa, ‘‘bhaṇḍanaṃ;
Bhavissatī’’ti saññissa, gilānassa na dosatā.

1044 Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā;
Kriyākriyamidaṃ vuttaṃ, vedanā dukkhavedanā.

Aññavādakathā.

1045 Ayasaṃ kattukāmova, sammatassa hi bhikkhuno;
Vadanto upasampanne, ujjhāpeti ca khīyati.

1046 Tasmiṃ vatthudvaye tassa, hoti pācittiyadvayaṃ;
Tikapācittiyaṃ dhamme, adhamme tikadukkaṭaṃ.

1047 Avaṇṇaṃnupasampanna-santike pana bhikkhuno;
Asammatassa bhikkhussa, bhāsato yassa kassaci.

1048 Sāmaṇerassa vā vaṇṇaṃ, sammatāsammatassapi;
Vadato dukkaṭaṃ hoti, yassa kassaci santike.

1049 Chandādīnaṃ vaseneva, karontaṃ bhaṇato pana;
Anāpatti kriyāsesa-manantarasamaṃ mataṃ.

Ujjhāpanakathā.

1050 Ajjhokāse tu mañcādiṃ, attano vā parassa vā;
Atthāya santharāpetvā, santharitvāpi vā pana.

1051 Nevuddhareyya saṅghassa, uddharāpeyya vā na taṃ;
Pakkamanto sace tassa, hoti pācitti bhikkhuno.

1052 Vassike caturo māse, sace devo na vassati;
Ajjhokāse tathā cāpi, ṭhapetuṃ na ca vaṭṭati.

1053 Yattha vassati hemante, cattāro aparepi ca;
Ṭhapetuṃ tattha mañcādiṃ, aṭṭha māse na vaṭṭati.

1054 Kākādīnaṃ nivāsasmiṃ, rukkhamūle kadācipi;
Mañcādiṃ pana saṅghassa, ṭhapetuṃ na ca vaṭṭati.

1055 Aññassatthāya yaṃ kiñci, santhataṃ yadi saṅghikaṃ;
Yattha katthaci vā ṭhāne, yena kenaci bhikkhunā.

1056 Yāva so na nisīdeyya, ‘‘gacchā’’ti na vadeyya vā;
Tāva santhārakasseva, bhāro tanti pavuccati.

1057 Sace taṃ sāmaṇerena, santharāpeti santhataṃ;
Santharāpitabhikkhussa, palibodhoti dīpito.

1058 Santhataṃ bhikkhunā taṃ ce, bhāro tasseva tāva taṃ;
Yāva āṇāpako tattha, āgantvā na nisīdati.

1059. Bhikkhuṃ vā sāmaṇeraṃ vā, ārāmikamupāsakaṃ;
Anāpucchā niyyātetvā, saṅghikaṃ sayanāsanaṃ.

1060. Leḍḍuppātamatikkamma, gacchato paṭhame pade;
Dukkaṭaṃ, dutiye vāre, pācittiyamudīritaṃ.

1061. Ṭhatvā bhojanasālāyaṃ, vatvā yo sāmaṇerakaṃ;
Asukasmiṃ divāṭṭhāne, paññāpehīti mañcakaṃ.

1062. Nikkhamitvā sace tasmā, ṭhānā aññattha gacchati;
Pāduddhārena so bhikkhu, kāretabboti dīpito.

1063. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, tikātītena satthunā;
Tathā puggalike tena, dīpitaṃ tikadukkaṭaṃ.

1064. Cimiliṃ taṭṭikaṃ cammaṃ, phalakaṃ pādapuñchaniṃ;
Bhūmattharaṇakaṃ vāpi, uttarattharaṇampi vā.

1065. Dārumattikabhaṇḍāni, pattādhārakameva vā;
Abbhokāse ṭhapetvā taṃ, gacchato hoti dukkaṭaṃ.

1066. Sace āraññakenāpi, anovasse ca no sati;
Laggetvā pana rukkhasmiṃ, gantabbaṃ tu yathāsukhaṃ.

1067. Yathā upacikādīhi, na khajjati na lujjati;
Tathā katvāpi taṃ sabbaṃ, gantuṃ pana ca vaṭṭati.

1068. Anāpattuddharāpetvā, āpucchitvāpi gacchato;
Attano santake ruddhe, āpadāsupi bhikkhuno.

1069. Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā;
Kriyākriyamidaṃ vutta-mayameva visesatā.

Paṭhamasenāsanakathā.

1070. Bhisicimilikā bhūma-ttharaṇaṃ uttarattharaṃ;
Taṭṭikā cammakhaṇḍo ca, paccattharanisīdanaṃ.

1071. Santhāro tiṇapaṇṇānaṃ, seyyā dasavidhā siyā;
Sabbacchannaparicchanne, vihāre bhikkhu yo pana.

1072. Etaṃ dasavidhaṃ seyyaṃ, santharitvāpi vā sayaṃ;
Anuddharitvānāpucchā, atikkamati taṃ sace.

1073. Ārāmassūpacāraṃ vā, parikkhepaṃ panassa vā;
Paṭhame dukkaṭaṃ pāde, pācitti dutiye siyā.

1074. Senāsanassa seyyāya, ubhayesaṃ vināsato;
Gacchato santharitvanto-gabbhe pācitti vaṇṇitā.

1075. Upacāre vihārassa, dukkaṭaṃ maṇḍapādike;
Gacchato santharitvā vā, seyyāmattaṃ vināsato.

1076. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, saṅghike dasavatthuke;
Tathā puggalike tassa, dīpitaṃ tikadukkaṭaṃ.

1077. Anāpattuddharitvā vā, āpucchaṃ vāpi gacchato;
Palibuddhepi vāññena, attano santakepi vā.

1078. Sāpekkhova ca gantvā taṃ, tattha ṭhatvāpi pucchati;
Samuṭṭhānādayo sabbe, anantarasamā matā.

Dutiyasenāsanakathā.

1079. Yo pubbupagataṃ bhikkhuṃ, jānaṃ anupakhajja ca;
Kappeyya saṅghikāvāse, seyyaṃ pācittiyassa ce.

1080. Pādadhovanapāsāṇā, pavisantassa bhikkhuno;
Yāva taṃ mañcapīṭhaṃ vā, nikkhamantassa vā pana.

1081. Mañcapīṭhakato yāva, passāvaṭṭhānameva tu;
Etthantare idaṃ ṭhānaṃ, upacāroti vuccati.

1082. Tattha bādhetukāmassa, upacāre tu bhikkhuno;
Dasasvaññataraṃ seyyaṃ, santharantassa dukkaṭaṃ.

1083. Nisīdantassa vā tattha, nipajjantassa vā pana;
Tathā dvepi karontassa, hoti pācittiyadvayaṃ.

1084. Punappunaṃ karontassa, payogagaṇanāvasā;
Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, puggale tikadukkaṭaṃ.

1085. Vuttūpacāraṃ muñcitvā, seyyaṃ santharatopi vā;
Vihārassūpacāre vā, ajjhokāsepi vā pana.

1086. Santharāpayato vāpi, tattha tassa nisīdato;
Sabbattha dukkaṭaṃ vuttaṃ, nivāso ca nivārito.

1087. Anāpatti gilānassa, sītāduppīḷitassa vā;
Āpadāsupi bhikkhussa, tathā ummattakādino.

1088. Samuṭṭhānādayo sabbe, paṭhamantimavatthunā;
Sadisāti ca viññeyyā, hotīdaṃ dukkhavedanaṃ.

Anupakhajjakathā.

1089. Vihārā saṅghikā bhikkhuṃ, nikkaḍḍheyya sace pana;
Nikkaḍḍhāpeyya vā kuddho, tassa pācittiyaṃ siyā.

1090. Bahubhūmāpi pāsādā, payogenekakena yo;
Nikkaḍḍheti sace tassa, ekā pācitti dīpitā.

1091. Ṭhapetvā ca ṭhapetvā ca, nikkaḍḍhantassa antarā;
Dvārānaṃ gaṇanāyassa, honti pācittiyo pana.

1092. ‘‘Nikkhamā’’ti vadantassa, vācāyapi ayaṃ nayo;
Āṇattiyā khaṇeyeva, āṇāpentassa dukkaṭaṃ.

1093. Sace so sakimāṇatto, dvārepi bahuke pana;
Atikkāmeti ekāva, bahukāni bahūni ce.

1094. Tassūpaṭṭhānasālādi-vihārassūpacārato;
Kāyenapi ca vācāya, tathā nikkaḍḍhanepi ca.

1095. Vihārassūpacārā vā, vihārā vāpi cetaraṃ;
Nikkaḍḍhantassa sabbesaṃ, parikkhārampi dukkaṭaṃ.

1096. Asambaddhesu bhikkhussa, parikkhāresu paṇḍito;
Vatthūnaṃ gaṇanāyassa, dukkaṭaṃ paridīpaye.

1097. Antevāsimalajjiṃ vā, tathā saddhivihārikaṃ;
Nikkaḍḍhantassa ummattaṃ, sayaṃ ummattakassa ca.

1098. Attano vasanaṭṭhānā, tathā vissāsikassa vā;
Parikkhārañca vā tesaṃ, anāpatti pakāsitā.

1099. Saṅghārāmāpi sabbasmā, tathā kalahakārakaṃ;
Idaṃ tu tisamuṭṭhānaṃ, vedanā dukkhavedanā.

Nikkaḍḍhanakathā.

1100. Majjhimāsīsaghaṭṭāya, vehāsakuṭiyūpari;
Āhaccapādake mañce, pīṭhe vā pana bhikkhuno.

1101. Nisīdantassa vā tasmiṃ, nipajjantassa vā pana;
Payogagaṇanāyeva, tassa pācittiyo siyuṃ.

1102. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, puggale tikadukkaṭaṃ;
Heṭṭhā aparibhoge vā, sīsaghaṭṭāya vā pana.

1103. Avehāsavihāre vā, attano santakepi vā;
Vissāsikavihāre vā, na dosummattakādino.

1104. Yattha paṭāṇi vā dinnā, tattha ṭhatvā lageti vā;
Idameḷakalomena, samuṭṭhānaṃ samaṃ mataṃ.

Vehāsakuṭikathā.

1105. Yāva dvārassa kosamhā, aggaḷaṭṭhapanāya tu;
Bhikkhunā limpitabbaṃ vā, lepāpetabbameva vā.

1106. Ñeyyo ālokasandhīnaṃ, parikammepyayaṃ nayo;
Chadanassa dvattipariyāyaṃ, ṭhitena harite pana.

1107. Adhiṭṭheyyaṃ tato uddhaṃ, adhiṭṭheti sace pana;
Tassa pācittiyaṃ hoti, dukkaṭaṃ tattha tiṭṭhato.

1108Piṭṭhivaṃse ṭhito koci, chadanassa mukhavaṭṭiyā;
Yasmiṃ ṭhāne ṭhitaṃ bhikkhuṃ, olokento na passati.

1109Tasmiṃ ṭhāne pana ṭhātuṃ, neva bhikkhussa vaṭṭati;
Vihārassa patantassa, patanokāsato hi taṃ.

1110Ūnakadvattipariyāye, atirekoti saññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1111Na doso dvattipariyāye, leṇe tiṇakuṭīsu vā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Dvattipariyāyakathā.

1112Jānaṃ sappāṇakaṃ toyaṃ, tiṇaṃ vā mattikampi vā;
Yadi siñceyya pācitti, siñcāpeyya parehi vā.

1113Acchinditvā sace dhāraṃ, mattikaṃ siñcato pana;
Ekasmimpi ghaṭe ekā, pācitti paridīpitā.

1114Vicchindati sace dhāraṃ, payogagaṇanāvasā;
Sammukhampi karontassa, mātikaṃ sandamānakaṃ.

1115Ekāva ce siyāpatti, divasampi ca sandatu;
Bandhato tattha tatthassa, payogagaṇanā siyā.

1116Sace sakaṭapuṇṇampi, mattikaṃ tiṇameva vā;
Udake pakkhipantassa, ekā pācitti ekato.

1117Ekekaṃ pakkhipantassa, payogagaṇanāya ce;
Khayaṃ vā āvilattaṃ vā, jalaṃ gacchati tādise.

1118‘‘Siñcāhī’’ti vadantassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ;
Ekāyāṇattiyā ekā, divasampi ca siñcato.

1119Appāṇe udake suddhe, sappāṇamiti saññino;
Sabbattha vimatissāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1120Sabbatthāpāṇasaññissa, asañciccāsatissa vā;
Ajānato anāpatti, tathā ummattakādino.

1121Sappāṇakattaṃ toyassa, sappāṇanti vijānanaṃ;
Vinā vadhakacittena, tiṇādīnaṃ nisecanaṃ.

1122Cattārevassa aṅgāni, niddiṭṭhāni mahesinā;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

1123Idaṃ paṇṇattivajjañca, ticittañcāti dīpitaṃ;
Idamevettha niddiṭṭhaṃ, tassa cassa visesanaṃ.

Sappāṇakakathā.

Senāsanavaggo dutiyo.

1124. Bhikkhussāṭṭhaṅgayuttassa, bhikkhunovādasammuti;
Idha ñatticatutthena, anuññātā mahesinā.

1125. Yo tāyāsammato bhikkhu, garudhammehi aṭṭhahi;
Ekaṃ sambahulā vāpi, bhikkhunisaṅghameva vā.

1126. Osārentova te dhamme, ovadeyya sace pana;
Ovādapariyosāne, tassa pācittiyaṃ siyā.

1127. Aññena pana dhammena, ovadantassa dukkaṭaṃ;
Ekatoupasampannaṃ, garudhammehi vā tathā.

1128. Bhikkhūnaṃ santikeyeva, upasampannabhikkhuniṃ;
Tathā, liṅgavipallāse, pācitteva pakāsitā.

1129. Sammatassāpi bhikkhussa, dukkaṭaṃ samudīritaṃ;
Ovādaṃ aniyādetvā, dhammenaññena bhāsato.

1130. ''Samaggamhā''ti vuttepi, aññenovadato tathā;
''Vaggamhā''ti ca vuttepi, garudhammehi dukkaṭaṃ.

1131. Agaṇhantassa ovādaṃ, apaccāharatopi taṃ;
Ṭhapetvā dukkaṭaṃ bālaṃ, gilānaṃ gamikaṃ siyā.

1132. Adhamme pana kammasmiṃ, adhammanti ca saññino;
Vagge bhikkhunisaṅghasmiṃ, tikapācittiyaṃ siyā.

1133. Tathā vematikassāpi, dhammakammanti saññino;
Nava pācittiyo vuttā, samaggepi ca tattakā.

1134. Navakānaṃ vasā dvinnaṃ, aṭṭhārasa bhavanti tā;
Dukkaṭaṃ dhammakammepi, sattarasavidhaṃ siyā.

1135. ''Osārehī''ti vutto vā, pañhaṃ puṭṭho katheti vā;
Sikkhamānāya vā neva, doso ummattakādino.

1136. Vācuggatāva kātabbā, paguṇā dvepi mātikā;
Suttantato ca cattāro, bhāṇavārā pakāsitā.

1137. Eko parikathatthāya, kathāmaggo pakāsito;
Maṅgalāmaṅgalatthāya, tissoyevānumodanā.

1138. Uposathādiatthāya, kammākammavinicchayo;
Kammaṭṭhānaṃ tathā ekaṃ, uttamatthassa pāpakaṃ.

1139. Ettakaṃ uggahetvāna, pañcavasso bahussuto;
Muñcitvā nissayaṃ kāmaṃ, vasituṃ labhatissaro.

1140. Vācuggatā vibhaṅgā dve, paguṇā byañjanādito;
Catūsvapi nikāyesu, eko vā potthakopi ca.

1141. Kammākammañca vattāni, uggahetabbamettakaṃ;
Sabbantimaparicchedo, dasavasso sace pana.

1142. Bahussuto disāmokkho, yenakāmaṃgamo siyā;
Parisaṃ labhate kāmaṃ, upaṭṭhāpetumissaro.

1143. Yassa sāṭṭhakathaṃ sabbaṃ, vācuggaṃ piṭakattayaṃ;
Soyaṃ bahussuto nāma, bhikkhunovādako siyā.

1144. Assāsammatatādīni, tīṇi aṅgāni dīpaye;
Padasodhammatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Ovādakathā.

1145. Pācitti garudhammehi, dhammenaññena vā pana;
Hotyatthaṅgate sūriye, ovadantassa bhikkhuniṃ.

1146. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, sammatassāpi bhikkhuno;
Ekatoupasampannaṃ, ovadantassa dukkaṭaṃ.

1147. Tathānatthaṅgate sūriye, gate atthanti saññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1148. Uddesādinayenassa, anāpatti pakāsitā;
Anantarasamā sesā, samuṭṭhānādayo nayā.

Atthaṅgatasūriyakathā.

1149. Bhikkhuniṃ ovadantassa, gantvā bhikkhunupassayaṃ;
Garudhammehi aññatra, kālā pācittiyaṃ siyā.

1150. Sace asammato hoti, hoti pācittiyadvayaṃ;
Atthaṅgate ca sūriye, sace vadati tīṇipi.

1151. Aññena pana dhammena, vadato dukkaṭadvayaṃ;
Ekaṃ pācittiyaṃ hoti, bhikkhuno rattihetukaṃ.

1152. Sammatassāpi bhikkhussa, hoti pācittiyadvayaṃ;
Garudhammanidānassa, sammatattā abhāvato.

1153. Tassevaññena dhammena, ovadantassa dukkaṭaṃ;
Sammatattā anāpatti, ekā pācitti rattiyaṃ.

1154. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, dukkaṭaṃ itaradvaye;
Ekatoupasampannaṃ, ovadantassa dukkaṭaṃ.

1155. Tathā aññena dhammena, gantvā bhikkhunupassayaṃ;
Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

Bhikkhunupassayakathā.

1156. Cīvarādīnamatthāya, ovadantīti bhikkhuniṃ;
Vadato sammate bhikkhu, tassa pācittiyaṃ siyā.

1157. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, tatheva tikadukkaṭaṃ;
Saṅghenāsammataṃ bhikkhuṃ, vadantassa ca dukkaṭaṃ.

1158. Tathevānupasampannaṃ, sammataṃ vā asammataṃ;
Na doso āmisatthāya, ovadantassa bhāsato.

1159. Tathā ummattakādīnaṃ, anāpatti pakāsitā;
Idañhi tisamuṭṭhānaṃ, vedanā dukkhavedanā.

Āmisakathā.

1160. Sace bhikkhuniyā bhikkhu, dadeyya pana cīvaraṃ;
Aññātikāya pācitti, ṭhapetvā pārivattakaṃ.

1161. Cīvarassa paṭiggāha-sikkhāpadasamo nayo;
Avaseso mato saddhiṃ, samuṭṭhānādinā pana.

1162. Tattha bhikkhuniyā dinnaṃ, cīvaraṃ idha bhikkhunā;
Tattha nissaggiyaṃ suddha-pācitti idha sūcitā.

Cīvaradānakathā.

1163. Cīvaraṃ yo hi sibbeyya, sibbāpeyya parena vā;
Aññātikāya pācitti, hoti bhikkhuniyā pana.

1164. Yaṃ vā nivāsituṃ sakkā, yaṃ vā pārupanūpagaṃ;
Cīvaranti adhippeto, idamettha mahesinā.

1165. Sayaṃ sūciṃ pavesetvā, sibbantassa ca bhikkhuno;
Sūcinīharaṇe tassa, pācittiyamudīritaṃ.

1166. Satakkhattumpi vijjhitvā, sakiṃ nīharato pana;
Ekaṃ pācittiyaṃ vuttaṃ, payogassa vasā bahū.

1167. ‘‘Sibbā’’ti pana āṇatto, avisesena bhikkhunā;
Niṭṭhāpeti sace sabbaṃ, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

1168. ‘‘Yamettha cīvare kammaṃ, bhāro sabbaṃ tavā’’ti hi;
Āṇatto bhikkhunā sabbaṃ, niṭṭhāpeti sace pana.

1169. Bhikkhussāṇāpakasseva, ekāyāṇattiyā pana;
Honti pācittiyāpatti, anekārāpathe pathe.

1170. Punappunāṇāpentassa, anekāṇattiyaṃ pana;
Kā hi nāma kathā atthi? Tikapācittiyaṃ siyā.

1171. Ñātikāya ca aññāti-saññissa vimatissa vā;
Ekatoupasampanna-cīvare dukkaṭaṃ siyā.

1172. Ṭhapetvā cīvaraṃ aññaṃ, parikkhārañca sibbato;
Anāpatti viniddiṭṭhā, sikkhamānādikāyapi.

1173. Sañcarittasamuṭṭhānaṃ, kriyaṃ paṇṇattivajjakaṃ;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Cīvarasibbanakathā.

1174. Bhikkhu bhikkhuniyā saddhiṃ, saṃvidhāya panekato;
Paṭipajjeyya maggaṃ ce, aññatra samayā idha.

1175. Gāmantarokkame vāpi, addhayojanatikkame;
Agāmake araññe vā, hoti āpatti bhikkhuno.

1176. Etthākappiyabhūmaṭṭho, saṃvidhānaṃ karoti yo;
Saṃvidhānanimittaṃ tu, dukkaṭaṃ tassa dīpitaṃ.

1177. Saṃvidhānaṃ karontassa, ṭhatvā kappiyabhūmiyaṃ;
Saṃvidhānanimittaṃ tu, na vadantassa dukkaṭaṃ.

1178. Ubhayatthāpi pācitti, gacchantasseva bhikkhuno;
Anantarassa gāmassa, upacārokkame siyā.

1179. Tatrāpi paṭhame pāde, dukkaṭaṃ samudīritaṃ;
Dutiye padavārasmiṃ, pācittiyamudīritaṃ.

1180. Antarā saṃvidhānepi, bhikkhuno dukkaṭaṃ siyā;
Dvāramaggavisaṅkete, sati cāpatti vuccati.

1181. Asaṃvidahite kāle, vidahitoti saññino;
Bhikkhusseva vidhānasmiṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1182. Samaye vidahitvā vā, visaṅketena gacchato;
Āpadāsu anāpatti, tathā ummattakādino.

1183. Idaṃ catusamuṭṭhānaṃ, kāyato kāyavācato;
Kāyacittā samuṭṭhāti, kāyavācādikattayā.

Saṃvidhānakathā.

1184. Ekamujjavaniṃ nāvaṃ, tathā ojavanimpi vā;
Abhirūheyya pācitti, saddhiṃ bhikkhuniyā sace.

1185. Sagāmatīrapassena, gāmantaravasena vā;
Agāmatīrapassena, gamane addhayojane.

1186. Tathā yojanavitthiṇṇa-nadīmajjhena gacchato;
Addhayojanasaṅkhāya, honti pācittiyo pana.

1187. Yathāsukhaṃ samuddasmiṃ, sabbaaṭṭhakathāsu hi;
Nadiyaṃyeva āpatti, na samudde vicāritā.

1188 Titthasampādanatthāya, uddhaṃ vā nadiyā adho;
Sace haranti taṃyuttā, anāpatti pakāsitā.

1189 Tathā saṃvidahitvā vā, tiriyaṃ taraṇāya vā;
Āpadāsu viseso hi, anantarasamo mato.

Nāvābhiruhanakathā.

1190 Ñatvā bhikkhuniyā bhattaṃ, bhuñjato paripācitaṃ;
Hitvā gihisamārambhaṃ, hoti pācitti bhikkhuno.

1191 Bhojanaṃ pañcadhā vuttaṃ, gahaṇe tassa dukkaṭaṃ;
Ajjhohāresu sabbesu, tassa pācittiyo siyuṃ.

1192 Santakaṃ ñātakādīnaṃ, gihisampāditampi vā;
Vinā bhikkhuniyā doso, bhuñjato paripācitaṃ.

1193 Paripācitasaññissa, bhikkhussāparipācite;
Ubhosu vimatissāpi, hoti sabbattha dukkaṭaṃ.

1194 Ekatoupasampanna-paripācitabhojanaṃ;
Ajjhohāravaseneva, dukkaṭaṃ paribhuñjato.

1195 Aññaṃ vā pana yaṃ kiñci, ṭhapetvā pañcabhojanaṃ;
Bhuñjantassa anāpatti, yāgukhajjaphalādikaṃ.

1196 Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā;
Idaṃ paṇṇattivajjaṃ tu, ticittañca tivedanaṃ.

Paripācitakathā.

1197 Dutiyāniyateneva, dasamaṃ sadisaṃ mataṃ;
Idaṃ sikkhāpadaṃ sabbaṃ, samuṭṭhānanayādinā.

Rahonisajjakathā.

Bhikkhunivaggo tatiyo.

1198 Eko āvasatho piṇḍo, agilānena bhikkhunā;
Bhuñjitabbo tato uddhaṃ, pācitti paribhuñjato.

1199 Anodisseva paññatte, yāvadattheva bhikkhunā;
Bhuñjitabbaṃ sakiṃ tattha, tato uddhaṃ na vaṭṭati.

1200 Dutiye divase tattha, gahaṇe dukkaṭaṃ mataṃ;
Ajjhohāresu sabbesu, tassa pācittiyo matā.

1201 Kulenekena paññatte, saha nānākulehi vā;
Nānekaṭṭhānabhedesu, ekabhāgova vaṭṭati.

1202 Nānāṭṭhānesu paññatto, yo ca, nānākulehi vā;

Bhuñjato pana sabbattha, na doso paṭipāṭiyā.

1203 Paṭipāṭimasesena, khepetvā puna bhuñjato;
Ādito pana paṭṭhāya, na ca kappati bhikkhuno.

1204 Anāpatti gilānassa, āgacchantassa gacchato;
Odissapi ca paññatte, paritte bhuñjato sakiṃ.

1205 Yāguādīni niccampi, bhuñjituṃ pana vaṭṭati;
Sesameḷakalomena, samuṭṭhānādikaṃ samaṃ.

Āvasathakathā.

1206 Aññatra samayā vuttā, pācitti gaṇabhojane;
Gaṇoti pana niddiṭṭhā, cattāro vā tatuttariṃ.

1207 Yaṃ nimantanato vāpi, laddhaṃ viññattitopi vā;
Bhojanaṃ pana pañcannaṃ, hoti aññataraṃ idha.

1208 Bhojanānampi pañcannaṃ, gahetvā nāmameva tu;
Nimanteti sace bhikkhū, cattāro bahukepi vā.

1209 ''Odanaṃ bhojanaṃ bhattaṃ, sampaṭicchatha gaṇhatha'';
Iti vevacaneheva, atha bhāsantarena vā.

1210 Tato tassa ca te bhikkhū, sādiyitvā nimantanaṃ;
Ekato nānato vā ce, gantvā gaṇhanti ekato.

1211 Sabbesaṃ hoti pācitti, gaṇabhojanakāraṇā;
Ekato gahaṇaṃ ettha, gaṇabhojanakāraṇaṃ.

1212 Ekato nānato vāpi, gamanaṃ bhojanampi vā;
Kāraṇanti na taṃ viññū, bhaṇanti gaṇabhojane.

1213 Sacepi odanādīnaṃ, gahetvā nāmameva vā;
Ekato nānato vāpi, viññāpetvā manussake.

1214 Nānato vekato gantvā, sace gaṇhanti ekato;
Evampi pana hotīti, vaṇṇitaṃ gaṇabhojanaṃ.

1215 Duvidhassāpi etassa, paṭiggahaṇakāraṇā;
Dukkaṭaṃ hoti pācitti, ajjhohāresu dīpitā.

1216 Samayesu anāpatti, sattasvapi pakāsitā;
Gahetvā ekato dvinnaṃ, tiṇṇaṃ vā bhuñjataṃ tathā.

1217 Muninānupasampanna-cāripattānimantitā;
Catutthe ekato katvāpi, gaṇabhedo pakāsito.

1218 Neva samayaladdhānaṃ, vasenapi hi sabbaso;
Gaṇabhedo panāpatti, veditabbā vibhāvinā.

1219. Bhojanānañca pañcannaṃ, vasena gaṇabhojane;
Nattheva ca visaṅketaṃ, yāguādīsu taṃ siyā.

1220. Gaṇabhojanasaññissa, bhikkhussāgaṇabhojane;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1221. Bhojanāni ca pañceva, ṭhapetvā yāguādisu;
Anāpattīti ñātabbā, niccabhattādikesupi.

1222. Tathā ummattakādīnaṃ, samuṭṭhānādinā pana;
Idaṃ eḷakalomena, sadisanti pakāsitaṃ.

Gaṇabhojanakathā.

1223. Bahūhi yo bhikkhu manussakehi;
Nimantito pañcahi bhojanehi;
Hitvā sace pubbanimantanāya;
Vikappanaṃ pañcasu yassa kassa.

1224. Pacchā nimantitaṃ bhattaṃ, tathā uppaṭipāṭiyā;
Bhuñjato ekasitthampi, tassa pācittiyaṃ siyā.

1225. Bhojanānaṃ tu pañcannaṃ, yena kena nimantito;
Taṃ ṭhapetvā sace aññaṃ, bhojanaṃ paribhuñjati.

1226. Tesameva ca pañcannaṃ, bhojanānaṃ mahesinā;
Etaṃ paramparaṃ nāma, bhojanaṃ paridīpitaṃ.

1227. Yattha khīraṃ rasaṃ vāpi, ākiranti sace pana;
Yena ajjhotthaṭaṃ bhattaṃ, sabbamekarasaṃ siyā.

1228. Koṭito pana paṭṭhāya, saṃsaṭṭhaṃ paribhuñjato;
Anāpattīti niddiṭṭhaṃ, **mahāpaccariyaṃ** pana.

1229. Paramparanti saññāya, aparamparabhojane;
Tattha vematikassāpi, dukkaṭaṃ paribhuñjato.

1230. Sakalenapi gāmena, pūgena nigamena vā;
Nimantitassa vā nicca-bhatte doso na vijjati.

1231. Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinenādinā samā;
Kriyākriyamidaṃ vuttaṃ, bhojanañcāvikappanaṃ.

Paramparabhojanakathā.

1232. Pūvā paheṇakatthāya, paṭiyattā sace pana;
Pātheyyatthāya manthā vā, ye hi tattha ca bhikkhunā.

1233. Dvattipattā gahetabbā, pūrā pūvehi sattuhi;
Tato ce uttariṃ tassa, hoti pācitti gaṇhato.

1234. Gahetvā nikkhamantena, ‘‘dvattipattā mayā idha;

Gahitā pana pūvā''ti, bhikkhuṃ disvā vade budho.

1235. ''Mā kho tvaṃ paṭigaṇhā''ti, avadantassa dukkaṭaṃ;
Gaṇhatopi ca taṃ sutvā, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1236. Ūnakadvattipattesu, atirekoti saññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1237. Yena tattha tayo laddhā, pattapūrā tato pana;
Dve saṅghassa padātabbā, dve ce eko, na ekato.

1238. Apaheṇakapātheyyaṃ, avasesampi vā tato;
Santakaṃ ñātakādīnaṃ, dentānampi tadūnakaṃ.

1239. Gaṇhatopi anāpatti, tathā ummattakādino;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Kāṇamātukathā.

1240. Aññena pana pañcannaṃ, bhojanānaṃ pavārito;
Pācittinatirittaṃ ce, puna bhuñjati bhojanaṃ.

1241. Asanaṃ bhojanañceva, hatthapāsābhihāratā;
Kāyavācāpaṭikkhepo, pañcaṅgehi pavāraṇā.

1242. Odano sattu kummāso, maccho maṃsanti sabbaso;
Nippapañcena niddiṭṭhaṃ, bhojanaṃ pañcadhā mataṃ.

1243. **Odano** tattha sattannaṃ, dhaññānaṃ odano mato;
Bhajjitānaṃ tu dhaññānaṃ, cuṇṇaṃ **''sattū''**ti vuccati.

1244. **Kummāso** yavakummāso, **maccho** vuccati odako;
Maṃsampi kappiyamaṃsaṃ, ayamettha vinicchayo.

1245. Sāli vīhi yavo kaṅgu, varako godhumo tathā;
Kudrūsakoti sattete, dhaññā dhaññena desitā.

1246. Sāmākāditiṇaṃ sabbaṃ, kudrūseneva dīpitaṃ;
Nīvāro sāliyaṃ vutto, varake varakacorako.

1247. Sattannaṃ pana dhaññānaṃ, odano yāgu vā pana;
Aṅgasampattiyā yuttā, sañjaneti pavāraṇaṃ.

1248. Hatthena gahitokāse, odhiṃ dasseti yā pana;
Yāgusā idha sabbāpi, odanoti pavuccati.

1249. Abbhuṇhā pana yā yāgu, uddhanoropitā tanu;
Sace odhiṃ na dasseti, na janeti pavāraṇaṃ.

1250. Puna sā sītalībhūtā, ghanabhāvaṃ gatā sace;
Odhiṃ dasseti so pubbe, tanubhāvo na rakkhati.

1251. Takkadhaññarasādīni, āropetvā bahūnipi;
Phalapaṇṇakaḷīrāni, pakkhipitvāna tattha ca.

1252. Taṇḍule muṭṭhimattepi, pakkhipitvā pacanti ce;
Odhiṃ pana ca dasseti, sañjaneti pavāraṇaṃ.

1253. Rase dhaññarase khīre, vākiritvāna odanaṃ;
''Yāguṃ gaṇhatha, yāgu''nti, vatvā denti sace pana.

1254. Kiñcāpi tanukā hoti, sañjaneti pavāraṇaṃ;
Taṃ pacitvā sace denti, yāgusaṅgahitā pana.

1255. Chupanti macchamaṃsaṃ vā, tanukāyapi yāguyā;
Sace sāsapamattampi, paññāyati pavāraṇaṃ.

1256. Macchamaṃsaraso suddho, saṃsatto rasayāgu vā;
Na cākappiyamaṃsaṃ vā, sañjaneti pavāraṇaṃ.

1257. Ṭhapetvā vuttadhaññānaṃ, odanaṃ pana sabbaso;
Veḷutaṇḍulakādīnaṃ, na pavāreti odano.

1258. Puthukā vā tato tāhi, katabhattampi sattupi;
Suddhā na pana pūvā vā, pavārenti kadācipi.

1259. Kharapākena bhaṭṭhānaṃ, vīhīnaṃ taṇḍule pana;
Koṭṭetvā denti taṃ cuṇṇaṃ, sattusaṅgahitaṃ mataṃ.

1260. Bhajjitānaṃ tu vīhīnaṃ, na pavārenti taṇḍulā;
Tesaṃ pana ca yaṃ cuṇṇaṃ, taṃ janeti pavāraṇaṃ.

1261. Kharapākena bhaṭṭhānaṃ, vīhīnaṃ kuṇḍakampi ca;
Sattunaṃ modako vāpi, sañjaneti pavāraṇaṃ.

1262. Samapākena bhaṭṭhānaṃ, sukkhānaṃ ātapena ca;
Kuṇḍakaṃ pana vīhīnaṃ, na janeti pavāraṇaṃ.

1263. Lājā vā pana teheva, katabhattampi sattu vā;
Khajjakaṃ pana suddhaṃ vā, na janeti pavāraṇaṃ.

1264. Pūritaṃ macchamaṃsehi, taṃ janeti pavāraṇaṃ;
Yaṃ kiñci bhajjitaṃ piṭṭhaṃ, na pavāreti suddhakaṃ.

1265. Yavehi katakummāso, pavāreti, na cāparo;
Macchamaṃsesu vattabbaṃ, pākaṭattā na vijjati.

1266. Khādanto kappiyaṃ maṃsaṃ, nisedheti akappiyaṃ;
Na so tena pavāreti, avatthuttāti dīpitaṃ.

1267. Tathevākappiyaṃ maṃsaṃ, khādanto kappiyaṃ sace;
Nisedheti pavāreti, vatthukattāti vaṇṇitaṃ.

1268. Maṃsaṃ pana ca khādanto, kappiyaṃ vā akappiyaṃ;

Pavāreti nisedheti, kiñci kappiyabhojanaṃ.

1269. Sace akappiyaṃ maṃsaṃ, khādantova akappiyaṃ;
Nisedhaṃ na pavāreti, tathā aññaṃ akappiyaṃ.

1270. Sace ajjhohaṭaṃ hoti, sitthamekampi bhikkhunā;
Patte hatthe mukhe vāpi, bhojanaṃ pana vijjati.

1271. Pavāraṇapahonaṃ ce, paṭikkhipati bhojanaṃ;
Pavāreti sace natthi, na pavāreti katthaci.

1272. Gilitvā ca mukhe bhattaṃ, sesamādāya gacchati;
Antarā ca nisedhento, na pavāreti bhojanaṃ.

1273. Mukhe ca bhattaṃ gilitañca hatthe;
Bhattaṃ tu aññassa ca dātukāmo;
Patte ca bhattaṃ puna dātukāmo;
Paṭikkhipanto na pavārito so.

1274. Asanassa upacchedā, na pavāreti soti hi;
Kathayanti mahāpaññā, kāraṇākāraṇaññuno.

1275. Gaṇhato pacchimaṃ aṅgaṃ, dadato purimaṃ pana;
Ubhinnaṃ aḍḍhateyyaṃ ce, vinā hatthaṃ pasāritaṃ.

1276. Tasmiṃ abhihaṭaṃ ṭhāne, pavāraṇapahonakaṃ;
Tādisaṃ bhuñjamānova, nisedheti pavārito.

1277. Hatthe ādhārake vāpi, pattaṃ ūrūsu vā ṭhitaṃ;
Āharitvā sace bhikkhu, ''bhattaṃ gaṇhā''ti bhāsati.

1278. Anantare nisinnova, taṃ paṭikkhipato pana;
Abhihārassa cābhāvā, natthi tassa pavāraṇā.

1279. Bhattapacchiṃ paṇāmetvā, ṭhapetvā purato ''idaṃ;
Gaṇhāhī''ti ca vuttepi, ayameva vinicchayo.

1280. Anantarassa bhikkhussa, dīyamāne panetaro;
Pidahanto sakaṃ pattaṃ, hatthehi na pavārito.

1281. Kāyenābhihaṭaṃ bhattaṃ, paṭikkhipati yo pana;
Kāyena vāpi vācāya, hoti kassa pavāraṇā.

1282. Eko abhihaṭe bhatte, pavāraṇabhayā pana;
''Ākirākira koṭṭetvā, koṭṭetvā pūrayā''ti ca.

1283. Sace vadati tassāpi, na panatthi pavāraṇā;
Iccevāha mahāthero, **mahāpaduma**nāmako.

1284. Samaṃsañhi rasaṃ netvā, gaṇhathāti rasaṃ vade;
Taṃ sutvā ca nisedhento, neva hoti pavārito.

1285. ‘‘Gaṇha maccharasaṃ sāraṃ, gaṇha maṃsarasa’’nti vā;
‘‘Idaṃ gaṇhā’’ti vā vutte, paṭikkhepe pavāraṇā.

1286. Sace maṃsaṃ visuṃ katvā, ‘‘gaṇha maṃsarasa’’nti vā;
Vadeyyatthi ca maṃsaṃ ce, paṭikkhepe pavāraṇā.

1287. Odanena ca pucchantaṃ, ‘‘muhuttaṃ āgamehi’’ti;
Gahaṇatthaṃ ṭhapentassa, neva tassa pavāraṇā.

1288. Kaḷīrapanasādīhi, missakaṃ macchamaṃsakaṃ;
‘‘Kaḷīrasūpakaṃ gaṇha, panasabyañjana’’nti vā.

1289. Vadanti ce paṭikkhepe, neva hoti pavāraṇā;
Apavāraṇahetūnaṃ, nāmena pana vuttato.

1290. ‘‘Macchasūpa’’nti vā vutte, ‘‘maṃsasūpa’’nti vā pana;
‘‘Idaṃ gaṇhā’’ti vā vutte, hotiyeva pavāraṇā.

1291. Eseva ca nayo vutto, ñeyyo maṃsakarambake;
Sabbesu macchamaṃsehi, missakesu ayaṃ nayo.

1292. Bhattasammissitaṃ yāguṃ, āharitvā sace pana;
‘‘Yāguṃ gaṇhā’’ti vuttasmiṃ, na pavāreti vārayaṃ.

1293. ‘‘Bhattaṃ gaṇhā’’ti vutte tu, pavāreti paṭikkhipaṃ;
Yena vāpucchito tassa, atthitāyāti kāraṇaṃ.

1294. ‘‘Yāgumissakaṃ gaṇhā’’ti, vutte tattha ca yāgu ce;
Samā bahutarā vā sā, na pavāreti so kira.

1295. Mandā yāgu, bahuṃ bhattaṃ, sace hoti pavāraṇā;
Idaṃ sabbattha niddiṭṭhaṃ, kāraṇaṃ pana duddasaṃ.

1296. Rasaṃ bahurase bhatte, khīraṃ vā bahukhīrake;
Gaṇhathāti visuṃ katvā, deti natthi pavāraṇā.

1297. Gacchanteneva bhottabbaṃ, gacchanto ce pavārito;
Bhuñjitabbaṃ ṭhiteneva, ṭhatvā yadi pavārito.

1298. Udakaṃ vāpi patvā so, sace tiṭṭhati kaddamaṃ;
Atirittaṃ tu kāretvā, bhuñjitabbaṃ tato puna.

1299. Pīṭhake yo nisīditvā, pavāreti sace pana;
Āsanaṃ avicāletvā, bhuñjitabbaṃ yathāsukhaṃ.

1300. Sace mañce nisīditvā, pavāreti tato pana;
Ito saṃsarituṃ etto, īsakampi na labbhati.

1301. Tena mañcena naṃ saddhiṃ, vaṭṭataññatra nenti ce;
Evaṃ sabbattha ñātabbaṃ, viññunā vinayaññunā.

1302. Nipajjitvāva bhottabbaṃ, nipanno ce pavārito;

Vāretukkuṭiko hutvā, bhuñjitabbaṃ tatheva ca.

1303. Athālametaṃ sabbanti, vattabbaṃ tena bhikkhunā;
Atirittaṃ karontena, onametvāna bhājanaṃ.

1304. Kappiyaṃ pana kātabbaṃ, na patteyeva kevalaṃ;
Pacchiyaṃ yadi vā kuṇḍe, kātuṃ vaṭṭati bhājane.

1305. Pavāritānaṃ apavāritānaṃ;
Aññesametaṃ pana vaṭṭateva;
Yenātirittaṃ tu kataṃ ṭhapetvā;
Tameva cekaṃ paribhuñjitabbaṃ.

1306. Kappiyaṃ pana kāretvā, bhuñjantasseva bhikkhuno;
Byañjanaṃ vāpi yaṃ kiñci, patte tassākiranti ce.

1307. Atirittaṃ tu kāretvā, bhuñjitabbaṃ tathā puna;
Yena taṃ akataṃ yaṃ vā, kātabbaṃ tena taṃ visuṃ.

1308. Kataṃ akappiyādīhi, atirittaṃ tu sattahi;
Na gilānātirittañca, taṃ hotinatirittakaṃ.

1309. Yopi pātova ekampi, sitthaṃ bhutvā nisīdati;
Upakaṭṭhūpanītampi, kātuṃ labhati kappiyaṃ.

1310. Āhāratthāya yāmādi-kālikaṃ paṭigaṇhato;
Anāmisaṃ tamevassa, dukkaṭaṃ paribhuñjato.

1311. Tathā anatirittanti, saññino atirittake;
Tattha vematikassāpi, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

1312. Anāpattātirittaṃ tu, kārāpetvāna bhuñjato;
Gilānassātirittaṃ vā, tathā ummattakādino.

1313. Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā;
Kappiyākaraṇañceva, bhojanañca kriyākriyaṃ.

Paṭhamapavāraṇakathā.

1314. Yo panānatirittena, pavāreyya pavāritaṃ;
Jānaṃ āsādanāpekkho, bhutte pācitti tassa tu.

1315. Dukkaṭaṃ abhihāre ca, gahaṇe itarassa hi;
Ajjhohārapayogesu, sabbesupi ca dukkaṭaṃ.

1316. Bhojanassāvasānasmiṃ, pācitti paridīpitā;
Abhihārakabhikkhussa, sabbaṃ tasseva dassitaṃ.

1317. Pavāritoti saññissa, bhikkhusmiṃ apavārite;
Vimatissubhayatthāpi, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

1318. Anāpattātirittaṃ vā, kārāpetvāva deti ce;

Gilānassāvasesaṃ vā, aññassatthāya deti vā.

1319. Sesaṃ sabbamasesena, anantarasamaṃ mataṃ;
Omasavādatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Dutiyapavāraṇakathā.

1320. Khādanīyaṃ vā bhojanīyaṃ vā;
Kiñci vikāle yo pana bhikkhu;
Khādati bhuñjati vāpi ca taṃ;
So jinavuttaṃ dosamupeti.

1321. Yamāmisagatañcettha, vanamūlaphalādikaṃ;
Kālikesvasammohatthaṃ, veditabbamidaṃ pana.

1322. Mūlaṃ kandaṃ muḷālañca, matthakaṃ khandhakaṃ tacaṃ;
Pattaṃ pupphaṃ phalaṃ aṭṭhi, piṭṭhaṃ niyyāsameva ca.

1323. Mūlakhādanīyādīnaṃ, mukhamattanidassanaṃ;
Bhikkhūnaṃ pāṭavatthāya, nāmatthesu nibodhatha.

1324. Mūlakaṃ khārakañceva, vatthulaṃ taṇḍuleyyakaṃ;
Tambakaṃ jajjharikañca, caccu vajakalīpi ca.

1325. **Mūlāni** evamādīnaṃ, sākānaṃ āmise pana;
Saṅgahaṃ idha gacchanti, āhāratthaṃ pharanti hi.

1326. Chaḍḍenti jaraṭṭhaṃ chetvā, yaṃ taṃ vajakalissa tu;
Taṃ yāvajīvikaṃ vuttaṃ, sesānaṃ yāvakālikaṃ.

1327. Haliddi siṅgiverañca, vacattaṃ ativisaṃ vacaṃ;
Usīraṃ bhaddamuttañca, tathā kaṭukarohiṇī.

1328. Iccevamādikaṃ aññaṃ, pañcamūlādikaṃ bahu;
Nānappakārakaṃ mūlaṃ, viññeyyaṃ yāvajīvikaṃ.

1329. Masālupiṇḍalādīnaṃ, vallīnaṃ āluvassa ca;
Kando uppalajātīnaṃ, tathā padumajātiyā.

1330. Kadalīsiggutālānaṃ, māluvassa ca veḷuyā;
Satāvari kaserūnaṃ, kando ambāṭakassa ca.

1331. Iccevamādayo kandā;
Dassitā yāvakālikā;
Dhoto so āmise vutto;
Kando yo khīravalliyā.

1332. Adhoto lasuṇañceva, khīrakākoliādayo;
Kandā vākyapathātītā, viññeyyā yāvajīvikā.

1333. Puṇḍarīkamuḷālañca, muḷālaṃ padumassa ca;
Evamādimanekampi, **muḷālaṃ** yāvakālikaṃ.

1334. Tālahintālakuntāla-nāḷikerādisambhavaṃ;
Haliddisiṅgiverānaṃ, muḷālaṃ yāvajīvikaṃ.

1335. Tālahintālakuntāla-kaḷīro ketakassa ca;
Kadalīnāḷikerānaṃ, **matthakaṃ** mūlakassa ca.

1336. Khajjurerakavettānaṃ, ucchuveḷunaḷādinaṃ;
Sattannaṃ pana dhaññānaṃ, kaḷīro sāsapassa ca.

1337. Iccevamādayoneke, matthakā yāvakālikā;
Aññe haliddiādīnaṃ, matthakā yāvajīvikā.

1338. Tālakuntālakādīnaṃ, chinditvā pātito pana;
Gato jaraṭṭhabundo so, saṅgahaṃ yāvajīvike.

1339. **Khandha**khādanīyaṃ nāma, ucchukhandho pakāsito;
Sālakalyāṇiyā khandho, tathā pathaviyaṃ gato.

1340. Evamuppalajātīnaṃ, daṇḍako yāvakāliko;
Paṇṇadaṇḍuppalādīnaṃ, sabbo padumajātiyā.

1341. Yāvajīvikasaṅkhātā, karamaddādidaṇḍakā;
Tacesucchutacoveko, saraso yāvakāliko.

1342. Mūlakaṃ khārako caccu, tambako taṇḍuleyyako;
Vatthulo cīnamuggo ca, ummā vajakalī tathā.

1343. Jajjharī kāsamaddo ca, sellu siggu ca nāḷikā;
Varuṇo aggimantho ca, jīvantī sunisannako.

1344. Rājamāso ca māso ca, nipphāvo migapupphikā;
Vaṇṭako bhūmiloṇīti, evamādimanekakaṃ.

1345. **Patta**khādanīyaṃ nāma, kathitaṃ yāvakālikaṃ;
Itarā ca mahāloṇi, dīpitā yāvajīvikā.

1346. Yāvakālikamicceva, kathitaṃ ambapallavaṃ;
Nimbassa kuṭajassāpi, paṇṇaṃ sulasiyāpi ca.

1347. Kappāsikapaṭolānaṃ, tesaṃ pupphaphalāni ca;
Phaṇijjakajjukānañca, paṇṇaṃ taṃ yāvajīvikaṃ.

1348. Aṭṭhannaṃ mūlakādīnaṃ, **pupphaṃ** nipphāvakassa ca;
Tathā pupphaṃ karīrassa, pupphaṃ varuṇakassa ca.

1349. Pupphaṃ kaserukassāpi, jīvantī siggupupphakaṃ;
Padumuppalajātīnaṃ, pupphānaṃ kaṇṇikāpi ca.

1350. Nāḷikerassa tālassa, taruṇaṃ ketakassa ca;
Iccevamādikaṃ puppha-manekaṃ yāvakālikaṃ.

1351. Yāvakālikapupphāni, ṭhapetvā pana sesakaṃ;

Yāvajīvikapupphanti, dīpaye sabbameva ca.

1352. Tilakamakulasālamallikānaṃ;
Kakudhakapitthakakundakaḷīnaṃ;
Kuravakakaravīrapāṭalīnaṃ;
Kusumamidaṃ pana yāvajīvikaṃ.

1353. Ambambāṭakajambūnaṃ, **phala**ñca panasassa ca;
Mātuluṅgakapitthānaṃ, phalaṃ tintiṇikassa ca.

1354. Tālassa nāḷikerassa, phalaṃ khajjūriyāpi ca;
Labujassa ca cocassa, mocassa madhukassa ca.

1355. Badarassa karamaddassa, phalaṃ vātiṅgaṇassa ca;
Kumbhaṇḍatipusānañca, phalaṃ eḷālukassa ca.

1356. Rājāyatanaphalaṃ pussa-phalaṃ timbarukassa ca;
Evamādimanekampi, phalaṃ taṃ yāvakālikaṃ.

1357. Tiphalaṃ pipphalī jāti-phalañca kaṭukapphalaṃ;
Goṭṭhaphalaṃ bilaṅgañca, takkolamaricāni ca.

1358. Evamādīni vuttāni, avuttāni ca pāḷiyaṃ;
Phalāni pana gacchanti, yāvajīvikasaṅgahaṃ.

1359. Panasambāṭakaṭṭhīni, sālaṭṭhi labujaṭṭhi ca;
Ciñcābimbaphalaṭṭhīni, pokkharaṭṭhi ca sabbaso.

1360. Khajjūriketakādīnaṃ, tathā tālaphalaṭṭhi ca;
Evamādīni gacchanti, yāvakālikasaṅgahaṃ.

1361. Punnāgamadhukaṭṭhīni, sellaṭṭhi tiphalaṭṭhi ca;
Evamādīni **aṭṭhīni,** niddiṭṭhāni anāmise.

1362. Sattannaṃ pana dhaññānaṃ, aparaṇṇānameva ca;
Piṭṭhaṃ panasasālānaṃ, labujambāṭakassa ca.

1363. Tālapiṭṭhaṃ tathā dhotaṃ, piṭṭhaṃ yaṃ khīravalliyā;
Evamādimanekampi, kathitaṃ yāvakālikaṃ.

1364. Adhotaṃ tālapiṭṭhañca, piṭṭhaṃ yaṃ khīravalliyā;
Assagandhādipiṭṭhañca, hoti taṃ yāvajīvikaṃ.

1365. **Niyyāso** ucchunibbatto, eko sattāhakāliko;
Avaseso ca hiṅgādi, niyyāso yāvajīviko.

1366. Mūlādīsu mayā kiñci, mukhamattaṃ nidassitaṃ;
Etassevānusārena, seso ñeyyo vibhāvinā.

1367. ‘‘Bhuñjissāmi vikāle’’ti, āmisaṃ paṭigaṇhato;
Kāle vikālasaññissa, kāle vematikassa ca.

1368 Dukkaṭaṃ, kālasaññissa, anāpatti pakāsitā;
Idaṃ eḷakalomena, samuṭṭhānādinā samaṃ.

Vikālabhojanakathā.

1369 Bhojanaṃ sannidhiṃ katvā, khādanaṃ vāpi yo pana;
Bhuñjeyya vāpi khādeyya, tassa pācittiyaṃ siyā.

1370 Bhikkhu yaṃ sāmaṇerānaṃ, pariccajatyanālayo;
Nidahitvā sace tassa, denti taṃ puna vaṭṭati.

1371 Sayaṃ paṭiggahetvāna, apariccattameva yaṃ;
Dutiye divase tassa, nihitaṃ taṃ na vaṭṭati.

1372 Tato ajjhoharantassa, ekasitthampi bhikkhuno;
Pācitti kathitā suddhā, suddhacittena tādinā.

1373 Akappiyesu maṃsesu, manussasseva maṃsake;
Thullaccayena pācitti, dukkaṭena sahetare.

1374 Yāmakālikasaṅkhātaṃ, pācitti paribhuñjato;
Dukkaṭāpattiyā saddhiṃ, āhāratthāya bhuñjato.

1375 Sace pavārito hutvā, annaṃ anatirittakaṃ;
Bhuñjato pakataṃ tassa, hoti pācittiyadvayaṃ.

1376 Thullaccayena saddhiṃ dve, maṃse mānusake siyuṃ;
Sese akappiye maṃse, dukkaṭena saha dvayaṃ.

1377 Yāmakālikasaṅkhātaṃ, bhuñjato sati paccaye;
Sāmisena mukhena dve, ekameva nirāmisaṃ.

1378 Tamevajjhoharantassa, āhāratthāya kevalaṃ;
Dvīsu tesu vikappesu, dukkaṭaṃ pana vaḍḍhati.

1379 Vikāle bhuñjato suddhaṃ, sannidhipaccayāpi ca;
Vikālabhojanā ceva, hoti pācittiyadvayaṃ.

1380 Maṃse thullaccayañceva, dukkaṭampi ca vaḍḍhati;
Manussamaṃse sese ca, yathānukkamato dvayaṃ.

1381 Natthevānatirittampi, vikāle paribhuñjato;
Doso sabbavikappesu, bhikkhuno tannimittako.

1382 Vikālapaccayā vāpi, na doso yāmakālike;
Sattāhakālikaṃ yāva-jīvikaṃ paṭigaṇhato.

1383 Āhārasseva atthāya, gahaṇe duvidhassa tu;
Ajjhohārapayogesu, dukkaṭaṃ tu nirāmise.

1384 Atha āmisasaṃsaṭṭhaṃ, gahetvā ṭhapitaṃ sace;
Puna ajjhoharantassa, pācitteva pakāsitā.

1385. Kālo yāmo ca sattāhaṃ, iti kālattayaṃ idaṃ;
Atikkamayato doso, kālaṃ taṃ taṃ tu kālikaṃ.

1386. Attanā tīṇi sambhinna-rasāni itarāni hi;
Sabhāvamupaneteva, yāvakālikamattano.

1387. Evameva ca sesesu, kālikesu viniddise;
Imesu pana sabbesu, kālikesu catūsvapi.

1388. Kālikadvayamādimhi, antovutthañca sannidhi;
Ubhayampi na hoteva, pacchimaṃ kālikadvayaṃ.

1389. Akappiyāya kuṭiyā, vutthenantadvayena taṃ;
Gahitaṃ tadahe vāpi, dvayaṃ pubbaṃ na vaṭṭati.

1390. Mukhasannidhi nāmāyaṃ, antovutthaṃ na kappati;
Iti vuttaṃ daḷhaṃ katvā, **mahāpaccariyaṃ** pana.

1391. Na doso nidahitvāpi, paṭhamaṃ kālikattayaṃ;
Taṃ taṃ sakaṃ sakaṃ kāla-manatikkamma bhuñjato.

1392. Tathā ummattakādīnaṃ, anāpatti pakāsitā;
Samameḷakalomena, samuṭṭhānādinā idaṃ.

Sannidhikārakathā.

1393. Bhojanāni paṇītāni, agilāno panattano;
Atthāya viññāpetvāna, pācitti paribhuñjato.

1394. ‘‘Sappinā dehi bhattaṃ me, sasappiṃ sappimissakaṃ;
Sappibhattañca dehī’’ti, viññāpentassa dukkaṭaṃ.

1395. Viññāpetvā tathā taṃ ce, dukkaṭaṃ paṭigaṇhato;
Puna ajjhoharantassa, pācitti pariyāputā.

1396. Suddhāni sappiādīni, viññāpetvāna bhuñjato;
Sekhiyesupi viññatti, dukkaṭaṃ paridīpaye.

1397. Tasmā paṇītasaṃsaṭṭhaṃ, viññāpetvāva bhuñjato;
Sattadhaññamayaṃ bhattaṃ, pācittiyamudīraye.

1398. Sace ‘‘gosappinā mayhaṃ, dehi bhatta’’nti yācito;
Ajiyā sappiādīhi, visaṅketaṃ dadāti ce.

1399. ‘‘Sappinā dehi’’ vutto ce, navanītādikesupi;
Deti aññatarenassa, visaṅketanti dīpitaṃ.

1400. Yena yena hi viññattaṃ, tasmiṃ mūlepi tassa vā;
Laddhepi pana taṃ laddhaṃ, hotiyeva na aññathā.

1401. Ṭhapetvā sappiādīni, āgatāni hi pāḷiyaṃ;
Aññehi viññāpentassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1402 Sabbehi sappiādīhi, viññāpetvāva ekato;
Bhuñjatekarasaṃ katvā, nava pācittiyo matā.

1403 Akappiyena vuttepi, sappinā deti tena ce;
Gahaṇe paribhogepi, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

1404 Gilānassa gilānoti, saññino vimatissa vā;
Dukkaṭaṃ muninā vuttaṃ, anāpatti pakāsitā.

1405 Gilānakāle viññatta-magilānassa bhuñjato;
Gilānassāvasesaṃ vā, ñātakādīnameva vā.

1406 Idaṃ catusamuṭṭhānaṃ, kāyato kāyavācato;
Kāyacittā tathā kāya-vācācittattayāpi ca.

Paṇītabhojanakathā.

1407 Adinnañhi mukhadvāraṃ, āhāraṃ āhareyya yo;
Dantaponodakaṃ hitvā, tassa pācittiyaṃ siyā.

1408 Hatthapāsobhinīhāro, majjhimuccāraṇakkhamo;
Manusso vāmanusso vā, deti kāyādinā tidhā.

1409 Paṭiggaṇhāti taṃ bhikkhu, dīyamānaṃ sace dvidhā;
Evaṃ pañcaṅgasaṃyoge, gahaṇaṃ tassa rūhati.

1410 Dāyako gaganaṭṭho ce, bhūmaṭṭho cetaro siyā;
Bhūmaṭṭhassa ca sīsena, gaganaṭṭhassa dehino.

1411 Yamāsannataraṃ aṅgaṃ, orimantena tassa tu;
Dātuṃ vāpi gahetuṃ vā, vinā hatthaṃ pasāritaṃ.

1412 Hatthapāso minetabbo, nagaṭṭhādīsvayaṃ nayo;
Evarūpe pana ṭhāne, ṭhatvā ce deti vaṭṭati.

1413 Pakkhī vā mukhatuṇḍena, hatthī soṇḍāya vā pana;
Sace yaṃ kiñci pupphaṃ vā, phalaṃ vā deti vaṭṭati.

1414 Bhattabyañjanapuṇṇāni, bhājanāni bahūnipi;
Sīsenādāya bhikkhussa, gantvā kassaci santikaṃ.

1415 Īsakaṃ pana onatvā, ‘‘gaṇhā’’ti yadi bhāsati;
Tena hatthaṃ pasāretvā, heṭṭhimaṃ pana bhājanaṃ.

1416 Paṭicchitabbaṃ taṃ eka- desenāpi ca bhikkhunā;
Honti ettāvatā tāni, gahitāneva sabbaso.

1417 Tato paṭṭhāya taṃ sabbaṃ, oropetvā yathāsukhaṃ;
Ugghāṭetvā tato iṭṭhaṃ, gahetuṃ pana vaṭṭati.

1418 Pacchiādimhi vattabba-matthi kiṃ ekabhājane;
Kājabhattaṃ haranto ce, onatvā deti vaṭṭati.

1419. Tiṃsahattho siyā veḷu, antesu ca duve ghaṭā;
Sappino, gahitekasmiṃ, sabbaṃ gahitameva taṃ.

1420. Bahupattā ca mañce vā, pīṭhe vā kaṭasārake;
Ṭhapitā dāyako hattha-pāse ṭhatvāna deti ce.

1421. Paṭiggahaṇasaññāya, mañcādīni sace pana;
Nisīdati phusitvā yo, yañca pattesu dīyati.

1422. Gahitaṃ tena taṃ sabbaṃ, hotiyeva na saṃsayo;
Paṭiggahessāmicceva, mañcādīni sace pana.

1423. Gahitaṃ hoti taṃ sabbaṃ, āruhitvā nisīdati;
Āhacca kucchiyā kucchiṃ, ṭhitā pattā hi bhūmiyaṃ.

1424. Yaṃ yaṃ aṅguliyā vāpi, phusitvā sūciyāpi vā;
Nisinno tattha tattheva, dīyamānaṃ tu vaṭṭati.

1425. Kaṭasāre mahantasmiṃ, tathā hatthattharādisu;
Gaṇhato hatthapāsasmiṃ, vijjamāne tu vaṭṭati.

1426. Tatthajātakapaṇṇesu, gahetuṃ na ca vaṭṭati;
Na panetāni kāyena, paṭibaddhāni honti hi.

1427. Asaṃhārimapāsāṇe, phalake vāpi tādise;
Khāṇubaddhepi vā mañce, gahaṇaṃ neva rūhati.

1428. Tintiṇikādipaṇṇesu, bhūmiyaṃ patthaṭesu vā;
Dhāretumasamatthattā, gahaṇaṃ na ca rūhati.

1429. Hatthapāsamatikkamma, dīghadaṇḍena deti ce;
Vattabbo bhikkhunāgantvā, dehīti parivesako.

1430. Sace patte rajo hoti, dhovitabbo jale sati;
Tasmiṃ asati puñchitvā, gahetabbo asesato.

1431. Piṇḍāya vicarantassa, rajaṃ patati ce pana;
Bhikkhā paṭiggahetvāva, gahetabbā vijānatā.

1432. Appaṭiggahite bhikkhuṃ, gaṇhato pana dukkaṭaṃ;
Paṭiggahetvānāpatti, pacchā taṃ paribhuñjato.

1433. ‘‘Paṭiggahetvā dethā’’ti, vutte taṃ vacanaṃ pana;
Asutvānādiyitvā vā, denti ce natthi dukkaṭaṃ.

1434. Pacchā paṭiggahetvāva, gahetabbaṃ vijānatā;
Sace rajaṃ nipāteti, mahāvāto tato tato.

1435. Na sakkā ca siyā bhikkhaṃ, gahetuṃ yadi bhikkhunā;
Aññassa dātukāmena, gahetuṃ pana vaṭṭati.

1436. Sāmaṇerassa taṃ datvā, dinnaṃ vā tena taṃ puna;

Tassa vissāsato vāpi, bhuñjituṃ pana vaṭṭati.

1437. Bhikkhācāre sace bhattaṃ, sarajaṃ deti bhikkhuno;
‘‘Paṭiggahetvā bhikkhaṃ tvaṃ, gaṇha vā bhuñja vā’’ti ca.

1438. Vattabbo so tathā tena, kattabbañceva bhikkhunā;
Rajaṃ upari bhattassa, tassuplavati ce pana.

1439. Kañjikaṃ tu pavāhetvā, bhuñjitabbaṃ yathāsukhaṃ;
Anto paṭiggahetabbaṃ, paviṭṭhaṃ tu sace pana.

1440. Patitaṃ sukkhabhatte ce, apanīyāva taṃ rajaṃ;
Sukhumaṃ ce sabhattampi, bhuñjitabbaṃ yathāsukhaṃ.

1441. Uḷuṅkenāharitvāpi, dentassa paṭhamaṃ pana;
Thevo uḷuṅkato patte, sace patati vaṭṭati.

1442. Bhatte ākiramāne tu, carukena tato pana;
Masi vā chārikā vāpi, sace patati bhājane.

1443. Tassa cābhihaṭattāpi, na doso upalabbhati;
Anantarassa bhikkhussa, dīyamānaṃ tu pattato.

1444. Uppabhitvā sace patte, itarassa ca bhikkhuno;
Patati vaṭṭatevāyaṃ, paṭiggahitameva taṃ.

1445. Pāyāsassa ca pūretvā, pattaṃ ce denti bhikkhuno;
Uṇhattā pana taṃ heṭṭhā, gahetuṃ na ca sakkati.

1446. Vaṭṭatīti ca niddiṭṭhaṃ, gahetuṃ mukhavaṭṭiyaṃ;
Na sakkā ce gahetabbo, tathā ādhārakenapi.

1447. Sace āsanasālāyaṃ, gahetvā pattamattano;
Niddāyati nisinnova, dīyamānaṃ na jānati.

1448. Nevāhariyamānaṃ vā, appaṭiggahitameva taṃ;
Ābhogaṃ pana katvā ce, nisinno hoti vaṭṭati.

1449. Sace hatthena muñcitvā, pattaṃ ādhārakampi vā;
Pelletvā pana pādena, niddāyati hi vaṭṭati.

1450. Pādenādhārakaṃ akka-mitvāpi paṭigaṇhato;
Jāgarassāpi hoteva, gahaṇasmiṃ anādaro.

1451. Tasmā taṃ na ca kātabbaṃ, bhikkhunā vinayaññunā;
Yaṃ dīyamānaṃ patati, gahetuṃ taṃ tu vaṭṭati.

1452. Bhuñjantānañca dantā vā, khīyantipi nakhāpi vā;
Tathā pattassa vaṇṇo vā, abbohāranayo ayaṃ.

1453. Satthakenucchuādīni, phālentānaṃ sace malaṃ;
Paññāyati hi taṃ tesu, siyā navasamuṭṭhitaṃ.

1454. Paṭiggahetvā taṃ pacchā, khāditabbaṃ tu bhikkhunā;
Na paññāyati ce tasmiṃ, malaṃ vaṭṭati khādituṃ.

1455. Pisantānampi bhesajjaṃ, koṭṭentānampi vā tathā;
Nisadodukkhalādīnaṃ, khīyanepi ayaṃ nayo.

1456. Bhesajjatthāya tāpetvā, vāsiṃ khīre khipanti ce;
Uṭṭheti nīlikā tattha, satthake viya nicchayo.

1457. Sace āmakatakke vā, khīre vā pakkhipanti taṃ;
Sāmapākanimittamhā, na tu muccati dukkaṭā.

1458. Piṇḍāya vicarantassa, vassakālesu bhikkhuno;
Patte patati ce toyaṃ, kiliṭṭhaṃ kāyavatthato.

1459. Pacchā paṭiggahetvā taṃ, bhuñjitabbaṃ yathāsukhaṃ;
Eseva ca nayo vutto, rukkhamūlepi bhuñjato.

1460. Sattāhaṃ pana vassante, deve suddhaṃ jalaṃ sace;
Abbhokāsepi vā patte, toyaṃ patati vaṭṭati.

1461. Odanaṃ pana dentena, sāmaṇerassa bhikkhunā;
Dātabbo acchupantena, tassa pattagatodanaṃ.

1462. Paṭiggahetvā vā pattaṃ, dātabbo tassa odano;
Chupitvā deti ce bhattaṃ, taṃ panuggahitaṃ siyā.

1463. Aññassa dātukāmena, pariccattaṃ sace pana;
Yāva hatthagataṃ tāva, paṭiggahitameva taṃ.

1464. ‘‘Gaṇhā’’ti nirapekkhova, pattamādhārake ṭhitaṃ;
Sace vadati pacchā taṃ, paṭiggaṇheyya paṇḍito.

1465. Sāpekkhoyeva yo pattaṃ, ṭhapetvādhārake pana;
‘‘Etto pūvampi bhattaṃ vā, kiñci gaṇhā’’ti bhāsati.

1466. Sāmaṇeropi taṃ bhattaṃ, dhovitvā hatthamattano;
Attapattagataṃ bhattaṃ, aphusitvā sace pana.

1467. Pakkhipanto satakkhattuṃ, uddharitvāpi gaṇhatu;
Taṃpaṭiggahaṇe kiccaṃ, puna tassa na vijjati.

1468. Attapattagataṃ bhattaṃ, phusitvā yadi gaṇhati;
Pacchā paṭiggahetabbaṃ, saṃsaṭṭhattā parena taṃ.

1469. Bhikkhūnaṃ yāguādīnaṃ, pacane bhājane pana;
Pakkhipitvā ṭhapentena, aññassatthāya odanaṃ.

1470. Bhājanupari hatthesu, sāmaṇerassa pakkhipe;
Patitaṃ hatthato tasmiṃ, na karoti akappiyaṃ.

1471. Pariccattañhi taṃ evaṃ, akatvākirateva ce;

Bhuñjitabbaṃ tu taṃ katvā, pattaṃ viya nirāmisaṃ.

1472. Sace yāgukuṭaṃ puṇṇaṃ, sāmaṇero hi dubbalo;
Bhikkhuṃ paṭiggahāpetuṃ, na sakkoti hi taṃ puna.

1473. Kuṭassa gīvaṃ pattassa, ṭhapetvā mukhavaṭṭiyaṃ;
Bhikkhunā upanītassa, āvajjeti hi vaṭṭati.

1474. Atha vā bhūmiyaṃyeva, hatthe bhikkhu ṭhapeti ce;
Āropeti pavaṭṭetvā, tattha ce pana vaṭṭati.

1475. Bhattapacchucchubhāresu, ayameva vinicchayo;
Dve tayo sāmaṇerā vā, denti ce gahaṇūpagaṃ.

1476. Bhāramekassa bhikkhussa, gahetuṃ pana vaṭṭati;
Ekena vā tathā dinnaṃ, gaṇhanti dve tayopi vā.

1477. Mañcassa pāde pīṭhassa, pāde telaghaṭādikaṃ;
Laggenti tattha bhikkhussa, vaṭṭateva nisīdituṃ.

1478. Appaṭiggahitaṃ heṭṭhā-mañce ce telathālakaṃ;
Sammujjanto ca ghaṭṭeti, na panuggahitaṃ siyā.

1479. Paṭiggahitasaññāya, appaṭiggahitaṃ pana;
Gaṇhitvā puna taṃ ñatvā, ṭhapetuṃ tattha vaṭṭati.

1480. Vivaritvā sace pubbe, ṭhapitaṃ pihitampi ca;
Tatheva taṃ ṭhapetabbaṃ, kattabbaṃ na panaññathā.

1481. Bahi ṭhapeti ce tena, chupitabbaṃ na taṃ puna;
Yadi chupati ce ñatvā, taṃ panuggahitaṃ siyā.

1482. Paṭiggahitatelasmiṃ, uṭṭheti yadi kaṇṇakā;
Siṅgīverādike mūle, ghanacuṇṇampi vā tathā.

1483. Taṃsamuṭṭhānato sabbaṃ, taññevāti pavuccati;
Paṭiggahaṇakiccaṃ tu, tasmiṃ puna na vijjati.

1484. Tālaṃ vā nāḷikeraṃ vā, āruḷho koci puggalo;
Tatraṭṭho tālapiṇḍiṃ so, otāretvāna rajjuyā.

1485. Sace vadati ‘‘gaṇhā’’ti, na gahetabbameva ca;
Tamañño pana bhūmaṭṭho, gahetvā deti vaṭṭati.

1486. Chinditvā ce vatiṃ ucchuṃ, phalaṃ vā deti gaṇhituṃ;
Daṇḍake aphusitvāva, niggataṃ pana vaṭṭati.

1487. Sace na puthulo hoti, pākāro atiuccako;
Antoṭṭhitabahiṭṭhānaṃ, hatthapāso pahoti ce.

1488. Uddhaṃ hatthasataṃ gantvā, sampattaṃ puna taṃ pana;
Gaṇhato bhikkhuno doso, koci nevūpalabbhati.

1489. Bhikkhuno sāmaṇeraṃ tu, khandhena vahato sace;
Phalaṃ gahetvā tattheva, nisinno deti vaṭṭati.

1490. Aparopi vahantova, bhikkhuṃ yo koci puggalo;
Phalaṃ khandhe nisinnassa, bhikkhuno deti vaṭṭati.

1491. Gahetvā phaliniṃ sākhaṃ, chāyatthaṃ yadi gacchati;
Puna citte samuppanne, khādituṃ pana bhikkhuno.

1492. Sākhaṃ paṭiggahāpetvā, phalaṃ khādati vaṭṭati;
Makkhikānaṃ nivāratthaṃ, gahitāyapyayaṃ nayo.

1493. Kappiyaṃ pana kāretvā, paṭiggaṇhāti taṃ puna;
Bhottukāmo sace mūla-gahaṇaṃyeva vaṭṭati.

1494. Mātāpitūnamatthāya, gahetvā sappiādikaṃ;
Gacchanto antarāmagge, yaṃ icchati tato pana.

1495. Taṃ so paṭiggahāpetvā, paribhuñjati vaṭṭati;
Taṃ paṭiggahitaṃ mūla-gahaṇaṃyeva vaṭṭati.

1496. Sāmaṇerassa pātheyya-taṇḍule bhikkhu gaṇhati;
Bhikkhussa sāmaṇeropi, gahetvā pana gacchati.

1497. Taṇḍulesu hi khīṇesu, attanā gahitesu so;
Sace yāguṃ pacitvāna, taṇḍulehitarehipi.

1498. Ubhinnaṃ dvīsu pattesu, ākiritvā panattano;
Yāguṃ bhikkhussa taṃ datvā, sayaṃ pivati tassa ce.

1499. Sannidhipaccayā neva, na uggahitakāraṇā;
Sāmaṇerassa pītattā, doso bhikkhussa vijjati.

1500. Mātāpitūnamatthāya, telādiṃ haratopi ca;
Sākhaṃ chāyādiatthāya, imassa na visesatā.

1501. Tasmā hissa visesassa, cintetabbaṃ tu kāraṇaṃ;
Tassa sālayabhāvaṃ tu, visesaṃ takkayāmahaṃ.

1502. Taṇḍule pana dhovitvā, niccāletuñhi celako;
Na sakkoti sace te ca, taṇḍule bhājanampi ca.

1503. Paṭiggahetvā dhovitvā, āropetvā panuddhanaṃ;
Bhikkhunāggi na kātabbo, vivaritvāpi pakkatā.

1504. Ñātabbā pakkakālasmiṃ, oropetvā yathāsukhaṃ;
Bhuñjitabbaṃ, na pacchassa, paṭiggahaṇakāraṇaṃ.

1505. Āropetvā sace bhikkhu, uddhanaṃ suddhabhājanaṃ;
Udakaṃ yāguatthāya, tāpeti yadi vaṭṭati.

1506. Tatte panudake koci, ce pakkhipati taṇḍule;

Tato paṭṭhāya tenaggi, na kātabbova bhikkhunā.

1507 Paṭiggahetvā taṃ yāguṃ, pātuṃ vaṭṭati bhikkhuno;
Sace pacati pacchā taṃ, sāmapākā na muccati.

1508 Tatthajātaphalaṃ kiñci, saha cāleti valliyā;
Tasseva ca tato laddhaṃ, phalaṃ kiñci na vaṭṭati.

1509 Phalarukkhaṃ parāmaṭṭhuṃ, tamapassayitumpi vā;
Kaṇṭake bandhituṃ vāpi, bhikkhuno kira vaṭṭati.

1510 Saṇḍāsena ca dīghena, gahetvā thālakaṃ pana;
Pacato bhikkhuno telaṃ, bhasmaṃ patati tattha ce.

1511 Amuñcantena hatthena, pacitvā telathālakaṃ;
Otāretvāva taṃ pacchā, paṭiggaṇheyya vaṭṭati.

1512 Paṭiggahetvā aṅgāre, tāni dārūni vā pana;
Ṭhapitāni sace honti, pubbagāhova vaṭṭati.

1513 Ucchuṃ khādati ce bhikkhu, sāmaṇeropi icchati;
‘‘Chinditvā tvamito gaṇha’’, iti vutto ca gaṇhati.

1514 Nattheva avasesassa, paṭiggahaṇakāraṇaṃ;
Khādato guḷapiṇḍampi, ayameva vinicchayo.

1515 Kātuṃ sāgaratoyena, loṇakiccaṃ tu vaṭṭati;
Yāvajīvikasaṅkhātaṃ, toyattā na tu gacchati.

1516 Idaṃ kālavinimmuttaṃ, udakaṃ paridīpitaṃ;
Nibbānaṃ viya nibbāna-kusalena mahesinā.

1517 Udakena samā vuttā, himassa karakāpi ca;
Kūpādīsu jalaṃ pātuṃ, bahalampi ca vaṭṭati.

1518 Khettesu kasitaṭṭhāne, bahalaṃ taṃ na vaṭṭati;
Sanditvā yadi taṃ gantvā, nadiṃ pūreti vaṭṭati.

1519 Sobbhesu kakudhādīnaṃ, jale pupphasamākule;
Na ñāyati raso tesaṃ, na paṭiggahaṇakāraṇaṃ.

1520 Sareṇukāni pupphāni, pānīyassa ghaṭe pana;
Pakkhittāni sace honti, paṭiggaṇheyya taṃ pana.

1521 Paṭiggahetvā deyyāni, vāsapupphāni tattha vā;
Kamallikāsu dinnāsu, abbohāroti vaṭṭati.

1522 Appaṭiggahitasseva, dantakaṭṭhassa yo raso;
Ajānantassa pācitti, so ce visati khādato.

1523 Sarīraṭṭhesu bhūtesu, kiṃ vaṭṭati? Na vaṭṭati?
Kappākappiyamaṃsānaṃ, khīraṃ sabbampi vaṭṭati.

1524 Kaṇṇakkhigūthako danta- malaṃ muttaṃ karīsakaṃ;
Semhaṃ siṅghāṇikā kheḷo, assu loṇanti vaṭṭati.

1525 Yaṃ panettha sakaṭṭhānā, cavitvā patitaṃ siyā;
Patte vā pana hatthe vā, paṭiggaṇheyya taṃ puna.

1526 Aṅgalaggamavicchannaṃ, paṭiggahitameva taṃ;
Uṇhayāguṃ pivantassa, sedo hatthesu jāyati.

1527 Piṇḍāya vicarantassa, sedo hatthānusārato;
Orohati sace pattaṃ, na paṭiggahaṇakāraṇaṃ.

1528 Sāmaṃ gahetvā cattāri, vikaṭāni nadāyake;
Sappadaṭṭhakkhaṇeyeva, na doso paribhuñjato.

1529 Pathaviṃ mattikatthāya, khaṇituṃ chinditumpi vā;
Tarumpi chārikatthāya, bhikkhuno pana vaṭṭati.

1530 Acchedagāhanirapekkhanisajjato ca;
Sikkhappahānamaraṇehi ca liṅgabhedā;
Dānena tassa ca parassa abhikkhukassa;
Sabbaṃ paṭiggahaṇameti vināsamevaṃ.

1531 Durūpaciṇṇe niddiṭṭhaṃ, gahaṇuggahitassapi;
Antovutthe sayaṃpakke, antopakke ca dukkaṭaṃ.

1532 Paṭiggahitake tasmiṃ, appaṭiggahitasaññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1533 Paṭiggahitasaññissa, dantaponodakesupi;
Na doseḷakalomena, samuṭṭhānādayo samā.

1534 Navamajjhimatherabhikkhunīnaṃ;
Avisesena yaticchitabbako;
Sakalo asamāsatova mayā;
Kathito ettha vinicchayo tato.

Dantaponakathā.

Bhojanavaggo catuttho.

1535 Yaṃ kiñcicelakādīnaṃ, titthiyānaṃ panāmisaṃ;
Dentassekapayogena, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

1536 Vicchinditvāna dentassa, payogagaṇanāvasā;
Honti pācittiyo tassa, tikapācittiyaṃ siyā.

1537 Udakaṃ dantaponaṃ vā, dentassa ca atitthiye;
Titthiyoti ca saññissa, dukkaṭaṃ vimatissa ca.

1538 Dāpentassa panaññena, sāmaṇerādikena vā;
Nikkhittabhājane tesaṃ, dentassa bahilepanaṃ.

1539 Ṭhapetvā bhojanaṃ tesaṃ, santike ‘‘gaṇhathā’’ti ca;
Vadantassa anāpatti, samuṭṭhāneḷakūpamaṃ.

Acelakakathā.

1540 Dāpetvā vā adāpetvā, bhikkhu yaṃ kiñci āmisaṃ;
Kattukāmo sace saddhiṃ, hasanādīni itthiyā.

1541 Uyyojeti hi ‘‘gacchā’’ti, vatvā tappaccayā pana;
Tassuyyojanamattasmiṃ, dukkaṭaṃ paṭhamena ca.

1542 Pādenassupacārasmiṃ, atikkante ca dukkaṭaṃ;
Dutiyenassa pācitti, sīmātikkamane pana.

1543 Dassane upacārassa, hatthā dvādasa desitā;
Pamāṇaṃ savane cevaṃ, ajjhokāse na cetare.

1544 Bhikkhusmiṃ tikapācitti, itare tikadukkaṭaṃ;
Ubhinnaṃ dukkaṭaṃ vuttaṃ, kalisāsanaropane.

1545 Uyyojentassa kiccena, na dosummattakādino;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Uyyojanakathā.

1546 Khuddake piṭṭhivaṃsaṃ yo, atikkamma nisīdati;
Sabhojane kule tassa, hoti pācitti bhikkhuno.

1547 Hatthapāsaṃ atikkamma, piṭṭhisaṅghāṭakassa ca;
Sayanassa panāsanne, ṭhāne doso mahallake.

1548 Asayanighare tassa, sayanigharasaññino;
Tattha vematikassāpi, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

1549 Nisīdantassanāpatti, bhikkhussa dutiye sati;
Vītarāgesu vā tesu, nikkhantesu ubhosu vā.

1550 Nisinnassānatikkamma, padesaṃ vuttalakkhaṇaṃ;
Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā.

Sabhojanakathā.

1551 Catutthe pañcame ceva, vattabbaṃ natthi kiñcipi;
Vattabbaṃ yañca taṃ sabbaṃ, vuttaṃ aniyatadvaye.

1552 Samuṭṭhānaṃ panetesaṃ, anantarasamaṃ mataṃ;
Ayameva visesoti, tesamesañca dīpito.

Rahopaṭicchannarahonisajjakathā.

1553 Bhojanānaṃ tu pañcannaṃ, vutto aññatarena yo;

Santaṃ bhikkhumanāpucchā, āpajjeyya kulesu ce.

1554. Cārittaṃ tassa pācitti, aññatra samayā siyā;
Ṭhapetvā samayaṃ bhikkhu, duvidhaṃ vuttalakkhaṇaṃ.

1555. Avītivatte majjhaṇhe, gharamaññassa gacchati;
Gharūpacārokkamane, paṭhamena hi dukkaṭaṃ.

1556. Atikkante gharummāre, aparampi ca dukkaṭaṃ;
Dutiyena ca pādena, pācitti samatikkame.

1557. Ṭhitaṭṭhāne sace bhikkhuṃ, oloketvā na passati;
''Asanta''nti anāpucchā, paviṭṭho nāma vuccati.

1558. Sace dūre ṭhito hoti, asanto nāma bhikkhu so;
Natthi ārocane kiccaṃ, gavesitvā ito cito.

1559. Na doso samaye santaṃ, āpucchitvā ca gacchato;
Bhikkhuṃ gharena maggo ce, ārāmaṃ gacchatopi ca.

1560. Titthiyānampi seyyaṃ vā, tathā bhikkhunupassayaṃ;
Āpadāsanasālaṃ vā, bhattiyassa gharampi vā.

1561. Idaṃ pana samuṭṭhānaṃ, kathinena samaṃ mataṃ;
Kriyākriyamacittañca, ticittañca tivedanaṃ.

Cārittakathā.

1562. Sabbāpi sāditabbāva, catumāsapavāraṇā;
Bhikkhunā agilānena, puna niccapavāraṇā.

1563. ''Viññāpessāmi rogasmiṃ, sati me paccaye''ti ca;
Na paṭikkhipitabbā sā, ''rogo dāni na me''ti ca.

1564. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, dukkaṭaṃ natatuttariṃ;
Tatuttarinti saññissa, tattha vematikassa ca.

1565. Natatuttarisaññissa, yehi yena pavārito;
Tato aññehi vā bhiyyo, ācikkhitvā yathātathaṃ.

1566. Viññāpentassa bhikkhussa, aññassatthāya vā pana;
Ñātakānamanāpatti, attano vā dhanenapi.

1567. Tathā ummattakādīnaṃ, anāpatti pakāsitā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Bhesajjakathā.

1568. Uyyuttaṃ bhikkhuno senaṃ, dassanatthāya gacchato;
Aññatra paccayā tassa, dukkaṭaṃ tu pade pade.

1569Dassanassupacārasmiṃ, ṭhatvā pācitti passato;
Upacāraṃ vimuñcitvā, passantassa payogato.

1570Ārohā pana cattāro, dve dve taṃpādarakkhakā;
Evaṃ dvādasaposo ca, eko **hatthī**ti vuccati.

1571Dvepādarakkhā āroho, eko tipuriso**hayo**;
Eko sārathi yodheko, āṇirakkhā duve janā.

1572Catuposo **ratho** vutto, catusaccavibhāvinā;
Cattāro padahatthā ca, purisā **pattī**ti vuccati.

1573Vuttalakkhaṇasampannā, ayaṃ pacchimakoṭiyā;
Caturaṅgasamāyuttā, senā nāma pavuccati.

1574Hatthiādīsu ekekaṃ, dassanatthāya gacchato;
Anuyyuttepi uyyutta-saññissāpi ca dukkaṭaṃ.

1575Attano ca ṭhitokāsaṃ, sampattaṃ pana passati;
Āpadāsu anāpatti, tathārūpe ca paccaye.

Uyyuttakathā.

1576Catutthe divase attha-ṅgate sūriye arogavā;
Sace tiṭṭhatu senāya, nisīdatu nipajjatu.

1577Ākāse iddhiyā seyyaṃ, pakappetu ca iddhimā;
Hoteva tassa pācitti, tikapācittiyaṃ siyā.

1578Ūnake ca tirattasmiṃ, atirekoti saññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1579Purāruṇāva nikkhamma, tatiyāya ca rattiyā;
Na doso puna vasantassa, gilānassāpadāsupi.

Senāvāsakathā.

1580Uyyodhikaṃ balaggaṃ vā, senābyūhampi vā pana;
Dassanatthāyanīkaṃ vā, hoti pācitti gacchato.

1581Purime pana yo vutto, ‘‘hatthī dvādasaporiso’’;
Iti tena tayo hatthī, ‘‘hatthānīka’’nti dīpitaṃ.

1582Sesesupi ca eseva, nayo ñeyyo vibhāvinā;
Tiṇṇameḷakalomena, samuṭṭhānādayo samā.

Uyyodhikakathā.

Aceḷakavaggo pañcamo.

1583Piṭṭhādīhi kataṃ majjaṃ, **surā** nāmāti vuccati;

Pupphādīhi kato sabbo, āsavo hoti **merayaṃ**.

1584. Bījato pana paṭṭhāya, pivantassubhayampi ca;
Payoge ca payoge ca, hoti pācitti bhikkhuno.

1585. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, amajje majjasaññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1586. Amajjaṃ majjavaṇṇañca, majjagandharasampi ca;
Ariṭṭhaṃ loṇasovīraṃ, suttakaṃ pivatopi ca.

1587. Vāsagāhāpanatthāya, pakkhipitvāna īsakaṃ;
Sūpādīnaṃ tu pākepi, anāpatti pakāsitā.

1588. Hoteḷakasamuṭṭhānaṃ, acittaṃ vatthujānanā;
Idañcākusaleneva, pānato lokavajjakaṃ.

Surāpānakathā.

1589. Yena kenaci aṅgena, hasādhippāyino pana;
Phusato upasampannaṃ, hoti pācitti bhikkhuno.

1590. Sabbattha dukkaṭaṃ kāya-paṭibaddhādike naye;
Tathevānupasampanne, dīpitaṃ tikadukkaṭaṃ.

1591. Ettha cānupasampanna-ṭṭhāne tiṭṭhati bhikkhunī;
Khiḍḍādhippāyino tampi, phusantassa ca dukkaṭaṃ.

1592. Anāpatti nahasādhi-ppāyassa phusato paraṃ;
Sati kicce phusantassa, tathā ummattakādino.

Aṅgulipatodakakathā.

1593. Jale nimujjanādīna-matthāya pana kevalaṃ;
Padavāresu sabbesu, otarantassa dukkaṭaṃ.

1594. Kīḷāpekkho sace hutvā, jale uparigopphake;
Nimujjeyyapi vā bhikkhu, ummujjeyya tareyya vā.

1595. Payoge ca payoge ca, tassa pācittiyaṃ siyā;
Antoyevodake tassa, nimujjitvāna gacchato.

1596. Hatthapādapayogehi, pācittiṃ paridīpaye;
Hattheheva tarantassa, hatthavārehi kāraye.

1597. Yena yena panaṅgena, bhikkhuno tarato jalaṃ;
Tassa tassa payogena, pācittiṃ paridīpaye.

1598. Taruto tīrato vāpi, pācitti patato jale;
Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, tatheva tikadukkaṭaṃ.

1599. Pājentopi sace nāvaṃ, arittena phiyena vā;
Ussārentopi tīre vā, nāvaṃ kīḷati dukkaṭaṃ.

1600. Hatthena vāpi pādena, kaṭṭhena kathalāya vā;
Udakaṃ nīharantassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1601. Udakaṃ kañjikaṃ vāpi, cikkhallaṃ vāpi vikkhipaṃ;
Kīḷantassāpi bhikkhussa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1602. Vigāhitvā jalaṃ kicce, sati nimmujjanādikaṃ;
Karontassa anāpatti, tathā pārañca gacchato.

1603. Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā;
Anantarassimassāpi, natthi kāci visesatā.

Hasadhammakathā.

1604. Vuccamāno sace bhikkhu, paññatteneva bhikkhunā;
Akattukāmatāyassa, vacanaṃ dhammameva vā.

1605. Yo asikkhitukāmova, na karoti panādaraṃ;
Tassānādariye tasmiṃ, pācittiyamudīraye.

1606. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, tikātītena satthunā;
Tathevānupasampannā-nādare tikadukkaṭaṃ.

1607. Suttenevābhidhammena, apaññattena bhikkhunā;
Dukkaṭaṃ sāmaṇerena, vuttassa ubhayenapi.

1608. ‘‘Ācariyānamayaṃ gāho, amhākaṃ tu paveṇiyā;
Āgato’’ti bhaṇantassa, na dosummattakādino.

1609. Ettha neva gahetabbo, gārayhācariyuggaho;
Omasavādatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Anādariyakathā.

1610. Bhayasañjananatthāya, rūpādiṃ upasaṃhare;
Bhayānakaṃ kathaṃ vāpi, katheyya parasantike.

1611. Disvā vā pana taṃ sutvā, mā vā bhāyatu, bhāyatu;
Itarassa tu bhikkhussa, hoti pācitti taṅkhaṇe.

1612. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, tatheva tikadukkaṭaṃ;
Sāmaṇeraṃ gahaṭṭhaṃ vā, bhiṃsāpentassa bhikkhuno.

1613. Nabhiṃsāpetukāmassa, anāpattādikammino;
Samuṭṭhānādi sabbampi, anantarasamaṃ mataṃ.

Bhiṃsāpanakathā.

1614. Jotiṃ tappetukāmo ce, jalāpeyya jaleyya vā;
Ṭhapetvā hoti pācitti, tathārūpaṃ tu paccayaṃ.

1615. Sayaṃ samādahantassa, yāva jālā na jāyati;
Tāva sabbapayogesu, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1616. Jāluṭṭhāne panāpatti, pācitti paridīpitā;
Jālāpentassa aññena, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1617. Gilānassa gilānoti, saññissa vimatissa vā;
Alātaṃ ukkhipantassa, avijjhātaṃ tu dukkaṭaṃ.

1618. Vijjhātaṃ tujjalantassa, yathāvatthukatā matā;
Anāpatti gilānassa, kataṃ aññena vā pana.

1619. Visibbentassa aṅgāraṃ, padīpujjālanādike;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Jotisamādahanakathā.

1620. Apuṇṇe addhamāsasmiṃ, dese ce majjhime pana;
''Nhāyissāmī''ti cuṇṇaṃ vā, mattikaṃ vāpi gomayaṃ.

1621. Abhisaṅkharato sabba-payogesupi dukkaṭaṃ;
Nhānassa pariyosāne, hoti pācitti bhikkhuno.

1622. Atirekaddhamāsūna-saññino vimatissa vā;
Dukkaṭaṃ atirekaddha- māse ca samayesu ca.

1623. Nhāyantassa anāpatti, nadīpārampi gacchato;
Vālikaṃ ukkiritvāna, katāvāṭesu vā tathā.

1624. Paccantimepi vā dese, sabbesaṃ āpadāsupi;
Idameḷakalomena, samuṭṭhānādinā samaṃ.

Nhānakathā.

1625. Cīvaraṃ yaṃ nivāsetuṃ, sakkā pārupitumpi vā;
Channamaññataraṃ bhikkhu, rajitvā yattha katthaci.

1626. Padese kaṃsanīlena, pattanīlena vā pana;
Yena kenaci kāḷena, kaddamenapi vā tathā.

1627. Maṅgulassa mayūrassa, piṭṭhiakkhippamāṇakaṃ;
Akatvā kappiyaṃ binduṃ, pācitti paribhuñjato.

1628. Pāḷikaṇṇikakappo vā, na ca vaṭṭati katthaci;
Ekaṃ vāpi anekaṃ vā, bindu vaṭṭati vaṭṭakaṃ.

1629. Ādinnepi anādinna-saññino vimatissa ca;
Dukkaṭaṃ muninā vuttaṃ, anāpatti pakāsitā.

1630. Kappe naṭṭhepi vā saddhiṃ, tena saṃsibbitesu vā;
Kriyākriyamidaṃ vuttaṃ, samuṭṭhāneḷakūpamaṃ.

Dubbaṇṇakaraṇakathā.

1631. Vikappanā duve vuttā, sammukhāsammukhātipi;
Sammukhāya vikappento, bhikkhussekassa santike.

1632. Ekattaṃ bahubhāvaṃ vā, dūrasantikatampi vā;
Cīvarānaṃ tu jānitvā, yathāvacanayogato.

1633. ‘‘Imāhaṃ cīvaraṃ tuyhaṃ, vikappemī’’ti niddise;
Kappatettāvatā kāmaṃ, nidhetuṃ, na ca kappati.

1634. Paribhogādikaṃ tena, apaccuddhaṭato pana;
Tena paccuddhaṭeyeva, paribhogādi vaṭṭati.

1635. ‘‘Santakaṃ pana mayhaṃ tvaṃ, paribhuñja pariccaja;
Yathāpaccayaṃ karohī’’ti, vutte paccuddhaṭaṃ siyā.

1636. Aparā sammukhā vuttā, bhikkhussekassa santike;
Yassa kassaci nāmaṃ tu, gahetvā sahadhamminaṃ.

1637. ‘‘Imāhaṃ cīvaraṃ tissa- bhikkhuno, tissatheriyā;
Vikappemī’’ti vattabbaṃ, vattabbaṃ puna tenapi.

1638. ‘‘Tissassa bhikkhuno vā tvaṃ, tassā tissāya theriyā;
Santakaṃ paribhuñjāhi, vissajjehī’’ti vā tathā.

1639. Tato pabhuti sabbampi, paribhogādi vaṭṭati;
Evaṃ parammukhāyāpi, vattabbaṃ ekasantike.

1640. ‘‘Imāhaṃ cīvaraṃ tuyhaṃ, vikappatthāya dammi’’ti;
Puna tenapi vattabbaṃ, ‘‘ko te mitto’’ti bhikkhunā.

1641. Itarenapi vattabbaṃ, ‘‘tisso tissā’’ti vā puna;
Vattabbaṃ bhikkhunā tena, ‘‘idaṃ tissassa santakaṃ.

1642. Tissāya theriyā vā tvaṃ, santakaṃ paribhuñja vā;
Vissajjehī’’ti vā vutte, hoti paccuddhaṭaṃ puna.

1643. Iccetāsu pana dvīsu, yāya kāyaci cīvaraṃ;
Vikappetvā sadhammesu, yassa kassaci pañcasu.

1644. Apaccuddhārakaṃ vāpi, avissāsena tassa vā;
Yena taṃ vinayaṃ kammaṃ, kataṃ panidha bhikkhunā.

1645. Cīvaraṃ paribhuñjeyya, hoti pācitti bhikkhuno;
Tañcevādhiṭṭhahantassa, vissajjantassa dukkaṭaṃ.

1646. Paccuddhārakavatthesu, apaccuddhārasaññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1647 Paccuddhāraṇasaññissa, vissāsā paribhuñjato;
Anāpatti samuṭṭhānaṃ, kathinenādinā samaṃ.

Vikappanakathā.

1648 Adhiṭṭhānupagaṃ pattaṃ, cīvaraṃ vāpi tādisaṃ;
Tathā sūcigharaṃ kāya-bandhanaṃ vā nisīdanaṃ.

1649 Apanetvā nidhentassa, hasāpekkhassa kevalaṃ;
Hoti pācittiyaṃ aññaṃ, āṇāpentassa dukkaṭaṃ.

1650 Tenāpanihite tassa, pācittiṃ paridīpaye;
Vuttaṃ anupasampanna-santake tikadukkaṭaṃ.

1651 Vinā vuttappakārāni, pattādīni tato pana;
Aññaṃ apanidhentassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1652 Sabbesvanupasampanna-santakesupi dukkaṭaṃ;
Dunnikkhittamanāpatti, paṭisāmayato pana.

1653 Tathā ''dhammakathaṃ katvā, dassāmī''ti nidheti ce;
Avihesetukāmassa, akīḷassādikammino.

1654 Samuṭṭhānādayo tulyā, dutiyantimavatthunā;
Idaṃ akusaleneva, sacittañca tivedanaṃ.

Cīvarāpanidhānakathā.

Surāpānavaggo chaṭṭho.

1655 Tiracchānagataṃ pāṇaṃ, mahantaṃ khuddakampi vā;
Hoti pācittiyāpatti, mārentassassa bhikkhuno.

1656 Appāṇe pāṇasaññissa, vimatissubhayattha ca;
Dukkaṭaṃ tu anāpatti, asañcicca ajānato.

1657 Na ca māretukāmassa, tathā ummattakādino;
Samuṭṭhānādayo tulyā, tatiyantimavatthunā.

Sañciccapāṇakathā.

1658 Sappāṇakaṃ jalaṃ jānaṃ, pācitti paribhuñjato;
Payogabahutāyassa, pācittibahutā siyā.

1659 Ekeneva payogena, avicchijja sace pana;
Pivato pattapūrampi, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

1660 Tādisenudakenassa, āviñchitvāna sāmisaṃ;
Dhovato pana pattaṃ vā, nibbāpentassa yāguyo.

1661 Hatthena taṃ uḷuṅkena, gahetvā nhāyatopi vā;

Payoge ca payoge ca, pācitti paridīpitā.

1662. Appāṇakepi sappāṇa-saññissa ubhayatthapi;
Vimatissāpi bhikkhussa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1663. Sappāṇepi ca appāṇe, appāṇamiti saññino;
Na doso ''paribhogena, na marantī''ti jānato.

1664. Patanaṃ salabhādīnaṃ, ñatvā suddhena cetasā;
Padīpujjalanañcettha, ñatvā sappāṇabhāvataṃ.

1665. Bhuñjato jalasaññāya, ñeyyā paṇṇattivajjatā;
Siñcane siñcanaṃ vuttaṃ, paribhoge idaṃ pana.

1666. Ayameva visesoti, tassa ceva panassa ca;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Sappāṇakakathā.

1667. Nihataṃ tu yathādhammaṃ, kiccādhikaraṇaṃ puna;
Nihātabbanti pācitti, ukkoṭentassa bhikkhuno.

1668. ''Akataṃ dukkataṃ kammaṃ, kātabbaṃ punadevi''ti;
Vadatā pana taṃ kammaṃ, uccāletuṃ na vaṭṭati.

1669. Sace vippakate kamme, paṭikkosati taṃ puna;
Saññāpetvāva kātabbaṃ, na kātabbaṃ panaññathā.

1670. Adhamme pana kammasmiṃ, dhammakammanti saññino;
Vimatissubhayatthāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1671. ''Adhammena ca vaggena, na ca kammārahassa vā;
Kata''nti jānato natthi, doso ukkoṭane pana.

1672. Tathā ummattakādīna-manāpatti pakāsitā;
Omasavādatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Ukkoṭanakathā.

1673. Saṅghādisesaṃ duṭṭhullaṃ, āpattiṃ bhikkhuno pana;
Ñatvā chādayato tassa, pācitti pariyāputā.

1674. Nikkhipitvā dhuraṃ tassa, paṭicchādanahetukaṃ;
Āroceti sacaññassa, sopi aññassa vāti hi.

1675. Evaṃ satampi bhikkhūnaṃ, sahassampi ca tāva taṃ;
Āpajjateva āpattiṃ, yāva koṭi na chijjati.

1676. Mūlenārocitasseva, dutiyassa pakāsite;
Tatiyena nivattitvā, koṭi chinnāti vuccati.

1677. Duṭṭhullāya ca duṭṭhalla-saññī pācittiyaṃ phuse;
Itaresu pana dvīsu, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

1678. Aduṭṭhullāya sabbattha, niddiṭṭhaṃ tikadukkaṭaṃ;
Sabbatthānupasampanna-vāresupi ca dukkaṭaṃ.

1679. ''Saṅghassa bhedanādīni, bhavissantī''ti vā pana;
Na ca chādetukāmo vā, sabhāgaṃ vā na passati.

1680. ''Paññāyissati kammena, sakenāyanti kakkhaḷo'';
Anāroceti ce doso, natthi ummattakādino.

1681. Dhuranikkhepatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, akriyaṃ dukkhavedanaṃ.

Duṭṭhullakathā.

1682. Ūnavīsativassaṃ yo, kareyya upasampadaṃ;
Tassa pācittiyaṃ hoti, sesānaṃ hoti dukkaṭaṃ.

1683. Upasampādito ceso, jānatā vā ajānatā;
Hotevānupasampanno, kātabbo punareva so.

1684. Dasavassaccayenassa, upajjhāyassa ce sato;
Upasampādane doso, aññesaṃ natthi kocipi.

1685. Muñcitvā pana taṃ bhikkhuṃ, gaṇo ce paripūrati;
Honti te sūpasampannā, na doso koci vijjati.

1686. Upajjhāyo sace hutvā, gaṇaṃ ācariyampi vā;
Pariyesati pattaṃ vā, sammannati ca māḷakaṃ.

1687. ''Upasampādayissāmi'', iti sabbesu tassa hi;
Ñattiyā ca tathā dvīsu, kammavācāsu dukkaṭaṃ.

1688. Kammavācāya osāne, pācitti paridīpitā;
Ūnavīsatisaññissa, paripuṇṇepi puggale.

1689. Vimatissubhayatthāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ;
Paripuṇṇoti saññissa, ubhayattha na dosatā.

1690. Tathā ummattakassāpi, ādikammikabhikkhuno;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Ūnavīsatikathā.

1691. Theyyasatthena jānanto, saṃvidhāya sace pana;
Maggaṃ gacchati saddhiṃ yo, tassa pācittiyaṃ siyā.

1692. Gamane saṃvidhāne ca, vattabbo yo vinicchayo;
So ca **bhikkhunivaggasmiṃ,** vuttattā na ca uddhaṭo.

1693. Maggāṭavivisaṅkete, yathāvatthukameva tu;
Tesvasaṃvidahantesu, sayaṃ vidahatopi ca.

1694. Tathevātheyyasatthepi, theyyasatthanti saññino;
Vimatissubhayatthāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1695. Atheyyasatthasaññissa, asaṃvidahatopi ca;
Āpadāsu anāpatti, visaṅkete ca kālike.

1696. Theyyasatthasamuṭṭhānaṃ, kathitaṃ kāyacittato;
Kāyavācācittato ca, ticittañca tivedanaṃ.

Theyyasatthakathā.

1697. Hoti bhikkhuniyā saddhiṃ, saṃvidhānena sattamaṃ;
Samuṭṭhānādinā tulyaṃ, viseso natthi kocipi.

Saṃvidhānakathā.

1698. Kammaṃ kileso pāko ca, upavādo atikkamo;
Antarāyakarā ete, pañca dhammā pakāsitā.

1699. ‘‘Anantarāyikā ete, yathā honti tathā ahaṃ;
Desitaṃ muninā dhamma-mājānāmī’’ti yo vade.

1700. Tikkhattuṃ tehi vattabbo, ye passanti suṇanti ca;
‘‘Mā hevaṃ avacāyasmā’’, iti bhikkhūhi so pana.

1701. Dukkaṭaṃ avadantassa, taṃ anissajatopi ca;
Ñattiyā ca tathā dvīhi, kammavācāhi dukkaṭaṃ.

1702. Kammavācāya osāne, pācitti paridīpitā;
Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, adhamme tikadukkaṭaṃ.

1703. Nāpattākatakammassa, paṭinissajatopi ca;
Samuṭṭhānādayo sabbe, vuttā samanubhāsane

Ariṭṭhakathā.

1704. Ñatvākatānudhammena, tathāvādikabhikkhunā;
Saṃvaseyya ca bhuñjeyya, pācitti saha seyya vā.

1705. Uposathādikaṃ kammaṃ, karoto saha tena hi;
Kammassa pariyosāne, tassa pācittiyaṃ siyā.

1706. Ekeneva payogena, gaṇhato āmisaṃ bahuṃ;
Dadatopi tathā ekaṃ, bahūni ca bahūsvapi.

1707. Ukkhittake nipannasmiṃ, itaro seti ce pana;
Itarasmiṃ nipanne vā, paro seti ubhopi vā.

1708 Nipajjanapayogānaṃ, vasenāpattiyo siyuṃ;
Ekanānūpacāresu, ekacchanne vinicchayo.

1709 Anukkhittepi ukkhitta-saññino pana bhikkhuno;
Vimatissubhayatthāpi, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

1710 Anāpattubhayatthāpi, anukkhittakasaññino;
Nissaṭṭhoti ca taṃ diṭṭhiṃ, saññissosāritoti ca.

1711 Tathā ummattakādīnaṃ, idaṃ paṇṇattivajjakaṃ;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Ukkhittakathā.

1712 Tathā vināsitaṃ jānaṃ, upalāpeyya tena vā;
Upaṭṭhāpeyya pācitti, saṃbhuñjeyya vaseyya vā.

1713 Saṃvāsena ca liṅgena, daṇḍakammena nāsanā;
Tisso ettha adhippetā, daṇḍakammena nāsanā.

1714 Sambhogā sahaseyyā ca, anantarasamā matā;
Tattha vuttanayeneva, veditabbo vinicchayo.

1715 Samuṭṭhānādayo sabbe, ariṭṭhena samā matā;
Na hettha kiñci vattabbaṃ, sabbaṃ uttānamevidaṃ.

Kaṇṭakakathā.

Sappāṇakavaggo sattamo.

1716 Vuccamāno hi bhikkhūhi, bhikkhu sikkhāpadena yo;
‘‘Sikkhāpade panetasmiṃ, na sikkhissāmi tāvahaṃ.

1717 Yāva nāññaṃ viyattañca, pakataññuṃ bahussutaṃ;
Pucchāmī’’ti bhaṇantassa, tassa pācittiyaṃ siyā.

1718 Satthunānupasampanne, dīpitaṃ tikadukkaṭaṃ;
Na sallekhāyidaṃ hoti, vuccamānassubhohipi.

1719 Apaññattena tassevaṃ, vadato hoti dukkaṭaṃ;
Na dosummattakādīnaṃ, ‘‘sikkhissāmī’’ti bhāsato.

Sahadhammikakathā.

1720 Uddiṭṭhehi kimetehi, kukkuccādinidānato;
Hoti pācittiyāpatti, sikkhāpadavivaṇṇane.

1721 Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, tatheva tikadukkaṭaṃ;
Vivaṇṇenupasampanna-santike taṃ sace pana.

1722 Dukkaṭaṃ panubhinnampi, aññadhammavivaṇṇane;

Navivaṇṇetukāmassa, ‘‘suttantaṃ pariyāpuṇa.

1723. Vinayaṃ pana pacchāpi, handa pariyāpuṇissasi’’;
Iccevaṃ tu vadantassa, tathā ummattakādino.

1724. Anāpattīti ñātabbaṃ, samuṭṭhānādayo nayā;
Anantarassimassāpi, omasavādasādisā.

Vilekhanakathā.

1725. Aññāṇena panāpatti, mokkho nevassa vijjati;
Kāretabbo tathā bhikkhu, yathā dhammo ṭhito pana.

1726. Tassāropaniyo moho, uttarimpi hi bhikkhuno;
Dutiyeneva kammena, ninditvā tañhi puggalaṃ.

1727. Evaṃ āropite mohe, yadi moheti yo pana;
Tasmiṃ mohanake vuttā, pācitti pana puggale.

1728. Adhamme pana kammasmiṃ, dīpitaṃ tikadukkaṭaṃ;
Tathānāropite mohe, dukkaṭaṃ parikittitaṃ.

1729. Na ca mohetukāmassa, vitthārenāsutassapi;
Ūnake dvattikkhattuṃ vā, vitthārenāsutassa ca.

1730. Anāpattīti viññeyyaṃ, tathā ummattakādino;
Samuṭṭhānādayo sabbe, anantarasamā matā.

Mohanakathā.

1731. Kuddho deti pahāraṃ ce, tassa pācittiyaṃ siyā;
Sampaharitukāmena, pahāre bhikkhuno pana.

1732. Dinne bhijjatu sīsaṃ vā, pādo vā paribhijjatu;
So ce maratu vā, mā vā, pācitti paridīpitā.

1733. Virūpakaraṇāpekkho, ‘‘iccāyaṃ na virocati’’;
Kaṇṇaṃ vā tassa nāsaṃ vā, yadi chindati dukkaṭaṃ.

1734. Tathevānupasampanne, itthiyā purisassa vā;
Tiracchānagatassāpi, pahāraṃ deti dukkaṭaṃ.

1735. Sace paharatitthiñca, bhikkhu rattena cetasā;
Garukā tassa āpatti, viniddiṭṭhā mahesinā.

1736. Pahāraṃ deti mokkhādhi-ppāyo doso na vijjati;
Kāyena kāyabaddhena, tathā nissaggiyena vā.

1737. Passitvā antarāmagge, coraṃ paccatthikampi vā;
Heṭhetukāmamāyantaṃ, ‘‘mā idhāgacchupāsaka’’.

1738. Iti vatvā panāyantaṃ, ‘‘gaccha re’’ti ca muggaraṃ;
Satthaṃ vāpi gahetvā vā, paharitvā tu yāti ce.

1739. Anāpatti sace tena, pahārena matepi ca;
Eseva ca nayo vutto, dhuttavāḷamigesupi.

1740. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, sese ca tikadukkaṭaṃ;
Kāyacittasamuṭṭhānaṃ, sacittaṃ dukkhavedanaṃ.

Pahārakathā.

1741. Kāyaṃ vā kāyabaddhaṃ vā, uccāreyya sace pana;
Hoti pācittiyāpatti, tassuggiraṇapaccayā.

1742. Uggiritvā viraddho so, pahāraṃ deti ce pana;
Asampaharitukāmena, dinnattā dukkaṭaṃ siyā.

1743. Sace tena pahārena, pahaṭassa ca bhikkhuno;
Hatthādīsupi yaṃ kiñci, aṅgaṃ bhijjati dukkaṭaṃ.

1744. Seso anantare vutta-nayena vinayaññunā;
Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, veditabbo vinicchayo.

Talasattikathā.

1745. Amūlakena saṅghādi-sesena pana bhikkhu yo;
Codāpeyyapi codeyya, tassa pācittiyaṃ siyā.

1746. Tikapācittiyaṃ tattha, diṭṭhācāravipattiyā;
Codato dukkaṭāpatti, sese ca tikadukkaṭaṃ.

1747. Tathāsaññissanāpatti, tathā ummattakādino;
Omasavādatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Amūlakakathā.

1748. Sañcicca pana kukkuccaṃ, uppādentassa bhikkhuno;
‘‘Ūnavīsativasso tvaṃ, maññe’’ iccevamādinā.

1749. Hoti vācāya vācāya, pācitti pana bhikkhuno;
Tathārūpe panaññasmiṃ, sace asati paccaye.

1750. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, sese ca tikadukkaṭaṃ;
Nauppādetukāmassa, kukkuccaṃ natthi vajjatā.

1751. ‘‘Hitesitāyahaṃ maññe, nisinnaṃ itthiyā saha;
Vikāle ca tayā bhuttaṃ, mā eva’’nti ca bhāsato.

1752. Tathā ummattakādīna-manāpatti pakāsitā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, anantarasamā matā.

Sañciccakathā.

1753. Sace bhaṇḍanajātānaṃ, bhikkhūnaṃ pana bhikkhu yo;
Tiṭṭheyyupassutiṃ sotuṃ, tassa pācittiyaṃ siyā.

1754. ‘‘Yaṃ ime tu bhaṇissanti, taṃ sossāmī’’ti gacchato;
Codetukāmatāyassa, dukkaṭaṃ tu pade pade.

1755. Purato gacchato sotuṃ, ohīyantassa dukkaṭaṃ;
Gacchato turitaṃ vāpi, ayameva vinicchayo.

1756. Ṭhitokāsaṃ panāgantvā, yadi mantenti attano;
Ukkāsitvāpi vā ettha, ñāpetabbamahanti vā.

1757. Tassevamakarontassa, pācitti savane siyā;
Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, sese ca tikadukkaṭaṃ.

1758. ‘‘Imesaṃ vacanaṃ sutvā, oramissa’’nti gacchato;
Tathā ummattakādīna-manāpatti pakāsitā.

1759. Theyyasatthasamuṭṭhānaṃ, idaṃ hoti kriyākriyaṃ;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, sadosaṃ dukkhavedanaṃ.

Upassutikathā.

1760. Dhammikānaṃ tu kammānaṃ, chandaṃ datvā sace pana;
Pacchā khīyati pācitti, vācato vācato siyā.

1761. Adhamme pana kammasmiṃ, dhammakammanti saññino;
Vimatissubhayatthāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1762. ‘‘Adhammena ca vaggena, tathākammārahassa ca;
Ime kammaṃ karontī’’ti, ñatvā khīyati tassa ca.

1763. Tathā ummattakādīna-manāpatti pakāsitā;
Amūlakasamānāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Kammapaṭibāhanakathā.

1764. Yāva ārocitaṃ vatthu, avinicchitameva vā;
Ṭhapitā ñatti vā niṭṭhaṃ, kammavācā na gacchati.

1765. Etasmiṃ antare kammaṃ, kopetuṃ parisāya hi;
Hatthapāsaṃ jahantassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1766. Adatvā jahite chandaṃ, tassa pācittiyaṃ siyā;
Dhammakamme adhamme ca, vimatissa ca dukkaṭaṃ.

1767. Adhammepi ca kammasmiṃ, dhammakammanti saññino;
‘‘Saṅghassa bhaṇḍanādīni, bhavissantī’’ti saññino.

1768. Gilāno vā gilānassa, karaṇīye na dosatā;
Na ca kopetukāmassa, kammaṃ passāvanādinā.

1769. Pīḷitassāgamissāmi, iccevaṃ gacchatopi vā;
Samaṃ samanubhāsena, samuṭṭhānaṃ kriyākriyaṃ.

Chandaṃ adatvā gamanakathā.

1770. Samaggena ca saṅghena, saddhiṃ datvāna cīvaraṃ;
Sammatassa hi bhikkhussa, pacchā khīyati yo pana.

1771. Tassa vācāya vācāya, pācitti paridīpitā;
Tikapācittiyaṃ dhamma- kamme vuttaṃ tu cīvaraṃ.

1772. Ṭhapetvāññaparikkhāraṃ, datvā khīyati dukkaṭaṃ;
Saṅghenāsammatassāpi, cīvaraṃ aññameva vā.

1773. Tathevānupasampanne, sabbatthāpi ca dukkaṭaṃ;
Chandādīnaṃ vaseneva, karontañca sabhāvato.

1774. Khīyantassa anāpatti, tathā ummattakādino;
Amūlakasamā ñeyyā, samuṭṭhānādayo nayā.

Dubbalakathā.

1775. Idaṃ tiṃsakakaṇḍasmiṃ, antimena ca sabbathā;
Tulyaṃ dvādasamaṃ sabbaṃ, ayameva visesatā.

1776. Tattha nissaggiyaṃ vuttaṃ, attano pariṇāmanā;
Idha suddhikapācitti, puggale pariṇāmanā.

Pariṇāmanakathā.

Sahadhammikavaggo aṭṭhamo.

1777. Anikkhante ce rājasmiṃ, anikkhantāya deviyā;
Sayanīyagharā tassa, ummāraṃ yo atikkame.

1778. Dukkaṭaṃ paṭhame pāde, pācitti dutiye siyā;
Deviyā vāpi rañño vā, sace na viditāgamo.

1779. Paṭisaṃvidite neva-paṭisaṃviditasaññino;
Tattha vematikassāpi, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

1780. Paṭisaṃviditasaññissa, neva ca khattiyassa vā;
Na khattiyābhisekena, abhisittassa vā pana.

1781. Ubhosubhinnamaññasmiṃ, nikkhante visatopi vā;
Na dosummattakādīnaṃ, kathinena kriyākriyaṃ.

Antepurakathā.

1782 Rajataṃ jātarūpaṃ vā, uggaṇhantassa attano;
Tassa nissaggiyāpatti, uggaṇhāpayatopi vā.

1783 Gaṇapuggalasaṅghānaṃ, navakammassa cetiye;
Uggaṇhāpayato hoti, dukkaṭaṃ gaṇhatopi vā.

1784 Avasesañca muttādi-ratanaṃ attanopi vā;
Saṅghādīnampi atthāya, uggaṇhantassa dukkaṭaṃ.

1785 Sace kappiyavatthuṃ vā, vatthuṃ vāpi akappiyaṃ;
Tālapaṇṇampi vā hotu, mātukaṇṇapilandhanaṃ.

1786 Bhaṇḍāgārikasīsena, yaṃ kiñci gihisantakaṃ;
Tassa pācittiyāpatti, paṭisāmayato pana.

1787 ‘‘Idaṃ ṭhapetvā dehī’’ti, vuttena pana kenaci;
‘‘Na vaṭṭatī’’ti vatvā taṃ, na nidhetabbameva tu.

1788 ‘‘Ṭhapehī’’ti ca pātetvā, sace gacchati puggalo;
Palibodho hi nāmeso, ṭhapetuṃ pana vaṭṭati.

1789 Anuññāte panaṭṭhāne, uggahetvā anādarā;
Sammā anikkhipantassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1790 Anuññāte panaṭṭhāne, gahetvā ratanaṃ pana;
Nikkhipantassa vā sammā, bhaṇḍaṃ ratanasammataṃ.

1791 Gaṇhantassa ca vissāsaṃ, tāvakālikameva ca;
Na dosummattakādīnaṃ, sañcarittasamodayaṃ.

Ratanakathā.

1792 Majjhaṇhasamayā uddhaṃ, aruṇuggamato pure;
Etasmiṃ antare kālo, vikāloti pavuccati.

1793 Santaṃ bhikkhumanāpucchā, vikāle paccayaṃ vinā;
Parikkhittassa gāmassa, parikkhepokkame pana.

1794 Aparikkhittagāmassa, upacārokkamepi vā;
Dukkaṭaṃ paṭhame pāde, pācitti dutiye siyā.

1795 Atha sambahulā gāmaṃ, vikāle pavisanti ce;
Āpucchitvāva gantabbaṃ, aññamaññaṃ na caññathā.

1796 Gacchanti ce tato aññaṃ, tato aññanti vaṭṭati;
Puna āpucchane kiccaṃ, natthi gāmasatepi ca.

1797 Passambhetvāna ussāhaṃ, vihāratthāya niggatā;
Pavisanti sace aññaṃ, pucchitabbaṃ tu antarā.

1798 Katvā kulaghare bhatta- kiccaṃ aññattha vā pana;
Sace caritukāmo yo, sappibhikkhāya vā siyā.

1799 Āpucchitvāva gantabbaṃ, passe ce bhikkhu labbhati;
Asante pana natthīti, gantabbaṃ tu yathāsukhaṃ.

1800 Otaritvā mahāvīthiṃ, bhikkhuṃ yadi ca passati;
Natthi āpucchane kiccaṃ, caritabbaṃ yathāsukhaṃ.

1801 Gāmamajjhena maggena, gacchantasseva bhikkhuno;
''Carissāmī''ti uppanne, telabhikkhāya mānase.

1802 Āpucchitvāva gantabbaṃ, passe ce bhikkhu vijjati;
Anokkamma carantassa, maggā āpucchanena kiṃ?

1803 Tikapācittiyaṃ, kāle, vikāloyanti saññino;
Kāle vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1804 Āpucchitvāva santaṃ vā, anāpucchā asantakaṃ;
Kicce accāyike vāpi, pavisantassa bhikkhuno.

1805 Gacchato antarārāmaṃ, bhikkhunīnaṃ upassayaṃ;
Tathā āsanasālaṃ vā, titthiyānaṃ upassayaṃ.

1806 Siyā gāmena maggo ce, anāpattāpadāsupi;
Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

1807 Na kevalamanāpucchā, abandhitvā ca bandhanaṃ;
Apārupitvā saṅghāṭiṃ, gacchatopinavajjatā.

Vikālagāmappavesanakathā.

1808 Aṭṭhidantamayaṃ sūci-gharaṃ vāpi visāṇajaṃ;
Kārāpane ca karaṇe, bhikkhuno hoti dukkaṭaṃ.

1809 Lābhe bhedanakaṃ tassa, pācittiyamudīritaṃ;
Aññassatthāya karaṇe, tathā kārāpanepi ca.

1810 Aññena ca kataṃ laddhā, dukkaṭaṃ paribhuñjato;
Anāpattāraṇike vidhe, gaṇṭhikañjanikāsupi.

1811 Dakapuñchaniyā vāsi-jaṭe ummattakādino;
Samuṭṭhānādayo nayā, sañcarittasamā matā.

Sūcigharakathā.

1812 Navaṃ mañcampi pīṭhaṃ vā, kārāpentena bhikkhunā;
Aṭṭhaṅgulappamāṇena, sugataṅgulato pana.

1813 Kārāpetabbamevaṃ tu, ṭhapetvā heṭṭhimāṭaniṃ;
Sacchedā tassa pācitti, tamatikkamato siyā.

1814 Aññassatthāya karaṇe, tathā kārāpanepi ca;
Aññena ca kataṃ laddhā, dukkaṭaṃ paribhuñjato.

1815 Anāpatti pamāṇena, karontassappamāṇikaṃ;
Labhitvā tassa pādesu, chinditvā paribhuñjato.

1816 Neva chinditukāmo ce, nikhaṇitvā pamāṇato;
Uttānaṃ vāpi aṭṭaṃ vā, bandhitvā paribhuñjato.

Mañcakathā.

1817 Mañcaṃ vā pana pīṭhaṃ vā, tūlonaddhaṃ kareyya yo;
Tassuddālanakaṃ vuttaṃ, pācittiyamanītinā.

1818 Anāpatti panāyoge, bandhane aṃsabaddhake;
Bibbohane parissāve, thavikādīsu bhikkhuno.

1819 Aññena ca kataṃ laddhā, uddāletvā nisevato;
Anantarassimassāpi, sañcarittasamā nayā.

Tūlonaddhakathā.

1820 Nisīdanaṃ karontena, kātabbaṃ tu pamāṇato;
Pamāṇātikkame tassa, payoge dukkaṭaṃ siyā.

1821 Paṭilābhena sacchedaṃ, pācittiyamudīritaṃ;
Dvīsu ṭhānesu phāletvā, tassa tisso dasā siyuṃ.

1822 Anāpatti pamāṇena, karontassa tadūnakaṃ;
Vitānādiṃ karontassa, sañcarittasamā nayā.

Nisīdanakathā.

1823 Roge kaṇḍupaṭicchādi, kātabbā hi pamāṇato;
Pamāṇātikkame tassa, payoge dukkaṭaṃ siyā.

1824 Paṭilābhena sacchedaṃ, pācittiyamudīritaṃ;
Anāpattinayopettha, anantarasamo mato.

Kaṇḍupaṭicchādikathā.

1825 Pamāṇeneva kātabbā, tathā vassikasāṭikā;
Pamāṇātikkame tassa, anantarasamo nayo.

Vassikasāṭikakathā.

1826 Cīvarena sace tulya-ppamāṇaṃ sugatassa tu;
Cīvaraṃ bhikkhu kāreyya, karaṇe dukkaṭaṃ siyā.

1827 Paṭilābhena sacchedaṃ, pācittiyamudīritaṃ;
Anantarasamoyeva, anāpattinayo mato.

1828 Dīghaso ca pamāṇena, nava tassa vidatthiyo;
Tiriyaṃ cha viniddiṭṭhā, sugatassa vidatthiyā.

1829Aññena ca kataṃ laddhā, sevato dukkaṭaṃ bhave;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Nandakathā.

Rājavaggo navamo.

Iti vinayavinicchaye pācittiyakathā niṭṭhitā.

Pāṭidesanīyakathā

1830 Yo cantaragharaṃ bhikkhu, paviṭṭhāya tu hatthato;
Aññātikāya yaṃ kiñci, tassa bhikkhuniyā pana.

1831 Sahatthā paṭiggaṇheyya, khādanaṃ bhojanampi vā;
Gahaṇe dukkaṭaṃ bhoge, pāṭidesaniyaṃ siyā.

1832 Rathikāyapi vā byūhe, sandhisiṅghāṭakesu vā;
Hatthisālādike ṭhatvā, gaṇhatopi ayaṃ nayo.

1833 Rathikāya sace ṭhatvā, deti bhikkhuni bhojanaṃ;
Āpatti antarārāme, ṭhatvā gaṇhāti bhikkhu ce.

1834 Etthantaragharaṃ tassā, paviṭṭhāya hi vākyato;
Bhikkhussa ca ṭhitaṭṭhānaṃ, nappamāṇanti vaṇṇitaṃ.

1835 Tasmā bhikkhuniyā ṭhatvā, ārāmādīsu dentiyā;
Vīthiyādīsu ce ṭhatvā, na doso paṭigaṇhato.

1836Yāmakālikasattāha-kālikaṃ yāvajīvikaṃ;
Āhāratthāya gahaṇe, ajjhohāre ca dukkaṭaṃ.

1837Āmisena asambhinna-rasaṃ sandhāya bhāsitaṃ;
Pāṭidesaniyāpatti, sambhinnekarase siyā.

1838 Ekatoupasampanna-hatthato paṭigaṇhato;
Kālikānaṃ catunnampi, āhāratthāya dukkaṭaṃ.

1839Ñātikāyapi aññāti-saññino vimatissa vā;
Dukkaṭaṃ ñātisaññissa, tathā aññātikāya vā.

1840Dāpentiyā anāpatti, dadamānāya vā pana;
Nikkhipitvāntarārāmā-dīsu ṭhatvāpi dentiyā.

1841Gāmato nīharitvā vā, deti ce bahi vaṭṭati;
‘‘Paccaye sati bhuñjā’’ti, deti ce kālikattayaṃ.

1842 Hatthato sāmaṇerīnaṃ, sikkhamānāya vā tathā;
Idaṃ eḷakalomena, samuṭṭhānaṃ samaṃ mataṃ.

Paṭhamapāṭidesanīyakathā.

1843 Avutte ‘‘apasakkā’’ti, ekenāpi ca bhikkhunā;
Sacejjhoharaṇatthāya, āmisaṃ paṭigaṇhati.

1844 Gahaṇe dukkaṭaṃ bhoge, pāṭidesaniyaṃ siyā;
Ekatoupasampannaṃ, na vārentassa dukkaṭaṃ.

1845 Tathevānupasampannā-yupasampannasaññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1846 Anāpattittano bhattaṃ, padāpeti na deti ce;
Tathā aññassa bhattaṃ vā, na dāpeti padeti ce.

1847 Yaṃ na dinnaṃ taṃ dāpeti, na dinnaṃ yattha vāpi ca;
Tattha tampi ca sabbesaṃ, samaṃ dāpeti bhikkhunī.

1848 Vosāsantī ṭhitā sikkha-mānā vā sāmaṇerikā;
Bhojanāni ca pañceva, vinā, ummattakādino.

1849 Kathinena samuṭṭhānaṃ, samānanti pakāsitaṃ;
Kriyākriyamidaṃ vuttaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Dutiyapāṭidesanīyakathā.

1850 Sekkhanti sammate bhikkhu, laddhasammutike kule;
Gharūpacārokkamanā, pubbeva animantito.

1851 Agilāno gahetvā ce, paribhuñjeyya āmisaṃ;
Gahaṇe dukkaṭaṃ bhoge, pāṭidesaniyaṃ siyā.

1852 Yāmakālikasattāha-kālike yāvajīvike;
Gahaṇe paribhoge ca, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1853 Asekkhasammate sekkha-sammatanti ca saññino;
Tattha vematikassāpi, tatheva paridīpitaṃ.

1854 Anāpatti gilānassa, gilānassāvasesake;
Nimantitassa vā bhikkhā, aññesaṃ tattha dīyati.

1855 Gharato nīharitvā vā, denti ce yattha katthaci;
Niccabhattādike vāpi, tathā ummattakādino.

1856 Anāgate hi bhikkhumhi, gharato paṭhamaṃ pana;
Nīharitvā sace dvāre, sampatte denti vaṭṭati.

1857 Bhikkhuṃ pana ca disvāva, nīharitvāna gehato;
Na vaṭṭati sace denti, samuṭṭhāneḷakūpamaṃ.

Tatiyapāṭidesanīyakathā.

1858 Gahaṭṭhenāgahaṭṭhena, itthiyā purisena vā;
Ārāmaṃ upacāraṃ vā, pavisitvā sace pana.

1859. ‘‘Itthannāmassa te bhattaṃ, yāgu vā āharīyati’’;
Evamārocitaṃ vuttaṃ, paṭisaṃviditanti hi.

1860. Āharīyatu taṃ pacchā, yathārocitameva vā;
Tassa vā parivārampi, aññaṃ katvā bahuṃ pana.

1861. Yāguyā viditaṃ katvā, pūvaṃ bhattaṃ haranti ce;
Idampi viditaṃ vuttaṃ, vaṭṭatīti **kurundiyaṃ**.

1862. Kulāni pana aññāni, deyyadhammaṃ panattano;
Haranti tena saddhiṃ ce, sabbaṃ vaṭṭati tampi ca.

1863. Anārocitamevaṃ yaṃ, yaṃ ārāmamanābhataṃ;
Taṃ asaṃviditaṃ nāma, sahadhammikañāpitaṃ.

1864. Yaṃ asaṃviditaṃ katvā, ābhataṃ pana taṃ bahi;
Ārāmaṃ pana pesetvā, kārāpetvā tamāhare.

1865. Gantvā vā antarāmagge, gahetabbaṃ tu bhikkhunā;
Sace evamakatvā taṃ, ārāme upacārato.

1866. Gahetvājjhoharantassa, gahaṇe dukkaṭaṃ siyā;
Ajjhohārapayogesu, pāṭidesaniyaṃ mataṃ.

1867. Paṭisaṃviditeyeva, asaṃviditasaññino;
Tattha vematikassāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1868. Paṭisaṃvidite tassa, gilānassāvasesake;
Bahārāme gahetvā vā, antoyevassa bhuñjato.

1869. Tatthajātaphalādīni, anāpatteva khādato;
Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

Catutthapāṭidesanīyakathā.

Iti vinayavinicchaye pāṭidesanīyakathā niṭṭhitā.

Sekhiyakathā

1870. Yo anādariyeneva, purato pacchatopi vā;
Olambetvā nivāseyya, tassa cāpatti dukkaṭaṃ.

1871. Hatthisoṇḍāditulyaṃ tu, nivāsentassa dukkaṭaṃ;
Āpattibhīrunā niccaṃ, vatthabbaṃ parimaṇḍalaṃ.

1872. Jāṇumaṇḍalato heṭṭhā, aṭṭhaṅgulappamāṇakaṃ;
Otāretvā nivatthabbaṃ, tato ūnaṃ na vaṭṭati.

1873. Asañciccāsatissāpi, ajānantassa kevalaṃ;
Anāpatti gilānassā-padāsummattakādino.

Parimaṇḍalakathā.

1874 Ubho koṇe samaṃ katvā, sādaraṃ parimaṇḍalaṃ;
Katvā pārupitabbevaṃ, akarontassa dukkaṭaṃ.

1875 Avisesena vuttaṃ tu, idaṃ sikkhāpadadvayaṃ;
Tasmā ghare vihāre vā, kattabbaṃ parimaṇḍalaṃ.

Dutiyaṃ.

1876 Gaṇṭhikaṃ paṭimuñcitvā, katvā koṇe ubho samaṃ;
Chādetvā maṇibandhañca, gantabbaṃ gīvameva ca.

1877 Tathā akatvā bhikkhussa, jattūnipi urampi ca;
Vivaritvā yathākāmaṃ, gacchato hoti dukkaṭaṃ.

Tatiyaṃ.

1878 Galavāṭakato uddhaṃ, sīsañca maṇibandhato;
Hatthe piṇḍikamaṃsamhā, heṭṭhā pāde ubhopi ca.

1879 Vivaritvāvasesañca, chādetvā ce nisīdati;
Hoti so suppaṭicchanno, doso vāsūpagassa na.

Catutthaṃ.

1880 Hatthaṃ vā pana pādaṃ vā, acālentena bhikkhunā;
Suvinītena gantabbaṃ, chaṭṭhe natthi visesatā.

Pañcamachaṭṭhāni.

1881 Satīmatāvikārena, yugamattañca pekkhinā;
Susaṃvutena gantabbaṃ, bhikkhunokkhittacakkhunā.

1882 Yattha katthaci hi ṭṭhāne, ekasmiṃ antare ghare;
Ṭhatvā parissayābhāvaṃ, oloketumpi vaṭṭati.

1883 Yo anādariyaṃ katvā, olokento tahiṃ tahiṃ;
Sacentaraghare yāti, dukkaṭaṃ aṭṭhamaṃ tathā.

Sattamaṭṭhamāni.

1884 Ekato ubhato vāpi, hutvā ukkhittacīvaro;
Indakhīlakato anto, gacchato hoti dukkaṭaṃ.

Navamaṃ.

1885 Tathā nisinnakālepi, nīharantena kuṇḍikaṃ;
Anukkhipitvā dātabbā, doso vāsūpagassa na.

Dasamaṃ.

Paṭhamo vaggo.

1886Na vaṭṭati hasantena, gantuñceva nisīdituṃ;
Vatthusmiṃ hasanīyasmiṃ, sitamattaṃ tu vaṭṭati.

Paṭhamadutiyāni.

1887Appasaddena gantabbaṃ, catutthepi ayaṃ nayo;
Mahāsaddaṃ karontassa, ubhayatthāpi dukkaṭaṃ.

Tatiyacatutthāni.

1888Kāyappacālakaṃ katvā, bāhusīsappacālakaṃ;
Gacchato dukkaṭaṃ hoti, tatheva ca nisīdato.

1889Kāyaṃ bāhuñca sīsañca, paggahetvā ujuṃ pana;
Gantabbamāsitabbañca, sameniriyāpathena tu.

1890Nisīdanena yuttesu, tīsu vāsūpagassa hi;
Anāpattīti ñātabbaṃ, viññunā vinayaññunā.

Dutiyo vaggo.

1891Khambhaṃ katvā sasīsaṃ vā, pārupitvāna gacchato;
Dukkaṭaṃ muninā vuttaṃ, tathā ukkuṭikāya vā.

1892Hatthapallatthikāyāpi, dussapallatthikāya vā;
Tassantaraghare hoti, nisīdantassa dukkaṭaṃ.

1893Dutiye ca catutthe ca, chaṭṭhe vāsūpagassa tu;
Anāpattīti sāruppā, chabbīsati pakāsitā.

Chaṭṭhaṃ.

1894Sakkaccaṃ satiyuttena, bhikkhunā pattasaññinā;
Piṇḍapāto gahetabbo, samasūpova viññunā.

1895Sūpo bhattacatubbhāgo, ‘‘samasūpo’’ti vuccati;
Muggamāsakulatthānaṃ, sūpo ‘‘sūpo’’ti vuccati.

1896Anāpatti asañcicca, gilānassa raserase;
Tatheva ñātakādīnaṃ, aññatthāya dhanena vā.

Sattamaṭṭhamanavamāni.

1897Antolekhāpamāṇena, pattassa mukhavaṭṭiyā;
Pūritova gahetabbo, adhiṭṭhānūpagassa tu.

1898Tattha thūpīkataṃ katvā, gaṇhato yāvakālikaṃ;
Yaṃ kiñci pana bhikkhussa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1899 Adhiṭṭhānūpage patte, kālikattayameva ca;
Sese thūpīkataṃ sabbaṃ, vaṭṭateva na saṃsayo.

1900 Dvīsu pattesu bhattaṃ tu, gahetvā pattamekakaṃ;
Pūretvā yadi peseti, bhikkhūnaṃ pana vaṭṭati.

1901 Patte pakkhippamānaṃ yaṃ, ucchukhaṇḍaphalādikaṃ;
Orohati sace heṭṭhā, na taṃ thūpīkataṃ siyā.

1902 Pupphatakkolakādīnaṃ, ṭhapetvā ce vaṭaṃsakaṃ;
Dinnaṃ ayāvakālittā, na taṃ thūpīkataṃ siyā.

1903 Vaṭaṃsakaṃ tu pūvassa, ṭhapetvā odanopari;
Piṇḍapātaṃ sace denti, idaṃ thūpīkataṃ siyā.

1904 Bhattassūpari paṇṇaṃ vā, thālakaṃ vāpi kiñcipi;
Ṭhapetvā paripūretvā, sace gaṇhāti vaṭṭati.

1905 Paṭiggahetumevassa, taṃ tu sabbaṃ na vaṭṭati;
Gahitaṃ sugahitaṃ, pacchā, bhuñjitabbaṃ yathāsukhaṃ.

Tatiyo vaggo.

1906 Paṭhamaṃ dutiyaṃ vutta-nayaṃ tu tatiye pana;
Uparodhimadassetvā, bhottabbaṃ paṭipāṭiyā.

1907 Aññesaṃ attano bhattaṃ, ākiraṃ pana bhājane;
Natthomasati ce doso, tathā uttaribhaṅgakaṃ.

Tatiyaṃ.

1908 Catutthe yaṃ tu vattabbaṃ, vuttaṃ pubbe asesato;
Pañcame matthakaṃ doso, madditvā paribhuñjato.

1909 Anāpatti gilānassa, parittepi ca sesake;
Ekato pana madditvā, saṃkaḍḍhitvāna bhuñjato.

Catutthapañcamāni.

1910 Yo bhiyyokamyatāhetu, sūpaṃ vā byañjanampi vā;
Paṭicchādeyya bhattena, tassa cāpatti dukkaṭaṃ.

Chaṭṭhaṃ.

1911 Viññattiyaṃ tu vattabbaṃ, apubbaṃ natthi kiñcipi;
Aṭṭhame pana ujjhāne, gilānopi na muccati.

1912 ‘‘Dassāmi dāpessāmī’’ti, olokentassa bhikkhuno;
Anāpattīti ñātabbaṃ, na ca ujjhānasaññino.

Aṭṭhamaṃ.

1913 Mahantaṃ pana moraṇḍaṃ, kukkuṭaṇḍañca khuddakaṃ;
Tesaṃ majjhappamāṇena, kattabbo kabaḷo pana.

1914 Khajjake pana sabbattha, mūlakhādaniyādike;
Phalāphale anāpatti, gilānummattakādino.

Navamaṃ.

1915 Adīgho pana kātabbo, ālopo parimaṇḍalo;
Khajjatuttaribhaṅgasmiṃ, anāpatti phalāphale.

Dasamaṃ.

Catuttho vaggo.

1916 Anāhaṭe mukhadvāraṃ, appatte kabaḷe pana;
Attano ca mukhadvāraṃ, vivarantassa dukkaṭaṃ.

Paṭhamaṃ.

1917 Mukhe ca sakalaṃ hatthaṃ, pakkhipantassa dukkaṭaṃ;
Mukhe ca kabaḷaṃ katvā, kathetuṃ na ca vaṭṭati.

1918 Vacanaṃ yattakenassa, paripuṇṇaṃ na hoti hi;
Mukhasmiṃtattake sante, byāharantassa dukkaṭaṃ.

1919 Mukhe harītakādīni, pakkhipitvā katheti yo;
Vacanaṃ paripuṇṇaṃ ce, kathetuṃ pana vaṭṭati.

Dutiyatatiyāni.

1920 Yo piṇḍukkhepakaṃ bhikkhu, kabaḷacchedakampi vā;
Makkaṭo viya gaṇḍe vā, katvā bhuñjeyya dukkaṭaṃ.

Catutthapañcamachaṭṭhāni.

1921 Niddhunitvāna hatthaṃ vā, bhattaṃ sitthāvakārakaṃ;
Jivhānicchārakaṃ vāpi, tathā ‘‘capu capū’’ti vā.

1922 Anādaravaseneva, bhuñjato hoti dukkaṭaṃ;
Sattame aṭṭhame natthi, doso kacavarujjhane.

Sattamadasamāni.

Pañcamo vaggo.

1923 Katvā evaṃ na bhottabbaṃ, saddaṃ ‘‘suru surū’’ti ca;
Hatthanillehakaṃ vāpi, na ca vaṭṭati bhuñjituṃ.

1924 Phāṇitaṃ ghanayāguṃ vā, gahetvā aṅgulīhi taṃ;
Mukhe aṅguliyo bhottuṃ, pavesetvāpi vaṭṭati.

1925 Na patto lehitabbova, ekāyaṅgulikāya vā;
Ekaoṭṭhopi jivhāya, na ca nillehitabbako.

Catutthaṃ.

1926 Sāmisena tu hatthena, na ca pānīyathālakaṃ;
Gahetabbaṃ, paṭikkhittaṃ, paṭikkūlavasena hi.

1927 Puggalassa ca saṅghassa, gahaṭṭhassattanopi ca;
Santako pana saṅkho vā, sarāvaṃ vāpi thālakaṃ.

1928 Tasmā na ca gahetabbaṃ, gaṇhato hoti dukkaṭaṃ;
Anāmisena hatthena, gahaṇaṃ pana vaṭṭati.

Pañcamaṃ.

1929 Uddharitvāpi bhinditvā, gahetvā vā paṭiggahe;
Nīharitvā anāpatti, chaḍḍentassa gharā bahi.

Chaṭṭhaṃ.

1930 Chattaṃ yaṃ kiñci hatthena, sarīrāvayavena vā;
Sace dhārayamānassa, dhammaṃ deseti dukkaṭaṃ.

Sattamaṃ.

1931 Ayameva nayo vutto, daṇḍapāṇimhi puggale;
Catuhatthappamāṇova, daṇḍo majjhimahatthato.

Aṭṭhamaṃ.

1932 Tatheva satthapāṇissa, dhammaṃ deseti dukkaṭaṃ;
Satthapāṇī na hotāsiṃ, sannayhitvā ṭhito pana.

Navamaṃ.

1933 Dhanuṃ sarena saddhiṃ vā, dhanuṃ vā sarameva vā;
Sajiyaṃ nijiyaṃ vāpi, gahetvā dhanudaṇḍakaṃ.

1934 Ṭhitassapi nisinnassa, nipannassāpi vā tathā;
Sace deseti saddhammaṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1935 Paṭimukkampi kaṇṭhamhi, dhanuṃ hatthena yāvatā;
Na gaṇhāti naro tāva, dhammaṃ deseyya vaṭṭati.

Chaṭṭho vaggo.

1936 Pādukāruḷhakassāpi, dhammaṃ deseti dukkaṭaṃ;
Akkamitvā ṭhitassāpi, paṭimukkassa vā tathā.

Paṭhamaṃ.

1937 Upāhanagatassāpi, ayameva vinicchayo;
Sabbattha agilānassa, yāne vā sayanepi vā.

1938 Nipannassāgilānassa, kaṭasāre chamāya vā;
Pīṭhe mañcepi vā ucce, nisinnena ṭhitena vā.

1939 Na ca vaṭṭati desetuṃ, ṭhatvā vā uccabhūmiyaṃ;
Sayanesu gatenāpi, sayanesu gatassa ca.

1940 Samāne vāpi ucce vā, nipanne neva vaṭṭati;
Nipannena ṭhitassāpi, nipannassapi vaṭṭati.

1941 Nisinnena nisinnassa, ṭhitassāpi ca vaṭṭati;
Ṭhitasseva ṭhitenāpi, desetumpi tatheva ca.

Dutiyatatiyacatutthāni.

1942 Pallatthikā nisinnassa, agilānassa dehino;
Tathā veṭhitasīsassa, dhammaṃ deseti dukkaṭaṃ.

1943 Kesantaṃ vivarāpetvā, deseti yadi vaṭṭati;
Sasīsaṃ pārutassāpi, ayameva vinicchayo.

Pañcamachaṭṭhasattamāni.

1944 Aṭṭhame navame vāpi, dasame natthi kiñcipi;
Sacepi therupaṭṭhānaṃ, gantvāna daharaṃ ṭhitaṃ.

1945 Pañhaṃ pucchati ce thero, kathetuṃ na ca vaṭṭati;
Tassa passe panaññassa, kathetabbaṃ vijānatā.

Aṭṭhamanavamadasamāni.

Sattamo vaggo.

1946 Gacchato purato pañhaṃ, na vattabbaṃ tu pacchato;
''Pacchimassa kathemī''ti, vattabbaṃ vinayaññunā.

1947 Saddhiṃ uggahitaṃ dhammaṃ, sajjhāyati hi vaṭṭati;
Samameva yugaggāhaṃ, kathetuṃ gacchatopi ca.

Paṭhamaṃ.

1948 Ekekassāpi cakkassa, pathenāpi ca gacchato;
Uppathena samaṃ vāpi, gacchantasseva vaṭṭati.

Dutiyaṃ.

1949 Tatiye natthi vattabbaṃ, catutthe harite pana;
Uccārādicatukkaṃ tu, karoto dukkaṭaṃ siyā.

1950 Jīvarukkhassa yaṃ mūlaṃ, dissamānaṃ tu gacchati;
Sākhā vā bhūmilaggā taṃ, sabbaṃ haritameva hi.

1951 Sace aharitaṃ ṭhānaṃ, pekkhantasseva bhikkhuno;
Vaccaṃ nikkhamatevassa, sahasā pana vaṭṭati.

1952 Palālaṇḍupake vāpi, gomaye vāpi kismici;
Kattabbaṃ, haritaṃ pacchā, tamottharati vaṭṭati.

1953 Kato aharite ṭhāne, haritaṃ eti vaṭṭati;
Siṅghāṇikā gatā ettha, kheḷeneva ca saṅgahaṃ.

Catutthaṃ.

1954 Vaccakuṭisamuddādi-udakesupi bhikkhuno;
Tesaṃ aparibhogattā, karoto natthi dukkaṭaṃ.

1955 Deve pana ca vassante, udakoghe samantato;
Ajalaṃ alabhantena, jale kātumpi vaṭṭati.

Pañcamaṃ.

Aṭṭhamo vaggo.

1956 Samuṭṭhānādayo ñeyyā, sekhiyānaṃ panettha hi;
Ujjagghikādicattāri, kabaḷena mukhena ca.

1957 Chamānīcāsanaṭṭhāna-pacchā uppathavā dasa;
Samuṭṭhānādayo tulyā, vuttā samanubhāsane.

1958 Chattaṃ daṇḍāvudhaṃ satthaṃ, pādukāruḷhupāhanā;
Yānaṃ sayanapallattha-veṭhitoguṇṭhitāni ca.

1959 Dhammadesanātulyāva, samuṭṭhānādinā pana;
Sūpodanena viññatti, theyyasatthasamaṃ mataṃ.

1960 Avasesā tipaññāsa, samānā paṭhamena tu;
Sekhiyesupi sabbesu, anāpattāpadāsupi.

1961 Ujjhānasaññike thūpī-kate sūpapaṭicchade;
Tīsu sikkhāpadesveva, gilāno na panāgato.

Sekhiyakathā.

1962 Imaṃ viditvā vinaye vinicchayaṃ;
Visārado hoti, vinītamānaso;
Parehi so hoti ca duppadhaṃsiyo;
Tato hi sikkhe satataṃ samāhito.

1963 Imaṃ paramasaṃkaraṃ saṃkaraṃ;
Avecca savanāmataṃ nāmataṃ;

Paṭuttamadhike hite ke hi te;
Na yanti kalisāsane sāsane.

Iti vinayavinicchaye

Bhikkhuvibhaṅgakathā niṭṭhitā.

Bhikkhunīvibhaṅgo

1964. Bhikkhunīnaṃ hitatthāya, vibhaṅgaṃ yaṃ jinobravi;
Tasmiṃ api samāsena, kiñcimattaṃ bhaṇāmahaṃ.

Pārājikakathā

1965. Chandaso methunaṃ dhammaṃ, paṭiseveyya yā pana;
Hoti pārājikā nāma, samaṇī sā pavuccati.

1966. Manussapurisādīnaṃ, navannaṃ yassa kassaci;
Sajīvassāpyajīvassa, santhataṃ vā asanthataṃ.

1967. Attano tividhe magge, yebhuyyakkhāyitādikaṃ;
Aṅgajātaṃ pavesentī, allokāse parājitā.

1968. Ito paramavatvāva, sādhāraṇavinicchayaṃ;
Asādhāraṇamevāhaṃ, bhaṇissāmi samāsato.

1969. Adhakkhakaṃ sarīrakaṃ, yadubbhajāṇumaṇḍalaṃ;
Sarīrakena ce tena, phuseyya bhikkhunī pana.

1970. Avassutassāvassutā, manussapuggalassa yā;
Sarīramassa tena vā, phuṭṭhā pārājikā siyā.

1971. Kapparassa panuddhampi, gahitaṃ ubbhajāṇunā;
Yathāvuttappakārena, kāyenānena attano.

1972. Purisassa tathā kāya- paṭibaddhaṃ phusantiyā;
Tathā yathāparicchinna- kāyabaddhena attano.

1973. Avasesena vā tassa, kāyaṃ kāyena attano;
Hoti thullaccayaṃ tassā, payoge purisassa ca.

1974. Yakkhapetatiracchāna- paṇḍakānaṃ adhakkhakaṃ;
Ubbhajāṇuṃ tathevassā, ubhatovassave sati.

1975. Ekatovassave cāpi, thullaccayamudīritaṃ;
Avasese ca sabbattha, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

1976. Ubbhakkhakamadhojāṇu-maṇḍalaṃ pana yaṃ idha;
Kapparassa ca heṭṭhāpi, gataṃ ettheva saṅgahaṃ.

1977. Kelāyati sace bhikkhu, saddhiṃ bhikkhuniyā pana;

Ubhinnaṃ kāyasaṃsagga-rāge sati hi bhikkhuno.

1978. Hoti saṅghādisesova, nāso bhikkhuniyā siyā;
Kāyasaṃsaggarāgo ca, sace bhikkhuniyā siyā.

1979. Bhikkhuno methuno rāgo, gehapemampi vā bhave;
Tassā thullaccayaṃ vuttaṃ, bhikkhuno hoti dukkaṭaṃ.

1980. Ubhinnaṃ methune rāge, gehapemepi vā sati;
Avisesena niddiṭṭhaṃ, ubhinnaṃ dukkaṭaṃ pana.

1981. Yassa yattha manosuddhaṃ, tassa tattha na dosatā;
Ubhinnampi anāpatti, ubhinnaṃ cittasuddhiyā.

1982. Kāyasaṃsaggarāgena, bhinditvā paṭhamaṃ pana;
Pacchā dūseti ce neva, hoti bhikkhunidūsako.

1983. Atha bhikkhuniyā phuṭṭho, sādiyantova cetasā;
Niccalo hoti ce bhikkhu, na hotāpatti bhikkhuno.

1984. Bhikkhunī bhikkhunā phuṭṭhā, sace hotipi niccalā;
Adhivāseti samphassaṃ, tassā pārājikaṃ siyā.

1985. Tathā thullaccayaṃ khette, dukkaṭañca viniddise;
Vuttattā ‘‘kāyasaṃsaggaṃ, sādiyeyyā’’ti satthunā.

1986. Tassā kriyasamuṭṭhānaṃ, evaṃ sati na dissati;
Idaṃ tabbahuleneva, nayena paridīpitaṃ.

1987. Anāpatti asañcicca, ajānitvāmasantiyā;
Sati āmasane tassā, phassaṃ vāsādiyantiyā.

1988. Vedanaṭṭāya vā khitta-cittāyummattikāya vā;
Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā.

Ubbhajāṇumaṇḍalakathā.

1989. Pārājikattaṃ jānanti, saliṅge tu ṭhitāya hi;
‘‘Na kassaci parassāhaṃ, ārocessāmi dāni’’ti.

1990. Dhure nikkhittamattasmiṃ, sā ca pārājikā siyā;
Ayaṃ vajjapaṭicchādi- nāmikā pana nāmato.

1991. Sesaṃ sappāṇavaggasmiṃ, duṭṭhullena samaṃ naye;
Viseso tatra pācitti, idha pārājikaṃ siyā.

Vajjapaṭicchādikathā.

1992. Saṅghenukkhittako bhikkhu, ṭhito ukkhepane pana;
Yaṃdiṭṭhiko ca so tassā, diṭṭhiyā gahaṇena taṃ.

1993 Anuvatteyya yā bhikkhuṃ, bhikkhunī sā visumpi ca;
Saṅghamajjhepi aññāhi, vuccamānā tatheva ca.

1994 Acajantīva taṃ vatthuṃ, gahetvā yadi tiṭṭhati;
Tassa kammassa osāne, ukkhittassānuvattikā.

1995 Hoti pārājikāpannā, hotāsākiyadhītarā;
Puna appaṭisandheyā, dvidhā bhinnā silā viya.

1996 Adhamme pana kammasmiṃ, niddiṭṭhaṃ tikadukkaṭaṃ;
Samuṭṭhānādayo sabbe, vuttā samanubhāsane.

Ukkhittānuvattikakathā.

1997 Apārājikakhettassa, gahaṇaṃ yassa kassaci;
Aṅgassa pana taṃ hattha-ggahaṇanti pavuccati.

1998 Pārutassa nivatthassa, gahaṇaṃ yassa kassaci;
Etaṃ saṅghāṭiyā kaṇṇa-ggahaṇanti pavuccati.

1999 Kāyasaṃsaggasaṅkhāta-asaddhammassa kāraṇā;
Bhikkhunī hatthapāsasmiṃ, tiṭṭheyya purisassa vā.

2000 Sallapeyya tathā tattha, ṭhatvā tu purisena vā;
Saṅketaṃ vāpi gaccheyya, iccheyyā gamanassa vā.

2001 Tadatthāya paṭicchanna-ṭṭhānañca paviseyya vā;
Upasaṃhareyya kāyaṃ vā, hatthapāse ṭhitā pana.

2002 Ayamassamaṇī hoti, vinaṭṭhā aṭṭhavatthukā;
Abhabbā punaruḷhāya, chinno tālova matthake.

2003 Anulomena vā vatthuṃ, paṭilomena vā cutā;
Aṭṭhamaṃ paripūrentī, tathekantarikāya vā.

2004 Athādito panekaṃ vā, dve vā tīṇipi satta vā;
Satakkhattumpi pūrentī, neva pārājikā siyā.

2005 Āpattiyo panāpannā, desetvā tāhi muccati;
Dhuranikkhepanaṃ katvā, desitā gaṇanūpikā.

2006 Na hotāpattiyā aṅgaṃ, saussāhāya desitā;
Desanāgaṇanaṃ neti, desitāpi adesitā.

2007 Anāpatti asañcicca, ajānitvā karontiyā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, anantarasamā matā.

2008 ‘‘Asaddhammo’’ti nāmettha, kāyasaṃsagganāmako;
Ayamuddisito attho, sabbaaṭṭhakathāsupi.

2009 Viññū paṭibalo kāya-saṃsaggaṃ paṭipajjituṃ;
Kāyasaṃsaggabhāve tu, sādhakaṃ vacanaṃ idaṃ.

Aṭṭhavatthukakathā.

2010. Avassutā paṭicchādī, ukkhittā aṭṭhavatthukā;
Asādhāraṇapaññattā, catassova mahesinā.

Pārājikakathā niṭṭhitā.

Saṅghādisesakathā

2011. Yā pana bhikkhunī ussayavādā;
Aṭṭakarī mukharī vihareyya;
Yena kenaci narenidha saddhiṃ;
Sā garukaṃ kira dosamupeti.

2012. Sakkhiṃ vāpi sahāyaṃ vā, pariyesati dukkaṭaṃ;
Pade pade tathā aṭṭaṃ, kātuṃ gacchantiyāpi ca.

2013. Āroceti sace pubbaṃ, bhikkhunī attano kathaṃ;
Disvā vohārikaṃ tassā, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2014. Āroceti sace pacchā, itaro attano kathaṃ;
Hoti bhikkhuniyā tassā, thullaccayamanantaraṃ.

2015. Ārocetitaro pubbaṃ, sace so attano kathaṃ;
Pacchā bhikkhunī ce pubba-sadisova vinicchayo.

2016. ‘‘Ārocehī’’ti vuttā ce, ‘‘kathaṃ tava mamāpi ca’’;
Ārocetu yathākāmaṃ, paṭhame dukkaṭaṃ siyā.

2017. Dutiyārocane tassā, thullaccayamudīritaṃ;
Upāsakena vuttepi, ayameva vinicchayo.

2018. Ārocitakathaṃ sutvā, ubhinnampi yathā tathā;
Vinicchaye kate tehi, aṭṭe pana ca niṭṭhite.

2019. Aṭṭassa pariyosāne, jaye bhikkhuniyā pana;
Parājayepi vā tassā, hoti saṅghādisesatā.

2020. Dūtaṃ vāpi pahiṇitvā, āgantvāna sayampi vā;
Paccatthikamanussehi, ākaḍḍhīyati yā pana.

2021. Ārāme pana aññehi, anācāraṃ kataṃ sace;
Anodissa paraṃ kiñci, rakkhaṃ yācati tattha yā.

2022. Yāya kiñci avuttāva, dhammaṭṭhā sayameva tu;
Sutvā taṃ aññato aṭṭaṃ, niṭṭhāpenti sace pana.

2023. Tassā, ummattikādīna-manāpatti pakāsitā;
Kathinena samuṭṭhānaṃ, tulyaṃ sakiriyaṃ idaṃ.

Aṭṭakārikathā.

2024Jānantī bhikkhunī corim̤, vajjham̤ viditameva yā;
Saṅgham̤ anapaloketvā, rājānam̤ gaṇameva vā.

2025 Vuṭṭhāpeyya vinā kappam̤, corivuṭṭhāpanam̤ pana;
Saṅghādisesamāpatti-māpannā nāma hoti sā.

2026 Pañcamāsagghanam̤ yāya, haritam̤ parasantakam̤;
Atirekagghanam̤ vāpi, ayam̤ ''corī''ti vuccati.

2027 Bhikkhunīsu panaññāsu, titthiyesupi vā tathā;
Yā pabbajitapubbā sā, ayam̤ ''kappā''ti vuccati.

2028 Vuṭṭhāpeti ca yā corim̤, ṭhapetvā kappamevidam̤;
Sace ācarinim̤ pattam̤, cīvaram̤ pariyesati.

2029 Sammannati ca sīmam̤ vā, tassā āpatti dukkaṭam̤;
Ñattiyā dukkaṭam̤ dvīhi, kammavācāhi ca dvayam̤.

2030 Thullaccayassa, kammante, garukam̤ niddise budho;
Gaṇo ācarinī ceva, na ca muccati dukkaṭam̤.

2031 Anāpatti ajānantī, vuṭṭhāpeti, tatheva ca;
Kappam̤ vā apaloketvā, tassā ummattikāya vā.

2032 Corivuṭṭhāpanam̤ nāma, jāyate vācacittato;
Kāyavācādito ceva, sacittañca kriyākriyam̤.

Corivuṭṭhāpanakathā.

2033Gāmantaram̤ nadīpāram̤, gaccheyyekāva yā sace;
Ohīyeyya gaṇamhā vā, rattim̤ vippavaseyya vā.

2034 Paṭhamāpattikam̤ dhammam̤, sāpannā garukam̤ siyā;
Sakagāmā anāpatti, ñātabbā nikkhamantiyā.

2035 Nikkhamitvā tato aññam̤, gāmam̤ gacchantiyā pana;
Dukkaṭam̤ padavārena, veditabbam̤ vibhāvinā.

2036 Ekena padavārena, gāmassa itarassa ca;
Parikkhepe atikkante, upacārokkamepi vā.

2037 Thullaccayam̤ atikkante, okkante dutiyena tu;
Pādena garukāpatti, hoti bhikkhuniyā pana.

2038 Nikkhamitvā sace pacchā, sakam̤ gāmam̤ visantiyā;
Ayameva nayo ñeyyo, vaticchiddena vā tathā.

2039Pākārena vihārassa, bhūmim̤ tu pavisantiyā;
Kappiyanti paviṭṭhattā, na doso koci vijjati.

2040 Bhikkhunīnam̤ vihārassa, bhūmi tāsam̤ tu kappiyā;
Hoti bhikkhuvihārassa, bhūmi tāsamakappiyā.

2041. Hatthiassarathādīhi, iddhiyā vā visantiyā;
Anāpatti siyāpatti, padasā gamane pana.

2042. Yaṃ kiñci sakagāmaṃ vā, paragāmampi vā tathā;
Bahigāme pana ṭhatvā, āpatti pavisantiyā.

2043. Lakkhaṇenupapannāya, nadiyā dutiyaṃ vinā;
Pāraṃ gacchati yā tīraṃ, tassā samaṇiyā pana.

2044. Paṭhamaṃ uddharitvāna, pādaṃ tīre ṭhapentiyā;
Hoti thullaccayāpatti, dutiyātikkame garu.

2045. Antaranadiyaṃyeva, saddhiṃ dutiyikāya hi;
Bhaṇḍitvā orimaṃ tīraṃ, tathā paccuttarantiyā.

2046. Iddhiyā setunā nāvā-yānarajjūhi vā pana;
Evampi ca paraṃ tīraṃ, anāpattuttarantiyā.

2047. Nhāyituṃ pivituṃ vāpi, otiṇṇātha nadiṃ puna;
Padasāvorimaṃ tīraṃ, paccuttarati vaṭṭati.

2048. Padasā otaritvāna, nadiṃ uttaraṇe pana;
Ārohitvā tathā setuṃ, anāpattuttarantiyā.

2049. Setunā upagantvā vā, yānākāsehi vā sace;
Yāti uttaraṇe kāle, padasā garukaṃ phuse.

2050. Nadiyā pārimaṃ tīraṃ, ito orimatīrato;
Ullaṅghitvāna vegena, anāpattuttarantiyā.

2051. Piṭṭhiyaṃ vā nisīditvā, khandhe vā uttarantiyā;
Hatthasaṅghātane vāpi, dussayānepi vaṭṭati.

2052. ‘‘Pureruṇodayāyeva, pāsaṃ dutiyikāya hi;
Gamissāmī’’ti ābhogaṃ, vinā bhikkhuniyā pana.

2053. Ekagabbhepi vā hattha-pāsaṃ dutiyikāya hi;
Atikkamma siyāpatti, aruṇaṃ uṭṭhapentiyā.

2054. ‘‘Gamissāmī’’ti ābhogaṃ, katvā gacchantiyā pana;
Na doso dutiyā pāsaṃ, uṭṭheti aruṇaṃ sace.

2055. Indakhīlamatikkamma, araññaṃ ettha dīpitaṃ;
Gāmato bahi nikkhamma, tassā dutiyikāya tu.

2056. Dassanassupacāraṃ tu, jānitvā vijahantiyā;
Hoti thullaccayāpatti, jahite garukaṃ siyā.

2057. Sāṇipākārapākāra-taruantarite pana;
Savanassupacārepi, sati āpatti hoti hi.

2058. Ajjhokāse tu dūrepi, dassanassupacāratā;

Hoti, ettha kathaṃ dhamma-savanārocane viya.

2059 Maggamūḷhassa saddena, viya kūjantiyā pana;
‘‘Ayye’’ti tassā saddassa, savanātikkamepi ca.

2060 Hoti, bhikkhuniyāpatti, garukā evarūpake;
Ettha bhikkhunī ekāpi, gaṇāyevāti vuccati.

2061 Ohīyitvātha gacchantī, ‘‘pāpuṇissāmi dānihaṃ’’;
Iccevaṃ tu saussāhā, anubandhati vaṭṭati.

2062 Dvinnaṃ maggaṃ gacchantīnaṃ, ekā gantuṃ no sakkoti;
Ussāhassacchedaṃ katvā, ohīnā ce tassāpatti.

2063 Itarāpi sace yāti, ‘‘ohīyatu aya’’nti ca;
Hoti tassāpi āpatti, saussāhā na hoti ce.

2064 Gacchantīsu tathā dvīsu, purimā yāti ekakaṃ;
Aññaṃ pana sace maggaṃ, pacchimāpi ca gaṇhati.

2065 Ekissā pana pakkanta-ṭṭhāne tiṭṭhati cetarā;
Tasmā tattha ubhinnampi, anāpatti pakāsitā.

2066 Aruṇuggamanā pubbe, nikkhamitvā sagāmato;
Aruṇuggamane kāle, gāmantaragatāya hi.

2067 Atikkamantiyā pāraṃ, nadiyā dutiyikaṃ vinā;
Āpattiyo catassopi, honti ekakkhaṇe pana.

2068 Pakkantā vāpi vibbhantā, yātā petānaṃ lokaṃ vā;
Pakkhasaṅkantā vā naṭṭhā, saddhiṃ yātā sā ce hoti.

2069 Gāmantarokkamādīni, cattāripi karontiyā;
Anāpattīti ñātabbaṃ, evaṃ ummattikāyapi.

2070 Rattiyaṃ vippavāsaṃ tu, hatthapāsova rakkhati;
Agāmake araññe tu, gaṇā ohīyanaṃ mataṃ.

2071 Sakagāme yathākāmaṃ, divā ca vicarantiyā;
Cattāropi ca saṅghādi-sesā tassā na vijjare.

2072 Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā;
Sacittaṃ kāyakammañca, ticittañca tivedanaṃ.

Gāmantaragamanakathā.

2073 Sīmāsammutiyā ceva, gaṇassa pariyesane;
Ñattiyā dukkaṭaṃ, dvīhi, honti thullaccayā duve.

2074 Kammassa pariyosāne, hoti saṅghādisesatā;
Tikasaṅghādisesaṃ tu, adhamme tikadukkaṭaṃ.

2075. Pucchitvā kārakaṃ saṅghaṃ, chandaṃ datvā gaṇassa vā;
Vatte vā pana vattantiṃ, asante kārakepi vā.

2076. Bhikkhuniṃ pana ukkhittaṃ, yā osāreti bhikkhunī;
Tassā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā.

2077. Saṅghabhedasamā vuttā, samuṭṭhānādayo nayā;
Kriyākriyamidaṃ vuttaṃ, ayameva visesatā.

Catutthaṃ.

2078. Sayaṃ avassutā tathā, avassutassa hatthato;
Manussapuggalassa ce, yadeva kiñci gaṇhati.

2079. Āmisaṃ, gahaṇe tassā;
Thullaccayamudīritaṃ;
Ajjhohāresu saṅghādi-;
Sesā honti payogato.

2080. Ekatovassute kiñci, paṭiggaṇhati, dukkaṭaṃ;
Ajjhohārappayogesu, thullaccayacayo siyā.

2081. Yakkhapetatiracchāna-paṇḍakānañca hatthato;
Manussaviggahānampi, ubhatovassute tathā.

2082. Ekatovassute ettha, udake dantakaṭṭhake;
Gahaṇe paribhoge ca, sabbatthāpi ca dukkaṭaṃ.

2083. Ubhayāvassutābhāve, na doso yadi gaṇhati;
‘‘Avassuto na cāya’’nti, ñatvā gaṇhati yā pana.

2084. Tassā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā;
Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā.

Pañcamaṃ.

2085. Uyyojane panekissā, itarissā paṭiggahe;
Dukkaṭāni ca bhogesu, thullaccayagaṇo siyā.

2086. Bhojanassāvasānasmiṃ, hoti saṅghādisesatā;
Yakkhādīnaṃ catunnampi, tatheva purisassa ca.

2087. Dantakaṭṭhudakānañca, gahaṇuyyojane pana;
Tesañca paribhogepi, dukkaṭaṃ parikittitaṃ.

2088. Yakkhādīnaṃ tu sesassa, gahaṇuyyojane pana;
Bhoge ca dukkaṭaṃ, bhutte, thullaccayamudīritaṃ.

2089. ‘‘Nāvassuto’’ti ñatvā vā, kupitā vā na gaṇhati;
Kulānuddayatā vāpi, uyyojeti ca yā pana.

2090. Tassā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā;

Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Chaṭṭhaṃ.

2091. Sattamaṃ aṭṭhamaṃ saṅgha-bhedena sadisaṃ mataṃ;
Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, natthi kāci visesatā.

Sattamaṭṭhamāni.

2092. Navame dasame vāpi, vattabbaṃ natthi kiñcipi;
Anantarasamāyeva, samuṭṭhānādayo nayā.

Navamadasamāni.

2093. Duṭṭhadosadvayenāpi, sañcarittena tena cha;
Yāvatatiyakā aṭṭha, cattāri ca ito tato.

Saṅghādisesakathā.

Nissaggiyakathā

2094. Adhiṭṭhānūpagaṃ pattaṃ, anadhiṭṭhāya bhikkhunī;
Vikappanamakatvā vā, ekāhampi ṭhapeyya ce.

2095. Aruṇuggamaneneva, saddhiṃ bhikkhuniyā siyā;
Tassā nissaggiyāpatti, pattasannidhikāraṇā.

2096. Seso pana kathāmaggo, pattasikkhāpade idha;
Sabbo vuttanayeneva, veditabbo vinicchayo.

2097. Dasāhātikkame tattha, ekāhātikkame idha;
Tassimassa ubhinnampi, ayameva visesatā.

Paṭhamaṃ.

2098. Akāle cīvaraṃ dinnaṃ, dinnaṃ kālepi kenaci;
Ādissa pana ‘‘sampattā, bhājentū’’ti niyāmitaṃ.

2099. Akālacīvaraṃ ‘‘kāla-cīvara’’nti sace pana;
Bhājāpeyya ca yā tassā, payoge dukkaṭaṃ siyā.

2100. Attanā paṭiladdhaṃ yaṃ, taṃ tu nissaggiyaṃ bhave;
Labhitvā pana nissaṭṭhaṃ, yathādāne niyojaye.

2101. Katvā vinayakammaṃ tu, paṭiladdhampi taṃ puna;
Tassa cāyamadhippāyo, sevituṃ na ca vaṭṭati.

2102. Akālavatthasaññāya, dukkaṭaṃ kālacīvare;
Ubhayatthapi niddiṭṭhaṃ, tathā vematikāyapi.

2103. Kālacīvarasaññāya, cīvare ubhayatthapi;

Na dosummattikādīnaṃ, tisamuṭṭhānatā matā.

Dutiyaṃ.

2104. Cīvaresupi bandhitvā, ṭhapitesu bahūsvapi;
Ekāyeva siyāpatti, acchindati sace sayaṃ.

2105. Tathācchindāpane ekā, ekāyāṇattiyā bhave;
Itaresu ca vatthūnaṃ, payogassa vasā siyā.

2106. Tikapācitti aññasmiṃ, parikkhāre tu dukkaṭaṃ;
Tikadukkaṭamuddiṭṭhaṃ, itarissā tu cīvare.

2107. Tāya vā dīyamānaṃ tu, tassā vissāsameva vā;
Gaṇhantiyā anāpatti, tisamuṭṭhānatā matā.

Tatiyaṃ.

2108. Viññāpetvā sace aññaṃ, tadaññaṃ viññāpentiyā;
Viññattidukkaṭaṃ tassā, lābhā nissaggiyaṃ siyā.

2109. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, anaññe dvikadukkaṭaṃ;
Anaññenaññasaññāya, appahontepi vā puna.

2110. Tasmiṃ taññeva vā aññaṃ, aññenatthepi vā sati;
Ānisaṃsañca dassetvā, tadaññaṃ viññāpentiyā.

2111. Anāpattīti ñātabbaṃ, tathā ummattikāyapi;
Sañcarittasamā vuttā, samuṭṭhānādayo nayā.

Catutthaṃ.

2112. Aññaṃ cetāpetvā pubbaṃ, pacchā aññaṃ cetāpeyya;
Evaṃ saññāyaññaṃ dhaññaṃ, mayhaṃ ānetvā detīti.

2113. Cetāpanapayogena, mūlaṭṭhāya hi dukkaṭaṃ;
Lābhe nissaggiyaṃ hoti, tena caññena vābhataṃ.

2114. Sesaṃ anantareneva, sadisanti viniddise;
Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, apubbaṃ natthi kiñcipi.

Pañcamaṃ.

2115. Aññadatthāya dinnena, parikkhārena yā pana;
Cetāpeyya sace aññaṃ, saṅghikenidha bhikkhunī.

2116. Payoge dukkaṭaṃ, lābhe, tassā nissaggiyaṃ siyā;
Anaññadatthike ettha, niddiṭṭhaṃ dvikadukkaṭaṃ.

2117. Sesakaṃ aññadatthāya, anāpattupanentiyā;
Pucchitvā sāmike vāpyā-padāsummattikāya vā.

2118 Sañcarittasamā vuttā, samuṭṭhānādayo nayā;
Sattamaṃ chaṭṭhasadisaṃ, sayaṃ yācitakaṃ vinā.

Chaṭṭhasattamāni.

2119 Aṭṭhame navame vāpi, vattabbaṃ natthi kiñcipi;
''Mahājanikasaññāci-kenā''ti padatādhikā.

2120 Dasamepi kathā sabbā, anantarasamā matā;
Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, viseso natthi kocipi.

Aṭṭhamanavamadasamāni.

Paṭhamo vaggo.

2121 Atirekacatukkaṃsaṃ, garupāvuraṇaṃ pana;
Cetāpeyya sace tassā, catusaccappakāsinā.

2122 Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, lābhe nissaggiyaṃ mataṃ;
Kahāpaṇacatukkaṃ tu, kaṃso nāma pavuccati.

2123 Ūnake tu catukkaṃse, uddiṭṭhaṃ dvikadukkaṭaṃ;
Anāpatti catukkaṃsa-paramaṃ garukaṃ pana.

2124 Cetāpeti tadūnaṃ vā, ñātakānañca santake;
Aññassatthāya vā atta-dhanenummattikāya vā.

2125 Cetāpentaṃ mahagghaṃ yā, cetāpetappameva vā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Ekādasamaṃ.

2126 Lahupāvuraṇaṃ aḍḍha- teyyakaṃsagghanaṃ pana;
Tato ce uttariṃ yaṃ tu, cetāpeti hi bhikkhunī.

2127 Tassā nissaggiyāpatti, pācitti pariyāputā;
Anantarasamaṃ sesaṃ, natthi kāci visesatā.

Dvādasamaṃ.

2128 Sādhāraṇāni sesāni, tāni aṭṭhārasāpi ca;
Imāni dvādasevāpi, samatiṃseva honti hi.

Nissaggiyakathā.

Pācittiyakathā

2129 Lasuṇaṃ bhaṇḍikaṃ vuttaṃ, na ekadvitimiñjakaṃ;
Āmakaṃ māgadhaṃyeva, ''khādissāmī''ti gaṇhati.

2130 Gahaṇe dukkaṭaṃ tassā, pācitti yadi khādati;

Ajjhohāravaseneva, pācittiṃ paridīpaye.

2131. Dve tayo bhaṇḍike saddhiṃ, saṅkhāditvā sace pana;
Ajjhoharati yā tassā, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

2132. Bhinditvā tattha ekekaṃ, miñjaṃ khādantiyā pana;
Miñjānaṃ gaṇanāyassā, pācittigaṇanā siyā.

2133. Palaṇḍuko bhañjanako, harito cāpalopi ca;
Lasuṇā pana cattāro, vaṭṭanteva sabhāvato.

2134. **Palaṇḍuko** paṇḍuvaṇṇo, **bhañjano** lohitopi ca;
Harito haritavaṇṇo, **cāpalo** setakopi ca.

2135. Ekā miñjā palaṇḍussa, bhañjanassa duve siyuṃ;
Tisso haritakassāpi, cāpalo hotyamiñjako.

2136. Sūpamaṃsādisaṃpāke, sāḷavuttaribhaṅgake;
Na dosummattikādīnaṃ, samuṭṭhāneḷakūpamaṃ.

Paṭhamaṃ.

2137. Sambādhe upakacchesu, muttassa karaṇepi vā;
Ekalomampi pācitti, saṃharāpentiyā siyā.

2138. Bahukepi tathā lome, saṃharāpentiyā pana;
Payogagaṇanāyassā, na lomagaṇanāya hi.

2139. Na doso sati ābādhe, lomake saṃharantiyā;
Samuṭṭhānādayo magga- saṃvidhānasamā matā.

Dutiyaṃ.

2140. Hoti antamaso mutta-karaṇassa talaghātane;
Kesarenāpi rāgena, pācitti padumassa vā.

2141. Gaṇḍaṃ tattha vaṇaṃ vāpi, na doso paharantiyā;
Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā.

Tatiyaṃ.

2142. Yā panuppalapattampi, byañjane bhikkhunattano;
Kāmarāgaparetā tu, paveseti na vaṭṭati.

2143. Idaṃ vatthuvaseneva, vuttaṃ tu jatumaṭṭhakaṃ;
Daṇḍamelāḷukaṃ vāpi, muttassa karaṇe pana.

2144. Samphassaṃ sādiyantiyā, paveseti sace pana;
Pavesāpeti vā tasmiṃ, tassā pācittiyaṃ siyā.

2145. Ābādhapaccayā doso, natthi ummattikāya vā;

Talaghātakatulyāva, samuṭṭhānādayo matā.

Catutthaṃ.

2146. Aṅgulīnaṃ pana dvinnaṃ, aggapabbadvayādhikaṃ;
Pācittiyaṃ pavesetvā, dakasuddhiṃ karontiyā.

2147. Ekissāṅguliyā tīṇi, pabbāni pana dīghato;
Pācittiyaṃ bhave suddhiṃ, pavesetvādiyantiyā.

2148. Catunnaṃ vāpi tissannaṃ, ekapabbampi yā pana;
Vitthārato paveseti, tassā pācittiyaṃ siyā.

2149. Iti sabbappakārena, **mahāpaccariyā** pana;
Abhibyattataraṃ katvā, ayamattho vibhāvito.

2150. Doso dvaṅgulapabbe vā, natthi ābādhakāraṇā;
Adhikampi pavesetvā, dakasuddhiṃ karontiyā.

2151. Tathā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, talaghātasamā matā.

Pañcamaṃ.

2152. Bhuñjato pana bhikkhussa, pānīyaṃ vā vidhūpanaṃ;
Gahetvā upatiṭṭheyya, tassā pācittiyaṃ siyā.

2153. Gahitā udakeneva, khīratakkādayo rasā;
‘‘Bījanī’’ti ca yā kāci, vatthakoṇādi vuccati.

2154. Hatthapāse idhaṭṭhāna-paccayāpatti dīpitā;
Pahārapaccayā vuttaṃ, khandhake dukkaṭaṃ visuṃ.

2155. Hatthapāsaṃ jahitvā vā, upatiṭṭhantiyā pana;
Khādato khādanaṃ vāpi, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2156. Na doso deti dāpeti, tathā ummattikāya vā;
Idaṃ eḷakalomena, samuṭṭhānaṃ samaṃ mataṃ.

Chaṭṭhaṃ.

2157. Viññatvā āmakaṃ dhaññaṃ, bhajjitvā yadi bhikkhunī;
Koṭṭetvā ca pacitvā ca, pācitti paribhuñjati.

2158. Na kevalaṃ tu dhaññānaṃ, gahaṇeyeva dukkaṭaṃ;
Haraṇepi ca dhaññānaṃ, tathā sukkhāpane pana.

2159. Bhajjanatthāya dhaññānaṃ, kapalluddhanasajjane;
Aggissa karaṇe dabbi-sajjane ca, kapallake.

2160. Dhaññapakkhipane tattha, dabbiyā ghaṭṭakoṭṭane;

Papphoṭanādike sabba-payoge dukkaṭaṃ bhave.

2161. Bhojanañceva viññatti, pamāṇaṃ idamettha hi;
Viññatvā vā sayaṃ tasmā, bhajjanādīni aññato.

2162. Viññāpetvā panaññāya, bhajjanādīni vā sayaṃ;
Kārāpetvāpi katvā vā, ajjhoharati yā pana.

2163. Ajjhohārapayogesu, tassā pācittiyo siyuṃ;
Mātaraṃ vāpi yācitvā, pācitti paribhuñjati.

2164. Bhajjanādīni katvā vā, kārāpetvāpi vā pana;
Aviññatti sayaṃ laddhaṃ, dukkaṭaṃ paribhuñjati.

2165. Viññattiyā panaññāya, laddhaṃ tāya sayampi vā;
Kārāpetvāpi katvā vā, tathā ajjhoharantiyā.

2166. Sedakammādiatthāya, dhaññaviññattiyā pana;
Ṭhapetvā satta dhaññāni, sesaviññattiyāpi ca.

2167. Anāpattīti ñātabbaṃ, tathā ummattikāya ca;
Ñātakānampi dhaññaṃ tu, āmakaṃ na ca vaṭṭati.

2168. Vinā viññattiyā laddhaṃ, navakammesu vaṭṭati;
Samuṭṭhānādayo sabbe, addhānasadisā matā.

Sattamaṃ.

2169. Uccāraṃ vāpi passāvaṃ, saṅkāraṃ vā vighāsakaṃ;
Chaḍḍeyya vā tirokuṭṭe, chaḍḍāpeyya parehi vā.

2170. Hoti pācittiyaṃ tassā, pākārepi ayaṃ nayo;
Chaḍḍentiyā panekeka-manekāpatti dīpitā.

2171. Etāni pana vatthūni, cattāri sakalānipi;
Ekeneva payogena, ekā chaḍḍentiyā siyā.

2172. Āṇattiyampi eseva, nayo ñeyyo vibhāvinā;
Chaḍḍane dantakaṭṭhassa, pācitti paridīpitā.

2173. Sabbattha pana bhikkhussa, hoti āpatti dukkaṭaṃ;
Avalañjepi vā ṭhāne, oloketvāpi vā pana.

2174. Chaḍḍentiyā anāpatti, tathā ummattikāya vā;
Sañcarittasamuṭṭhānaṃ, kriyākriyamidaṃ siyā.

Aṭṭhamaṃ.

2175. Khette vā nāḷikerādi-ārāme vāpi yā pana;
Ropime haritaṭṭhāne, yattha katthaci bhikkhunī.

2176 Tāni cattāri vatthūni, sace chaḍḍeti vā sayaṃ;
Chaḍḍāpeti tathā vutta-nayo āpattinicchayo.

2177 Bhuñjamānā nisīditvā, khette tu harite tathā;
Ucchuādīni khādantī, gacchantī pana tattha yā.

2178 Chaḍḍeti yadi ucchiṭṭhaṃ, udakaṃ calakāni vā;
Hoti pācittiyaṃ tassā, bhikkhuno hoti dukkaṭaṃ.

2179 Chaḍḍentiyā siyāpatti, ṭhāne antamaso jalaṃ;
Pivitvā matthakacchinnaṃ, nāḷikerampi tādise.

2180 Kasite tu panaṭṭhāne, bījanikkhepane kate;
Na uṭṭhetaṅkuraṃ yāva, sabbesaṃ tāva dukkaṭaṃ.

2181 Lāyitampi manussānaṃ, khettaṃ rakkhati ce puna;
Rohanatthāya tatthassā, yathāvatthukameva hi.

2182 Na doso chaḍḍite khette, sabbaṃ chaḍḍentiyā pana;
Samuṭṭhānādayo sabbe, aṭṭhamena samā matā.

Navamaṃ.

2183 Naccaṃ vā pana gītaṃ vā, vāditaṃ vāpi bhikkhunī;
Dassanatthāya gaccheyya, tassā pācittiyaṃ siyā.

2184 Dassanatthāya naccassa, gītassa savanāya ca;
Gacchantiyā siyā tassā, padavārena dukkaṭaṃ.

2185 Sace ekapayogena, olokentī ca passati;
Suṇāti tesaṃ gītampi, ekā pācitti dīpitā.

2186 Aññasmimpi disābhāge, naccaṃ passati ce pana;
Suṇāti aññato gītaṃ, visuṃ pācittiyo siyuṃ.

2187 Payogagaṇanāyettha, āpattigaṇanā siyā;
Naccituṃ gāyituṃ neva, sayaṃ labhati bhikkhunī.

2188 ‘‘Aññaṃ naccāti vādehi’’, iti vattuṃ na vaṭṭati;
‘‘Upaṭṭhānaṃ karomā’’ti, vutte vā sampaṭicchituṃ.

2189 Tassā pācitti sabbattha, bhikkhuno hoti dukkaṭaṃ;
‘‘Upaṭṭhānaṃ karomā’’ti, vutte bhikkhuniyā pana.

2190 ‘‘Upaṭṭhānaṃ pasattha’’nti, vattumevaṃ tu vaṭṭati;
Ārāmeyeva ṭhatvā vā, yā passati suṇāti vā.

2191 Attano ca ṭhitokāsaṃ, āgantvā ca payojitaṃ;
Gantvā passantiyā vāpi, tathārūpā hi kāraṇā.

2192 Passantiyā tathā maggaṃ, naccaṃ paṭipathepi ca;
Tathā ummattikādīna-manāpattāpadāsupi.

2193. Idameḷakalomena, samuṭṭhānaṃ samaṃ mataṃ;
Lokavajjamidaṃ pāpa-cittañceva tivedanaṃ.

Dasamaṃ.

Lasuṇavaggo paṭhamo.

2194. Yādha rattandhakārasmiṃ, appadīpe panekikā;
Santiṭṭhati sace saddhiṃ, purisena ca bhikkhunī.

2195. Tassā pācittiyaṃ vuttaṃ, saddhiṃ vā sallapantiyā;
Hatthapāsaṃ samāgantvā, rahassādavasena tu.

2196. Hatthapāsaṃ jahitvā vā, purisassa sace pana;
Ajahitvāpi vā yakkha-petādīnampi bhikkhunī.

2197. Santiṭṭhati ca yā tassā, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ;
Anāpatti sace koci, dutiyā viññu vijjati.

2198. Tathā ummattikādīna-mathaññavihitāya vā;
Theyyasatthasamuṭṭhānaṃ, kriyaṃ saññāvimokkhakaṃ.

Paṭhamaṃ.

2199. Dutiye tu ''paṭicchanne, okāse''ti idaṃ pana;
Adhikaṃ itaraṃ sabbaṃ, paṭhamena samaṃ mataṃ.

Dutiyaṃ.

2200. Tatiyepi catutthepi, apubbaṃ natthi kiñcipi;
Samānaṃ paṭhameneva, samuṭṭhānādinā saha.

Tatiyacatutthāni.

2201. Chadananto nisīditvā, anovassappadesakaṃ;
Ajjhokāse nisīditvā, upacārampi vā sace.

2202. Atikkameti yā, hoti, dukkaṭaṃ paṭhame pade;
Dutiye ca pade tassā, pācitti pariyāputā.

2203. Pallaṅkassa anokāse, dukkaṭaṃ samudīritaṃ;
Tathāpuṭṭhe anāpuṭṭha-saññāya vicikicchato.

2204. Asaṃhārimenāpatti, gilānāyāpadāsu vā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

Pañcamaṃ.

2205. Ekāpatti nisīditvā, hoti gacchantiyā pana;
Ekāva anisīditvā, nipajjitvā vajantiyā.

2206 Nisīditvā nipajjitvā, honti gacchantiyā duve;
Sesaṃ anantareneva, samuṭṭhānādinā samaṃ.

Chaṭṭhaṃ.

2207 Chaṭṭhena sattamaṃ tulyaṃ, aṭṭhame natthi kiñcipi;
Vattabbaṃ tisamuṭṭhānaṃ, sacittaṃ dukkhavedanaṃ.

Sattamaṭṭhamāni.

2208 Nirayabrahmacariyehi, attānaṃ vā parampi vā;
Abhisapeyya pācitti, vācato vācato siyā

2209 Ṭhapetvā nirayañceva, brahmacariyañca yā pana;
''Sunakhī sūkarī kākī, kāṇā kuṇī''tiādinā.

2210 Akkosati ca vācāya, vācāyāpatti dukkaṭaṃ;
Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, sesāya tikadukkaṭaṃ.

2211 Purakkhatvā vadantīna-matthadhammānusāsaniṃ;
Anāpattaṭṭhameneva, samuṭṭhānādayo samā.

Navamaṃ.

2212 Rodantiyā vadhitvā vā, pācitti paridīpitā;
Dvīsu tesu panekekaṃ, dukkaṭaṃ tu karontiyā.

2213 Sesamuttānamevettha, samuṭṭhānādayo pana;
Dhuranikkhepatulyāva, kriyāmattaṃ visesakaṃ.

Dasamaṃ.

Andhakāravaggo dutiyo.

2214 Nhāyati naggā yā pana hutvā;
Sabbapayoge dukkaṭamassā;
Tassa ca vosāne jinavuttaṃ;
Bhikkhuni dosaṃ sā samupeti.

2215 Acchinnacīvarā naṭṭha-cīvarā āpadāsu vā;
Na doseḷakalomena, samuṭṭhānādayo samā.

Paṭhamaṃ.

2216 Dutiye pana vattabbaṃ, apubbaṃ natthi kiñcipi;
Samuṭṭhānādayo sabbe, sañcarittasamā matā.

Dutiyaṃ.

2217 Dussibbitaṃ visibbetvā, sibbanatthāya cīvaraṃ;
Anantarāya taṃ pacchā, yā na sibbeyya bhikkhunī.

2218. Ṭhapetvā catupañcāhaṃ, ‘‘na sibbissāmyaha’’nti hi;
Dhure nikkhittamatteva, tassā pācittiyaṃ siyā.

2219. Pacchā sibbati pācitti, nikkhipitvā dhuraṃ sace;
Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, sesāya tikadukkaṭaṃ.

2220. Vuttaṃ ubhinnamaññasmiṃ, parikkhāre tu dukkaṭaṃ;
Anāpatti gilānāya, antarāyepi vā sati.

2221. Atikkameti pañcāhaṃ, karontī vāpi cīvaraṃ;
Dhuranikkhepanaṃ nāma, samuṭṭhānamidaṃ mataṃ.

Tatiyaṃ.

2222. Pañcāhikaṃ tu saṅghāṭi-cāraṃ yātikkameyya hi;
Hoti pācittiyāpatti, chaṭṭhe tassāruṇuggame.

2223. Ekasmiṃ cīvare ekā, pañca pañcasu dīpitā;
Ticīvarañca saṃkacci, dakasāṭīti pañca tu.

2224. Tikapācitti pañcāhā-natikkante dvidukkaṭaṃ;
Pañcame divase pañca, cīvarāni nisevati.

2225. Otāpeti gilānāya, anāpattipadāsupi;
Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

Catutthaṃ.

2226. Gahetvā yā anāpucchā, saṅkametabbacīvaraṃ;
Paribhuñjati aññissā, tassā pācittiyaṃ siyā.

2227. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, sesāya tikadukkaṭaṃ;
Acchinnacīvarā naṭṭha-cīvarā āpadāsu vā.

2228. Tathā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā;
Kathinena samuṭṭhānaṃ, tulyametaṃ kriyākriyaṃ.

Pañcamaṃ.

2229. Yā hi bhikkhuni saṅghassa, labhitabbaṃ tu cīvaraṃ;
Nivāreti sace tassā, pācitti paridīpaye.

2230. Gaṇassāpi ca ekissā, lābhe āpatti dukkaṭaṃ;
Tathevaññaṃ parikkhāraṃ, nivāreti sace pana.

2231. Ānisaṃsaṃ nidassetvā, nivāreti na dosatā;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo matā.

Chaṭṭhaṃ.

2232. Cīvarānaṃ vibhaṅgaṃ yā, paṭisedheyya dhammikaṃ;

Hoti pācittiyaṃ tassā, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

2233. Adhamme dhammasaññāya, ubho vematikāya vā;
Ānisaṃsaṃ nidassetvā, paṭisedhentiyā pana.

2234. Tathā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, anantarasamā matā.

Sattamaṃ.

2235. Nivāsanūpagaṃ vāpi, tathā pārupanūpagaṃ;
Kappabindukataṃ kiñci, muñcitvā sahadhammike.

2236. Pitaropi panaññassa, dadeyya yadi cīvaraṃ;
Yassa kassaci tassāpi, pācitti pariyāputā.

2237. Gaṇanāya vasenettha, cīvarānaṃ tu tā pana;
Pācittiyo gaṇetabbā, bhikkhuno dukkaṭaṃ siyā.

2238. Tāvakālikamaññesa-manāpatti dadāti ce;
Sañcarittasamā vuttā, samuṭṭhānādayo nayā.

Aṭṭhamaṃ.

2239. Cīvarassa vibhaṅgaṃ yā, nisedhetvāna cīvare;
Kālaṃ atikkameyyassā, dubbalāsāya dosatā.

2240. Adubbale tu cīvare, sudubbalanti cetasā;
Ubhosu kaṅkhitāya vā, avoca dukkaṭaṃ jino.

2241. Ānisaṃsaṃ nidassetvā, nivāreti na dosatā;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo matā.

Navamaṃ.

2242. Dhammikaṃ kathinuddhāraṃ, yā nivāreyya bhikkhunī;
Tassā pācittiyāpatti, munindena pakāsitā.

2243. Ānisaṃso mahā hoti, yassa atthāramūlako;
Uddhāramūlako appo, na dātabbo panīdiso.

2244. Ānisaṃso mahā hoti, yassa ubbhāramūlako;
Atthāramūlako appo, dātabbo evarūpako.

2245. Tathā samānisaṃsopi, saddhāpālanakāraṇā;
Ānisaṃsaṃ nidassetvā, paṭisedheti vaṭṭati.

2246. Sesaṃ pana asesena, sattamena samaṃ mataṃ;
Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, apubbaṃ natthi kiñcipi.

Dasamaṃ.

Naggavaggo tatiyo.

2247. Ekāya tu nipannāya, aparā vā nipajjatu;
Nipajjeyyuṃ saheva dve, dvinnaṃ pācittiyaṃ siyā.

2248. Āpattibahukā ñeyyā, punappunaṃ nipajjane;
Ekāya ca nipannāya, sace ekā nisīdati.

2249. Ubho vāpi nisīdanti, samaṃ, ummattikāya vā;
Anāpatti samuṭṭhānaṃ, eḷakena samaṃ mataṃ.

Paṭhamaṃ.

2250. Pāvārakaṭasārādiṃ, santharitvā panekakaṃ;
Saṃhārimesu teneva, pārupitvā sace pana.

2251. Nipajjanti saheva dve, tāsaṃ pācittiyaṃ siyā;
Ekasmiṃ dukkaṭaṃ dvinnaṃ, vuttaṃ tu dvikadukkaṭaṃ.

2252. Vavatthānaṃ nidassetvā, nipajjanti sace pana;
Na dosummattikādīnaṃ, sesaṃ tulyaṃ panādinā.

Dutiyaṃ.

2253. Purato ca anāpucchā, yadi caṅkamanādayo;
Kareyya pana pācitti, aññissāphāsukāraṇā.

2254. Nivattanānaṃ gaṇanāya tassā;
Pācittiyānaṃ gaṇanā ca ñeyyā;
Payogatoyeva bhavanti dosā;
Nipajjanaṭṭhānanisīdanānaṃ.

2255. Uddesādīsu pācitti, padānaṃ gaṇanāvasā;
Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, sesāya tikadukkaṭaṃ.

2256. Na ca aphāsukāmāya, āpucchā purato pana;
Tassā caṅkamanādīni, anāpatti karontiyā.

2257. Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā;
Kriyākriyamidaṃ pāpa- mānasaṃ dukkhavedanaṃ.

Tatiyaṃ.

2258. Sayaṃ anantarāyā yā, dukkhitaṃ sahajīviniṃ;
Nupaṭṭhāpeyya caññāya, nupaṭṭheyya sayampi vā.

2259. Dhure nikkhittamatteva, tassā pācittiyaṃ siyā;
Antevāsiniyā vāpi, dukkaṭaṃ itarāya vā.

2260. Anāpatti gilānāya, gavesitvālabhantiyā;
Āpadummattikādīnaṃ, dhuranikkhepanodayaṃ.

Catutthaṃ.

2261. Sakaṃ puggalikaṃ datvā, sakavāṭaṃ upassayaṃ;
Sayaṃ upassayā tamhā, nikkaḍḍhati sace pana.

2262. Ekeneva payogena, dvārādīsu bahūnipi;
Taṃ nikkaḍḍhantiyā tassā, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

2263. Payogagaṇanāyettha, pācittigaṇanā matā;
Āṇattiyampi eseva, nayo vutto mahesinā.

2264. ‘‘Ettakāva imaṃ dvārā, nikkaḍḍhāhī’’ti bhāsati;
Ekāyāṇattiyā dvāra-gaṇanāpattiyo siyuṃ.

2265. Dukkaṭaṃ akavāṭamhā, sesāya tikadukkaṭaṃ;
Ubhinnaṃ pana sabbattha, parikkhāresu dukkaṭaṃ.

2266. Sesamettha asesena, samuṭṭhānādinā saha;
Saṅghikā hi vihārasmā, nikkaḍḍhanasamaṃ mataṃ.

Pañcamaṃ.

2267. Chaṭṭhe panidha vattabbaṃ, apubbaṃ natthi kiñcipi;
Sikkhāpadenariṭṭhassa, sadisova vinicchayo.

Chaṭṭhaṃ.

2268. Sāsaṅkasammate anto-raṭṭhe bhikkhuniyā pana;
Carantiyā siyāpatti, vinā satthena cārikaṃ.

2269. Gāmantarapavese ca, araññe addhayojane;
Pācittiyanayo ñeyyo, bhikkhunā vinayaññunā.

2270. Na doso saha satthena, khemaṭṭhānāpadāsu vā;
Idaṃ eḷakalomena, samuṭṭhānādinā samaṃ.

Sattamaṃ.

2271. Aṭṭhame navame vāpi, anuttānaṃ na vijjati;
Sattamena samānāni, samuṭṭhānādinā saha.

Aṭṭhamanavamāni.

2272. Pācitti dhuranikkhepe, ‘‘na gamissāmyaha’’nti ca;
Katvā ca dhuranikkhepaṃ, pacchā gacchantiyā tathā.

2273. Yojanāni pavāretvā, pañca gantumpi vaṭṭati;
Chasu vattabbamevatthi, kinnu nāmidha taṃ siyā.

2274. Tīṇi gantvā ca teneva, paccāgantuṃ na vaṭṭati;
Aññena pana maggena, pacchāgacchati vaṭṭati.

2275 Anāpattantarāyasmiṃ, tassā dasavidhe sati;
Āpadāsu gilānāya, alābhe dutiyāya vā.

2276 Rājacoramanussaggi-toyavāḷasarīsapā;
Manussajīvitabrahma-cariyassantarāyikā.

2277 Samuṭṭhānādinā tulyaṃ, paṭhamantimavatthunā;
Ayameva viseso hi, akriyaṃ dukkhavedanaṃ.

Dasamaṃ.

Tuvaṭṭavaggo catuttho.

2278 Rājāgāraṃ cittāgāraṃ, ārāmaṃ kīḷuyyānaṃ vā;
Kīḷāvāpiṃ nānākāraṃ, daṭṭhuṃ gacchantinaṃ tāni.

2279 Niddiṭṭhaṃ muninā tāsaṃ, dukkaṭaṃ tu pade pade;
Padaṃ anuddharitvāva, sace passanti pañcapi.

2280 Ekāyeva panāpatti, pācitti paridīpitā;
Gantvā passanti ce taṃ taṃ, pāṭekkāpattiyo siyuṃ.

2281 Payogabahutāyāpi, pācittibahutā siyā;
Bhikkhussa pana sabbattha, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2282 Avaseso anāpatti-kathāmaggavinicchayo;
Naccadassanatulyova, samuṭṭhānādinā saha.

Paṭhamaṃ.

2283 Āsandiṃ vā pallaṅkaṃ vā, māṇanātītaṃ vāḷūpetaṃ;
Sevantīnaṃ yāsaṃ tāsaṃ, pācittāpattiṃ satthāha.

2284 Nisīdanassāpi nipajjanassa;
Payogabāhullavasena hoti;
Iccevamaccantayasena vuttā;
Pācittiyānaṃ gaṇanā panevaṃ.

2285 Pāde āsandiyā chetvā, bhitvā pallaṅkavāḷake;
Anāpatti samuṭṭhāna-manantarasamaṃ mataṃ.

Dutiyaṃ.

2286 Channaṃ aññataraṃ suttaṃ, yadi kantati bhikkhunī;
Yattakaṃ añchitaṃ hatthā, tasmiṃ takkamhi veṭhite.

2287 Ekā pācitti niddiṭṭhā, suttakantanato pana;
Sabbapubbapayogesu, dukkaṭaṃ hatthavārato.

2288 Na doso kantitaṃ suttaṃ, puna kantantiyā pana;
Idaṃ eḷakalomena, samuṭṭhānādinā samaṃ.

Tatiyaṃ.

2289 Koṭṭanaṃ taṇḍulānaṃ tu, ādiṃ katvāna dukkaṭaṃ;
Sabbapubbapayogesu, veyyāvaccaṃ karontiyā.

2290 Bhājanāni gaṇetvāva, pācitti yāguādisu;
Khajjakādīsu rūpānaṃ, gaṇanāya hi dīpaye.

2291 Sace mātāpitūnampi, āgatānaṃ panattano;
Kiñci kammaṃ akāretvā, kiñci kātuṃ na vaṭṭati.

2292 Saṅghassa yāgupāne vā, saṅghabhattepi vā tathā;
Cetiyassa ca pūjāya, veyyāvaccakarassa vā.

2293 Attano ca anāpatti, tathā ummattikāya vā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, tatiyena samā matā.

Catutthaṃ.

2294 Pācitti dhuranikkhepe, yathā cīvarasibbane;
Tathā idha panekāhaṃ, parihāro na labbhati.

2295 Sesaṃ vuttanayeneva, tattha cīvarasibbane;
Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, veditabbaṃ vibhāvinā;

Pañcamaṃ.

2296 Kāyena kāyabaddhena, tathā nissaggiyena vā;
Gihīnaṃ pana yaṃ kiñci, dantaponodakaṃ vinā.

2297 Ajjhoharaṇiyaṃ aññaṃ, aññesaṃ tu dadāti yā;
Hoti pācittiyaṃ tassā, ṭhapetvā sahadhammike.

2298 Dantakaṭṭhodake vuttaṃ, dukkaṭaṃ muninā idha;
Yā na deti ca dāpeti, nikkhamitvāpi dentiyā.

2299 Deti bāhiralepaṃ vā, na dosummattikāya vā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, tatiyena samā matā.

Chaṭṭhaṃ.

2300 Adatvā paribhuñjeyya, yā cāvasathacīvaraṃ;
Divase tu catutthe taṃ, dhovitvā puna cīvaraṃ.

2301 Sāmaṇerāya vā anta-maso utuniyā sace;
Tassā pācittiyaṃ vuttaṃ, tikapācittiyaṃ siyā.

2302 Tassā nissajjite tasmiṃ, vuttaṃ tu dvikadukkaṭaṃ;
Utunīnaṃ abhāve tu, aññāsaṃ puna pariyaye.

2303 Acchinnacīvarādīna-manāpattāpadāsupi;

Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

Sattamaṃ.

2304. Adatvā rakkhaṇatthāya, vihāraṃ sakavāṭakaṃ;
Hoti pācittiyaṃ tassā, cārikaṃ pakkamantiyā.

2305. Attano gāmato aññaṃ, gāmaṃ gacchantiyā pana;
Parikkhittavihārassa, parikkhepampi vā tathā.

2306. Itarassupacāraṃ vā, paṭhamena padena taṃ;
Dukkaṭaṃ samatikkante, pācitti dutiyena tu.

2307. Akavāṭabandhanasmiṃ, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ;
Antarāye anāpatti, jaggikaṃ alabhantiyā.

2308. Āpadāsu gilānāya, tathā ummattikāya vā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

Aṭṭhamaṃ.

2309. Hatthiassarathādīhi, saṃyuttaṃ sippameva vā;
Parūpaghātakaṃ mantā-gadayogappabhedakaṃ.

2310. Pariyāpuṇeyya ce kiñci, yassa kassaci santike;
Hoti pācittiyaṃ tassā, padādīnaṃ vasenidha.

2311. Lekhe pana anāpatti, dhāraṇāya ca guttiyā;
Parittesu ca sabbesu, tathā ummattikāya vā.

Navamaṃ.

2312. Dasame natthi vattabbaṃ, navamena samaṃ idaṃ;
Samuṭṭhānādayo dvinnaṃ, padasodhammasādisā.

Dasamaṃ.

Cittāgāravaggo pañcamo.

2313. Sabhikkhukaṃ panārāmaṃ, jānitvā pavisantiyā;
Anāpucchāva yaṃ kiñci, pācitti pariyāputā.

2314. Sace antamaso rukkha-mūlassapi ca bhikkhunī;
Anāpucchā parikkhepaṃ, atikkāmeti yā pana.

2315. Upacārokkame vāpi, aparikkhittakassa tu;
Dukkaṭaṃ paṭhame pāde, pācitti dutiye siyā.

2316. Abhikkhuke sabhikkhūti, saññāya panubhosupi;
Jātakaṅkhāya vā tassā, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2317. Paṭhamaṃ pavisantīnaṃ, tāsaṃ sīsānulokikā;
Tā sannipatitā yattha, tāsaṃ gacchati santikaṃ.

2318. Santaṃ bhikkhuṃ panāpucchā, maggo vārāmamajjhato;
Tena gacchantiyā vāpi, āpadāsu visantiyā.

2319. Tathā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā;
Dhuranikkhepatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Paṭhamaṃ.

2320. Akkoseyya ca yā bhikkhuṃ, paribhāseyya vā pana;
Tikapācittiyaṃ tassā, sese ca tikadukkaṭaṃ.

2321. Purakkhatvā vadantīna-;
Matthadhammānusāsaniṃ;
Na dosomasavādena;
Tulyo sesanayo mato.

Dutiyaṃ.

2322. Yā saṅghaṃ paribhāseyya, tassā pācittiyaṃ siyā;
Ekaṃ sambahulā vāpi, tatheva itarāya vā.

2323. Paribhāsantiyā tassā, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ;
Sesaṃ anantareneva, samuṭṭhānādinā samaṃ.

Tatiyaṃ.

2324. Nimantitāpi vā sace, pavāritāpi vā pana;
Nimantanapavāraṇā, ubhopi vuttalakkhaṇā.

2325. Purebhattaṃ tu yāguñca, ṭhapetvā kālikattayaṃ;
Yā cajjhoharaṇatthāya, yaṃ kiñci pana āmisaṃ.

2326. Paṭiggaṇhāti ce tassā, gahaṇe dukkaṭaṃ siyā;
Ajjhohāravasenettha, pācitti paridīpitā.

2327. Kālikāni ca tīṇeva, āhāratthāya gaṇhati;
Gahaṇe dukkaṭaṃ vuttaṃ, tathā ajjhoharantiyā.

2328. Nimantitā yā pana appavāritā;
Sacepi yāguṃ pivatīdha vaṭṭati;
Tathā kathetvā puna sāmikassa vā;
Sacepi sā bhuñjati aññabhojanaṃ.

2329. Kālikāni ca tīṇeva, paccaye sati bhuñjati;
Tathā ummattikādīnaṃ, anāpatti pakāsitā.

2330. Samuṭṭhānamidaṃ tulyaṃ, addhānena kriyākriyaṃ;
Nimantitā anāpucchā, sāmiṃ bhuñjati ce pana.

2331 Kappiyaṃ pana kāretvā, akāretvāpi vā yadi;
Paribhuñjati yā tassā, pācitti kriyato siyā.

Catutthaṃ.

2332 Bhikkhunīnaṃ avaṇṇaṃ vā, pācitti kulasantike;
Kulassāvaṇṇanaṃ vāpi, bhikkhunīnaṃ vadantiyā.

2333 Santaṃ bhāsantiyā dosaṃ, na dosummattikāya vā;
Omasavādatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Pañcamaṃ.

2334 Addhayojanato ore, bhikkhu ovādadāyako;
Na vasati sace maggo, akhemo vā sace siyā.

2335 Ayaṃ abhikkhuko nāma, āvāso pana tattha hi;
Upagacchantiyā vassaṃ, āpatti aruṇuggame.

2336 Pakkantā pakkhasaṅkantā, vibbhantā vā matāpi vā;
Vassaṃ upagatā bhikkhū, anāpattāpadāsupi.

2337 Seso ñeyyo kathāmaggo;
Bhikkhunovādako pana;
Idaṃ eḷakalomena;
Samuṭṭhānādinā samaṃ.

Chaṭṭhaṃ.

2338 Yā bhikkhunubhatosaṅghe, vassaṃvuṭṭhā tato puna;
''Nāhaṃ pavāressāmī''ti, sā nikkhipati ce dhuraṃ.

2339 Dhure nikkhittamattasmiṃ, tassā pācittiyaṃ siyā;
Sati vā antarāyasmiṃ, gilānāyāpadāsupi.

2340 Pariyesitvāpi vā bhikkhuṃ, na doso alabhantiyā;
Idaṃ tu dhuranikkhepa-samuṭṭhānamudīritaṃ.

Sattamaṃ.

2341 ''Ovādādīnamatthāya, na gacchissāmyaha''nti hi;
Dhure nikkhittamattasmiṃ, pācitti paridīpaye.

2342 Sadisaṃ tu samuṭṭhānaṃ, paṭhamantimavatthunā;
Akriyaṃ lokavajjañca, kāyikaṃ dukkhavedanaṃ.

Aṭṭhamaṃ.

2343 ''Na yācissāmi ovādaṃ, na pucchissāmuposathaṃ'';
Iccevaṃ pana nikkhitte, dhure pācittiyaṃ siyā.

2344 Sati vā antarāyasmiṃ, gilānāyāpadāsu vā;
Na doso pariyesitvā, dutiyaṃ alabhantiyā.

2345 Aṭṭhamepi anāpatti, evameva pakāsitā;
Idaṃ tu dhuranikkhepa-samuṭṭhānamudīritaṃ.

Navamaṃ.

2346 Pasākhe pana sañjātaṃ, gaṇḍaṃ rucitameva vā;
Anāpucchāva saṅghaṃ vā, gaṇaṃ ekena ekikā.

2347 ‘‘Bhinda phālehi dhovā’’ti, sabbānevāṇāpentiyā;
Katesu dukkaṭāniccha, tassā pācittiyo cha ca.

2348 ‘‘Yamettha atthi kātabbaṃ, taṃ sabbaṃ tvaṃ karohi’’ti;
Āṇāpeti sace evaṃ, so ca sabbaṃ karoti ce.

2349 Ekāya pana vācāya, dukkaṭāni panaccha ca;
Tassā pācittiyacchakkaṃ, dvādasāpattiyo siyuṃ.

2350 Bhedanādīsu ekaṃ sā, āṇāpeti sace pana;
So karoti ca sabbāni, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

2351 Āpucchitvāpi vā viññuṃ, gahetvā dutiyampi vā;
Bhedanādīni sabbāni, kārāpeti sace pana.

2352 Tassā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā;
Samuṭṭhānādayo sabbe, kathinena samā matā.

Dasamaṃ.

Ārāmavaggo chaṭṭho.

2353 Gaṇaṃpariyesanādismiṃ, gabbhiniṃ vuṭṭhapentiyā;
Ñattiyā kammavācāhi, upajjhāyāya dukkaṭaṃ.

2354 Kammavācāya osāne, pācitti pariyāputā;
Tathā gabbhinisaññāya, na ca gabbhiniyā pana.

2355 Ubho sañjātakaṅkhāya, hoti āpatti dukkaṭaṃ;
Tathācariniyā tassā, gaṇassāpi ca dīpitaṃ.

2356 Dvīsvagabbhinisaññāya, na dosummattikāya vā;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Paṭhamaṃ.

2357 Dutiye natthi vattabbaṃ, paṭhamena samaṃ mataṃ;
Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, natthi kāci visesatā.

Dutiyaṃ.

2358. Chasvasikkhitasikkhaṃ tu, sikkhamānañhi bhikkhunī;
Dve vassāni siyāpatti, vuṭṭhāpeyya sace pana.

2359. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, dhammakamme tu satthunā;
Adhamme pana kammasmiṃ, dīpitaṃ tikadukkaṭaṃ.

2360. Chasu sikkhitasikkhaṃ yā, dve vassāni akhaṇḍato;
Vuṭṭhāpeti anāpatti, tathā ummattikāya vā.

2361. Imā hi cha ca sikkhāyo, saṭṭhivassāpi ce pana;
Pabbajjāya padātabbā, adatvā na ca kāraye.

Tatiyaṃ.

2362. Catutthe natthi vattabbaṃ, idha saṅghena sammataṃ;
Sikkhamānamanāpatti, hoti taṃ vuṭṭhapentiyā.

2363. Adinnā paṭhamaṃ hoti, sace vuṭṭhānasammuti;
Tatthāpi ca padātabbā, upasampadamāḷake.

2364. Tatiyañca catutthañca, samuṭṭhānādinā pana;
Paṭhamena samaṃ ñeyyaṃ, catutthaṃ tu kriyākriyaṃ.

Catutthaṃ.

2365. Ūnadvādasavassaṃ tu, kañci gihigataṃ pana;
Paripuṇṇāti saññāya, na doso vuṭṭhapentiyā.

2366. Hoti vānupasampannā, upasampāditāpi sā;
Asesena ca sesaṃ tu, paṭhamena samaṃ mataṃ.

Pañcamaṃ.

2367. Chaṭṭhaṃ tu tatiye vutta-nayeneva vibhāvaye;
Sattamampi tathā sabbaṃ, catutthena samaṃ mataṃ.

Chaṭṭhasattamāni.

2368. Yaṃ tuvaṭṭakavaggasmiṃ, dukkhitaṃ sahajīviniṃ;
Vuttaṃ tena samaṃ ñeyyaṃ, aṭṭhamaṃ na visesatā.

Aṭṭhamaṃ.

2369. Dve vassāni ca yā kāci, vuṭṭhāpitapavattiniṃ;
Nānubandheyya ce tassā, pācitti pariyāputā.

2370. ‘‘Dve vassāni ahaṃ nānu-bandhissāmī’’ti ce pana;
Dhure nikkhittamattasmiṃ, tassā pācittiyaṃ siyā.

2371. Tañca bālamalajjiṃ vā, gilānāyāpadāsu vā;
Nānubandhantiyā tassā, na dosummattikāya vā.

2372 Samuṭṭhānādayo tulyā, paṭhamantimavatthunā;
Idaṃ panākriyaṃ vuttaṃ, vedanā dukkhavedanā.

Navamaṃ.

2373 Vuṭṭhāpetvā tu yā kāci, bhikkhunī sahajīviniṃ;
Taṃ gahetvā na gaccheyya, na caññaṃ āṇāpeyya ce.

2374 Dhure nikkhittamattasmiṃ, tassā pācittiyaṃ siyā;
Sati vā antarāyasmiṃ, dutiyaṃ alabhantiyā.

2375 Āpadāsu gilānāya, tathā ummattikāya vā;
Na doso dhuranikkhepa-samuṭṭhānamidaṃ pana.

Dasamaṃ.

Gabbhinivaggo sattamo.

2376 Kumāribhūtavaggassa, paṭhamādīni tīṇipi;
Gihigatehi tīheva, sadisānīti niddise.

2377 Yā mahūpapadā dve tu, sikkhamānā panādito;
''Gatā vīsativassā''ti, viññātabbā vibhāvinā.

2378 Sace gihigatā honti, na ca vā purisaṃ gatā;
''Sikkhamānā''ti vattabbā, tā hi sammutiādisu.

2379 Na tā ''kumāribhūtā''ti, tathā ''gihigatā''ti vā;
Vattabbā panubhopetā, evaṃ vattuṃ na vaṭṭati.

2380 Sammutiṃ dasavassāya, datvā dvādasavassikā;
Kattabbā upasampannā, sesāsupi ayaṃ nayo.

2381 Yā aṭṭhārasavassā tu, tato paṭṭhāya sā pana;
Vuttā ''kumāribhūtā''ti, tathā ''gihigatā''tipi.

2382 Vuttā ''kumāribhūtā''ti, sāmaṇerī hi yā pana;
''Kumāribhūtā'' icceva, vattabbā na panaññathā.

2383 Etā tu pana tissopi, sikkhāsammutidānato;
''Sikkhamānā''ti vattumpi, vaṭṭateva na saṃsayo.

Tatiyaṃ.

2384 Ūnadvādasavassāva, vuṭṭhāpeti sace paraṃ;
Hutvā sayamupajjhāyā, sikkhamānaṃ tu bhikkhunī.

2385 Pubbe vuttanayeneva, dukkaṭānamanantaraṃ;
Kammavācānamosāne, tassā pācitti dīpitā.

Catutthaṃ.

2386 Pañcame natthi vattabbaṃ, catutthaṃ pañcamampi ca;
Ubhayaṃ tisamuṭṭhānaṃ, pañcamaṃ tu kriyākriyaṃ.

Pañcamaṃ.

2387 Saṅghenupaparikkhitvā, ‘‘alaṃ tāvā’’ti vāritā;
Upasampāditenettha, pacchā khīyati dosatā.

2388 Ujjhāyati sace chanda-dosādīhi karontiyā;
Na doso tisamuṭṭhānaṃ, sacittaṃ dukkhavedanaṃ.

Chaṭṭhaṃ.

2389 Laddhe ca cīvare pacchā, asante antarāyike;
‘‘Vuṭṭhāpessāmi nāha’’nti, dhuranikkhepane pana.

2390 Hoti pācittiyaṃ tassā, gilānāyāpadāsupi;
Na doso pariyesitvā, parisaṃ alabhantiyā.

2391 Idañhi dhuranikkhepa-samuṭṭhānaṃ sacittakaṃ;
Akriyaṃ lokavajjañca, hotidaṃ dukkhavedanaṃ.

Sattamaṃ.

2392 Aṭṭhamaṃ sattameneva, sadisaṃ pana sabbathā;
Navamepi ca vattabbaṃ, natthi uttānamevidaṃ.

2393 Natthājānantiyā doso, tathā ummattikāya vā;
Adinnādānatulyāva, samuṭṭhānādayo nayā.

Aṭṭhamanavamāni.

2394 Mātarā pitarā vātha, nānuññātaṃ tu sāminā;
Tassā pācittiyāpatti, taṃ vuṭṭhāpentiyā siyā.

2395 Upasampadakālasmiṃ, tathā pabbājanakkhaṇe;
Dvikkhattuṃ pucchitabbaṃ tu, bhikkhunīhi, na bhikkhunā.

2396 Anāpatti na jānāti, mātuādīnamatthitaṃ;
Idaṃ catusamuṭṭhānaṃ, vācato kāyavācato.

2397 Vācāmānasato ceva, kāyavācāditopi ca;
Kriyākriyamacittañca, ticittañca tivedanaṃ.

Dasamaṃ.

2398 Yā pārivāsikenettha, chandadānena bhikkhunī;
Vuṭṭhāpeti sace sikkha-mānaṃ pācittiyaṃ siyā.

2399 Avuṭṭhitāyanāpatti, parisāyāvihāya vā;
Chandaṃ tu tisamuṭṭhānaṃ, ticittañca tivedanaṃ.

Ekādasamaṃ.

2400 Dvādase terase vāpi, vattabbaṃ natthi kiñcipi;
Samuṭṭhānādayo sabbe, anantarasamā matā.

Dvādasamaterasamāni.

Kumārībhūtavaggo aṭṭhamo.

2401 Samaṇī agilānā yā, dhāreyya chattupāhanaṃ;
Tassā pācittiyāpatti, hotīti pariyāputā.

2402 Sace ekapayogena, maggassa gamane pana;
Divasampi ca dhāreti, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

2403 Kaddamādīni passitvā, omuñcitvā upāhanā;
Chattameva ca dhārentī, yadi gacchati dukkaṭaṃ.

2404 Sace upāhanāruḷhā, disvā gacchādikaṃ pana;
Taṃ chattamapanāmetvā, dukkaṭaṃ hoti gacchati.

2405 Chattampi apanāmetvā, omuñcitvā upāhanā;
Puna dhārentiyā tassā, hoti pācittiyaṃ pana.

2406 Payogagaṇanāyeva, pācittigaṇanā siyā;
Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, tatheva dvikadukkaṭaṃ.

2407 Ārāme upacāre vā, doso natthāpadāsupi;
Idaṃ eḷakalomena, samuṭṭhānādinā samaṃ.

Paṭhamaṃ.

2408 Hoti bhikkhuniyā yānā, orohitvā punappunaṃ;
Abhirūhantiyāpatti, payogagaṇanāvasā.

2409 Āpadāsu anāpatti, tathā ummattikāya vā;
Sesaṃ anantareneva, samuṭṭhānādinā samaṃ.

Dutiyaṃ.

2410 Yā ca dhāreyya saṅghāṇiṃ, yaṃ kiñcipi kaṭūpiyaṃ;
Tassā pācittiyāpatti, hotīti pariyāputā.

2411 Dhārentiyā panetthāpi, omuñcitvā punappunaṃ;
Payogagaṇanāyeva, tassā pācittiyo siyuṃ.

2412 Ābādhapaccayā yā tu, dhāreti kaṭisuttakaṃ;
Tathā ummattikādīna-manāpatti pakāsitā.

2413 Sesaṃ tu paṭhameneva, sadisanti pakāsitaṃ;
Idha cākusalaṃ cittaṃ, lokavajjaṃ visesatā.

Tatiyaṃ.

2414. Dhāreti pana yaṃ kiñci, sace sīsūpagādisu;
Tassā tassa ca vatthussa, gaṇanāpattiyo siyuṃ.

2415. Ābādhapaccayā doso, kiñci dhārentiyā na ca;
Sesaṃ anantareneva, sadisaṃ paridīpitaṃ.

Catutthaṃ.

2416. Yena kenaci gandhena, savaṇṇāvaṇṇakena ca;
Nhāsantiyā panāpatti, nhānosāne pakāsitā.

2417. Gandhayojanato sabba-payoge dukkaṭaṃ siyā;
Ābādhapaccayā doso, natthi ummattikāya vā.

2418. Sesaṃ tu tatiyeneva, sadisaṃ sabbathā mataṃ;
Chaṭṭhampi tatiyeneva, sadisanti pakāsitaṃ.

Pañcamachaṭṭhāni.

2419. Ubbaṭṭāpeyya caññāya, sambāhāpeyya vā tathā;
Hoti bhikkhuniyāpatti, sace bhikkhuniyā pana.

2420. Ettha hatthamamocetvā, ekā ubbaṭṭane siyā;
Mocetvā pana mocetvā, payogagaṇanā siyā.

2421. Sambāhanepi eseva, nayo ñeyyo vibhāvinā;
Āpadāsu gilānāya, anāpatti pakāsitā.

2422. Sesaṃ tu tatiyeneva, samuṭṭhānādinā samaṃ;
Sattamena samānāva, aṭṭhamādīni tīṇipi.

Sattamaṭṭhamanavamadasamāni.

2423. Yā antoupacārasmiṃ, bhikkhussa purato pana;
Anāpucchā nisīdeyya, chamāyapi na vaṭṭati.

2424. Tikapācittiyaṃ vuttaṃ, pucchite dukkaṭadvayaṃ;
Āpadāsu gilānāya, na dosummattikāya vā.

2425. Idaṃ pana samuṭṭhānaṃ, kathinena samaṃ mataṃ;
Kriyākriyamacittañca, ticittañca tivedanaṃ.

Ekādasamaṃ.

2426. Anokāsakataṃ bhikkhuṃ, pañhaṃ puccheyya dosatā;
Vinaye ca katokāsaṃ, suttaṃ pucchantiyāpi ca.

2427. Kāretvā pana okāsaṃ, anodissāpi pucchati;
Na doso padasodhamma-samuṭṭhānamidaṃ pana.

Dvādasamaṃ.

2428. Saṃkaccikaṃ vinā gāmaṃ, padasā pavisantiyā;
Parikkhittassa gāmassa, parikkhepokkame pana.

2429. Dukkaṭaṃ paṭhame pāde, pācitti dutiye siyā;
Upacārokkamepettha, eseva ca nayo mato.

2430. Yassā saṃkaccikaṃ naṭṭhaṃ, acchinnaṃ vāpi kenaci;
Anāpatti siyā tassā, gilānāyāpadāsupi.

2431. Idameḷakalomena, samuṭṭhānādinā samaṃ;
Sesaṃ vuttanayeneva, viññātabbaṃ vibhāvinā.

Terasamaṃ.

Chattupāhanavaggo navamo.

Iti vinayavinicchaye pācittiyakathā niṭṭhitā.

Pāṭidesanīyakathā

2432. Agilānā sace sappiṃ, laddhaṃ viññattiyā sayaṃ;
‘‘Bhuñjissāmī’’ti gahaṇe, dukkaṭaṃ paridīpitaṃ.

2433. Ajjhohāravaseneva, pāṭidesaniyaṃ siyā;
Tipāṭidesanīyaṃ tu, gilānāya dvidukkaṭaṃ.

2434. Gilānā viññāpetvāna, pacchā sevantiyāpi ca;
Gilānāyāvasesaṃ vā, viññattaṃ ñātakādito.

2435. Aññassatthāya vā atta-dhanenummattikāya vā;
Anāpatti samuṭṭhānaṃ, addhānasadisaṃ mataṃ.

Paṭhamaṃ.

2436. Ayameva ca sesesu, dutiyādīsu nicchayo;
Samuṭṭhānādinā saddhiṃ, natthi kāci visesatā.

2437. Anāgatesu sabbesu, sappiādīsu pāḷiyaṃ;
Bhuñjantiyā tu viññatvā, aṭṭhasupi ca dukkaṭaṃ.

Iti vinayavinicchaye

Pāṭidesanīyakathā niṭṭhitā.

2438. Sekhiyā pana ye dhammā, uddiṭṭhā pañcasattati;
Tesaṃ mahāvibhaṅge tu, vutto atthavinicchayo.

Iti vinayavinicchaye

Sikkhākaraṇīyakathā niṭṭhitā.

2439. Ubhatopātimokkhānaṃ;
Savibhaṅgānameva yo;
Attho aṭṭhakathāsāro;
So ca vutto visesato.

2440. Tañca sabbaṃ samādāya, vinayassa vinicchayo;
Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnañca, hitatthāya kato mayā.

2441. Imaṃ paṭibhānajantu no jantuno;
Suṇanti vinaye hi te ye hite;
Janassa sumatāyane tāyane;
Bhavanti pakataññuno taññuno.

2442. Bahusāranaye vinaye parame;
Abhipatthayatā hi visāradataṃ;
Paramā pana buddhimatā mahatī;
Karaṇīyatamā yatinādaratā.

2443. Avagacchati yo pana bhikkhu imaṃ;
Vinayassa vinicchayamatthayutaṃ;
Amaraṃ ajaraṃ arajaṃ arujaṃ;
Adhigacchati santipadaṃ pana so.

Iti vinayavinicchaye

Bhikkhunīvibhaṅgakathā niṭṭhitā.

Khandhakakathā

Mahāvaggo

Mahākhandhakakathā

Pabbajjākathā

2444. Sīlakkhandhādiyuttena, subhakkhandhena desite;
Khandhakepi pavakkhāmi, samāsena vinicchayaṃ.

2445. Mātarā ananuññātaṃ, pitarā vāpi bhikkhuno;
Bhaṇḍukammamapucchitvā, pabbājentassa dukkaṭaṃ.

2446. Uddesaparipucchāya, sayaṃ ce byāvaṭo siyā;
Daharo āṇāpetabbo, pabbājetvānayāti ca.

2447. Upajjhāyamathuddissa, avutto daharo pana;
Pabbājeti sace taṃ so, sayamevāpi vaṭṭati.

2448. Sāmaṇeropi vattabbo, daharo natthi tattha ce;
‘‘Khaṇḍasīmamimaṃ netvā, pabbājetvānayā’’ti ca.

2449. Saraṇāni panetassa, dātabbāneva attanā;
Evampi bhikkhunāyeva, hoti pabbājito naro.

2450. Purisaṃ bhikkhuto añño, pabbājeti na vaṭṭati;
Itthiṃ bhikkhunito añño, pabbājeti na vaṭṭati.

2451. Sāmaṇeropi vā dātuṃ, sāmaṇerīpi vā tathā;
Āṇattiyā ubhinnampi, kāsāyāni labhanti te.

2452. Sayameva ca yaṃ kiñci, pabbājentena bhikkhunā;
Kesāpanayanaṃ katvā, paṭhamaṃ udake puna.

2453. Nhāpetabbo siyā suṭṭhu, ghaṃsitvā gomayādinā;
Sarīre pīḷakā vāpi, kacchu vā tassa honti ce.

2454. Mātā yathā niyaṃputtaṃ, na jigucchati sabbaso;
Nhāpetabbova yatinā, tatheva ajigucchatā.

2455. Kasmā? Panettakenāpi, upakārena sāsane;
So sadā balavasneho, hotupajjhāyakādisu.

2456. Vinodetvā panuppannaṃ, ukkaṇṭhaṃ kulaputtakā;
Sikkhāyo paripūretvā, nibbānaṃ pāpuṇanti hi.

2457. Gandhacuṇṇena vā pacchā, cuṇṇenapi haliddiyā;
Sarīraṃ tassa sīsañca, ubbaṭṭetvā punappunaṃ.

2458. Gihigandhaṃ vinodetvā, kāsāyāni panekato;
Dvattikkhattuṃ sakiṃ vāpi, dātabbānissa bhikkhunā.

2459. Atha hatthepi vā tassa, adatvā sayameva taṃ;
Acchādeti upajjhāyo, vaṭṭatācariyopi vā.

2460. Nivāseti anāṇatto, so pārupati vā sayaṃ;
Apanetvā tato sabbaṃ, puna dātabbameva taṃ.

2461. Bhikkhunā tu sahatthena, tathā āṇattiyāpi vā;
Dinnaṃ vaṭṭati kāsāvaṃ, nādinnaṃ pana vaṭṭati.

2462. Tasseva santakaṃ vāpi, kā kathā attasantake;
Vandāpetvā tattha bhikkhū, kārāpetvāna ukkuṭiṃ.

2463. Añjaliṃ paggahāpetvā, dātabbaṃ saraṇattayaṃ;
Paṭipāṭivaseneva, na ca uppaṭipāṭiyā.

2464. Sace ekapadaṃ vāpi, deti ekakkharampi vā;
Paṭipāṭiṃ virajjhitvā, gahitaṃ ce na vaṭṭati.

2465. Tikkhattuṃ yadi vā deti, buddhaṃ saraṇameva vā;
Tathā sesesu cevampi, na dinnāneva honti hi.

2466. Katvānunāsikantāni, ekābaddhāni vā pana;

Vicchinditvātha ma-ntāni, dātabbāni vijānatā.

2467. Upasampadakammaṃ tu, ekatosuddhiyā siyā;
Na hoti pana pabbajjā, ubhatosuddhiyā vinā.

2468. Tasmā ācariyenāpi, tathāntevāsikenapi;
Bu-ddha-kārādayo vaṇṇā, ṭhānakaraṇasampadaṃ.

2469. Ahāpentena vattabbā, pabbajjāguṇamicchatā;
Ekavaṇṇavināsena, pabbajjā hi na rūhati.

2470. Yadi siddhāpi pabbajjā, saraṇāgamanatova hi;
Dātabbā dasa sīlāni, pūraṇatthāya bhikkhunā.

Pabbajjākathā.

2471. Upajjhāyamathācariyaṃ, nissāya vasatā pana;
Kattabbāneva vattāni, piyasīlena bhikkhunā.

2472. Āsanaṃ paññapetabbaṃ, dantakaṭṭhaṃ mukhodakaṃ;
Dātabbaṃ tassa kālena, sace yāgu bhavissati.

2473. Yāgu tassupanetabbā, saṅghato kulatopi vā;
Patte vattañca kātabbaṃ, vattaṃ gāmappavesane.

2474. Cīvare yāni vattāni, vuttāni hi mahesinā;
Senāsane tathā pāda-pīṭhakathalikādisu.

2475. Evamādīni vattāni, sabbāni pana rogato;
Vuṭṭhānāgamanantāni, sattatiṃsasataṃ siyuṃ.

2476. Vattabhedena sabbattha, dukkaṭaṃ tu pakāsitaṃ;
Anādaravaseneva, akarontassa bhikkhuno.

Upajjhāyācariyavattakathā.

2477. Upajjhāyassa vattāni, tathā saddhivihārike;
Sataṃ terasa honteva, tathāntevāsikepi ca.

Saddhivihārikantevāsikavattakathā.

2478. Pakkante vāpi vibbhante, pakkhasaṅkantake mate;
Āṇattiyā upajjhāyā, passambhati ca nissayo.

2479. Hoti ācariyamhāpi, chadhā nissayabhedanaṃ;
Pakkante vāpi vibbhante, pakkhasaṅkantake mate.

2480. Āṇattiyaṃ ubhinnampi, dhuranikkhepanepi ca;
Ekekassa ubhinnaṃ vā, nālaye sati bhijjati.

2481. Upajjhāyasamodhāna-gatassāpi ca bhijjati;

Dassanaṃ savanañcāti, samodhānaṃ dvidhā mataṃ.

2482. Addhikassa gilānassa, gilānupaṭṭhakassa ca;
Yācitassa na dosova, vasituṃ nissayaṃ vinā.

2483. Jānatā attano ceva, vane phāsuvihārataṃ;
Sabhāge dāyakesante, vasitumpi ca vaṭṭati.

Nissayapaṭippassambhanakathā.

2484. Kuṭṭhiṃ gaṇḍiṃ kilāsiñca, sosiñca apamārikaṃ;
Tathā rājabhaṭaṃ coraṃ, likhitaṃ kārabhedakaṃ.

2485. Kasāhataṃ narañceva, purisaṃ lakkhaṇāhataṃ;
Iṇāyikañca dāsañca, pabbājentassa dukkaṭaṃ.

2486. Hatthacchinnamaḷacchinnaṃ, pādacchinnañca puggalaṃ;
Kaṇṇanāsaṅgulicchinnaṃ, kaṇḍaracchinnameva ca.

2487. Kāṇaṃ kuṇiñca khujjañca, vāmanaṃ phaṇahatthakaṃ;
Khañjaṃ pakkhahatañceva, sīpadiṃ pāparoginaṃ.

2488. Jarāya dubbalaṃ andhaṃ, badhirañceva mammanaṃ;
Pīṭhasappiṃ tathā mūgaṃ, pabbājentassa dukkaṭaṃ.

2489. Atidīghotirasso vā, atikālopi vā tathā;
Accodātopi vā maṭṭha-tambalohanidassano.

2490. Atithūlo atikisso, mahāsīsopi vā tathā;
Atikhuddakasīsena, sahitena yuttopi vā.

2491. Kuṭakuṭakasīso vā, tathā sikharasīsako;
Veḷunāḷisamānena, sīsena ca yuto naro.

2492. Kappasīsopi pabbhāra-sīso vā vaṇasīsako;
Tathā kaṇṇikakeso vā, thūlakesopi vā tathā.

2493. Pūtinillomasīso vā, jātipaṇḍarakesako;
Jātiyā tambakeso vā, tathevāvaṭṭasīsako.

2494. Sīsalomekabaddhehi, bhamukehi yutopi vā;
Sambaddhabhamuko vāpi, nillomabhamukopi vā.

2495. Mahantakhuddanetto vā, tathā visamalocano;
Kekaro vāpi gambhīra-netto visamacakkalo.

2496. Jatumūsikakaṇṇo vā, hatthikaṇṇopi vā pana;
Chiddamattakakaṇṇo vā, tathevāviddhakaṇṇako.

2497. Tathā ṭaṅkitakaṇṇo vā, pūtikaṇṇopi vā pana;
Yonakādippabhedopi, nāyaṃ parisadūsako.

2498. Atipiṅgalanetto vā, tathā nippakhumakkhi vā;
Assupaggharanetto vā, pakkapupphitalocano.

2499. Tatheva ca mahānāso, atikhuddakanāsiko;
Tathā cipiṭanāso vā, naro kuṭilanāsiko.

2500. Niccavissavanāso vā, yo vā pana mahāmukho;
Vaṅkabhinnamukho vāpi, mahāoṭṭhopi vā pana.

2501. Tathā tanukaoṭṭho vā, vipuluttaraoṭṭhako;
Oṭṭhachinnopi uppakka-mukho eḷamukhopi vā.

2502. Saṅkhatuṇḍopi duggandha-mukho vā pana puggalo;
Mahādantopi accantaṃ, tathā asuradantako.

2503. Heṭṭhā uparito vāpi, bahinikkhantadantako;
Adanto pūtidanto vā, atikhuddakadantako.

2504. Yassa dantantare danto, kāḷakadantasannibho;
Sukhumova ṭhito, taṃ ce, pabbājetumpi vaṭṭati.

2505. Yo mahāhanuko poso;
Dīghena hanunā yuto;
Cipiṭahanuko vāpi;
Rassena hanunā yuto.

2506. Nimmassudāṭhiko vāpi, atidīghagalopi vā;
Atirassagalopi vā, bhinnagaṇṭhigalopi vā.

2507. Tathā bhaṭṭhaṃsakūṭo vā, bhinnapiṭṭhiuropi vā;
Sudīgharassahattho vā, kacchukaṇḍusamāyuto.

2508. Mahānisadamaṃso vā, uddhanaggupamāyuto;
Vātaṇḍiko mahāūru, saṅghaṭṭanakajāṇuko.

2509. Bhinnajāṇu mahājāṇu, dīghajaṅgho vijaṅghako;
Vikaṭo vāpi paṇho vā, tathā ubbaddhapiṇḍiko.

2510. Yaṭṭhijaṅgho mahājaṅgho, mahāpādopi yo naro;
Tathā piṭṭhikapādo vā, mahāpaṇhipi vā pana.

2511. Vaṅkapādo naro yo vā, gaṇṭhikaṅgulikopi vā;
Yo panandhanakho vāpi, kāḷapūtinakhopi ca.

2512. Iccevamādikaṃ kañci, naraṃ parisadūsakaṃ;
Pabbājentassa bhikkhussa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

Parisadūsakakathā.

2513. ‘‘Sāmaṇerajja mā khāda, mā bhuñja ca pivā’’ti ca;
Nivārentassa āhāraṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2514. ‘‘Nivāressāmi āhāra’’-miti vā pattacīvaraṃ;
Anto nikkhipato sabba-payogesupi dukkaṭaṃ.

2515. Dubbacasāmaṇerassa, anācārassa kevalaṃ;
Daṇḍakammaṃ have katvā, hitakāmena bhikkhunā.

2516. Yāguṃ vā pana bhattaṃ vā, dassetvā kira bhāsituṃ;
‘‘Āhaṭe daṇḍakamme tvaṃ, lacchasīda’’nti vaṭṭati.

2517. Aparādhānurūpena, daṇḍakammaṃ tu kāraye;
Vālikāsalilādīna-māharāpanameva taṃ.

2518. Sīse vā nikkhipāpetuṃ, pāsāṇādīni kānici;
Nipajjāpetumuṇhe vā, pāsāṇe bhūmiyāpi vā.

2519. Udakaṃ vā pavesetuṃ, na ca vaṭṭati bhikkhuno;
Idhāvaraṇamattaṃ tu, daṇḍakammaṃ pakāsitaṃ.

Nivāraṇakathā.

2520. Pakkhopakkamikāsittā, catuttho panusūyako;
Napuṃsakena pañcete, paṇḍakā paridīpitā.

2521. Tesu āsittusūyānaṃ, pabbajjā na nivāritā;
Itaresaṃ tu tiṇṇampi, paṇḍakānaṃ nivāritā.

2522. Vāritā yassa pabbajjā, nāsetabboti so mato;
Tividhe pana te ñatvā, pabbājentassa dukkaṭaṃ.

Paṇḍakakathā.

2523. Liṅgattheno ca saṃvāsa-ttheno tadubhayassa ca;
Theyyasaṃvāsako nāma, tividhopi pavuccati.

2524. Sayameva ca yo tattha, pabbajitvā na gaṇhati;
Bhikkhuvassāni vā neva, yathāvuḍḍhampi vandanaṃ.

2525. Liṅgattheno ayaṃ liṅga-mattassa thenato siyā;
Yo ca pabbajito hutvā, bhikkhuvassāni gaṇhati.

2526. Saṃvāsaṃ sādiyantova, saṃvāsatthenako mato;
Ubhayatthenako vutta-nayoyeva, yathāha ca.

2527. ‘‘Rājadubbhikkhakantāra-rogaveribhayehi vā;
Cīvarāharaṇatthaṃ vā, liṅgamādiyatīdha yo.

2528. Saṃvāsaṃ nādhivāseti, yāva so suddhamānaso;
Theyyasaṃvāsako nāma, tāva esa na vuccati’’.

Theyyasaṃvāsakakathā.

2529. ‘‘Titthiyohaṃ bhavissa’’nti, upasampannabhikkhu ce;
Saliṅgeneva yo yāti, titthiyānamupassayaṃ.

2530. Gacchato padavārena, hoti āpatti dukkaṭaṃ;
Hoti titthiyapakkanto, liṅge tesaṃ tu nissite.

2531. ‘‘Titthiyohaṃ bhavissa’’nti, kusacīrādikaṃ pana;
Sayameva nivāseti, sopi pakkantako siyā.

2532. Naggo ājīvakādīnaṃ, gantvā tesaṃ upassayaṃ;
Luñcāpeti sace kese, vattānādiyatīdha vā.

2533. Morapiñchādikaṃ tesaṃ, liṅgaṃ gaṇhāti vā sace;
Sārato ceva vā tesaṃ, pabbajjaṃ laddhimeva vā.

2534. Hoti titthiyapakkanto, na panesa vimuccati;
Naggassa gacchato vuttaṃ, padavārena dukkaṭaṃ.

2535. Vutto anupasampanna-vasena theyyavāsako;
Tathā titthiyapakkanto, upasampannabhikkhunā.

Titthiyapakkantakathā.

2536. Nāgo vāpi supaṇṇo vā, yakkho sakkopi vā idha;
Tiracchānagato vutto, pabbājetuṃ na vaṭṭati.

Tiracchānakathā.

2537. Pañcānantarike pose, pabbājentassa dukkaṭaṃ;
Ubhatobyañjanañceva, tathā bhikkhunidūsakaṃ.

2538. Ekatoupasampannaṃ, bhikkhunīnaṃ tu santike;
Dūsetvā pana so neva, bhikkhunīdūsako siyā.

2539. Sace anupasampanna-dūsako upasampadaṃ;
Labhateva ca pabbajjaṃ, sā ca neva parājitā.

Ekādasaabhabbapuggalakathā.

2540. Nūpasampādanīyova, anupajjhāyako naro;
Karoto dukkaṭaṃ hoti, na kuppati sace kataṃ.

2541. Kuppatīti vadanteke, na gahetabbameva taṃ;
Sesesupi ayaṃ ñeyyo, nayo sabbattha viññunā.

2542. Upasampadakammassa, abhabbā pañcavīsati;
Ajānitvā kato cāpi, osāro nāsanāraho.

2543. Hatthacchinnādibāttiṃsa, kuṭṭhiādi ca terasa;
Apatto tesamosāro, kato ce pana rūhati.

2544. Ekūpajjhāyako hoti;
Honti ācariyā tayo;
Upasampadāpekkhā ca;
Honti dve vā tayopi vā.

2545. Tīhi ācariyeheva, ekato anusāvanaṃ;
Osāretvā kataṃ kammaṃ, na ca kuppati kappati.

2546. Ekūpajjhāyako hoti;
Ācariyopi tathekato;
Upasampadāpekkhā ca;
Honti dve vā tayopi vā.

2547. Anupubbena sāvetvā, tesaṃ nāmaṃ tu tena ca;
Ekato anusāvetvā, katampi ca na kuppati.

2548. Nānupajjhāyakenāpi, nānācariyakena ca;
Aññamaññānusāvetvā, kataṃ kammañca vaṭṭati.

2549. Sumano tissatherassa, anusāveti sissakaṃ;
Tisso sumanatherassa, anusāveti sissakaṃ.

2550. Nānupajjhāyakeneva, ekācariyakenidha;
Upasampadā paṭikkhittā, buddhenādiccabandhunā.

Mahākhandhakakathā.

Uposathakkhandhakakathā

2551. Baddhābaddhavaseneva, sīmā nāma dvidhā matā;
Nimittena nimittaṃ tu, ghaṭetvā pana sammatā.

2552. Ayaṃ sīmāvipattīhi, ekādasahi vajjitā;
Baddhā nāma siyā sīmā, sā tisampattisaṃyutā.

2553. Khaṇḍasamānasaṃvāsā-vippavāsādibhedato;
Iti baddhā tidhā vuttā, abaddhāpi tidhā matā.

2554. Gāmato udakukkhepā, sattabbhantaratopi ca;
Tattha gāmaparicchedo, **‘‘gāmasīmā’’**ti vuccati.

2555. Jātassare samudde vā, nadiyā vā samantato;
Majjhimassudakukkhepo, **udakukkhepa**saññito.

2556. Agāmake araññe tu, sattevabbhantarā pana;
Samantato ayaṃ sīmā, **sattabbhantara**nāmikā.

2557. Ekaṃ abbhantaraṃ vuttaṃ, aṭṭhavīsatihatthakaṃ;
Guḷukkhepanayeneva, udakukkhepakā matā.

2558. Imā dve pana sīmāyo, vaḍḍhanti parisāvasā;
Abbhantarūdakukkhepā, ṭhitokāsā paraṃ siyuṃ.

2559.Ṭhito antoparicchede, hatthapāsaṃ vihāya vā;
Tattakaṃ anatikkamma, paricchedampi vā paraṃ.

2560.Ṭhito kammaṃ vikopeti, iti aṭṭhakathānayo;
Tasmā so hatthapāse vā, kātabbo bahi vā pana.

2561.Baddhasīmāya saṇṭhānaṃ, nimittaṃ disakittanaṃ;
Ñatvā pamāṇaṃ sodhetvā, sīmaṃ bandheyya paṇḍito.

2562.Tikoṇaṃ caturassañca, vaṭṭañca paṇavūpamaṃ;
Vitānaṃ dhanukākāraṃ, mudiṅgasakaṭūpamaṃ.

2563.Pabbataṃ vanaṃ pāsāṇaṃ, rukkhaṃ maggañca vammikaṃ;
Udakañca nadiñcāti, nimittānaṭṭha dīpaye.

2564.Tesu tīṇi nimittāni, ādiṃ katvā samantato;
Nimittānaṃ satenāpi, bandhituṃ pana vaṭṭati.

2565.Tiyojanaparā sīmā, ukkaṭṭhāti pakāsitā;
Ekavīsati bhikkhūnaṃ, gaṇhantī heṭṭhimā matā.

2566.Ukkaṭṭhāyapi ukkaṭṭhā, heṭṭhimāyapi heṭṭhimā;
Etā dvepi asīmāti, vuttā ādiccabandhunā.

2567.Nimittaṃ pana kittetvā, sabbameva samantato;
Pacchā ñattidutiyena, sīmaṃ bandhitumarahati.

2568.Bandhitvānantaraṃ pacchā, cīvarāvippavāsakaṃ;
Sammannitvāna baddhā sā-vippavāsāti vuccati.

2569.Nadīsarasamuddesu, sīmaṃ bandhati ce pana;
Na vottharati teneva, asīmāti jinobravi.

Sīmākathā.

2570.Dinakārakakattabbā-kārānañca vasā pana;
Navevuposathā vuttā, buddhenādiccabandhunā.

2571.Cātuddaso pannaraso, sāmaggī ca uposatho;
Divaseneva niddiṭṭhā, tayopete uposathā.

2572.Saṅghe uposatho ceva, gaṇe puggaluposatho;
Kārakānaṃ vaseneva, tayo vuttā uposathā.

2573.Suttuddesābhidhāno ca, pārisuddhiuposatho;
Adhiṭṭhānanti niddiṭṭhā, tayo kammenuposathā.

2574.Saṅghassa pātimokkho ca, pārisuddhi gaṇassa ca;
Adhiṭṭhānamathekassa, niddiṭṭhaṃ pana satthunā.

2575.Pātimokkhassa uddesā, pañca vuttā mahesinā;
Nidānaṃ uddisitvāna, sāvetabbaṃ tu sesakaṃ.

2576 Ayameva nayo ñeyyo, sesesupi ca viññunā;
Cattāro bhikkhunīnañca, uddesā navime pana.

2577 Pātimokkhassa uddeso, kātabbova uposathe;
Antarāyaṃ vinā ceva, anuddeso nivārito.

2578 Thero ca issaro tassa;
‘‘Therādheyya’’nti pāṭhato;
Avattantena ajjhiṭṭho;
Yassa so pana vattati.

2579 Uddisante samappā vā, āgacchanti sace pana;
Uddiṭṭhaṃ taṃ suuddiṭṭhaṃ, sāvetabbaṃ tu sesakaṃ.

2580 Uddiṭṭhamatte bhikkhūnaṃ, parisāyuṭṭhitāya vā;
Pārisuddhi tu kattabbā, mūle tesaṃ, sace bahū.

2581 Sammajjituṃ padīpetuṃ, paññāpetuṃ dakāsane;
Viniddiṭṭhassa therena, akarontassa dukkaṭaṃ.

2582 Katvā sammajjanaṃ dīpaṃ, ṭhapetvā udakāsanaṃ;
Gaṇañattiṃ ṭhapetvāva, kattabbo tīhuposatho.

2583 Pubbakiccaṃ samāpetvā, adhiṭṭheyya panekako;
No ce adhiṭṭhaheyyassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2584 Adhammena ca vaggena, samaggena adhammato;
Tathā dhammena vaggena, samaggena ca dhammato.

2585 Uposathassa etāni, kammānīti jinobravi;
Catūsvapi panetesu, catutthaṃ dhammikaṃ mataṃ.

2586 Adhammenidha vaggo hi, katamo cetthuposatho?
Vasanti ekasīmāyaṃ, cattāro yattha bhikkhuno.

2587 Ekassa pārisuddhiṃ te, ānayitvā tayo janā;
Karonti pārisuddhiṃ ce, adhammo vagguposatho.

2588 Adhammena samaggo hi, cattāro bhikkhunekato;
Karonti pārisuddhiṃ ce, samaggo hotyadhammiko.

2589 Dhammena pana vaggo hi, katamo so uposatho;
Vasanti ekasīmāyaṃ, cattāro yattha bhikkhuno.

2590 Ekassa pārisuddhiṃ te, ānayitvā tayo janā;
Pātimokkhuddisante ce, vaggo dhammenuposatho.

2591 Dhammato hi samaggo so;
Cattāro bhikkhunekato;
Pātimokkhuddisantīdha;
Samaggo dhammato mato.

2592. Vagge samagge vaggoti, saññino vimatissa vā;
Uposathaṃ karontassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2593. Bhedādhippāyato tassa, hoti thullaccayaṃ pana;
Vagge samaggenāpatti, samaggoti ca saññino.

2594. Ukkhittena gahaṭṭhena, sesehi sahadhammihi;
Cutanikkhittasikkhehi, ekādasahi vā saha.

2595. Uposatho na kātabbo, sabhāgāpattikena vā;
Chandena pārivutthena, karoto hoti dukkaṭaṃ.

2596. Adesetvā panāpattiṃ, nāvikatvāna vematiṃ;
Uposatho na kātabbo, dine vā anuposathe.

2597. Uposathe panāvāsā, sabhikkhumhā ca bhikkhunā;
Āvāso vā anāvāso, na gantabbo kudācanaṃ.

2598. Yasmiṃ uposathe kiccaṃ;
Āvāse pana vattati;
So ce sabhikkhuko nāma;
Āvāsoti pakāsito.

2599. Uposatho kimatthāya, kimatthāya pavāraṇā;
Uposatho samaggattho, visuddhatthā pavāraṇā.

2600. Kopetuṃ dhammikaṃ kammaṃ, paṭikkoseyya dukkaṭaṃ;
Chandaṃ vā kāyasāmaggiṃ, adentassapi dukkaṭaṃ.

2601. Hoti pañcavidho saṅgho, catuvaggādibhedato;
So ca kattabbakammassa, vasena paridīpito.

2602. Pavāraṇaṃ tathābbhānaṃ, kammañca upasampadaṃ;
Ṭhapetvā catuvaggena, akattabbaṃ na vijjati.

2603. Pañcavaggena abbhānaṃ, majjhadesūpasampadaṃ;
Dasavaggena abbhānaṃ, vinā sabbaṃ tu vaṭṭati.

2604. Kammaṃ vīsativaggena, na kattabbaṃ na kiñcipi;
Ūne dosoti ñāpetuṃ, nādhike atirekatā.

2605. Cattāro pakatattāva, kammappattāti dīpitā;
Catuvaggena kattabbe, sesesu ca ayaṃ nayo.

2606. Catuvaggādikattabbaṃ, katvāsaṃvāsapuggalaṃ;
Gaṇapūraṃ karontassa, kataṃ kuppati dukkaṭaṃ.

2607. Parivāsādikammepi, tatraṭṭhaṃ gaṇapūrakaṃ;
Katvā pana karontānaṃ, tathā, sesaṃ tu vaṭṭati.

Uposathakkhandhakakathā.

Vassūpanāyikakkhandhakakathā

2608. Purimā pacchimā cāti, duve vassūpanāyikā;
Ālayo vā vacībhedo, kattabbo upagacchatā.

2609. Vassūpagamanaṃ vāpi, jānaṃ anupagacchato;
Temāsamavasitvā vā, carantassapi dukkaṭaṃ.

2610. Rukkhassa susire chatte, cāṭichavakuṭīsu vā;
Ajjhokāsepi vā vassaṃ, upagantuṃ na vaṭṭati.

2611. Vassacchede anāpatti, antarāyo sace siyā;
Chinnavassassa bhikkhussa, vāritāva pavāraṇā.

2612. Mātāpitūnaṃ pana dassanatthaṃ;
Pañcannamatthe sahadhammikānaṃ;
Daṭṭhuṃ gilānaṃ tadupaṭṭhakānaṃ;
Bhattādi nesaṃ pariyesanatthaṃ.

2613. Tathānabhirataṃ gantvā, vūpakāsessamuṭṭhitaṃ;
Diṭṭhiṃ vā tassa kukkuccaṃ, vinodessāmahanti vā.

2614. Evaṃ sattāhakiccena, bhikkhunā vinayaññunā;
Apesitepi gantabbaṃ, pageva pahite pana.

2615. Vassaṃ upagatenettha, animantitabhikkhunā;
Dhammassa savanatthāya, gantuṃ pana na vaṭṭati.

2616. ‘‘Asukaṃ nāma divasaṃ, sannipāto bhavissati’’;
Iccevaṃ katikā pubbaṃ, katā ce pana vaṭṭati.

2617. ‘‘Dhovissāmi rajissāmi, bhaṇḍaka’’nti na vaṭṭati;
Sacācariyupajjhāyā, pahiṇanti ca vaṭṭati.

2618. Uddesādīnamatthāya, gantuṃ neva ca vaṭṭati;
Garūnaṃ dassanatthāya, gantuṃ labhati puggalo.

2619. Sace ācariyo ‘‘ajja, mā gacchāhī’’ti bhāsati;
Ratticchede anāpatti, hotīti paridīpitā.

2620. Yassa kassaci ñātissa, upaṭṭhākakulassa vā;
Gacchato dassanatthāya, ratticchede ca dukkaṭaṃ.

2621. ‘‘Āgamissāmi ajjeva, gantvāhaṃ gāmaka’’nti ca;
Sace pāpuṇituṃ gacchaṃ, na sakkoteva vaṭṭati.

2622. Vaje satthepi nāvāyaṃ, tīsu ṭhānesu bhikkhuno;
Vassacchede anāpatti, pavāretuñca vaṭṭati.

2623. Sati paccayavekalle, sarīrāphāsutāya vā;
Eseva antarāyoti, vassaṃ chetvāpi pakkame.

2624. Yena kenantarāyena, vassaṃ nopagato hi yo;
Dutiyā upagantabbā, chinnavassena vā pana.

2625. Vassaṃ anupagantvā vā, tadaheva ca gacchati;
Bahiddhā eva sattāhaṃ, upagantvāpi vā pana.

2626. Vītināmeti ce tassa, purimāpi na vijjati;
Paṭissave ca bhikkhussa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2627. Vassaṃ panupagantvā ca, uṭṭhāpetvā na cāruṇaṃ;
Gacchato pana sattāha-karaṇeneva bhikkhuno.

2628. Antoyeva ca sattāhaṃ, nivattantassa tassa tu;
Anāpattīti ko vādo, vasitvā bahi gacchato.

2629. ''Vasissāmīdha vassa''nti, ālayo yadi vijjati;
Nopetasatiyā vassaṃ, tena senāsanaṃ pana.

2630. Gahitaṃ suggahitaṃ hoti, chinnavasso na hoti so;
Labhateva pavāretuṃ, na doso koci vijjati.

2631. ''Imasmiṃ vihāre temāsaṃ, imaṃ vassaṃ upemi''ti;
Nicchārite ca tikkhattuṃ, vassaṃ upagato siyā.

2632. Ādiṃ tu navamiṃ katvā, gantuṃ vaṭṭati bhikkhuno;
Āgacchatu ca pacchā so, mā vā doso na vijjati.

Vassūpanāyikakkhandhakakathā.

Pavāraṇakkhandhakakathā

2633. Cātuddasī pañcadasī, sāmaggī ca pavāraṇā;
Tevācī dvekavācī ca, saṅghe ca gaṇapuggale.

2634. Etā pana munindena, vuttā nava pavāraṇā;
Tīṇi kammāni muñcitvā, anteneva pavāraye.

2635. Pubbakiccaṃ samāpetvā, pattakalle samānite;
Ñattiṃ ṭhapetvā saṅghena, kattabbā hi pavāraṇā.

2636. Pavārentesu theresu, nisīdeyya navo pana;
Sayaṃ yāva pavāreyya, tāva ukkuṭikañhi so.

2637. Ñattiṃ vatvā pavāreyyuṃ, cattāro vā tayopi vā;
Pubbakiccaṃ samāpetvā, ekāvāse vasanti ce.

2638. Aññamaññaṃ pavāreyyuṃ, vinā ñattiṃ duve janā;
Adhiṭṭheyya panekopi, sesā saṅghapavāraṇā.

2639. Pavārite ca saṅghasmiṃ, kareyyanāgato pana;
Avuṭṭho chinnavasso vā, pārisuddhiuposathaṃ.

2640. Pañca yasmiṃ panāvāse, cattāro vā tayopi vā;
Ekekassa haritvāna, samaṇā te pavāraṇaṃ.

2641. Aññamaññaṃ pavārenti, sace āpatti dukkaṭaṃ;
Sesaṃ uposathe vutta-nayenidha naye budho.

2642. Pārisuddhippadānena, sampādetattano suciṃ;
Chandadānena saṅghassa, sabbaṃ sādheti, nattano.

2643. Tasmā pana ubhinnampi, kiccasiddhatthamevidha;
Pārisuddhipi dātabbā, chandaṃ dentena bhikkhunā.

2644. Chandekena bahūnampi, hātabbo pārisuddhipi;
Paramparāhaṭo chando, na gacchati visuddhiyā.

2645. Chandaṃ vā pārisuddhiṃ vā, gahetvā vā pavāraṇaṃ;
Sāmaṇerādibhāvaṃ vā, paṭijāneyya hārako.

2646. Sace so saṅghamappatvā, vibbhameyya mareyya vā;
Nāhaṭañceva taṃ sabbaṃ, patvā cevaṃ siyāhaṭaṃ.

2647. Saṅghaṃ patvā pamatto vā, sutto vā khittacittako;
Nāroceti anāpatti, hoti sañcicca dukkaṭaṃ.

2648. Ye te vipassanāyuttā, rattindivamatanditā;
Pubbarattāpararattaṃ, vipassanaparāyaṇā.

2649. Laddhaphāsuvihārānaṃ, siyā na parihāniti;
Pavāraṇāya saṅgāho, vutto kattikamāsake.

Pavāraṇakkhandhakakathā.

Cammakkhandhakakathā

2650. Eḷakājamigānaṃ tu, cammaṃ vaṭṭati bhikkhuno;
Rohiteṇikuraṅgānaṃ, pasadaṃmigamātuyā.

2651. Ṭhapetvā cammametesaṃ, aññaṃ dukkaṭavatthukaṃ;
Thavikopāhane sabbaṃ, cammaṃ vaṭṭatyamānusaṃ.

2652. Vaṭṭanti majjhime dese, na guṇaṅguṇupāhanā;
Vaṭṭanti antoārāme, sabbatthāpi ca rogino.

2653. Puṭakhallakabaddhā ca, tatheva pāliguṇṭhimā;
Tūlapuṇṇā na vaṭṭanti, sabbanīlādayopi ca.

2654. Citrā upāhanā meṇḍa-visāṇūpamavaddhikā;
Na ca vaṭṭanti morassa, piñchena parisibbitā.

2655. Majjārakāḷakolūka-sīhabyagghuddadīpinaṃ;
Ajinassa ca cammena, na vaṭṭati parikkhaṭā.

2656 Puṭādiṃ apanetvā vā, chinditvā vāpi sabbaso;
Vaṇṇabhedaṃ tathā katvā, dhāretabbā upāhanā.

2657 Sabbāpi pana dhāretuṃ, na ca vaṭṭanti pādukā;
Ṭhapetvā tattha passāva- vaccācamanapādukā.

2658 Āsandiñceva pallaṅkaṃ, uccāsayanasaññitaṃ;
Atikkantapamāṇaṃ tu, sevamānassa dukkaṭaṃ.

2659 Gonakaṃ kuttakaṃ cittaṃ, paṭikaṃ paṭalikampi ca;
Ekantalomiṃ vikatiṃ, tūlikaṃ uddalomikaṃ.

2660 Kaṭṭissaṃ pana koseyyaṃ, hatthiassarathattharaṃ;
Kadalimigapavara-paccattharaṇakampi ca.

2661 Heṭṭhā rattavitānassa, dvidhā rattūpadhānakaṃ;
Akappiyamidaṃ sabbaṃ, dukkaṭaṃ paribhuñjato.

2662 Heṭṭhā akappiye paccatthare sati na vaṭṭati;
Uddhaṃ setavitānampi, tasmiṃ asati vaṭṭati.

2663 Āsandiṃ pana pallaṅkaṃ, ṭhapetvā tūlikampi ca;
Sesaṃ pana ca sabbampi, labhate gihisantakaṃ.

2664 Dhammāsane anāpatti, bhattaggepi nisīdituṃ;
Bhūmattharaṇake tattha, sayitumpi ca vaṭṭati.

Cammakkhandhakakathā.

Bhesajjakkhandhakakathā

2665 Vuttā gahapatissāpi, sammutussāvanantikā;
Gonisādīti kappiyā, catasso honti bhūmiyo.

2666 Saṅghassa santakaṃ gehaṃ, santakaṃ bhikkhunopi vā;
Kappiyaṃ pana kattabbaṃ, sahaseyyappahonakaṃ.

2667 Ṭhapetvā bhikkhumaññehi, dinnaṃ kappiyabhūmiyā;
Atthāya santakaṃ tesaṃ, gehaṃ **gahapate**vidaṃ.

2668 Sā hi **sammutikā** nāma, yā hi saṅghena sammatā;
Kammavācamavatvā vā, vaṭṭatevāpalokanaṃ.

2669 Paṭhamiṭṭhakapāsāṇa-thambhādiṭṭhapane pana;
‘‘Kappiyakuṭiṃ karomā’’ti, vadantehi samantato.

2670 Ukkhipitvā ṭhapentesu, āmasitvā paresu vā;
Sayamevukkhipitvā vā, ṭhapeyyu**ssāvanantikā**.

2671 Iṭṭhakādipatiṭṭhānaṃ, bhikkhūnaṃ vadataṃ pana;
Vācāya pariyosānaṃ, samakālaṃ tu vaṭṭati.

2672.Ārāmo aparikkhitto, sakalo bhuyyatopi vā;
Duvidhopi ca viññūhi, **gonisādī**ti vuccati.

2673.Etā pana catassopi, honti kappiyabhūmiyo;
Ettha pakkañca vutthañca, sabbaṃ vaṭṭati āmisaṃ.

2674.Ussāvanantikā yā sā, thambhādīsu adhiṭṭhitā;
Thambhādīsvapanītesu, tadaññesupi tiṭṭhati.

2675.Apanītesu sabbesu, siyā jahitavatthukā;
Gonisādī parikkhittā, sesā chadananāsato.

2676.Bhikkhuṃ ṭhapetvā aññesaṃ, hatthato ca paṭiggaho;
Tesañca sannidhi anto- vuttaṃ bhikkhussa vaṭṭati.

2677.Bhikkhussa bhikkhuniyā vā, santakaṃ saṅghikampi vā;
Antovutthañca pakkañca, ubhinnaṃ na ca vaṭṭati.

2678.Akappakuṭiyā vutthaṃ, sappiādivimissitaṃ;
''Antovuttha''nti niddiṭṭhaṃ, paṭhamaṃ kālikadvayaṃ.

2679.Teheva sappiādīhi, bhikkhunā yāvajīvikaṃ;
Pakkaṃ taṃ pana sattāhaṃ, vaṭṭateva nirāmisaṃ.

2680.Sace āmisasaṃsaṭṭhaṃ, pakkaṃ taṃ paribhuñjati;
Antovutthañca bhiyyopi, sāmapakkañca bhuñjati.

2681.Yāvakālikamāhāro, pānakaṃ yāmakālikaṃ;
Sattāhakālikaṃ nāma, sappiādikapañcakaṃ.

2682.Sesaṃ pana haliddādi, bhesajjaṃ yāvajīvikaṃ;
Catudhā kālikā vuttā, udakaṃ hotyakālikaṃ.

2683.Paṭiggahavaseneva, kālātītā tikālikā;
Honti dosakarā bhuttā, abhuttaṃ tatiyampi ca.

2684.Ambaṃ jambu ca cocañca, mocañca madhu muddikā;
Sālu phārusakañcāti, pānakaṃ aṭṭhadhā mataṃ.

2685.Pānakatthamanuññātaṃ, phalaṃ pakkañca āmakaṃ;
Pānahetu paṭikkhitto, savatthukapaṭiggaho.

2686.Ambapakkaṃ sukoṭṭetvā, madditvā udake pana;
Pacchā parissavaṃ katvā, pātuṃ vaṭṭati pānakaṃ.

2687.Vaṭṭatādiccapākaṃ tu, aggipakkaṃ na vaṭṭati;
Eseva ca nayo sesa-pānakesupi dīpito.

2688.Pupphapattaphalucchūnaṃ, cattāro panime rasā;
Anuññātā imānaṭṭha, pānāni anujānatā.

2689.Sabbo puppharaso vutto, madhukassa rasaṃ vinā;

Sabbo pattaraso vutto, pakkaḍākarasaṃ vinā.

2690. Sattannaṃ sānulomānaṃ, dhaññānaṃ phalajaṃ rasaṃ;
Ṭhapetvānumato sabbo, vikāle phalajo raso.

2691. Yāvakālikapattāna-mapi sītudake kato;
Madditvādiccapākopi, vikāle pana vaṭṭati.

2692. Tālañca nāḷikerañca, panasaṃ labujampi ca;
Tipusālābukumbhaṇḍaṃ, tathā pussaphalampi ca.

2693. Evameḷālukañcāti, navetāni phalāni hi;
Aparaṇṇañca sabbampi, sattadhaññānulomikaṃ.

2694. Badaraṃ timbarū selu, kosambaṃ karamaddakaṃ;
Mātuluṅgakapitthañca, vettaṃ ciñcaphalampi ca.

2695. Phalānaṃ evamādīnaṃ, khuddakānaṃ raso pana;
Aṭṭhapānānulomattā, niddiṭṭho anulomike.

2696. Sānulomassa dhaññassa, ṭhapetvā phalajaṃ rasaṃ;
Añño phalaraso natthi, ayāmakāliko idha.

Bhesajjakkhandhakakathā.

Kathinakkhandhakakathā

2697. Bhikkhūnaṃ vuṭṭhavassānaṃ, kathinatthāramabravi;
Pañcannaṃ ānisaṃsānaṃ, kāraṇā munipuṅgavo.

2698. Na ullikhitamattādi-catuvīsativajjitaṃ;
Cīvaraṃ bhikkhunādāya, uddharitvā purāṇakaṃ.

2699. Navaṃ adhiṭṭhahitvāva, vattabbaṃ vacasā puna;
''Iminantaravāsena, kathinaṃ attharāmi''ti.

2700. Vutte tikkhattumiccevaṃ, kathinaṃ hoti atthataṃ;
Saṅghaṃ panupasaṅkamma, ādāya kathinaṃ iti.

2701. ''Atthataṃ kathinaṃ bhante, saṅghassa anumodatha;
Dhammiko kathinatthāro'', vattabbaṃ tena bhikkhunā.

2702. ''Suatthataṃ tayā bhante, saṅghassa kathinaṃ puna;
Dhammiko kathinatthāro, anumodāmi''tīraye.

2703. Kathinassa ca kiṃ mūlaṃ, kiṃ vatthu kā ca bhūmiyo;
Katidhammavido bhikkhu, kathinatthāramarahati.

2704. Mūlamekaṃ, siyā vatthu, tividhaṃ, bhūmiyo cha ca;
Aṭṭhadhammavido bhikkhu, kathinatthāramarahati.

2705 Saṅgho mūlanti niddiṭṭhaṃ, vatthu hoti ticīvaraṃ;
Khomādīni cha vuttāni, cīvarāni cha bhūmiyo.

2706 Pubbapaccuddharādhiṭṭhā-natthāro mātikāpi ca;
Palibodho ca uddhāro, ānisaṃsā panaṭṭhime.

2707 Dhovanañca vicāro ca, chedanaṃ bandhanampi ca;
Sibbanaṃ rajanaṃ kappaṃ, **‘‘pubbakicca’’**nti vuccati.

2708 Saṅghāṭi uttarāsaṅgo, atho antaravāsako;
Paccuddhāro adhiṭṭhānaṃ, atthāropesameva tu.

2709 Pakkamanañca niṭṭhānaṃ, sanniṭṭhānañca nāsanaṃ;
Savanāsā ca sīmā ca, sahubbhāroti aṭṭhimā.

2710 Katacīvaramādāya, āvāse nirapekkhako;
Atikkantāya sīmāya, hoti **pakkamanantikā**.

2711 Ānisaṃsamathādāya, vihāre anapekkhako;
Gantvā pana vihāraṃ so, aññaṃ sukhavihārikaṃ.

2712 Tattha taṃ viharantova, karoti yadi cīvaraṃ;
Niṭṭhite cīvare tasmiṃ, **niṭṭhānantā**ti vuccati.

2713 ‘‘Cīvaraṃ na karissāmi, na paccessaṃ tamassamaṃ’’;
Evaṃ tu dhuranikkhepe, **sanniṭṭhānantikā** matā.

2714 Kathinacchādanaṃ laddhā, ‘‘na paccessa’’nti ce gato;
Karontasseva naṭṭhaṃ vā, daḍḍhaṃ vā **nāsanantikā**.

2715 Laddhānisaṃso sāpekkho, bahisīmaṃ gato pana;
Suṇāti cantarubbhāraṃ, sā hoti **savanantikā**.

2716 Cīvarāsāya pakkanto, bahisīmaṃ gato pana;
‘‘Dassāmi cīvaraṃ tuyhaṃ’’, vutto savati kenaci.

2717 Puna vutte ‘‘na sakkomi, dātunti tava cīvaraṃ’’;
Āsāya chinnamattāya, **āsāvacchedikā** matā.

2718 Vassaṃvuṭṭhavihāramhā, vihāraññaṃ gato siyā;
Āgacchaṃ antarāmagge, taduddhāramatikkame.

2719 Tassa so kathinuddhāro, **sīmātikkantiko** mato;
Kathinānisaṃsamādāya, sāpekkhova sace gato.

2720 Sambhuṇāti punāgantvā, kathinuddhārameva ce;
Tassa so kathinuddhāro, **‘‘sahubbhāro’’**ti vuccati.

2721 Pakkamanañca niṭṭhānaṃ, sanniṭṭhānañca sīmato;
Cattāro puggalādhīnā, saṅghādhīnantarubbharo.

2722 Nāsanaṃ savanañceva, āsāvacchedikāpi ca;

Tayopi kathinubbhārā, na tu saṅghā, na bhikkhuto.

2723. Āvāsapalibodho ca, palibodho ca cīvare;
Palibodhā duve vuttā, yuttamuttatthavādinā.

2724. Aṭṭhannaṃ mātikānaṃ vā, antarubbhāratopi vā;
Ubbhārāpi duve vuttā, kathinassa mahesinā.

2725. Anāmantāsamādānaṃ, gaṇato yāvadatthikaṃ;
Tattha yo cīvaruppādo, ānisaṃsā ca pañcime.

Kathinakkhandhakakathā.

Cīvarakkhandhakakathā

2726. Cīvarassa panuppādā, aṭṭha cīvaramātikā;
Sīmāya deti, katikā, bhikkhāpaññattiyā, tathā.

2727. Saṅghassa, ubhatosaṅghe, vassaṃvuṭṭhassa deti ca,;
Ādissa, puggalassāti, aṭṭhimā pana mātikā.

2728. Tattha **sīmāya detī**ti, antosīmaṃ gatehi tu;
Bhikkhūhi bhājetabbanti, vaṇṇitaṃ varavaṇṇinā.

2729. **Katikāya ca dinnaṃ** ye, vihārā ekalābhakā;
Ettha dinnañca sabbehi, bhājetabbanti vuccati.

2730. Saṅghassa dhuvakārā hi, yattha karīyanti tattha ca;
Bhikkhāpaññattiyā dinnaṃ, dinnaṃ vuttaṃ mahesinā.

2731. **Saṅghassa** pana yaṃ dinnaṃ, ujubhūtena cetasā;
Tañhi sammukhibhūtena, bhājetabbanti vuccati.

2732. **Ubhatosaṅgha** muddissa, deti saddhāya cīvaraṃ;
Thokā vā bahu vā bhikkhū, samabhāgova vaṭṭati.

2733. **Vassaṃvuṭṭhassa saṅghassa,** cīvaraṃ deti yaṃ pana;
Taṃ tasmiṃ vuṭṭhavassena, bhājetabbanti vaṇṇitaṃ.

2734. Yāguyā pana bhatte vā, **detiādissa** ce pana;
Cīvaraṃ tattha tattheva, yojetabbaṃ vijānatā.

2735. Puggalaṃ pana uddissa, cīvaraṃ yaṃ tu dīyati;
Puggalodissakaṃ nāma, dānaṃ taṃ tu pavuccati.

2736. Sahadhammikesu yo koci, pañcasvapi ‘‘mamaccaye;
Ayaṃ mayhaṃ parikkhāro, mātuyā pitunopi vā.

2737. Upajjhāyassa vā hotu’’, vadaticcevameva ce;
Na hoti pana taṃ tesaṃ, saṅghasseva ca santakaṃ.

2738. Pañcannaṃ accaye dānaṃ, na ca rūhati kiñcipi;
Saṅghasseva ca taṃ hoti, gihīnaṃ pana rūhati.

2739. Bhikkhu vā sāmaṇero vā, kālaṃ bhikkhunupassaye;
Karotyassa parikkhārā, bhikkhūnaṃyeva santakā.

2740. Bhikkhunī sāmaṇerī vā, vihārasmiṃ sace matā;
Honti tassā parikkhārā, bhikkhunīnaṃ tu santakā.

2741. ‘‘Dehi netvāsukassā’’ti, dinnaṃ taṃ purimassa tu;
‘‘Idaṃ dammī’’ti dinnaṃ taṃ, pacchimasseva santakaṃ.

2742. Evaṃ dinnavidhiṃ ñatvā, matassa vāmatassa vā;
Vissāsaṃ vāpi gaṇheyya, gaṇhe matakacīvaraṃ.

2743. Mūlapattaphalakkhandha-tacapupphappabhedato;
Chabbidhaṃ rajanaṃ vuttaṃ, vantadosena tādinā.

2744. Mūle haliddiṃ, khandhesu, mañjeṭṭhaṃ tuṅgahārakaṃ;
Pattesu alliyā pattaṃ, tathā pattañca nīliyā.

2745. Kusumbhaṃ kiṃsukaṃ pupphe, tace loddañca kaṇḍulaṃ;
Ṭhapetvā rajanaṃ sabbaṃ, phalaṃ sabbampi vaṭṭati.

2746. Kiliṭṭhasāṭakaṃ vāpi, dubbaṇṇaṃ vāpi cīvaraṃ;
Alliyā pana pattena, dhovituṃ pana vaṭṭati.

2747. Cīvarānaṃ kathā sesā, paṭhame kathine pana;
Tattha vuttanayeneva, veditabbā vibhāvinā.

Cīvarakkhandhakakathā.

Mahāvaggo niṭṭhito.

Cūḷavaggo

Pārivāsikakkhandhakakathā

2748. Tajjanīyaṃ niyassañca, pabbājaṃ paṭisāraṇaṃ;
Tividhukkhepanañcāti, satta kammāni dīpaye.

2749. Tecattālīsa vattāni, **khandhake** kammasaññite;
Navādhikāni tiṃseva, **khandhake** tadanantare.

2750. Evaṃ sabbāni vattāni, dvāsīteva mahesinā;
Honti khandhakavattāni, gahitāgahaṇena tu.

2751. Pārivāsañca vattañca, samādinnassa bhikkhuno;
Ratticchedo kathaṃ vutto, vattabhedo kathaṃ bhave?

2752. Sahavāso vināvāso, anārocanameva ca;

Pārivāsikabhikkhussa, ratticchedo ca dukkaṭaṃ.

2753. Ekacchanne panāvāse, pakatattena bhikkhunā;
Nivāso dakapātena, ukkhittassa nivārito.

2754. Pārivāsikabhikkhussa, antoyeva na labbhati;
Iccevaṃ pana niddiṭṭhaṃ, **mahāpaccariyaṃ** pana.

2755. ''Avisesena niddiṭṭhaṃ, mahāaṭṭhakathādisu;
Ubhinnaṃ dakapātena, nivāso vārito''ti hi.

2756. Abhikkhuke panāvāse, anāvāsepi katthaci;
Vippavāsaṃ vasantassa, ratticchedo ca dukkaṭaṃ.

2757. Pārivāsikabhikkhussa, bhikkhuṃ disvāna taṅkhaṇe;
Nārocentassa cetassa, ratticchedo ca dukkaṭaṃ.

2758. Pañceva ca yathāvuḍḍhaṃ, labhate pārivāsiko;
Kātuṃ tattheva ca ṭhatvā, uposathapavāraṇaṃ.

2759. Vassasāṭiṃ yathāvuḍḍhaṃ, denti ce saṅghadāyakā;
Oṇojanaṃ tathā bhattaṃ, labhate pañcime pana.

Pārivāsikakkhandhakakathā.

Samathakkhandhakakathā

2760. Vivādādhāratā cānu-vādādhikaraṇampi ca;
Āpattādhāratā ceva, kiccādhikaraṇampi ca.

2761. Etāni pana cattāri, vuttāni ca mahesinā;
Bhedakārakavatthūni, **vivādo** tattha nissito.

2762. Vipattiyo catassova, **anuvādo** upāgato;
Āpattādhāratā nāma, satta āpattiyo matā.

2763. Saṅghakiccāni nissāya, **kiccādhikaraṇaṃ** siyā;
Etesaṃ tu catunnampi, samattā samathā matā.

2764. Sammukhā sati cāmūḷho, paṭiññāvinayopi ca;
Tassapāpiyasī ceva, tathā yebhuyyasīpi ca.

2765. Tiṇavatthārako ceva, sattamo vinayo mato;
Sattime samathā vuttā, buddhenādiccabandhunā.

2766. Vivādo sammati dvīhi, anuvādo catūhi ca;
Āpatti pana tīheva, kiccamekena sammati.

2767. Chaṭṭhena paṭhamenāpi, vivādo ettha sammati;
Sammukhāvinayādīhi, anupubbena tīhipi.

2768 Tatheva pañcamenāpi, anuvādo hi sammati;
Sammukhena paṭiññāya, tiṇavatthārakena ca.

2769 Āpattūpasamaṃ yāti, tīheva samathehi sā;
Sammukhāvinayeneva, kiccamekena sammati.

2770 Yebhuyyasikakamme tu, salākaṃ gāhaye budho;
Gūḷhena vivaṭenāpi, kaṇṇajappena vā pana.

2771 Alajjussade gūḷhena, vivaṭeneva lajjisu;
Bālesu kaṇṇajappena, salākaṃ gāhaye budho.

2772 Lajjī alajjī bāloti, kena sakkā vijānituṃ?
Sakena kammunāyeva, tena sakkā vijānituṃ.

2773 Āpajjati ca sañcicca, āpattiṃ parigūhati;
Chandādiagatiṃ yāti, **alajjī** ediso siyā.

2774 Nāpajjati ca sañcicca, āpattiṃ na ca gūhati;
Na gacchatigatiñcāpi, ediso **lajji** puggalo.

2775 Duccintito ca dubbhāsī, tathā dukkaṭakāriko;
Ediso pana ‘‘**bālo**’’ti, lakkhaṇeneva ñāyati.

2776 Tidhā salākagāhena, bahukā dhammavādino;
Yebhuyyasikakammena, kattabbanti jinobravi.

2777 Alajjī sānuvādo ca, asucī kammato ca yo;
Tassapāpiyasīkamma-yoggo so hoti puggalo.

2778 Bhaṇḍane kalahe jāte, vivādasmiṃ anappake;
Bahuassāmaṇe ciṇṇe, anaggepi ca bhassake.

2779 Mūlamūlaṃ gavesantaṃ, hoti vāḷañca kakkhaḷaṃ;
Tiṇavatthārakeneva, kātabbanti pakāsitaṃ.

2780 Yathā ca tiṇapaṇṇena, channaṃ gūthañca muttakaṃ;
Na ca vāyati duggandhaṃ, vūpasammati taṅkhaṇe.

2781 Ṭhapetvā thullavajjañca, gihīhi paṭisaṃyutaṃ;
Diṭṭhāvikammikañceva, yo ca tattha na hoti taṃ.

2782 Sesāyāpattiyā yāva, upasampadamāḷato;
Suddho hoti nirāpatti, tiṇavatthārake tathā.

Samathakkhandhakakathā.

Khuddakavatthukkhandhakakathā

2783 Rukkhe vā pana kuṭṭevā, aṭṭāne thambhakesu vā;
Nhāyamāno sakaṃ kāyaṃ, ugghaṃseyyassa dukkaṭaṃ.

2784. Kāyaṃ gandhabbahatthena, kuruvindakasuttiyā;
Mallakena na ghaṃseyya, nāññamaññañca kāyato.

2785. Akataṃ mallakaṃ nāma, gilānasseva vaṭṭati;
Kataṃ taṃ mallakaṃ nāma, sabbesampi na vaṭṭati.

2786. Kapāliṭṭhakakhaṇḍāni, sabbassa puthupāṇikaṃ;
Gilānassāgilānassa, vatthavaṭṭi ca vaṭṭati.

2787. Vuttā pheṇakapāsāṇa-kathalā pādaghaṃsane;
Vaṭṭaṃ vā caturassaṃ vā, katakaṃ na ca vaṭṭati.

2788. Yaṃ kiñcipi alaṅkāraṃ, dhārentassapi dukkaṭaṃ;
Hoti antamaso tāla-paṇṇamattampi bhikkhuno.

2789. Osaṇheyya sake kese, yo hatthaphaṇakena vā;
Phaṇakenapi kocchena, dukkaṭaṃ tassa niddise.

2790. Sitthatelodatelehi, maṇḍanatthaṃ na vaṭṭati;
Anulomanipātatthaṃ, uddhaṃlomena bhikkhunā.

2791. Hatthaṃ telena temetvā, puñchitabbā siroruhā;
Vaṭṭatuṇhābhitattassa, allahatthena puñchituṃ.

2792. Ādāse udapatte vā, yattha katthaci attano;
Mukhabimbaṃ vinā hetuṃ, olokentassa dukkaṭaṃ.

2793. ‘‘Sañchaviṃ tu mukhaṃ, no’’ti, daṭṭhumābādhapaccayā;
‘‘Jiṇṇo no’’tāyusaṅkhāra-jānanatthañca vaṭṭati.

2794. Naccaṃ vā pana gītaṃ vā, vāditaṃ vāpi bhikkhuno;
Daṭṭhuṃ vā pana sotuṃ vā, gacchato hoti dukkaṭaṃ.

2795. Daṭṭhumantamaso mora-naccampi ca na vaṭṭati;
Sotumantamaso danta-gītampi ca na vaṭṭati.

2796. Naccantassa sayaṃ vāpi, naccāpentassa dukkaṭaṃ;
Anāpattantarārāme, ṭhatvā suṇāti passati.

2797. ‘‘Passissāmī’’ti naccaṃ vā, gītaṃ vā pana vāditaṃ;
Vihārato vihāraṃ vā, gacchato hoti dukkaṭaṃ.

2798. Āpattantovihārepi, uṭṭhahitvāna gacchato;
Ṭhatvā gīvaṃ pasāretvā, passatopi ca vīthiyaṃ.

2799. Kesā dīghā na dhāreyyā, yo dhāreyyassa dukkaṭaṃ;
Dvaṅgulaṃ vā dumāsaṃ vā, tato uddhaṃ na vaṭṭati.

2800. Nakhe nāsikalomāni, dīghāni na tu dhāraye;
Na ca vīsatimaṭṭhaṃ vā, kātuṃ vaṭṭati bhikkhuno.

2801. Kappāpeyya visuṃ massuṃ, dāṭhikaṃ vā ṭhapeyya yo;

Saṃharāpeyya vā lomaṃ, sambādhe tassa dukkaṭaṃ.

2802. Chindato dukkaṭaṃ vuttaṃ, kese kattarikāya vā;
Agilānassa aññena, chindāpentassa vā tathā.

2803. Chindato attano aṅga-jātaṃ thullaccayaṃ siyā;
Sesaṅgachedane atta-vadhe āpatti dukkaṭaṃ.

2804. Ahikīṭādidaṭṭhassa, tādisābādhapaccayā;
Na doso chindato aṅgaṃ, mocentassa ca lohitaṃ.

2805. Aparissāvano maggaṃ, sace gacchati dukkaṭaṃ;
Yācamānassa vā magge, tathevādadatopi taṃ.

2806. Na bhuñje na pive naggo, na khāde na ca sāyaye;
Na dade na ca gaṇheyya, na gaccheyyapi añjasaṃ.

2807. Vanditabbaṃ na naggena, vandāpetabbameva vā;
Parikammaṃ na kātabbaṃ, na naggena ca kāraye.

2808. Parikamme paṭicchādī, tisso jantāgharādikā;
Vuttā, vatthapaṭicchādī, sabbattha pana vaṭṭati.

2809. Yattha katthaci peḷāyaṃ, bhuñjituṃ na ca vaṭṭati;
Ekato bhuñjato hoti, dukkaṭaṃ ekabhājane.

2810. Ekapāvuraṇā eka-ttharaṇā vā nipajjare;
Ekamañcepi vā tesaṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2811. Na nisīdeyya saṅghāṭi-pallatthikamupāgato;
Kiñci kīḷaṃ na kīḷeyya, palitaṃ na ca gāhaye.

2812. Bhamukāya nalāṭe vā, dāṭhikāyapi uggataṃ;
Tādisaṃ palitaṃ caññaṃ, gāhāpetumpi vaṭṭati.

2813. Agilāno sace bhikkhu, chattaṃ dhāreyya dukkaṭaṃ;
Attano cīvarādīnaṃ, guttatthaṃ pana vaṭṭati.

2814. Hatthisoṇḍaṃ catukkaṇṇaṃ, vasanaṃ macchavāḷakaṃ;
Velliyaṃ tālavaṇṭañca, nivāsentassa dukkaṭaṃ.

2815. Gahipārupanaṃ vāpi, pārupantassa dukkaṭaṃ;
Nivāsane pārupane, parimaṇḍalatā matā.

2816. Lokāyataṃ na vāceyya, na ca taṃ pariyāpuṇe;
Na tiracchānavijjā vā, vācetabbāva bhikkhunā.

2817. Na ca vaṭṭati dhāretuṃ, sabbā cāmaribījanī;
Na cālimpeyya dāyaṃ vā, na ca lañje mukhampi ca.

2818. Na vahe ubhatokājaṃ, vaṭṭatantarakājakaṃ;
Sīsakkhandhakaṭolamba-bhāre doso na vijjati.

2819 Aṭṭhaṅgulādikaṃ bhikkhu, pacchimaṃ caturaṅgulā;
Khādato dantakaṭṭhañca, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2820 Rukkhaṃ nevābhirūheyya, kicce satipi porisaṃ;
Āpadāsu yathākāmaṃ, vaṭṭatevābhirūhituṃ.

2821 Lasuṇaṃ na ca khādeyya, sace nākallako siyā;
Nāropetabbakaṃ buddha-vacanaṃ aññathā pana.

2822 Khipitena ca vattabbaṃ, ‘‘jīvā’’ti, gihinā puna;
‘‘Jīvathā’’ti ca vuttena, ‘‘ciraṃ jīvā’’ti vaṭṭati.

2823 Sāmaṇeraṃ gahaṭṭhaṃ vā, ākoṭentassa dukkaṭaṃ;
Sayane pupphasaṃkiṇṇe, na vaṭṭati nipajjituṃ.

2824 Khurabhaṇḍaṃ na gaṇheyya, sace nhāpitapubbako;
Na ca dhāraṇiyā uṇhī, sabbā bāhiralomikā.

2825 Aṅgarāgaṃ karontassa, dukkaṭaṃ samudīritaṃ;
Akāyabandhanassāpi, gāmaṃ pavisatopi ca.

2826 Lohajaṃ dārujaṃ sabbaṃ, kappiyaṃ mattikāmayaṃ;
Vinā satthañca pattañca, katakaṃ kumbhakārikaṃ.

Khuddakavatthukkhandhakakathā.

Senāsanakkhandhakakathā

2827 Āsandiko atikkanta-pamāṇopi ca vaṭṭati;
Tathā pañcaṅgapīṭhampi, sattaṅgampi ca vaṭṭati.

2828 Tūlonaddhā ghareyeva, mañcapīṭhā nisīdituṃ;
Sīsapādūpadhānañca, agilānassa vaṭṭati.

2829 Santharitvā gilānassa, upadhānāni tattha ca;
Paccattharaṇakaṃ datvā, nipajjantassa vaṭṭati.

2830 Tiriyaṃ muṭṭhiratanaṃ, hoti bimbohanaṃ mitaṃ;
Dīghato ca diyaḍḍhaṃ vā, dvihatthanti **kurundiyaṃ**.

2831 Pūritā coḷapaṇṇuṇṇa-tiṇavākehi pañcahi;
Bhisiyo bhāsitā pañca, tūlānaṃ gaṇanāvasā.

2832 Bhisitūlāni pañceva, tathā tūlāni tīṇipi;
Lomāni migapakkhīnaṃ, gabbhā bimbohanassime.

2833 Manussalomaṃ lomesu, pupphesu bakulādikaṃ;
Suddhaṃ tamālapattañca, paṇṇesu na ca vaṭṭati.

2834 Uṇṇādikaṃ pañcavidhañca tūlaṃ;
Mahesinā yaṃ bhisiyaṃ pavuttaṃ;
Masūrake taṃ pana vaṭṭatīti;

Kurundiyaṃ aṭṭhakathāya vuttaṃ.

2835. Yadetaṃ tividhaṃ tūlaṃ, bhisiyaṃ taṃ akappiyaṃ;
Missaṃ tamālapattaṃ tu, sabbattha pana vaṭṭati.

2836. Rūpaṃ tu purisitthīnaṃ, tiracchānagatassa vā;
Kārentassa karoto vā, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2837. Jātakaṃ pana vatthuṃ vā, kārāpetuṃ parehi vā;
Mālākammaṃ latākammaṃ, sayaṃ kātumpi vaṭṭati.

2838. Samānāsaniko nāma, dvīhi vassehi yo pana;
Vuḍḍho vā daharo vāpi, vassenekena vā pana.

2839. Samānavasse vattabbaṃ, kiñca nāmidha vijjati;
Sattavassativassehi, pañcavasso nisīdati.

2840. Heṭṭhā dīghāsanaṃ tiṇṇaṃ, yaṃ pahoti nisīdituṃ;
Ekamañcepi pīṭhe vā, dve nisīdanti vaṭṭati.

2841. Ubhatobyañjanaṃ itthiṃ, ṭhapetvā paṇḍakaṃ pana;
Dīghāsane anuññātaṃ, sabbehipi nisīdituṃ.

2842. Purimiko pacchimiko, tathevantaramuttako;
Tayo senāsanaggāhā, sambuddhena pakāsitā.

2843. Pubbāruṇā pāṭipadassa yāva;
Punāruṇo bhijjati neva tāva;
Idañhi senāsanagāhakassa;
Khettanti vassūpagame vadanti.

2844. Pātova gāhite añño, bhikkhu senāsane pana;
Sace yācati āgantvā, vattabbo gāhitanti so.

2845. Saṅghikaṃ apaloketvā, gahitaṃ vassavāsikaṃ;
Antovassepi vibbhanto, labhate tatrajaṃ sace.

2846. Vuṭṭhavasso sace bhikkhu, kiñci āvāsihatthato;
Gahetvā kappiyaṃ bhaṇḍaṃ, datvā tassattano pana.

2847. ‘‘Asukasmiṃ kule mayhaṃ, vassāvāsikacīvaraṃ;
Gāhitaṃ gaṇha’’iccevaṃ, vatvā gacchati so disaṃ.

2848. Uppabbajati ce tattha, gataṭṭhāne, na labbhati;
Gahetuṃ tassa sampattaṃ, saṅghikaṃyeva taṃ siyā.

2849. Manusse sammukhā tattha, paṭicchāpeti ce pana;
Sabbaṃ labhati sampattaṃ, vassāvāsikacīvaraṃ.

2850. Ārāmo ca vihāro ca, vatthūni duvidhassapi;
Bhisi bimbohanaṃ mañca-pīṭhanti tatiyaṃ pana.

2851. Lohakumbhī kaṭāhañca, bhāṇako lohavārako;
Vāsi pharasu kuddālo, kuṭhārī ca nikhādanaṃ.

2852. Valli veḷu tiṇaṃ paṇṇaṃ, muñjapabbajameva ca;
Mattikā dārubhaṇḍañca, pañcamaṃ tu yathāha ca.

2853. ‘‘Dvīhi saṅgahitāni dve, tatiyaṃ catusaṅgahaṃ;
Catutthaṃ navakoṭṭhāsaṃ, pañcamaṃ aṭṭhadhā mataṃ.

2854. Iti pañcahi rāsīhi, pañcanimmalalocano;
Pañcavīsavidhaṃ nātho, garubhaṇḍaṃ pakāsayi’’.

2855. Idañhi pana saṅghassa, santakaṃ garubhaṇḍakaṃ;
Vissajjento vibhājento, bhikkhu thullaccayaṃ phuse.

2856. Bhikkhunā garubhaṇḍaṃ tu, saṅghena hi gaṇena vā;
Vissajjitamavissaṭṭhaṃ, vibhattamavibhājitaṃ.

2857. Purimesu hi tīsvettha, na catthāgarubhaṇḍakaṃ;
Lohakumbhī kaṭāho ca, lohabhāṇakameva ca.

2858. Tividhaṃ khuddakaṃ vāpi, garubhaṇḍakamevidaṃ;
Pādagaṇhanako loha-vārako bhājiyo mato.

2859. Uddhaṃ pana tato loha-vārako garubhaṇḍakaṃ;
Bhiṅkārādīni sabbāni, garubhaṇḍāni honti hi.

2860. Bhājetabbo ayopatto;
Tambāyothālakāpi ca;
Dhūmanettādikaṃ neva;
Bhājetabbanti dīpitaṃ.

2861. Attanā paṭiladdhaṃ taṃ, lohabhaṇḍaṃ tu kiñcipi;
Na puggalikabhogena, bhuñjitabbañhi bhikkhunā.

2862. Kaṃsavaṭṭakalohānaṃ, bhājanānipi sabbaso;
Na puggalikabhogena, vaṭṭanti paribhuñjituṃ.

2863. Tipubhaṇḍepi eseva, nayo ñeyyo vibhāvinā;
Na doso saṅghike atthi, gihīnaṃ santakesu vā.

2864. Khīrapāsāṇasambhūtaṃ, garukaṃ taṭṭakādikaṃ;
Pādagaṇhanato uddhaṃ, ghaṭako garubhaṇḍako.

2865. Siṅgisajjhumayaṃ hāra-kūṭajaṃ phalikubbhavaṃ;
Bhājanāni na vaṭṭanti, gihīnaṃ santakānipi.

2866. Vāsi bhājaniyā khuddā, garubhaṇḍaṃ mahattarī;
Tathā pharasu vejjānaṃ, sirāvedhanakampi ca.

2867. Kuṭhāri vāsi kuddālo, garubhaṇḍaṃ nikhādanaṃ;
Sikharampi ca teneva, gahitanti pakāsitaṃ.

2868.Caturassamukhaṃ doṇi-mukhaṃ vaṅkampi tattha ca;
Sadaṇḍaṃ khuddakaṃ sabbaṃ, garubhaṇḍaṃ nikhādanaṃ.

2869.Muṭṭhikamadhikaraṇī, saṇḍāso vā tulādikaṃ;
Kiñci saṅghassa dinnaṃ ce, taṃ sabbaṃ garubhaṇḍakaṃ.

2870.Nhāpitassa ca saṇḍāso, kattarī ca mahattarī;
Mahāpipphalakaṃ tunna-kārānaṃ garubhaṇḍakaṃ.

2871.Valli saṅghassa dinnā vā, tatthajātāpi rakkhitā;
Aḍḍhabāhuppamāṇāpi, garu vettalatādikā.

2872.Suttavākādinibbattā, rajjukā yottakāni vā;
Saṅghassa dinnakāle tu, gacchanti garubhaṇḍataṃ.

2873.Nāḷikerassa hīre vā, vāke vā pana kenaci;
Vaṭṭetvā hi katā eka-vaṭṭāpi garubhaṇḍakaṃ.

2874.Veḷu saṅghassa dinno vā, rakkhito tatthajātako;
Aṭṭhaṅgulāyato sūci-daṇḍamatto garuṃ siyā.

2875.Chattadaṇḍasalākāyo, daṇḍo kattarayaṭṭhipi;
Pādagaṇhanakā tela-nāḷī bhājaniyā ime.

2876.Muñjādīsupi yaṃ kiñci, muṭṭhimattaṃ garuṃ siyā;
Tālapaṇṇādimekampi, dinnaṃ vā tatthajātakaṃ.

2877.Aṭṭhaṅgulappamāṇopi, garukaṃ rittapotthako;
Mattikā pakatī vāpi, pañcavaṇṇā sudhāpi vā.

2878.Silesādīsu vā kiñci, dinnaṃ vā tatthajātakaṃ;
Tālapakkapamāṇaṃ tu, garubhaṇḍanti dīpitaṃ.

2879.Valliveḷādikaṃ kiñci, arakkhitamagopitaṃ;
Garubhaṇḍaṃ na hoteva, gahetabbaṃ yathāsukhaṃ.

2880.Rakkhitaṃ gopitaṃ vāpi, gahetabbaṃ tu gaṇhatā;
Samakaṃ atirekaṃ vā, datvā phātikameva vā.

2881.Añjanaṃ haritālañca, tathā hiṅgu manosilā;
Bhājetabbanti viññeyyaṃ, viññunā vinayaññunā.

2882.Dārubhaṇḍepi yo koci, sūcidaṇḍappamāṇako;
Aṭṭhaṅgulāyato dāru-bhaṇḍako garubhaṇḍakaṃ.

2883.**Mahāaṭṭhakathāyaṃ** tu, vibhajitvāva dassitaṃ;
Āsandikopi sattaṅgo, bhaddapīṭhañca pīṭhikā.

2884.Pīṭhameḷakapādañca, tathāmaṇḍakavaṭṭakaṃ;
Kocchaṃ palālapīṭhañca, dhovane phalakampi ca.

2885.Bhaṇḍikā muggaro ceva, vatthaghaṭṭanamuggaro;

Ambaṇampi ca mañjūsā, nāvā rajanadoṇikā.

2886. Uḷuṅkopi samuggopi, karaṇḍampi kaṭacchupi;
Evamādi tu sabbampi, saṅghikaṃ garubhaṇḍakaṃ.

2887. Sabbaṃ dārumayaṃ geha-sambhāraṃ garukaṃ mataṃ;
Bhājiyaṃ kappiyaṃ cammaṃ, akappiyamabhājiyaṃ.

2888. Eḷacammaṃ garuṃ vuttaṃ, tathevodukkhalādikaṃ;
Pesakārādibhaṇḍañca, kasibhaṇḍañca saṅghikaṃ.

2889. Tathevādhārako patta-pidhānaṃ tālavaṇṭakaṃ;
Bījanī pacchi caṅkoṭaṃ, sabbā sammuñjanī garu.

2890. Yaṃ kiñci bhūmattharaṇaṃ, yo koci kaṭasārako;
Cakkayuttakayānañca, sabbampi garubhaṇḍakaṃ.

2891. Chattañca muṭṭhipaṇṇañca, visāṇaṃtumbabhājanaṃ;
Upāhanāraṇīdhamma-karaṇādi lahuṃ idaṃ.

2892. Hatthidanto visāṇañca, yathāgatamatacchitaṃ;
Mañcapādādi yaṃ kiñci, bhājanīyamaniṭṭhitaṃ.

2893. Niṭṭhito tacchito vāpi, vidho hiṅgukaraṇḍako;
Añjanī ca salākāyo, bhājanī udapuñchanī.

2894. Sabbaṃ kulālabhaṇḍampi, paribhogārahaṃ pana;
Pattaṅgārakaṭāhañca, dhūmadānaṃ kapallikā.

2895. Thūpikā dīparukkho ca, cayanacchadaniṭṭhakā;
Saṅghikaṃ pana sabbampi, garubhaṇḍanti dīpitaṃ.

2896. Patto kañcanako ceva, thālakaṃ kuṇḍikāpi ca;
Ghaṭako lohabhaṇḍepi, kuṇḍikāpi ca bhājiyā.

2897. Garunā garubhaṇḍañca, thāvarena ca thāvaraṃ;
Saṅghassa parivattetvā, gaṇhituṃ pana vaṭṭati.

2898. Adhotena ca pādena, nakkame sayanāsanaṃ;
Allapādena vā bhikkhu, tatheva saupāhano.

2899. Bhūmiyā niṭṭhubhantassa, parikammakatāya vā;
Parikammakataṃ bhittiṃ, apassentassa dukkaṭaṃ.

2900. Parikammakataṃ bhūmiṃ, saṅghikaṃ mañcapīṭhakaṃ;
Attano santakeneva, pattharitvāna kenaci.

2901. Nipajjitabbaṃ, sahasā, tassa niddāyato yadi;
Sarīrāvayavo koci, mañcaṃ phusati dukkaṭaṃ.

2902. Lomesu pana lomānaṃ, gaṇanāyeva dukkaṭaṃ;
Talena hatthapādānaṃ, vaṭṭatakkamituṃ pana.

2903 Sahassagghanako koci, piṇḍapāto sacīvaro;
Patto avassikaṃ bhikkhuṃ, likhitvā ṭhapitopi ca.

2904 Tādiso piṇḍapātova, saṭṭhivassānamaccaye;
Uppanno saṭṭhivassassa, ṭhitikāya dade budho.

2905 Uddesabhattaṃ bhuñjitvā, jāto ce sāmaṇerako;
Gahetuṃ labhati taṃ pacchā, sāmaṇerassa pāḷiyā.

2906 Sampuṇṇavīsavasso yo, sve uddesaṃ labhissati;
Ajja so upasampanno, atītā ṭhitikā siyā.

2907 Sace pana salākā tu, laddhā bhattaṃ na taṃdine;
Laddhaṃ, punadine tassa, gāhetabbaṃ, na saṃsayo.

2908 Uttaruttaribhaṅgassa, bhattassekacarassa hi;
Visuñhi ṭhitikā katvā, dātabbā tu salākikā.

2909 Bhattameva sace laddhaṃ, na panuttaribhaṅgakaṃ;
Laddhamuttaribhaṅgaṃ vā, na laddhaṃ bhattameva vā.

2910 Yena yena hi yaṃ yaṃ tu, na laddhaṃ, tassa tassa ca;
Taṃ taṃ punadine cāpi, gāhetabbanti dīpitaṃ.

2911 Saṅghuddesādikaṃ bhattaṃ, idaṃ sattavidhampi ca;
Āgantukādibhattañca, catubbidhamudīritaṃ.

2912 Vihāravārabhattañca, niccañca kuṭibhattakaṃ;
Pannarasavidhaṃ bhattaṃ, uddiṭṭhaṃ sabbamevidha.

2913 Pāḷimaṭṭhakathañceva, oloketvā punappunaṃ;
Saṅghike paccaye sammā, vibhajeyya vicakkhaṇo.

Senāsanakkhandhakakathā.

Vattakkhandhakakathā

2914 Āgantukāvāsikapiṇḍacārī-;
Senāsanāraññanumodanāsu;
Vattāni bhatte gamikassa jantā-;
Ghare tathā vaccakuṭippavese.

2915 Ācariyupajjhāyakasissasaddhi-;
Vihārivattānipi sabbasova;
Vattāni vuttāni catuddaseva;
Visuddhacittena vināyakena.

2916 Āgantukena ārāmaṃ, pavisantena bhikkhunā;
Chattaṃ panāpanetabbaṃ, muñcitabbā upāhanā.

2917 Oguṇṭhanaṃ na kātabbaṃ, sīse cīvarameva vā;
Na hi tena ca dhotabbā, pādā pānīyavārinā.

2918. Vanditabbāva pucchitvā, vihāre vuḍḍhabhikkhuno;
Kāle senāsanaṃ tena, pucchitabbañca bhikkhunā.

2919. Vaccaṭṭhānañca passāva-ṭṭhānaṃ pānīyameva ca;
Paribhojanīyaṃ saṅgha-katikaṃ gocarādikaṃ.

2920. Vuḍḍhamāgantukaṃ disvā, bhikkhunāvāsikenapi;
Pattaṃ paṭiggahetabbaṃ, paccuggantvāna cīvaraṃ.

2921. Āsanaṃ paññapetabbaṃ, tassa pādodakampi ca;
Upanikkhipitabbañca, pucchitabbañca vārinā.

2922. Vandeyyo paññapetabbaṃ, tassa senāsanampi ca;
Ajjhāvutthamavutthaṃ vā, gocarāgocarampi ca.

2923. Vaccaṭṭhānañca passāva-ṭṭhānaṃ sekkhakulāni ca;
Pavese nikkhame kālo, vattabbo pāniyādikaṃ.

2924. Sace so navako hoti;
Āgatāgantuko yathā;
Nisinneneva tenassa;
Sabbamāvāsibhikkhunā.

2925. ''Atra pattaṃ ṭhapehīti, nisīdāhīdamāsanaṃ'';
Iccevaṃ pana vattabbaṃ, deyyaṃ senāsanampi ca.

2926. Dārumattikabhaṇḍāni, gantukāmena bhikkhunā;
Gantabbaṃ paṭisāmetvā, thaketvāvasathampi ca.

2927. Āpucchitvāpi gantabbaṃ, bhikkhunā sayanāsanaṃ;
Pucchitabbe asantepi, gopetvā vāpi sādhukaṃ.

2928. Sahasā pavise nāpi, sahasā na ca nikkhame;
Nātidūre naccāsanne, ṭhātabbaṃ piṇḍacārinā.

2929. Vāmahatthena saṅghāṭiṃ, uccāretvātha bhājanaṃ;
Dakkhiṇena paṇāmetvā, bhikkhaṃ gaṇheyya paṇḍito.

2930. Sūpaṃ vā dātukāmāti, sallakkheyya muhuttakaṃ;
Olokeyyantarā bhikkhu, na bhikkhādāyikāmukhaṃ.

2931. Pānīyādi panāneyyaṃ, bhikkhunāraññakenapi;
Nakkhattaṃ tena yogo ca, jānitabbā disāpi ca.

2932. Vaccapassāvatitthāni, bhavanti paṭipāṭiyā;
Karontassa yathāvuḍḍhaṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2933. Sahasā ubbhajitvā vā, na ca vaccakuṭiṃ vise;
Ukkāsitvā bahi ṭhatvā, pavise saṇikaṃ pana.

2934. Vaccaṃ na nitthunantena, kātabbaṃ pana bhikkhunā;
Khādato dantakaṭṭhaṃ vā, karoto hoti dukkaṭaṃ.

2935. Vaccaṃ pana na kātabbaṃ, bahiddhā vaccadoṇiyā;
Passāvopi na kātabbo, bahi passāvadoṇiyā.

2936. Kharena nāvalekheyya, na kaṭṭhaṃ vaccakūpake;
Chaḍḍeyya na ca pāteyya, kheḷaṃ passāvadoṇiyā.

2937. Pādukāsu ṭhitoyeva, ubbhajeyya vicakkhaṇo;
Paṭicchādeyya tattheva, ṭhatvā nikkhamane pana.

2938. Nācameyya sace vaccaṃ, katvā yo salile sati;
Tassa dukkaṭamuddiṭṭhaṃ, muninā mohanāsinā.

2939. Sasaddaṃ nācametabbaṃ, katvā capu capūti ca;
Ācamitvā sarāvepi, sesetabbaṃ na tūdakaṃ.

2940. Ūhatampi adhovitvā, nikkhamantassa dukkaṭaṃ;
Uklāpāpi sace honti, sodhetabbaṃ asesato.

2941. Avalekhanakaṭṭhena, pūro ce pīṭharo pana;
Chaḍḍeyya kumbhi rittā ce, kumbhiṃ pūreyya vārinā.

2942. Anajjhiṭṭho hi vuḍḍhena, pātimokkhaṃ na uddise;
Dhammaṃ na ca bhaṇe, pañhaṃ, na puccheyya na vissaje.

2943. Āpucchitvā kathentassa, vuḍḍhaṃ vuḍḍhatarāgame;
Puna āpucchane kiccaṃ, natthīti paridīpitaṃ.

2944. Vuḍḍhenekavihārasmiṃ, saddhiṃ viharatā pana;
Anāpucchā hi sajjhāyo, na kātabbo kadācipi.

2945. Uddesopi na kātabbo, paripucchāya kā kathā;
Na ca dhammo kathetabbo, bhikkhunā dhammacakkhunā.

2946. Na dīpo vijjhāpetabbo, kātabbo vā na ceva so;
Vātapānakavāṭāni, thakeyya vivareyya no.

2947. Caṅkame caṅkamanto ca, vuḍḍhato parivattaye;
Tampi cīvarakaṇṇena, kāyena na ca ghaṭṭaye.

2948. Purato neva therānaṃ, nhāyeyya na panūpari;
Uttaraṃ otarantānaṃ, dade maggaṃ, na ghaṭṭaye.

2949. Vattaṃ aparipūrento, na sīlaṃ paripūrati;
Asuddhasīlo duppañño, cittekaggaṃ na vindati.

2950. Vikkhittacittonekaggo, saddhammaṃ na ca passati;
Apassamāno saddhammaṃ, dukkhā na parimuccati.

2951. Tasmā hi vattaṃ pūreyya, jinaputto vicakkhaṇo;
Ovādaṃ buddhaseṭṭhassa, katvā nibbānamehiti.

Vattakkhandhakakathā.

Bhikkhunikkhandhakakathā

2952 Kāyaṃ ūruṃ thanaṃ vāpi, vivaritvāna bhikkhunī;
Attano aṅgajātaṃ vā, bhikkhussa na ca dassaye.

2953 Bhikkhunā saha yaṃ kiñci, sampayojentiyāpi ca;
Tato bhāsantiyā bhikkhuṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2954 Na ca bhikkhuniyā dīghaṃ, dhāreyya kāyabandhanaṃ;
Teneva kāyabandhena, thanapaṭṭena vā pana.

2955 Vilīvena ca paṭṭena, cammapaṭṭena vā tathā;
Dussapaṭṭena vā dussa-veṇiyā dussavaṭṭiyā.

2956 Na phāsukā nametabbā, dukkaṭaṃ tu namentiyā;
Na ghaṃsāpeyya samaṇī, jaghanaṃ aṭṭhikādinā.

2957 Hatthaṃ vā hatthakocchaṃ vā, pādaṃ vā mukhamūrukaṃ;
Koṭṭāpeti sace tassā, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

2958 Na mukhaṃ limpitabbaṃ tu, na cuṇṇetabbameva ca;
Manosilāya vāpatti, mukhaṃ lañjantiyā siyā.

2959 Aṅgarāgo na kātabbo, mukharāgopi vā tathā;
Avaṅgaṃ na ca kātabbaṃ, na kātabbaṃ visesakaṃ.

2960 Olokanakato rāgā, oloketuṃ na vaṭṭati;
Ṭhātabbaṃ na ca sāloke, sanaccaṃ na ca kāraye.

2961 Dukkaṭaṃ muninā vuttaṃ, gaṇikaṃ vuṭṭhapentiyā;
Suraṃ vā pana maṃsaṃ vā, paṇṇaṃ vā vikkiṇantiyā.

2962 Vaḍḍhiṃ vāpi vaṇijjaṃ vā, payojetuṃ na vaṭṭati;
Tirīṭaṃ kañcukaṃ vāpi, yadi dhāreti dukkaṭaṃ.

2963 Dāso vā pana dāsī vā, tathā kammakaropi vā;
Na cevupaṭṭhapetabbo, tiracchānagatopi vā.

2964 Na ca bhikkhuniyā sabba-nīlādiṃ pana cīvaraṃ;
Dhāretabbaṃ, na dhāreyya, sabbaṃ namatakampi ca.

2965 Paṭicchannāpaṭicchannaṃ, chinnaṃ vācchinnameva vā;
Purisabyañjanaṃ sabbaṃ, oloketuṃ na vaṭṭati.

2966 Dūratova ca passitvā, bhikkhuṃ bhikkhuniyā pana;
Maggo tassa padātabbo, okkamitvāna dūrato.

2967 Bhikkhuṃ pana ca passitvā, pattaṃ bhikkhaṃ carantiyā;
Nīharitvā tamukkujjaṃ, dassetabbaṃ tu bhikkhuno.

2968 Saṃvellikañca kātuṃ vā, dhāretuṃ kaṭisuttakaṃ;
Utukāle anuññātaṃ, utunīnaṃ mahesinā.

2969. Itthiposayutaṃ yānaṃ, hatthavaṭṭakameva vā;
Pāṭaṅkī ca gilānāya, vaṭṭatevābhirūhituṃ.

2970. Garudhamme ṭhitāyāpi, mānattaṃ tu carantiyā;
Sammannitvā padātabbā, dutiyā pana bhikkhunī.

2971. Yassā pabbajjakāle tu, gabbho vuṭṭhāti itthiyā;
Putto yadi ca tassāpi, dātabbā dutiyā tathā.

2972. Mātā labhati pāyetuṃ, bhojetuṃ puttamattano;
Maṇḍetumpi ure katvā, setuṃ labhati sā pana.

2973. Ṭhapetvā sahaseyyaṃ tu, tasmiṃ dutiyikāya hi;
Purisesu yathāññesu, vattitabbaṃ tatheva ca.

2974. Vibbhameneva sā hoti, yasmā idha abhikkhunī;
Tasmā bhikkhuniyā sikkhā-paccakkhānaṃ na vijjati.

2975. Vibbhantāya yathā tassā, puna natthūpasampadā;
Gatāya titthāyatanaṃ, tathā natthūpasampadā.

2976. Chedanaṃ nakhakesānaṃ, purisehi ca vandanaṃ;
Vaṇassa parikammampi, sādituṃ pana vaṭṭati.

2977. Na vaccakuṭiyā vacco, kātabbo yāya kāyaci;
Heṭṭhāpi vivaṭe uddhaṃ, paṭicchannepi vaṭṭati.

2978. Na ca vaṭṭati sabbattha, pallaṅkena nisīdituṃ;
Gilānāyaḍḍhapallaṅkaṃ, vaṭṭatīti pakāsitaṃ.

2979. Na ca bhikkhuniyāraññe, vatthabbaṃ tu kathañcana;
Atitthe naratitthe vā, nhāyituṃ na ca vaṭṭati.

2980. Samaṇī gandhacuṇṇena, yā ca vāsitamattiyā;
Nhāyeyya paṭisote vā, tassā āpatti dukkaṭaṃ.

2981. ‘‘Tvaṃyeva paribhuñjā’’ti, paribhogatthamattano;
Dinnaṃ abhutvā aññassa, dentiyā pana dukkaṭaṃ.

2982. Sabbaṃ paṭiggahāpetvā, bhikkhūhi paribhuñjituṃ;
Asantenupasampanne, bhikkhunīnaṃ tu vaṭṭati.

Bhikkhunikkhandhakakathā.

Iti vinayavinicchaye khandhakakathā niṭṭhitā.

Catubbidhakammakathā

2983. Cattārimāni kammāni, apalokanasaññitaṃ;
Ñatti ñattidutiyañca, kammaṃ ñatticatutthakaṃ.

2984 Apalokanakammaṃ tu, pañca ṭhānāni gacchati;
Ñattikammaṃ navaṭṭhānaṃ, dutiyaṃ satta gacchati.

2985 Tathā ñatticatutthampi, satta ṭhānāni gacchati;
Nissāraṇañca osāro, bhaṇḍukaṃ brahmadaṇḍako.

2986 **Apalokanakamma**ñhi, kammalakkhaṇapañcamaṃ;
Nissāraṇañca osāraṃ, samaṇuddesato vade.

2987 **Bhaṇḍukaṃ** pabbajantena, channena **brahmadaṇḍakaṃ**;
Aññassapi ca kātabbo, tathārūpassa bhikkhuno.

2988 Sabbo sannipatitvāna, āpucchitvāna sabbaso;
Cīvarādiparikkhāraṃ, saṅgho yaṃ deti tassa hi.

2989 Tikkhattuṃ apaloketvā, bhikkhūnaṃ ruciyā pana;
Evaṃ saṅghassa dānaṃ tu, hoti taṃ **kammalakkhaṇaṃ**.

2990 Nissāraṇamathosāro, uposathapavāraṇā;
Sammuti ceva dānañca, paṭiggāho ca sattamo.

2991 Paccukkaḍḍhanatā ceva, aṭṭhamī parikittitā;
Kammassa lakkhaṇañcāti, nava ṭhānāni ñattiyā.

2992 Vinicchaye asampatte, therassāvinayaññuno;
Tassa nissāraṇā vuttā, yā sā **nissāraṇā**ti hi.

2993 Upasampadāpekkhassa, āgacchо**sāraṇā**ti sā;
Uposathavasenāpi, **pavāraṇa**vasenapi.

2994 Ñattiyā ṭhapitattā hi, ñattikammānime duve;
‘‘Upasampadāpekkhañhi, anusāseyyaha’’nti ca.

2995 ‘‘Itthannāmamahaṃ bhikkhuṃ, puccheyyaṃ vinaya’’nti ca;
Evamādipavattā hi, edisā ñatti **sammuti**.

2996 Nissaṭṭhacīvarādīnaṃ, dānaṃ **‘‘dāna’’**nti vuccati;
Āpattīnaṃ paṭiggāho, **‘‘paṭiggāho’’**ti vuccati.

2997 **Paccukkaḍḍhanatā** nāma, pavārukkaḍḍhanā matā;
‘‘Imaṃ uposathaṃ katvā, kāle pavārayāmi’’ti.

2998 Tiṇavatthārake sabba-paṭhamā ñatti cetarā;
Kammalakkhaṇametanti, nava ṭhānāni ñattiyā.

2999 Ñattidutiyakammampi, satta ṭhānāni gacchati;
Nissāraṇamathosāraṃ, sammutiṃ dānameva ca.

3000 Uddhāraṃ desanaṃ kamma-lakkhaṇaṃ pana sattamaṃ;
Pattanikkujjanādī tu, **nissārosāraṇā** matā.

3001 **Sammuti** nāma sīmādi, sā pañcadasadhā matā;

Dānaṃ kathinavatthassa, **dānaṃ** matakavāsaso.

3002Kathinassantarubbhāro, **‘‘ubbhāro’’**ti pavuccati;
Desanā kuṭivatthussa, vihārassa ca vatthuno.

3003Tiṇavatthārakamme ca, mohāropanatādisu;
Kammavācāvasenettha, **kammalakkhaṇatā** matā.

3004Iti ñattidutiyassa, ime satta pakāsitā;
Tathā ñatticatutthampi, satta ṭhānāni gacchati.

3005Nissāraṇamathosāraṃ, sammutiṃ dānaniggahaṃ;
Samanubhāsanañceva, sattamaṃ kammalakkhaṇaṃ.

3006Sattannaṃ tajjanādīnaṃ, kammānaṃ karaṇaṃ pana;
Nissāraṇātha passaddhi, tesaṃ **osāraṇā** matā.

3007Ovādo bhikkhunīnaṃ tu, **sammutī**ti pakāsitā;
Mānattaparivāsānaṃ, dānaṃ **‘‘dāna’’**nti vuccati.

3008Puna mūlāpaṭikkasso, **‘‘niggaho’’**ti pavuccati;
Ukkhittassānuvattikā, aṭṭha yāvatatīyakā.

3009Ariṭṭho caṇḍakāḷī ca, ekādasa bhavantime;
Imesaṃ tu vasā ñeyyā, dasekā **samanubhāsanā**.

3010Upasampadakammañca, kammamabbhānasaññitaṃ;
Idaṃ ñatticatutthe tu, sattamaṃ **kammalakkhaṇaṃ**.

3011Apalokanakammañcā-paloketvāva kāraye;
Ñattiyā dutiyenāpi, catutthena na kāraye.

3012Ñattidutiyakammāni, lahukānatthi kānici;
Kātabbānapaloketvā, sabbā sammutiyo siyuṃ.

3013Sesāni apaloketvā, kātuṃ pana na vaṭṭati;
Yathāvuttanayeneva, tena teneva kāraye.

Catubbidhakammakathā.

Kammavipattikathā

3014Vatthuto ñattito ceva, anussāvanasīmato;
Parisatoti pañceva, kammadosā pakāsitā.

3015Sammukhākaraṇīyaṃ yaṃ, taṃ karoti asammukhā;
Kammaṃ vatthuvipannaṃ taṃ, adhammanti pavuccati.

3016Asammukhākaraṇīyāni, aṭṭheva ca bhavanti hi;
Pattanikkujjanañceva, pattassukkujjanampi ca.

3017. Pakāsanīyakammañca, sekkhaummattasammuti;
Avandiyo tathā brahma-daṇḍo dūtūpasampadā.

3018. Imānaṭṭha ṭhapetvāna, sesāni pana sabbaso;
Sammukhākaraṇīyāni, kammāni sugatobravi.

3019. Ñattito pana pañceva, vipajjananayā matā;
Na parāmasati vatthuñca, saṅghaṃ puggalameva vā.

3020. Na parāmasati ñattiṃ vā, pacchā ñattiṃ ṭhapeti vā;
Pañcahetehi kammāni, ñattitova vipajjare.

3021. Anussāvanato pañca, kammadosā pakāsitā;
Na parāmasati vatthuṃ vā, saṅghaṃ puggalameva vā.

3022. Hāpeti sāvanaṃ vāpi, sāvetasamayepi vā;
Evaṃ pana vipajjanti, anussāvanatopi ca.

3023. Ekādasahi sīmāhi, sīmato kammadosatā;
Vuttā uposathe tāva, khandhake sabbaso mayā.

3024. Catuvaggena kātabbe, kammappattā anāgatā;
Chando ca na panānīto, paṭikkosanti sammukhā.

3025. Evaṃ tivaṅgiko doso, parisāya vasā siyā;
Āgatā kammapattā ca, chando ca na panāgato.

3026. Sammukhā paṭisedhenti, dutiye catuvaggike;
Āgatā kammapattā ca, chandopi ca samāhaṭo.

3027. Paṭikkosova etthatthi, tatiye catuvaggike;
Evaṃ pañcādivaggesu, saṅghesu tividhesupi.

3028. Catutthikā siyuṃ dosā, dasa dve parisāvasā;
Evaṃ dvādasadhā ettha, kammāni hi vipajjare.

Kammavipattikathā.

Sedamocanakathā

Ka.

Soḷasaparivārassa, parivārassa sādarā;
Suṇātha nipuṇe pañhe, gūḷhatthe bhaṇato mama.

Kha.

Divāpajjati no rattiṃ, rattiṃyeva ca no divā;
Kathañca paṭiggaṇhanto, na gaṇhanto kathaṃ pana.

Ga.

Chindantassa siyāpatti, tathevāchindatopi ca;
Chādentassa tathāpatti-na chādentassa bhikkhuno.

Gha.

Kā cāpatti samāpatti-lābhinoyeva bhikkhuno;
Asamāpattilābhissa, kā ca nāmassa sā bhave.

Ṅa.

Garukaṃ bhaṇato saccaṃ, alikaṃ bhaṇato siyuṃ;
Lahuṃ saccaṃ bhaṇantassa, musā ca bhaṇato garuṃ.

Ca.

Pavisanto ca ārāmaṃ, āpajjati na nikkhamaṃ;
Nikkhamantova āpatti, na ceva pavisaṃ pana;

Cha.

Samādiyanto asamādiyanto;
Anādiyantopi ca ādiyanto;
Dento adentopi siyā sadoso;
Tathā karontopi ca no karonto.

Ja.

Āpajjati ca dhārento, adhārento tatheva ca;
Dvinnaṃ mātā pitā sāva, kathaṃ hoti? Bhaṇāhi me.

Jha.

Ubhatobyañjanā itthī, gabbhaṃ gaṇhāti attanā;
Gaṇhāpeti paraṃ gabbhaṃ, tasmā mātāpitā ca sā.

Ña.

Gāme vā yadi vārañña, yaṃ paresaṃ mamāyitaṃ;
Na harantova taṃ theyyā, kathaṃ pārājiko bhave;

Ṭa.

Theyyasaṃvāsako eso, liṅgasaṃvāsathenako;
Parabhaṇḍaṃ agaṇhanto, tena hoti parājito.

Ṭha.

Nāriṃ rūpavatiṃ bhikkhu, rattacitto asaññato;
Methunaṃ tāya katvāpi, na so pārājiko kathaṃ;

Ḍa.

Accharāsadisaṃ nāriṃ, supinantena passati;
Tāya methunasaṃyoge, katepi na bhavissati.

Ḍha.

Bahiddhā gehato bhikkhu, itthī gabbhantaraṃ gatā;
Chiddaṃ gehassa nevatthi, kathaṃ methunato cuto;

Ṇa.

Antodussakuṭiṭṭhena, mātugāmena methunaṃ;
Santhatādivaseneva, katvā hoti parājito.

Ta.

Sutte ca vinayeyeva, khandhake sānulomike;
Sabbattha nipuṇā dhīrā, ime pañhe bhaṇanti te.

Tha.

Khandhake parivāre ca, vinaye sānulomike;
Ādaro karaṇīyova, paṭubhāvaṃ panicchitā.

Sedamocanakathā.

Pakiṇṇakavinicchayakathā

3029. Chattaṃ paṇṇamayaṃ kiñci, bahi anto ca sabbaso;
Pañcavaṇṇena suttena, sibbituṃ na ca vaṭṭati.

3030. Chindituṃ aḍḍhacandaṃ vā, paṇṇe makaradantakaṃ;
Ghaṭakaṃ vāḷarūpaṃ vā, lekhā daṇḍe na vaṭṭati.

3031. Sibbituṃ ekavaṇṇena, chattaṃ suttena vaṭṭati;
Thiratthaṃ, pañcavaṇṇānaṃ, pañjaraṃ vā vinandhituṃ.

3032. Ghaṭakaṃ vāḷarūpaṃ vā, lekhā vā pana kevalā;
Bhinditvā vāpi ghaṃsitvā, dhāretuṃ pana vaṭṭati.

3033. Ahichattakasaṇṭhānaṃ, daṇḍabundamhi vaṭṭati;
Ukkiritvā katā lekhā, bandhanatthāya vaṭṭati.

3034. Nānāvaṇṇehi suttehi, maṇḍanatthāya cīvaraṃ;
Samaṃ satapadādīnaṃ, sibbituṃ na ca vaṭṭati.

3035. Pattassa pariyante vā, tathā pattamukhepi vā;
Veṇiṃ saṅkhalikaṃ vāpi, karoto hoti dukkaṭaṃ.

3036. Paṭṭampi gaṇṭhipāsānaṃ, aṭṭhakoṇādikaṃvidhiṃ;
Tatthagghiyagadārūpaṃ, muggarādiṃ karonti ca.

3037 Tattha kakkaṭakakkhīni, uṭṭhāpenti na vaṭṭati;
Suttā ca piḷakā tattha, duviññeyyāva dīpitā.

3038 Catukoṇāva vaṭṭanti, gaṇṭhipāsakapaṭṭakā;
Kaṇṇakoṇesu suttāni, ratte chindeyya cīvare.

3039 Sūcikammavikāraṃ vā, aññaṃ vā pana kiñcipi;
Cīvare bhikkhunā kātuṃ, kārāpetuṃ na vaṭṭati.

3040 Yo ca pakkhipati bhikkhu cīvaraṃ;
Kañjipiṭṭhakhaliallikādisu;
Vaṇṇamaṭṭhamabhipatthayaṃ paraṃ;
Tassa natthi pana mutti dukkaṭā.

3041 Sūcihatthamalādīnaṃ, karaṇe cīvarassa ca;
Tathā kiliṭṭhakāle ca, dhovanatthaṃ tu vaṭṭati.

3042 Rajane pana gandhaṃ vā, telaṃ vā lākhameva vā;
Kiñci pakkhipituṃ tattha, bhikkhuno na ca vaṭṭati.

3043 Saṅkhena maṇinā vāpi, aññenapi ca kenaci;
Cīvaraṃ na ca ghaṭṭeyya, ghaṃsitabbaṃ na doṇiyā.

3044 Cīvaraṃ doṇiyaṃ katvā, nāpi ghaṭṭeyya muṭṭhinā;
Rattaṃ paharituṃ kiñci, hattheheva ca vaṭṭati.

3045 Gaṇṭhike pana lekhā vā, piḷakā vā na vaṭṭati;
Kappabinduvikāro vā, pāḷikaṇṇikabhedato.

3046 Thālakassa ca pattassa, bahi antopi vā pana;
Āraggena katā lekhā, na ca vaṭṭati kācipi.

3047 Āropetvā bhamaṃ pattaṃ, majjitvā ce pacanti ca;
‘‘Maṇivaṇṇaṃ karissāma’’, iti kātuṃ na vaṭṭati.

3048 Pattamaṇḍalake kiñci, bhittikammaṃ na vaṭṭati;
Na doso koci tatthassa, kātuṃ makaradantakaṃ.

3049 Na dhammakaraṇacchatte, lekhā kācipi vaṭṭati;
Kucchiyaṃ vā ṭhapetvā taṃ, lekhaṃ tu mukhavaṭṭiyaṃ.

3050 Suttaṃ vā diguṇaṃ katvā, koṭṭenti ca tahiṃ tahiṃ;
Kāyabandhanasobhatthaṃ, taṃ na vaṭṭati bhikkhuno.

3051 Dasāmukhe daḷhatthāya, dvīsu antesu vaṭṭati;
Mālākammalatākamma-cittikampi na vaṭṭati.

3052 Akkhīni tattha dassetvā, koṭṭite pana kā kathā;
Kakkaṭakkhīni vā tattha, uṭṭhāpetuṃ na vaṭṭati.

3053 Ghaṭaṃ deḍḍubhasīsaṃ vā, makarassa mukhampi vā;
Vikārarūpaṃ yaṃ kiñci, na vaṭṭati dasāmukhe.

3054.Ujukaṃ macchakaṇṭaṃ vā, maṭṭhaṃ vā pana paṭṭikaṃ;
Khajjūripattakākāraṃ, katvā vaṭṭati koṭṭitaṃ.

3055.Paṭṭikā sūkarantanti, duvidhaṃ kāyabandhanaṃ;
Rajjukā dussapaṭṭādi, sabbaṃ tassānulomikaṃ.

3056.Murajaṃ maddavīṇañca, deḍḍubhañca kalābukaṃ;
Rajjuyo na ca vaṭṭanti, purimā dvedasā siyuṃ.

3057.Dasā pāmaṅgasaṇṭhānā, niddiṭṭhā kāyabandhane;
Ekā dviticatasso vā, vaṭṭanti na tato paraṃ.

3058.Ekarajjumayaṃ vuttaṃ, muninā kāyabandhanaṃ;
Tañca pāmaṅgasaṇṭhānaṃ, ekampi ca na vaṭṭati.

3059.Rajjuke ekato katvā, bahū ekāya rajjuyā;
Nirantarañhi veṭhetvā, kataṃ vaṭṭati bandhituṃ.

3060.Dantakaṭṭhavisāṇaṭṭhi-lohaveḷunaḷabbhavā;
Jatusaṅkhamayāsutta-phalajā vidhakā matā.

3061.Kāyabandhanavidhepi, vikāro na ca vaṭṭati;
Tattha tattha pariccheda-lekhāmattaṃ tu vaṭṭati.

3062.Mālākammalatākamma-nānārūpavicittitā;
Na ca vaṭṭati bhikkhūnaṃ, añjanī janarañjanī.

3063.Tādisaṃ pana ghaṃsitvā, veṭhetvā suttakena vā;
Vaḷañjantassa bhikkhussa, na doso koci vijjati.

3064.Vaṭṭā vā caturassā vā, aṭṭhaṃsā vāpi añjanī;
Vaṭṭatevāti niddiṭṭhā, vaṇṇamaṭṭhā na vaṭṭati.

3065.Tathāñjanisalākāpi, añjanithavikāya ca;
Nānāvaṇṇehi suttehi, cittakammaṃ na vaṭṭati.

3066.Ekavaṇṇena suttena, sipāṭiṃ yena kenaci;
Yaṃ kiñci pana sibbetvā, vaḷañjantassa vaṭṭati.

3067.Maṇikaṃ piḷakaṃ vāpi, pipphale ārakaṇṭake;
Ṭhapetuṃ pana yaṃ kiñci, na ca vaṭṭati bhikkhuno.

3068.Daṇḍakepi pariccheda-lekhāmattaṃ tu vaṭṭati;
Valitvā ca nakhacchedaṃ, karontīti hi vaṭṭati.

3069.Uttarāraṇiyaṃ vāpi, dhanuke pelladaṇḍake;
Mālākammādi yaṃ kiñci, vaṇṇamaṭṭhaṃ na vaṭṭati.

3070.Saṇḍāse dantakaṭṭhānaṃ, tathā chedanavāsiyā;
Dvīsu passesu lohena, bandhituṃ pana vaṭṭati.

3071.Tathā kattaradaṇḍepi, cittakammaṃ na vaṭṭati;

Vaṭṭalekhāva vaṭṭanti, ekā vā dvepi heṭṭhato.

3072. Visāṇe nāḷiyaṃ vāpi, tathevāmaṇḍasārake;
Telabhājanake sabbaṃ, vaṇṇamaṭṭhaṃ tu vaṭṭati.

3073. Pānīyassa uḷuṅkepi, doṇiyaṃ rajanassapi;
Ghaṭe phalakapīṭhepi, valayādhārakādike.

3074. Tathā pattapidhāne ca, tālavaṇṭe ca bījane;
Pādapuñchaniyaṃ vāpi, sammuñjaniyameva ca.

3075. Mañce bhūmatthare pīṭhe, bhisibimbohanesu ca;
Mālākammādikaṃ cittaṃ, sabbameva ca vaṭṭati.

3076. Nānāmaṇimayatthambha-kavāṭadvārabhittikaṃ;
Senāsanamanuññātaṃ, kā kathā vaṇṇamaṭṭhake.

3077. Sovaṇṇiyaṃ dvārakavāṭabaddhaṃ;
Suvaṇṇanānāmaṇibhittibhūmiṃ;
Na kiñci ekampi nisedhanīyaṃ;
Senāsanaṃ vaṭṭati sabbameva.

3078. Buddhaṃ dhammañca saṅghañca, na uddissa davaṃ kare;
Mūgabbatādikaṃ neva, gaṇheyya titthiyabbataṃ.

3079. Kāyaṃ vā aṅgajātaṃ vā, ūruṃ vā na tu dassaye;
Bhikkhunīnaṃ tu tā vāpi, na siñce udakādinā.

3080. Vassamaññattha vuṭṭho ce, bhāgamaññattha gaṇhati;
Dukkaṭaṃ puna dātabbaṃ, gīvā naṭṭhepi jajjare.

3081. Codito so sace tehi, bhikkhūhi na dadeyyataṃ;
Dhuranikkhepane tesaṃ, bhaṇḍaggheneva kāraye.

3082. Akappiyasamādānaṃ, karoto hoti dukkaṭaṃ;
Davā silaṃ pavijjhanto, dukkaṭā na ca muccati.

3083. Gihīgopakadānasmiṃ, na doso koci gaṇhato;
Paricchedanayo vutto, saṅghacetiyasantake.

3084. Yānaṃ purisasaṃyuttaṃ, hatthavaṭṭakameva vā;
Pāṭaṅkiñca gilānassa, vaṭṭatevābhirūhituṃ.

3085. Na ca bhikkhuniyā saddhiṃ, sampayojeyya kiñcipi;
Dukkaṭaṃ bhikkhuniṃ rāgā, obhāsentassa bhikkhuno.

3086. Bhikkhunīnaṃ have bhikkhu, pātimokkhaṃ na uddise;
Āpattiṃ vā sace tāsaṃ, paṭiggaṇheyya dukkaṭaṃ.

3087. Attano paribhogatthaṃ, dinnamaññassa kassaci;
Paribhogamakatvāva, dadato pana dukkaṭaṃ.

3088. Asappāyaṃ sace sabbaṃ, apanetumpi vaṭṭati;
Aggaṃ gahetvā dātuṃ vā, pattādīsupyayaṃ nayo.

3089. Pañcavaggūpasampadā, guṇaṅguṇaupāhanā;
Cammatthāro dhuvanhānaṃ, majjhadese na vaṭṭati.

3090. Sambādhassa ca sāmantā, satthakammaṃ duvaṅgulā;
Vāritaṃ, vatthikammampi, sambādheyeva satthunā.

3091. Paṇṇāni ajjukādīnaṃ, loṇaṃ vā uṇhayāguyā;
Pakkhipitvāna pākatthaṃ, cāletuṃ na ca vaṭṭati.

3092. Sace parisamaññassa, upaḷāleti dukkaṭaṃ;
Tattha cādīnavaṃ tassa, vattuṃ pana ca vaṭṭati.

3093. ‘‘Makkhanaṃ gūthamuttehi, gatena nhāyituṃ viya;
Kataṃ nissāya dussīlaṃ, tayā viharatā’’ti ca.

3094. Bhattagge yāgupāne ca, antogāme ca vīthiyaṃ;
Andhakāre anāvajjo, ekāvatto ca byāvaṭo.

3095. Sutto khādañca bhuñjanto, vaccaṃ muttampi vā karaṃ;
Vandanā terasannaṃ tu, ayuttatthena vāritā.

3096. Naggo anupasampanno, nānāsaṃvāsakopi ca;
Yo pacchā upasampanno, ukkhitto mātugāmako.

3097. Ekādasa abhabbā ca, garukaṭṭhā ca pañcime;
Vandato dukkaṭaṃ vuttaṃ, bāvīsati ca puggale.

3098. Yo pure upasampanno, nānāsaṃvāsavuḍḍhako;
Dhammavādī ca sambuddho, vandanīyā tayo ime.

3099. Tajjanādikate ettha, caturo pana puggale;
Vandatopi anāpatti, tehi kammañca kubbato.

3100. Adhiṭṭhānaṃ panekassa, dvinnaṃ vā tiṇṇameva vā;
Diṭṭhāvikammamuddiṭṭhaṃ, tato uddhaṃ nivāraṇaṃ.

3101. Sandiṭṭho hoti sambhatto, jīvatālapitopi ca;
Gahitattamano hoti, vissāso pañcadhā siyā.

3102. Sīladiṭṭhivipatti ca, ācārājīvasambhavā;
Vipattiyo catassova, vuttā ādiccabandhunā.

3103. Tattha appaṭikammā ca, yā ca vuṭṭhānagāminī;
Āpattiyo duve **sīla-vipattī**ti pakāsitā.

3104. Antaggāhikadiṭṭhi ca, yā diṭṭhi dasavatthukā;
Ayaṃ **diṭṭhivipattī**ti, duvidhā diṭṭhi dīpitā.

3105. Desanāgāminikā yā ca, pañca thullaccayādikā;

Vuttā**cāravipattī**ti, ācārakusalena sā.

3106 Kuhanādippavatto hi, **micchājīvo**ti dīpito;
Ājīvapaccayāpatti, chabbidhāti pakāsitā.

3107 Kammunā laddhisīmāhi, nānāsaṃvāsakā tayo;
Ukkhitto tividho kamma-nānāsaṃvāsako mato.

3108 Adhammavādipakkhasmiṃ, nisinnova vicintiyaṃ;
‘‘Dhammavādī panete’’ti, uppanne pana mānase.

3109 Nānāsaṃvāsako nāma, laddhiyāyaṃ pakāsito;
Tatraṭṭho pana so dvinnaṃ, kammaṃ kopeti saṅghikaṃ.

3110 Bahisīmāgato sīmā-nānāsaṃvāsako mato;
Nānāsaṃvāsakā evaṃ, tayo vuttā mahesinā.

3111 Cuto anupasampanno, nānāsaṃvāsakā tayo;
Bhikkhūnekādasābhabbā, asaṃvāsā ime siyuṃ.

3112 Asaṃvāsassa sabbassa, tathā kammārahassa ca;
Saṅghe ummattakādīnaṃ, paṭikkhepo na rūhati.

3113 Sasaṃvāsekasīmaṭṭha-pakatattassa bhikkhuno;
Vacanena paṭikkhepo, rūhatānantarassapi.

3114 Bhikkhu āpajjatāpattiṃ, ākārehi panacchahi;
Vuttā samaṇakappā ca, pañca, pañca visuddhiyo.

3115 Nidānaṃ puggalaṃ vatthuṃ, vidhiṃ paññattiyā pana;
Vipattāpattanāpatti, samuṭṭhānanayampi ca.

3116 Vajjakammakriyāsaññā, cittāṇattividhiṃ pana;
Tathevaṅgavidhānañca, vedanā kusalattikaṃ.

3117 Sattarasavidhaṃ etaṃ, dassetvā lakkhaṇaṃ budho;
Sikkhāpadesu yojeyya, tattha tattha yathārahaṃ.

3118 **Nidānaṃ** tattha vesālī, tathā rājagahaṃ puraṃ;
Sāvatthāḷavi kosambī, sakkabhaggā pakāsitā.

3119 Dasa vesāliyā vuttā, ekavīsaṃ giribbaje;
Satāni hi cha ūnāni, tīṇi sāvatthiyā siyuṃ.

3120 Cha panāḷaviyaṃ vuttā, aṭṭha kosambiyaṃ katā;
Aṭṭha sakkesu paññattā, tayo bhagge pakāsitā.

3121 Tevīsatividhā vuttā, sudinnadhaniyādayo;
Bhikkhūnaṃ pātimokkhasmiṃ, ādikammikapuggalā.

3122 Bhikkhunīnaṃ tathā pāti-mokkhasmiṃ ādikammikā;
Thullanandādayo satta, sabbe tiṃsa bhavanti te.

3123. Taruṃ timūlaṃ navapattamenaṃ;
Dvayaṅkuraṃ sattaphalaṃ chapupphaṃ;
Jānāti yo dvippabhavaṃ dvisākhaṃ;
Jānāti paññattimasesato so.

3124. Iti paramamimaṃ vinicchayaṃ;
Madhurapadatthamanākulaṃ tu yo;
Paṭhati suṇati pucchate ca so;
Bhavatupālisamo vinicchaye.

Iti vinayavinicchaye pakiṇṇakavinicchayakathā samattā.

Kammaṭṭhānabhāvanāvidhānakathā

3125. Pāmokkhe pātimokkhasmiṃ, mukhe mokkhappavesane;
Sabbadukkhakkhaye vutte, vuttamevitarattayaṃ.

3126. Idaṃ catubbidhaṃ sīlaṃ, ñatvā tattha patiṭṭhito;
Samādhiṃ puna bhāvetvā, paññāya parimuccati.

3127. Dasānussatiyo vuttā, kasiṇā ca dasāsubhā;
Catasso appamaññāyo, tathāruppā paradvayaṃ.

3128. Iccevaṃ pana sabbampi, cattālīsavidhaṃ siyā;
Kammaṭṭhānaṃ samuddiṭṭhaṃ, mammaṭṭhānaṃ manobhuno.

3129. Upacārappanāto ca, jhānabhedā atikkamā;
Vaḍḍhanāvaḍḍhanā cāpi, tathārammaṇabhūmito.

3130. Gahaṇā paccayā bhiyyo, tathā cariyānukūlato;
Viseso ayametesu, viññātabbo vibhāvinā.

3131. Aṭṭhānussatiyo saññā-vavatthānañca tatthime;
Upacāravahā, sesā, tiṃsa jhānavahā matā.

3132. Paṭhamajjhānikā tattha, asubhā kāyagatāsati;
Ānāpānañca kasiṇā, catukkajjhānikā ime.

3133. Tikajjhānāni tissova, appamaññātha pacchimā;
Cattāropi ca āruppā, catutthajjhānikā matā.

3134. Atikkamo dvidhā vutto, aṅgārammaṇatopi ca;
Catukkatikajhānesu, aṅgātikkamatā matā.

3135. Catutthā appamaññāpi, aṅgātikkamato siyā;
Ārammaṇamatikkamma, āruppā pana jāyare.

3136. Kasiṇāni dasevettha, vaḍḍhetabbāni yoginā;
Sesaṃ pana ca sabbampi, na vaḍḍhetabbameva taṃ.

3137. Nimittārammaṇā tattha, kasiṇā ca dasāsubhā;
Kāye satānāpānañca, bāvīsati bhavantime.

3138. Sesānussatiyo aṭṭha, saññā dhātuvavatthanaṃ;
Viññāṇaṃ nevasaññā ca, dasa dve bhāvagocarā.

3139. Catasso appamaññāyo, dve ca āruppamānasā;
Ime dhammā viniddiṭṭhā, cha navattabbagocarā.

3140. Dasāsubhā paṭikkūla-saññā kāyagatāsati;
Devesu na pavattanti, dvādasevāti bhūmito.

3141. Tāni dvādasa bhiyyo ca, ānāpānasatīpi ca;
Sabbaso terasa vāpi, brahmaloke na jāyare.

3142. Ṭhapetvā caturāruppe, arūpāvacare kira;
Aññe pana na jāyanti, sabbe jāyanti mānuse.

3143. Catutthaṃ kasiṇaṃ hitvā, kasiṇā ca dasāsubhā;
Diṭṭheneva gahetabbā, pubbabhāge bhavanti te.

3144. Ānāpānañca phuṭṭhena, diṭṭhena tacapañcakaṃ;
Māluto diṭṭhaphuṭṭhena, sutena cettha sesakaṃ.

3145. Ākāsakasiṇañcettha, ṭhapetvā kasiṇā nava;
Paṭhamāruppacittassa, paccayā pana jāyare.

3146. Bhavanti hi abhiññāṇaṃ, kasiṇāni dasāpi ca;
Tissopi appamaññāyo, catutthassa tu paccayā.

3147. Heṭṭhimaheṭṭhimāruppaṃ, parassa ca parassa ca;
Nevasaññā nirodhassa, paccayoti pakāsitā.

3148. Sabbe sukhavihārassa, bhavanissaraṇassa ca;
Tathā bhavasukhānañca, paccayāti ca dīpitā.

3149. Asubhā dasa viññeyyā, tathā kāyagatāsati;
Anukūlā ime rāga-caritassa visesato.

3150. Catasso appamaññāyo, savaṇṇakasiṇā tathā;
Anukūlā ime dosa-caritassa pakāsitā.

3151. Vitakkacaritassāpi, mohappakatinopi ca;
Ānāpānasatekāva, sappāyāti vibhāvitā.

3152. Saññā ceva vavatthānaṃ, maraṇūpasame sati;
Paññāpakatino ete, anukūlāti dīpitā.

3153. Ādianussaticchakkaṃ, saddhācaritavaṇṇitaṃ;
Āruppā kasiṇā sesā, dasa sabbānurūpakā.

3154. Evaṃ pabhedato ñatvā, kammaṭṭhānāni paṇḍito;
Cariyāyānukūlaṃ tu, tesu yaṃ attano pana.

3155. Taṃ gahetvāna medhāvī, daḷhaṃ kalyāṇamittako;

Ucchedaṃ palibodhānaṃ, katvā paṭhamameva ca.

3156. Anurūpe vasantena, vihāre dosavajjite;
Bhāvetvā paṭhamādīni, jhānāni pana sabbaso.

3157. Tato vuṭṭhāya sappañño, jhānamhā paṭhamādito;
Nāmarūpavavatthānaṃ, katvā kaṅkhaṃ vitīriya.

3158. Upaklese amaggoti, dasobhāsādayo pana;
Maggo vipassanāñāṇaṃ, iti jānāti paṇḍito.

3159. Tiṇṇaṃ tesaṃ vavatthāne, kate ettāvatā pana;
Tiṇṇaṃ pana ca saccānaṃ, vavatthānaṃ kataṃ siyā.

3160. Udayabbayabhaṅgā ca, bhayādīnavanibbidā;
Muñcitukamyatāñāṇaṃ, paṭisaṅkhānupassanā.

3161. Saṅkhārupekkhāñāṇañca, navamaṃ saccānulomikaṃ;
Ayaṃ ''paṭipadāñāṇa-dassana''nti pakāsitā.

3162. Tato gotrabhucittassa, samanantarameva ca;
Santimārammaṇaṃ katvā, jāyate ñāṇadassanaṃ.

3163. ''Ñāṇadassanasuddhī''ti, idaṃ ñāṇaṃ pakāsitaṃ;
Paccavekkhaṇapariyantaṃ, phalaṃ tassānujāyate.

3164. Teneva ca upāyena, bhāvento so punappunaṃ;
Pāpuṇāti yathā bhikkhu, sesamaggaphalāni ca.

3165. Iccevamaccantamavecca dhammaṃ;
Viddhaṃsayitvākusalaṃ asesaṃ;
Visosayitvāna tayo bhave so;
Upeti santiṃ nirupādisesaṃ.

3166. Viññāsakkamato vāpi, pubbāparavasena vā;
Yadi akkharabandhe vā, ayuttaṃ viya dissati.

3167. Taṃ tathā na gahetabbaṃ, gahetabbamadosato;
Mayā upaparikkhitvā, katattā pana sabbaso.

3168. Seṭṭhassa coḷaraṭṭhassa, nābhibhūte nirākule;
Sabbassa pana lokassa, gāme sampiṇḍite viya.

3169. Kadalīsālatālucchu-nāḷikeravanākule;
Kamaluppalasañchanna-salilāsayasobhite.

3170. Kāverijalasampāta-paribhūtamahītale;
Iddhe sabbaṅgasampanne, maṅgale bhūtamaṅgale.

3171. Pavarākārapākāra-parikhāparivārite;
Vihāre veṇhudāsassa, dassanīye manorame.

3172. Tīrantaruhavātira-tarurājavirājite;
Nānādijagaṇārāme, nānārāmamanorame.

3173. Cārupaṅkajasaṃkiṇṇa-taḷākasamalaṅkate;
Surasodakasampuṇṇa-varakūpopasobhite.

3174. Vicitravipulaccugga-varamaṇḍapamaṇḍite;
Āvāsehi canekehi, accantamupasobhite.

3175. Uppatena ca thūpena, bhetvāva dharaṇītalaṃ;
Jitvāvāvahasantena, kelāsasikharaṃ kharaṃ.

3176. Saradambudasaṅkāse, dassanīye samussite;
Pasādajanane ramme, pāsāde vasatā mayā.

3177. Vuttassa buddhasīhena, vinayassa vinicchayo;
Buddhasīhaṃ samuddissa, mama saddhivihārikaṃ.

3178. Katoyaṃ pana bhikkhūnaṃ, hitatthāya samāsato;
Vinayassāvabodhatthaṃ, sukhenevācirena ca.

3179. Accutaccutavikkante, kalambakulanandane;
Mahiṃ samanusāsante, āraddho ca samāpito.

3180. Yathā siddhimayaṃ patto, antarāyaṃ vinā tathā;
Sabbe sijjhantu saṅkappā, sattānaṃ dhammasaṃyutā.

3181. Yāva tiṭṭhati lokasmiṃ, mandāro cārukandaro;
Tāva tiṭṭhatu buddhassa, sāsanaṃ kalisāsanaṃ.

3182. Kāle sammā pavassantu, vassaṃ vassavalāhakā;
Pālayantu mahīpālā, dhammato sakalaṃ mahiṃ.

3183. Imaṃ sārabhūtaṃ hitaṃ atthayuttaṃ;
Karontena pattaṃ mayā yaṃ tu puññaṃ;
Ayaṃ tena loko munindappayātaṃ;
Sivaṃ vītasokaṃ puraṃ pāpuṇātu.

Iti vinayavinicchaye kammaṭṭhānabhāvanāvidhānakathā

Samattā.

Iti tambapaṇṇiyena paramaveyyākaraṇena tipiṭakanayavidhikusalena paramakavijanahadayapadumavanavikasanakarena kavivaravasabhena paramaratikaravaramadhuravacanuggārena uragapurena **buddhadattena** racitoyaṃ vinayavinicchayo.

Vinayavinicchayo samatto.

Namo tassa bhagavato arahato sammāsambuddhassa

Uttaravinicchayo

Ganthārambhakathā

1. Sabbasattuttamamaṃ dhīraṃ, vanditvā sirasā jinaṃ;
Dhammañcādhammaviddhaṃsaṃ, gaṇamaṅgaṇanāsanaṃ.

2. Yo mayā racito sāro, vinayassa vinicchayo;
Tassa dāni karissāmi, sabbānuttaramuttaraṃ.

3. Bhaṇato paṭhato payuñjato;
Suṇato cintayato panuttaraṃ;
Paramaṃ abuddha buddhivaḍḍhanaṃ;
Vadato me niratā nibodhatha.

Mahāvibhaṅgasaṅgahakathā

4. Methunaṃ paṭisevanto, kati āpattiyo phuse;
Methunaṃ paṭisevanto, tisso āpattiyo phuse.

5. Bhave pārājikaṃ khette, yebhuyyakkhāyite pana;
Thullaccayaṃ mukhe vaṭṭa-kate vuttaṃ tu dukkaṭaṃ.

6. Adinnaṃ ādiyanto yo;
Kati āpattiyo phuse;
Adinnaṃ ādiyanto so;
Tisso āpattiyo phuse.

7. Pañcamāsagghane vāpi, adhike vā parājayo;
Māse vā dukkaṭaṃ ūne, majjhe thullaccayaṃ tato.

8. Manussajātiṃ mārento;
Kati āpattiyo phuse;
Manussajātiṃ mārento;
Tisso āpattiyo phuse.

9. Manussamuddissopātaṃ, khaṇane dukkaṭaṃ siyā;
Dukkhe thullaccayaṃ jāte, mate pārājikaṃ siyā.

10. Asantaṃ uttariṃ dhammaṃ, vadamattūpanāyikaṃ;
Kati āpajjatāpattī? Tisso āpattiyo phuse.

11. Asantaṃ uttariṃ dhammaṃ, bhaṇantassa parājayo;
Thullaccayaṃ pariyāye, ñāte, no ce tu dukkaṭaṃ.

Pārājikakathā.

12. Bhaṇa sukkaṃ vimocento;
Kati āpattiyo phuse;
Suṇa sukkaṃ vimocento;
Tisso āpattiyo phuse.

13. Garukaṃ yadi ceteti, upakkamati muccati;

Dvaṅge thullaccayaṃ vuttaṃ, payoge dukkaṭaṃ siyā.

14. Ito paṭṭhāya muñcitvā, pañhāpucchanamattakaṃ;
Vissajjanavaseneva, hoti atthavinicchayo.

15. Itthiyā kāyasaṃsagge, tisso āpattiyo phuse;
Āmasantassa kāyena, kāyaṃ tu garukaṃ siyā.

16. Kāyena kāyabaddhaṃ tu, phusaṃ thullaccayaṃ phuse;
Paṭibaddhena kāyena, paṭibaddhe tu dukkaṭaṃ.

17. Itthiṃ duṭṭhullavācāhi, tisso obhāsato siyuṃ;
Vaṇṇāvaṇṇaṃ vadaṃ dvinnaṃ, maggānaṃ garukaṃ phuse.

18. Vaṇṇādibhaññe ādissa, ubbhajāṇumadhakkhakaṃ;
Hoti thullaccayaṃ, kāya-paṭibaddhe tu dukkaṭaṃ.

19. Attakāmacariyāya, vadato vaṇṇamitthiyā;
Santike garukaṃ hoti, sace jānāti sā pana.

20. Santike paṇḍakassāpi, tassa thullaccayaṃ siyā;
Tiracchānagatassāpi, santike dukkaṭaṃ mataṃ.

21. Paṭiggaṇhanavīmaṃsā, paccāharaṇakattike;
Sañcarittaṃ samāpanne, garukaṃ niddise budho.

22. Tassa dvaṅgasamāyoge, hoti thullaccayaṃ tathā;
Aṅge sati panekasmiṃ, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

23. Saṃyācikāya ca kuṭiṃ;
Vihārañca mahallakaṃ;
Kārāpeti sace bhikkhu;
Tisso āpattiyo phuse.

24. Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, ekapiṇḍe anāgate;
Hoti thullaccayaṃ, tasmiṃ, piṇḍe garukamāgate.

25. Pārājikena dhammena, bhikkhuṃ amūlakenidha;
Anuddhaṃseti yo tassa, tisso āpattiyo siyuṃ.

26. Okāsaṃ na ca kāretvā, hutvā cāvanacetano;
Sace codeti saṅghādi-sesena saha dukkaṭaṃ.

27. Okāsaṃ pana kāretvā, hutvā akkosacetano;
Codeti omasavāde, pācittiṃ paridīpaye.

28. Anantarasamānova, navame aññabhāgiye;
Sabbo āpattibhedo hi, natthi kāci visesatā.

29. Saṅghassa bhedako bhikkhu, yāvatatiyakaṃ pana;
Samanubhāsanāyeva, gāhaṃ na paṭinissajaṃ.

30. Ñattiyā dukkaṭaṃ, dvīhi, kammavācāhi thullataṃ;
Kammavācāya osāne, āpatti garukaṃ siyā.

31. Bhedānuvattake ceva, dubbace kuladūsake;
Saṅghabhedakatulyova, hoti āpattinicchayo.

Saṅghādisesakathā.

32. Atikkamanto atirekacīvaraṃ;
Dasāhamāpajjati ekameva;
Nissaggipācittiyamekarattiṃ;
Ticīvarenāpi vinā vasanto.

33. Māsaṃ atikkamanto hi, gahetvā kālacīvaraṃ;
Ekaṃ āpajjatāpattiṃ, nissaggiyamudīritaṃ.

34. Aññātikāya yaṃ kiñci;
Purāṇacīvaraṃ pana;
Dhovāpeti sace tassa;
Honti āpattiyo duve.

35. Dhovāpeti payogasmiṃ, dukkaṭaṃ samudāhaṭaṃ;
Nissaggiyāva pācitti, hoti dhovāpite pana.

36. Aññātikāya hatthamhā, cīvaraṃ paṭigaṇhato;
Gahaṇe dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti gahite siyā.

37. Aññātakaṃ gahapatiṃ, gahapatānimeva vā;
Cīvaraṃ viññāpento dve, bhikkhu āpattiyo phuse.

38. Viññāpeti payogasmiṃ, dukkaṭaṃ parikittitaṃ;
Viññāpite ca nissaggi, pācitti pariyāputā.

39. Bhikkhu cīvaramaññātiṃ, viññāpento taduttariṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, viññā-pite nissaggiyaṃ phuse.

40. Aññātakaṃ kañci upāsakaṃ vā;
Upāsikaṃ vā upasaṅkamitvā;
Pubbeva hutvā pana appavārito;
Vatthe vikappaṃ paṭipajjamāno.

41. Duve āpajjatāpattī, payoge dukkaṭaṃ siyā;
Vikappaṃ pana āpanne, nissaggiyamudīritaṃ.

42. Aññātiṃ upasaṅkamma, pubbeyevappavārito;
Vikappaṃ cīvare bhikkhu, āpajjanto duve phuse.

43. Tathātirekatikkhattuṃ, codanāya ca bhikkhu ce;
Gantvātirekachakkhattuṃ, ṭhānenapi ca cīvaraṃ.

44. Nipphādeti sace tassa, honti āpattiyo duve;
Payoge dukkaṭaṃ, tassa, lābhe nissaggiyaṃ siyā.

Kathinavaggo paṭhamo.

45. Dosā kosiyavaggassa, dvedveādīsu pañcasu;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, lābhe nissaggiyaṃ siyā.

46. Gahetveḷakalomāni, tiyojanamatikkamaṃ;
Dukkaṭaṃ paṭhame pāde, nissaggiṃ dutiye phuse.

47. Bhikkhu bhikkhuniyaññāya, dhovāpeteḷalomakaṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, tassa, dhote nissaggiyaṃ siyā.

48. Rūpiyaṃ paṭigaṇhanto, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, nissaggi gahite siyā.

49. Nānākāraṃ samāpajjaṃ, saṃvohārañca rūpiye;
Samāpanne ca nissaggiṃ, payoge dukkaṭaṃ phuse.

50. Nānappakārakaṃ bhikkhu, āpajje kayavikkayaṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, tasmiṃ, kate nissaggiyaṃ phuse.

Kosiyavaggo dutiyo.

51. Pattaṃ atikkamentassa, dasāhamatirekakaṃ;
Tassa nissaggiyāpatti, hoti ekāva bhikkhuno.

52. Apañcabandhane patte, vijjamānepi bhikkhuno;
Aññaṃ pana navaṃ pattaṃ, cetāpeti sace pana.

53. Dve panāpattiyo bhikkhu, āpajjati, na saṃsayo;
Payoge dukkaṭaṃ, tassa, lābhe nissaggiyaṃ phuse.

54. Paṭiggahetvā bhesajjaṃ, sattāhaṃ yo atikkame;
Ekaṃ nissaggiyāpattiṃ, āpajjati hi so pana.

55. Akāle pariyesanto, vassasāṭikacīvaraṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, tassa, lābhe nissaggiyaṃ phuse.

56. Bhikkhuno cīvaraṃ datvā, acchindanto duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, haṭe nissaggiyaṃ siyā.

57. Viññāpetvā sayaṃ suttaṃ, tantavāyehi cīvaraṃ;
Vāyāpeti sace bhikkhu, dve panāpattiyo phuse.

58. Yo panaññātakasseva, tantavāye samecca ce;
Vikappaṃ cīvare bhikkhu, āpajjaṃ appavārito.

59. Dve panāpattiyo so hi, āpajjati, na saṃsayo;
Payoge dukkaṭaṃ, tassa, lābhe nissaggiyaṃ siyā.

60. Paṭiggahetvā acceka-saññitaṃ pana cīvaraṃ;
Kālaṃ atikkamento taṃ, ekaṃ nissaggiyaṃ phuse.

61. Tiṇṇamaññataraṃ vatthaṃ, nidahitvā gharedhikaṃ;
Chārattato vinā tena, vasaṃ nissaggiyaṃ phuse.

62. Jānaṃ pariṇataṃ lābhaṃ, saṅghikaṃ attano pana;
Pariṇāmeti ce bhikkhu, dve panāpattiyo phuse.

63. Payoge dukkaṭaṃ hoti, nissaggi pariṇāmite;
Sabbattha appanāvāra-parihāni katā mayā.

Pattavaggo tatiyo.

Tiṃsanissaggiyakathā.

64. Vadantassa musāvādaṃ, pañca āpattiyo siyuṃ;
Manussuttaridhamme tu, abhūtasmiṃ parājayo.

65. Codanāya garuṃ bhikkhuṃ, amūlantimavatthunā;
Pariyāyavacane ñāte, thullaccayamudīritaṃ.

66. No ce paṭivijānāti, dukkaṭaṃ samudāhaṭaṃ;
Sampajānamusāvāde, pācitti paridīpitā.

67. Āpattiyo duve vuttā, bhikkhussomasato pana;
Pācitti upasampannaṃ, dukkaṭaṃ itaraṃ siyā.

68. Pesuññaharaṇe dvepi, honti, pācittiyaṃ pana;
Upasampannapesuññe, sese āpatti dukkaṭaṃ.

69. Padasonupasampannaṃ, dhammaṃ vāceti ce duve;
Payoge dukkaṭaṃ, pāde, pāde pācittiyaṃ siyā.

70. Tirattānupasampanna-sahaseyyāya uttariṃ;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, panne pācittiyaṃ siyā.

71. Kappeti mātugāmena, sahaseyyaṃ sace pana;
Dve so āpajjatāpattī, rattiyaṃ dukkaṭādayo.

72. Uddhaṃ chappañcavācāhi, dhammaṃ deseti itthiyā;
Payoge dukkaṭaṃ, pāde, pāde pācittiyaṃ siyā.

73. Bhūtaṃ anupasampanne, manussuttaridhammakaṃ;
Āroceti sace tassa, honti dve dukkaṭādayo.

74. Vadaṃ anupasampanne, duṭṭhullāpattimaññato;
Payoge dukkaṭaṃ tassa, pācittārocite siyā.

75. Pathaviṃ khaṇato tassa, payoge dukkaṭaṃ mataṃ;
Pahāre ca pahāre ca, pācitti pariyāputā.

Musāvādavaggo paṭhamo.

76. Bhūtagāmamaṃ tu pātento, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ, tassa, pāte pācitti dīpitā.

77. Aññenaññaṃ vadantassa, dve siyuṃ aññavādake;
Aropite dukkaṭaṃ tu, hoti pācitti ropite.

78. Ujjhāpento paraṃ bhikkhuṃ, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ, ujjhā-pite pācittiyaṃ siyā.

79. Ajjhokāse tu mañcādiṃ, santharitvāna saṅghikaṃ;
Pakkamanto anāpucchā, āpattiṃ duvidhaṃ phuse.

80. Leḍḍupāte atikkante, pādena paṭhamena tu;
Dukkaṭaṃ, dutiyenāpi, pācitti paridīpaye.

81. Vihāre saṅghike seyyaṃ, santharitvā anuddharaṃ;
Anāpucchā pakkamanto, duvidhāpattiyo phuse.

82. Parikkhepe atikkante, pādena paṭhamena tu;
Dukkaṭaṃ pana uddiṭṭhaṃ, pācitti dutiyena tu.

83. Vihāre saṅghike jānaṃ, pubbūpagatabhikkhukaṃ;
Seyyaṃ kappayato honti, payoge dukkaṭādayo.

84. Saṅghikā kupito bhikkhuṃ, nikkaḍḍhati vihārato;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, sesaṃ nikkaḍḍhite siyā.

85. Vihāre saṅghike bhikkhu, vehāsakuṭiyūpari;
Āhaccapādake sīdaṃ, phuse dve dukkaṭādayo.

86. Adhiṭṭhitvā dvattipariyāye, uttarimpi adhiṭṭhato;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, pācitti panadhiṭṭhite.

87. Jānaṃ sappāṇakaṃ toyaṃ, tiṇaṃ vā siñcato pana;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, sitte pācittiyaṃ siyā.

Bhūtagāmavaggo dutiyo.

88. Phuse bhikkhuniyo bhikkhu, ovadanto asammato;
Payoge dukkaṭaṃ, tassa, pācittovadite siyā.

89. Dutiye tatiye ceva, catutthepi ca sabbaso;
Paṭhamena samānāva, āpattīnaṃ vibhāgatā.

90. Cīvaraṃ bhikkhu aññāti-kāya dento duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, dinne pācittiyaṃ siyā.

91. Aññātikabhikkhuniyā, bhikkhu sibbeyya cīvaraṃ;
Payoge dukkaṭaṃ tassa, pācitti pana sibbite.

92. Addhānaññatra samayā, bhikkhu bhikkhuniyā saha;
Saṃvidhāya tu gacchanto, phuse dve dukkaṭādayo.

93. Nāvekaṃ abhirūhanto, bhikkhu bhikkhuniyā saha;
Saṃvidhāya phuse dvepi, payoge dukkaṭādayo.

94. Jānaṃ bhikkhuniyā piṇḍa-pātaṃ tu paripācitaṃ;
Bhuñjanto duvidhāpatti-māpajjati, na saṃsayo.

95. ‘‘Bhuñjissāmī’’ti ce bhattaṃ, paṭiggaṇhāti dukkaṭaṃ;
Ajjhohārapayogesu, pācitti paridīpitā.

96. Bhikkhu bhikkhuniyā saddhiṃ, nisajjaṃ tu raho pana;
Kappento hi phuse dvepi, payoge dukkaṭādayo.

Ovādavaggo tatiyo.

97. Taduttariṃ āvasatha-piṇḍaṃ tu paribhuñjato;
Anantarassa vaggassa, navamena samo nayo.

98. Dutiye tatiye cāpi, viseso natthi kocipi;
Anantarasamānāva, āpattīnaṃ vibhāgatā.

99. Dvattipatte gahetvāna, gaṇhato hi taduttariṃ;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti gahite siyā.

100. Pañcame paṭhameneva, samo āpattinicchayo;
Chaṭṭhe anatirittena, bhuttāviṃ tu pavāritaṃ.

101. Abhihaṭṭhuṃ pavārento, dve panāpattiyo phuse;
Vacanena ca tasseva, ‘‘bhuñjissāmī’’ti gaṇhati.

102. Gahaṇe dukkaṭaṃ tassa, piṭake samudāhaṭaṃ;
Bhojanassa panosāne, pācitti pariyāputā.

103. Sattame aṭṭhame ceva, navame dasamepi ca;
Paṭhamena samānāva, āpattīnaṃ vibhāgatā.

Bhojanavaggo catuttho.

104. Acelakādino dento, sahatthā bhojanādikaṃ;
Payoge dukkaṭaṃ patto, dinne pācittiyaṃ phuse.

105. Dāpetvā vā adāpetvā, uyyojento duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ, tasmiṃ, pācittuyyojite siyā.

106. Nisajjaṃ bhikkhu kappento, kule pana sabhojane;
Āpattiyo phuse dvepi, payoge dukkaṭādayo.

107. Catutthe pañcame vāpi, viseso natthi kocipi;
Tatiyena samānāva, āpattigaṇanā siyā.

108. Santaṃ bhikkhuṃ anāpucchā, sabhatto ca nimantito;
Kulesu pana cārittaṃ, āpajjanto duve phuse.

109. Paṭhamena ca pādena, ummārātikkame pana;
Dukkaṭaṃ piṭake vuttaṃ, pācitti dutiyena tu.

110. Taduttariṃ tu bhesajjaṃ, viññāpento duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ, viññā-pite pācittiyaṃ siyā.

111. Uyyuttaṃ dassanatthāya, gacchanto dve phuse balaṃ;
Gacchato dukkaṭaṃ vuttaṃ, hoti pācitti passato.

112. Atirekatirattaṃ tu, senāya vasato duve;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti vasite siyā.

113. Uyyodhikaṃ tu gacchanto, dve panāpattiyo phuse;
Gacchanto dukkaṭaṃ vuttaṃ, hoti pācitti passato.

Acelakavaggo pañcamo.

114. Suraṃ vā pana mereyyaṃ, pivanto dve phuse muni;
Gaṇhato dukkaṭaṃ pātuṃ, pīte pācittiyaṃ siyā.

115. Bhikkhaṅgulipatodena, hāsento dve phuse have;
Payoge dukkaṭaṃ tassa, pācitti hasite siyā.

116. Kīḷanto udake bhikkhu, dve panāpattiyo phuse;
Dukkaṭaṃ gopphakā heṭṭhā, pācittuparigopphake.

117. Yo panādariyaṃ bhikkhu, karonto dve phuse have;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, kate pācittiyaṃ siyā.

118. Bhiṃsāpento have bhikkhu, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ, bhiṃsā-pite pācittiyaṃ siyā.

119. Jotiṃ samādahitvāna, visibbento duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācittiyaṃ visīvite.

120. Oraso addhamāsassa, nhāyanto dve phuse have;
Payoge dukkaṭaṃ, nhāna-ssosāne itaraṃ siyā.

121. Dubbaṇṇakaraṇānaṃ tu, tiṇṇamekamanādiya;
Cīvaraṃ paribhuñjanto, dve phuse dukkaṭādayo.

122. Cīvaraṃ bhikkhuādīnaṃ, vikappetvā anuddharaṃ;
Dve phuse paribhuñjanto, payoge dukkaṭādayo.

123. Bhikkhussāpanidhento dve, phuse pattādikaṃ pana;
Payoge dukkaṭaṃ, tasmiṃ, sesāpanihite siyā.

Surāpānavaggo chaṭṭho.

124. Sañcicca jīvitā pāṇaṃ, voropento tapodhano;
Āpattiyo catassova, āpajjati, na saṃsayo.

125. Anodissakamopātaṃ, khaṇato hoti dukkaṭaṃ;
Manusso marati tasmiṃ, patitvā ce parājayo.

126. Yakkho vāpi tiracchāna-gato manussaviggaho;
Patitvā maratī peto, tassa thullaccayaṃ siyā.

127. Tiracchānagate tasmiṃ, nipatitvā mate pana;
Tassa pācittiyāpatti, paññattā paṭubuddhinā.

128. Jānaṃ sappāṇakaṃ toyaṃ, paribhuñjaṃ duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ tassa, bhutte pācittiyaṃ siyā.

129. Nihatādhikaraṇaṃ jānaṃ, ukkoṭento duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācittukkoṭite siyā.

130. Jānaṃ bhikkhussa duṭṭhullaṃ, chādento pana vajjakaṃ;
Ekamāpajjatāpattiṃ, pācittimiti dīpitaṃ.

131. Ūnavīsativassaṃ tu, karonto upasampadaṃ;
Payoge dukkaṭaṃ patto, sesā sampādite siyā.

132. Jānaṃ tu theyyasatthena, saṃvidhāya saheva ca;
Tatheva mātugāmena, maggaṃ tu paṭipajjato.

133. Dve panāpattiyo honti, payoge dukkaṭaṃ mataṃ;
Paṭipanne panuddiṭṭhaṃ, pācittiyamanantaraṃ.

134. Accajaṃ pāpikaṃ diṭṭhiṃ, ñattiyā dukkaṭaṃ phuse;
Kammavācāya osāne, hoti pācitti bhikkhuno.

135. Tathākaṭānudhammena, saṃbhuñjanto duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ tassa, bhutte pācittiyaṃ siyā.

136. Nāsitaṃ samaṇuddesaṃpalāpento duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti upalāpite.

Sappāṇakavaggo sattamo.

137. Vuccamānassa bhikkhussa, bhikkhūhi sahadhammikaṃ;
‘‘Na sakkhissāmi’’iccevaṃ, bhaṇato dukkaṭādayo.

138. Vinayaṃ tu vivaṇṇento, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ tassa, pācitteva vivaṇṇite.

139. Mohento dve phuse, mohe, dukkaṭaṃ tu aropite;
Ropite pana mohasmiṃ, pācittiyamudīritaṃ.

140. Pahāraṃ kupito dento, bhikkhussa dve phuse have;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti pahaṭe siyā.

141. Bhikkhussa kupito bhikkhu, uggiraṃ talasattikaṃ;
Dve phuse dukkaṭaṃ yoge, pācittuggirite siyā.

142. Bhikkhu saṅghādisesena, amūleneva codayaṃ;
Dve phuse dukkaṭaṃ yoge, pācittuddhaṃsite siyā.

143. Bhikkhu sañcicca kukkuccaṃ, janayanto hi bhikkhuno;
Dve phuse dukkaṭaṃ yoge, pācittuppādite siyā.

144. Tiṭṭhantupassutiṃ bhikkhu, dve panāpattiyo phuse;
Gacchato dukkaṭaṃ sotuṃ, pācitti suṇato siyā.

145. Dhammikānaṃ tu kammānaṃ, chandaṃ datvā tato puna;
Khīyanadhammamāpajjaṃ, dve phuse dukkaṭādayo.

146. Saṅghe vinicchaye niṭṭhaṃ, agate chandamattano;
Adatvā gacchato tassa, dve panāpattiyo siyuṃ.

147. Hatthapāsaṃ tu saṅghassa, jahato hoti dukkaṭaṃ;
Jahite hatthapāsasmiṃ, hoti pācitti bhikkhuno.

148. Samaggena ca saṅghena, datvāna saha cīvaraṃ;
Khīyanto dve phuse pacchā, payoge dukkaṭādayo.

149. Lābhaṃ pariṇataṃ jānaṃ, saṅghikaṃ puggalassa hi;
Dve phuse pariṇāmento, payoge dukkaṭādayo.

Sahadhammikavaggo aṭṭhamo.

150. Pubbe avidito hutvā, rañño antepuraṃ pana;
Pavisantassa bhikkhuno, dve panāpattiyo siyuṃ.

151. Paṭhamena ca pādena, ummārātikkame pana;
Dukkaṭaṃ pana uddiṭṭhaṃ, pācitti dutiyena tu.

152. Ratanaṃ pana gaṇhanto, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ tassa, pācitti gahite siyā.

153. Santaṃ bhikkhuṃ anāpucchā, vikāle gāmakaṃ pana;
Samaṇo pavisaṃ dose, āpajjati duve pana.

154. Paṭhamena ca pādena, parikkhepaṃ atikkame;
Dukkaṭaṃ tassa niddiṭṭhaṃ, pācitti dutiyena tu.

155. Aṭṭhidantavisāṇābhi-nibbattaṃ sūciyā gharaṃ;
Kārāpento phuse dvepi, payoge dukkaṭādayo.

156. Pamāṇātītamañcādiṃ, kārāpento duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, sesā kārāpite siyā.

157. Tūlonaddhaṃ tu mañcādiṃ, kārāpento duve phuse;
Payoge dukkaṭaṃ, tasmiṃ, sesā kārāpite siyā.

158. Sattame aṭṭhame ceva, navame dasamepi ca;
Anantarasamoyeva, āpattīnaṃ vinicchayo.

Ratanavaggo navamo.

Pācittiyakathā.

159. Catūsu duvidhāpatti, pāṭidesaniyesupi;
Avisesena niddiṭṭhā, buddhenādiccabandhunā.

160. ‘‘Bhuñjissāmī’’ti bhikkhussa, dukkaṭaṃ paṭigaṇhato;
Ajjhohāresu sabbattha, pāṭidesaniyaṃ siyā.

Pāṭidesanīyakathā.

161. Sekhiyesu ca dhammesu, ekāvāpatti dīpitā;
Anādaravaseneva, dukkaṭaṃ samudāhaṭaṃ.

Sekhiyakathā.

162. Paññattā methunaṃ dhammaṃ, paṭisevanapaccayā;
Kati āpattiyo honti? Catassova bhavanti hi.

163. Methunaṃ paṭisevanto, allokāsappavesane;
Mate akkhāyite vāpi, bhikkhu pārājikaṃ phuse.

164. Thullaccayaṃ tu yebhuyya-kkhāyite, dukkaṭaṃ tathā;
Mukhe vaṭṭakate vuttaṃ, pācitti jatumaṭṭhake.

165. Paññattā kāyasaṃsaggaṃ, samāpajjanapaccayā;
Kati āpattiyo honti? Pañca āpattiyo siyuṃ.

166. Avassutassa posassa, tathā bhikkhuniyāpi ca;
Pārājikamadhakkhādi-gahaṇaṃ sādiyantiyā.

167. Kāyena phusato kāyaṃ, bhikkhussa garukaṃ siyā;
Kāyena kāyabaddhaṃ tu, phusaṃ thullaccayaṃ siyā.

168. Paṭibaddhena kāyena, paṭibaddhaṃ tu dukkaṭaṃ;
Pācittiyaṃ panuddiṭṭhaṃ, tassaṅgulipatodake.

169. Sesesu sekhiyantesu, āpattīnaṃ vinicchayo;
Heṭṭhā vuttanayeneva, veditabbo vibhāvinā.

Mahāvibhaṅgasaṅgaho niṭṭhito.

Bhikkhunīvibhaṅgo

170. Bhikkhūnaṃ pāṭavatthāya, vinayassa vinicchaye;
Bhikkhunīnaṃ vibhaṅgopi, kiñcimattaṃ bhaṇāmahaṃ.

171. Avassutassa posassa, bhikkhunīpi avassutā;
Nandantī kāyasaṃsaggaṃ, kati āpattiyo phuse;

172. Tisso āpattiyo ubbha-jāṇussādhakkhakassa ca;
Hoti pārājikaṃ tassā, gahaṇaṃ sādiyantiyā.

173. Ubbhakkhakaṃ adhojāṇu-gahaṇaṃ sādiyantiyā;
Thullaccayaṃ siyā, kāya-paṭibaddhe tu dukkaṭaṃ.

174. Chādentī bhikkhunī vajjaṃ, tisso āpattiyo phuse;
Jānaṃ pārājikaṃ dhammaṃ, chādentī sā parājikā.

175. Thullaccayaṃ vematikā, paṭicchādeti ce pana;
Athācāravipattiṃ ce, paṭicchādeti dukkaṭaṃ.

176. Nissajjantī na taṃ laddhiṃ, ukkhittassānuvattikā;
Samanubhāsanāyeva, tisso āpattiyo phuse.

177. Ñattiyā dukkaṭaṃ, dvīhi, kammavācāhi thullatā;
Kammavācāya osāne, pārājikamudīritaṃ.

178. Pūrentī aṭṭhamaṃ vatthuṃ, tisso āpattiyo phuse;
Purisenidhāgacchāti, vuttāgacchati dukkaṭaṃ.

179. Thullaccayaṃ tu posassa, hatthapāsappavesane;
Pūrentī aṭṭhamaṃ vatthuṃ, samaṇī sā parājitā.

Pārājikakathā.

180. Ussayavādikā aṭṭaṃ, karontī tividhaṃ phuse;
Ekassārocane tassā, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

181. Dutiyārocane tassā, thullaccayamudīritaṃ;
Aṭṭassa pariyosāne, hoti saṅghādisesatā.

182. Corivuṭṭhāpikā vāpi, ñattiyā dukkaṭaṃ phuse;
Dvīhi thullaccayaṃ kamma-vācosāne garuṃ siyā.

183. Ekā gāmantaraṃ gacche, gamane dukkaṭaṃ siyā;
Parikkhepe atikkante, pādena paṭhamena tu.

184. Hoti thullaccayāpatti, tassā samaṇiyā pana;
Dutiyena atikkante, garuke pana tiṭṭhati.

185. Catutthe dutiye vutta-sadisova vinicchayo;
Āpattīnaṃ pabhede tu, kāci natthi visesatā.

186. Avassutā sayaṃ hutvā, tādisasseva hatthato;
Gahetvā pana bhuñjantī, bhojanādīsu kiñcipi.

187. Phuse āpattiyo tisso, bhojanādīsu kiñcipi;
Paṭiggaṇhantiyā tassā, hoti thullaccayaṃ pana.

188. Ajjhohāresu sabbesu, hoti saṅghādisesatā;
Udakaṃ dantaponaṃ vā, paṭiggaṇhāti dukkaṭaṃ.

189. ‘‘Sahatthena gahetvā tvaṃ, khāda vā bhuñja vā’’tipi;
Uyyojentī panevaṃ tu, tisso āpattiyo phuse.

190. Dukkaṭaṃ vacane tassā, ‘‘bhuñjissāmī’’ti gaṇhati;
Ajjhohāresu sabbesu, tassā thullaccayaṃ siyā.

191. Bhojanassa panosāne, hoti saṅghādisesatā;
Uyyojeti ca yā tassā, imā tissoti dīpaye.

192. Sattame aṭṭhame cāpi, navame dasamepi ca;
Corivuṭṭhāpaneneva, samānova vinicchayo.

Saṅghādisesakathā.

193. Pattasannicayaṃ yiha, karontī bhikkhunī pana;
Ekaṃ nissaggiyaṃyeva, phuse pācittiyaṃ tu sā.

194. Akālacīvaraṃ kāla-cīvaraṃ bhājāpentiyā;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, lābhe nissaggiyaṃ siyā.

195. Cīvaraṃ parivattetvā, acchindati sace pana;
Payoge dukkaṭaṃ, chinne, tassā nissaggiyaṃ siyā.

196. Viññāpetvāva aññaṃ ce, viññāpeti tato paraṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, viññā-pite nissaggiyaṃ siyā.

197. Cetāpetvā hi aññaṃ ce, cetāpeti tato paraṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, cetā-pite nissaggiyaṃ siyā.

198. Evameva ca sesesu, chaṭṭhādīsu ca sattasu;
Anantarasamānova, āpattīnaṃ vinicchayo.

Nissaggiyakathā.

199. Lasuṇaṃ khādati dve ce, dukkaṭaṃ gahaṇe siyā;
Ajjhohārapayogesu, pācitti pariyāputā.

200. Saṃharāpentiyā lomaṃ, sambādhe dveva honti hi;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, hoti pācitti saṃhaṭe.

201. Karontī talaghātaṃ tu, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, kate pācittiyaṃ siyā.

202. Jatunā maṭṭhakaṃ kiñci, sādiyantī duve phuse;
Payoge dukkaṭādinne, tassā pācittiyaṃ siyā.

203. Pañcamaṃ tu catutthena, samānamiti dīpaye;
Āpattīnaṃ vibhāgasmiṃ, viseso natthi kocipi.

204. Bhikkhussa bhuñjamānassa, pānīyenupatiṭṭhati;
Hatthapāse tu pācitti, hitvā tiṭṭhati dukkaṭaṃ.

205. Viññāpetvāmakaṃ dhaññaṃ, ‘‘bhuñjissāmī’’ti gaṇhati;
Dukkaṭaṃ hoti pācitti, ajjhohāresu dīpaye.

206. Uccārādiṃ tirokuṭṭe, chaḍḍentī dve phuse have;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti chaḍḍite siyā.

207. Uccārādicatukkaṃ tu, chaḍḍeti harite sace;
Payoge dukkaṭaṃ tassā, pācitti chaḍḍite siyā.

208. Naccādiṃ dassanatthāya, sace gacchati dukkaṭaṃ;
Passantiyāpi pācitti, tatheva ca suṇantiyā.

Lasuṇavaggo paṭhamo.

209. Paṭhame dutiye ceva, tatiye ca catutthake;
Tulyo lasuṇavaggassa, chaṭṭhenidha vinicchayo.

210. Kulāni upasaṅkamma, nisīditvā panāsane;
Sāmike tu anāpucchā, pakkamantī duve phuse.

211. Paṭhamena ca pādena, anovassamatikkame;
Dukkaṭaṃ hoti, pācitti, dutiyātikkame siyā.

212. Sāmike tu anāpucchā, āsane ce nisīdati;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, pācitti ca nisīdite.

213. Chaṭṭhena sattamaṃ sabbaṃ, samānaṃ aṭṭhame pana;
Payoge dukkaṭaṃ, ujjhā-pite pācittiyaṃ siyā.

214. Attānaṃ cābhisappentī, dve phuse nirayādinā;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti abhisappite.

215. Vadhitvā pana attānaṃ, rodantī tu duve phuse;
Vadhati rodati pācitti, karotekaṃ tu dukkaṭaṃ.

Rattandhakāravaggo dutiyo.

216. Naggā nhāyati dve ceva, payoge dukkaṭaṃ siyā;
Nhānassa pariyosāne, tassā pācittiyaṃ siyā.

217. Kārāpeti pamāṇāti-kkantaṃ udakasāṭikaṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, kārā-pite pācittiyaṃ siyā.

218. Cīvaraṃ tu visibbetvā, visibbāpetva vā pana;
Neva sibbantiyā vutta-mekaṃ pācittiyaṃ pana.

219. Pañcāhikaṃ tu saṅghāṭi-cāraṃ pana atikkame;
Ekāvassā panāpatti, pācitti paridīpitā.

220. Sace saṅkamanīyaṃ tu, dhāreti pana cīvaraṃ;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti pana dhārite.

221. Gaṇacīvaralābhassa, antarāyaṃ karoti ce;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, kate pācittiyaṃ siyā.

222. Vibhaṅgaṃ paṭibāhantī, cīvarānaṃ tu dhammikaṃ;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti paṭibāhite.

223. Agārikādino deti, sace samaṇacīvaraṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, dinne, pācitti pariyāputā.

224. Cīvare dubbalāsāya, kālaṃ ce samatikkame;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācitti samatikkame.

225. Dhammikaṃ kathinuddhāraṃ, paṭibāhantiyā duve;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, pācitti paṭibāhite.

Nhānavaggo tatiyo.

226. Duve bhikkhuniyo eka-mañcasmiṃ ce tuvaṭṭeyyuṃ;
Payoge dukkaṭaṃ tāsaṃ, nipanne itaraṃ siyā.

227. Dutiyaṃ paṭhameneva, sadisaṃ tatiye pana;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, kate pācittiyaṃ siyā.

228. Nupaṭṭhāpentiyā vāpi, dukkhitaṃ sahajīviniṃ;
Ekāyeva panāpatti, pācitti paridīpitā.

229. Sace upassayaṃ datvā, nikkaḍḍhati ca bhikkhuniṃ;
Payoge dukkaṭaṃ tassā, hoti pācitti kaḍḍhite.

230. Chaṭṭhe pana ca saṃsaṭṭhā, ñattiyā dukkaṭaṃ phuse;
Kammavācāya osāne, pācitti paridīpitā.

231. Antoraṭṭhe tu sāsaṅke, cārikaṃ tu carantiyā;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, paṭipannāya sesakaṃ.

232. Aṭṭhamaṃ navamañceva, sattamena samaṃ mataṃ;
Dasame pana ekāva, pācitti paridīpitā.

Tuvaṭṭavaggo catuttho.

233. Rājāgārādikaṃ sabbaṃ, dassanatthāya gacchati;
Payoge dukkaṭaṃ tassā, pācitti yadi passati.

234. Āsandiṃ vāpi pallaṅkaṃ, paribhuñjantiyā duve;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, bhutte pācittiyaṃ siyā.

235. Suttaṃ kantantiyā dveva, payoge dukkaṭaṃ mataṃ;
Ujjavujjavane tassā, pācitti samudāhare.

236. Veyyāvaccaṃ gihīnaṃ tu, dveva honti karontiyā;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, kate pācittiyaṃ siyā.

237. Pañcame pana ekāva, pācitti paridīpitā;
Payoge dukkaṭaṃ chaṭṭhe, dinne pācittiyaṃ siyā.

238. Sattamaṃ dutiyeneva, samāpattipabhedato;
Aṭṭhamaṃ dutiye vagge, pañcamena samaṃ mataṃ.

239. Tiracchānagataṃ vijjaṃ, dveva honti paṭhantiyā;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, pācitti hi pade pade.

240. Dasamaṃ navameneva, samānaṃ sabbathā pana;
''Pariyāpuṇāti, vāceti'', padamattaṃ visesakaṃ.

Cittāgāravaggo pañcamo.

241. Sabhikkhukaṃ tamārāmaṃ, jānantī pana bhikkhunī;
Pavisantī anāpucchā, dve panāpattiyo phuse.

242. Paṭhamena ca pādena, parikkhepassatikkame;
Dukkaṭaṃ piṭake vuttaṃ, pācitti dutiyena tu.

243. Akkosati ca yā bhikkhuṃ, bhikkhunī paribhāsati;
Payoge dukkaṭaṃ tassā, pācittakkosite siyā.

244. Yā hi caṇḍikabhāvena, gaṇaṃ tu paribhāsati;
Payoge dukkaṭaṃ tassā, paribhaṭṭhe panetaraṃ.

245. Nimantitā pavāritā, khādanaṃ bhojanampi vā;
Bhuñjantī bhikkhunī sā hi, dve panāpattiyo phuse.

246. ''Bhuñjissāmī''ti yaṃ kiñci, paṭiggaṇhāti dukkaṭaṃ;
Ajjhohārapayogesu, pācitti paridīpaye.

247. Kulaṃ tu maccharāyantī, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, sesā maccharite siyā.

248. Abhikkhuke panāvāse, bhave vassaṃ vasantiyā;
Dukkaṭaṃ pubbakiccesu, pācitti aruṇuggame.

249. Bhikkhunī ubhatosaṅghe, vassaṃvuṭṭhā tu tīhipi;
Ṭhānehi appavārentī, ekaṃ pācittiyaṃ phuse.

250. Ovādatthāya vā bhikkhuṃ, saṃvāsatthāya vā tathā;
Na gacchati sace tassā, ekaṃ pācittiyaṃ siyā.

251. Ovādampi na yācantī, na gacchantī uposathaṃ;
Ekaṃ pācittiyāpatti-māpajjati, na saṃsayo.

252. Apucchitvāva saṅghaṃ vā, bhedāpeti pasākhajaṃ;
Payoge dukkaṭaṃ, bhinne, pācitti pariyāputā.

Ārāmavaggo chaṭṭho.

253. Gabbhiniṃ vuṭṭhapentī hi, dve panāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ, vuṭṭhā-pite pācittiyaṃ siyā.

254. Dutiyaṃ tatiyañceva, catutthaṃ pañcamampi ca;
Chaṭṭhañca sattamañceva, paṭhamena samaṃ mataṃ.

255. Bhikkhunī vuṭṭhapetvāna, bhikkhuniṃ sahajīviniṃ;
Dvevassaṃ nānuggaṇhantī, ekaṃ pācittiyaṃ phuse.

256. Navamaṃ dasamañceva, aṭṭhamena samaṃ mataṃ;
Dvīsu āpattibhedasmiṃ, nānattaṃ natthi kiñcipi.

Gabbhinīvaggo sattamo.

257. Kumārībhūtavaggassa, ādito pana pañcapi;
Samānā gabbhinīvagge, paṭhameneva sabbaso.

258. ‘‘Alaṃ vuṭṭhāpitenā’’ti, vuccamānā hi khīyati;
Payoge dukkaṭaṃ, pacchā, hoti pācitti khīyite.

259. Sattame aṭṭhame ceva, ekaṃ pācittiyaṃ mataṃ;
Ādināva samānāni, navamādīni pañcapi.

Kumārībhūtavaggo aṭṭhamo.

260. Āpattiyo phuse dvepi, dhārentī chattupāhanaṃ;
Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, hoti pācitti dhārite.

261. Yānena pana yāyantī, dve kirāpattiyo phuse;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, pācitti yadi yāyite.

262. Dhārentiyā tu saṅghāṇiṃ, payoge dukkaṭaṃ siyā;
Dhārite pana pācitti, catutthepi ayaṃ nayo.

263. Nhāyantī gandhavaṇṇena, payoge dukkaṭaṃ phuse;
Nhānassa pariyosāne, tassā pācittiyaṃ siyā.

264. Chaṭṭhampi pañcameneva, samānaṃ sabbathā pana;
Sattame aṭṭhame ceva, navame dasamepi ca.

265. Payoge dukkaṭaṃ vuttaṃ, pācittummaddite siyā;
Āpattīnaṃ vibhāgasmiṃ, natthi kāci visesatā.

266. Anāpucchā tu bhikkhussa, purato yā nisīdati;
Payoge dukkaṭaṃ tassā, pācitti tu nisīdite.

267. Anokāsakataṃ bhikkhuṃ, pañhaṃ pucchantiyā pana;
Payoge dukkaṭaṃ hoti, vuttā pācitti pucchite.

268. Saṃkaccikaṃ vinā gāmaṃ, padasā pavisantiyā;
Paṭhameneva ārāma-vaggassa sadisaṃ vade.

Chattupāhanavaggo navamo.

Pācittiyakathā.

269. Aṭṭhasu duvidhāpatti, pāṭidesaniyesupi;
Viññāpetvā sace sappiṃ, ‘‘bhuñjissāmī’’ti gaṇhati.

270. Tato bhikkhuniyā tassā, hoti āpatti dukkaṭaṃ;
Ajjhohāresu sabbesu, pāṭidesaniyaṃ siyā.

Pāṭidesanīyakathā.

271. Imaṃ viditvā paramaṃ panuttaraṃ;
Niruttaraṃ atthavasena bhikkhu;
Sukhena paññattamahāsamuddaṃ;
Duruttaraṃ uttarateva dhīro.

272. Yasmā tasmā asmiṃ yogaṃ;
Usmāyutto yutto kātuṃ;
Satto satto kaṅkhacchede;
Satthe satthe niccaṃ niccaṃ.

Bhikkhunīvibhaṅgo niṭṭhito.

Catuvipattikathā

273. Kati āpattiyo sīla-vipattipaccayā pana;
Catassova siyuṃ sīla-vipattipaccayā pana.

274. Jānaṃ pārājikaṃ dhammaṃ, sace chādeti bhikkhunī;
Cutā, thullaccayaṃ hoti, sace vematikā siyā.

275. Pācitti bhikkhu saṅghādi-sesaṃ chādeti ce pana;
Attano pana duṭṭhullaṃ, chādento dukkaṭaṃ phuse.

276. Āpattiyo katācāra-vipattipaccayā pana;
Ekāyeva siyācāra-vipattipaccayā pana.

277. Paṭicchādeti ācāra-vipattiṃ pana bhikkhu ce;
Ekamevassa bhikkhussa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

278. Kati āpattiyo diṭṭhi-vipattipaccayā pana?
Dve panāpattiyo diṭṭhi-vipattipaccayā siyuṃ.

279. Accajaṃ pāpikaṃ diṭṭhiṃ, ñattiyā dukkaṭaṃ phuse;
Kammavācāya osāne, pācitti pariyāputā.

280. Āpattiyo katājīva-vipattipaccayā pana?
Chaḷevāpajjatājīva-vipattipaccayā pana.

281. Ājīvahetu pāpiccho, asantaṃ pana attani;

Manussuttaridhammaṃ tu, vadaṃ pārājikaṃ phuse.

282. Sañcarittaṃ samāpanno, hoti saṅghādisesatā;
Pariyāyavacane ñāte, tassa thullaccayaṃ siyā.

283. Paṇītabhojanaṃ vatvā, pācitti paribhuñjato;
Bhikkhunī tu sace hoti, pāṭidesaniyaṃ siyā.

284. Ājīvahetu sūpaṃ vā, odanaṃ vā panattano;
Atthāya viññāpetvāna, dukkaṭaṃ paribhuñjato.

Catuvipattikathā.

Adhikaraṇapaccayakathā

285. Vivādādhikaraṇamhā, kati āpattiyo siyuṃ?
Vivādādhikaraṇamhā, dve panāpattiyo siyuṃ.

286. Pācitti upasampannaṃ, hoti omasato pana;
Bhikkhussānupasampannaṃ, omasantassa dukkaṭaṃ.

287. Anuvādādhikaraṇa-paccayāpattiyo kati?
Anuvādādhikaraṇa-paccayā tividhā siyuṃ.

288. Anuddhaṃseti ce bhikkhuṃ, amūlantimavatthunā;
Saṅghādisesamāpatti-māpajjati, na saṃsayo.

289. Tathā saṅghādisesena, anuddhaṃseti ce pana;
Pācitti, dukkaṭaṃ vuttaṃ, tathācāravipattiyā.

290. Āpattipaccayā vuttā, kati āpattiyo pana?
Āpattipaccayā vuttā, catassova mahesinā.

291. Jānaṃ pārājikaṃ dhammaṃ, sace chādeti bhikkhunī;
Cutā, thullaccayaṃ hoti, sace vematikā siyā.

292. Pācitti bhikkhu saṅghādi-sesaṃ chādeti ce pana;
Tathācāravipattiṃ tu, sace chādeti dukkaṭaṃ.

293. Āpattiyo hi kiccādhi-karaṇapaccayā kati?
Pañceva honti kiccādhi-karaṇapaccayā pana.

294. Samanubhāsanāyeva, ñattiyā dukkaṭaṃ phuse;
Samaṇī accajantīva, ukkhittassānuvattikā.

295. Thullaccayaṃ dvayaṃ dvīhi, kammavācāhi sā phuse;
Kammavācāya osāne, tassā pārājikaṃ siyā.

296. Samanubhāsanāyeva, bhedakassānuvattikā;
Na pariccajati taṃ laddhiṃ, hoti saṅghādisesatā.

297. Samanubhāsanāyeva, pāpikāya ca diṭṭhiyā;
Yāvatatiyakaṃ tassā, pācittaccajatopi ca.

Adhikaraṇapaccayakathā.

Khandhakapucchākathā

298. Khandhakesupi āpatti-pabhedaṃ āgataṃ pana;
Pāṭavatthāya bhikkhūnaṃ, pavakkhāmi nibodhatha.

299. Khandhake paṭhame tāva, kati āpattiyo siyuṃ?
Khandhake paṭhame tāva, dve panāpattiyo siyuṃ.

300. Ūnavīsativassaṃ tu, karoto upasampadaṃ;
Hoti pācittiyaṃ tassa, sesesu pana dukkaṭaṃ.

301. Kati āpattiyo honti;
Khandhake tu uposathe?
Tisso āpattiyo honti;
Khandhake tu uposathe.

302. ''Nassantete vinassantu'', iti bhedapurakkhakā;
Uposathassa karaṇe, thullaccayamudīritaṃ.

303. Ukkhittakena saddhiṃ tu, karontassa uposathaṃ;
Hoti pācittiyaṃ tassa, sesesu pana dukkaṭaṃ.

304. Kati āpattiyo vuttā, vada vassūpanāyike?
Ekāva dukkaṭāpatti, vuttā vassūpanāyike.

305. Kati āpattiyo vuttā, khandhake tu pavāraṇe?
Tisso āpattiyo vuttā, uposathasamā matā.

306. Kati āpattiyo vuttā, camme? Tissova dīpitā;
Mārentānaṃ tu pācitti, gahetvā vacchatariṃ pana.

307. Aṅgajātaṃ chupantassa, rattena pana cetasā;
Tassa thullaccayaṃ vuttaṃ, sesesu pana dukkaṭaṃ.

308. Kati āpattiyo vuttā, bhesajjakkhandhake pana?
Tisso āpattiyo vuttā, bhesajjakkhandhake pana.

309. Samantā dvaṅgule tattha, thullaccayamudīritaṃ;
Bhojjayāgūsu pācitti, sesesu pana dukkaṭaṃ.

310. Kathine natthi āpatti, paññattaṃ kevalaṃ pana;
Kati cīvarasaṃyutte, vuttā āpattiyo pana?

311. Tisso cīvarasaṃyutte, vuttā āpattiyo pana;
Kusavākamaye cīre, thullaccayamudīritaṃ.

312. Sanissaggāva pācitti, atireke tu cīvare;

Sesesu dukkaṭaṃ vuttaṃ, buddhenādiccabandhunā.

313. Campeyyake ca kosambe, kammasmiṃ pārivāsike;
Tathā samuccaye ekā, dukkaṭāpatti dīpitā.

314. Kati āpattiyo vuttā, samathakkhandhake pana?
Dveyevāpattiyo vuttā, samathakkhandhake pana.

315. Chandassa dāyako bhikkhu, pācitti yadi khīyati;
Sesesu pana sabbattha, dukkaṭaṃ samudāhaṭaṃ.

316. Kati khuddakavatthusmiṃ, vuttā āpattiyo pana?
Tisso khuddakavatthusmiṃ, vuttā āpattiyo pana.

317. Attano aṅgajātaṃ tu, chindaṃ thullaccayaṃ phuse;
Romanthe hoti pācitti, sese āpatti dukkaṭaṃ.

318. Tathā senāsanasmiṃ tu, tisso āpattiyo siyuṃ;
Vissajjane ca garuno, thullaccayamudīritaṃ.

319. Nikkaḍḍhane ca pācitti, saṅghikamhā vihārato;
Sesesu pana sabbattha, dukkaṭaṃ samudāhaṭaṃ.

320. Kati āpattiyo saṅgha-bhede vuttā mahesinā?
Dve panāpattiyo saṅgha-bhede vuttā mahesinā.

321. Bhedānuvattakānaṃ tu, thullaccayamudīritaṃ;
Gaṇabhoge tu bhikkhūnaṃ, pācitti paridīpitā.

322. Khandhake vattasaṃyutte, kati āpattiyo matā?
Khandhake vattasaṃyutte, dukkaṭāpattiyeva sā.

323. Ṭhapane pātimokkhassa, tathā ekāva dīpitā;
Bhikkhunikkhandhake cāpi, kati āpattiyo matā?

324. Bhikkhunikkhandhake cāpi, dve panāpattiyo matā;
Apavāraṇāya pācitti, sesesu pana dukkaṭaṃ.

Khandhakapucchākathā niṭṭhitā.

Samuṭṭhānasīsakathā

325. Vibhaṅgesu pana dvīsu, paññattāni mahesinā;
Yāni pārājikādīni, uddisanti uposathe.

326. Tesaṃ dāni pavakkhāmi, samuṭṭhānamito paraṃ;
Pāṭavatthāya bhikkhūnaṃ, taṃ suṇātha samāhitā.

327. Kāyo ca vācāpi ca kāyavācā;
Tāneva cittena yutāni tīṇi;
Ekaṅgikaṃ dvaṅgitivaṅgikanti;
Chadhā samuṭṭhānavidhiṃ vadanti.

328. Tesu ekena vā dvīhi, tīhi vātha catūhi vā;
Chahi vāpattiyo nānā-samuṭṭhānehi jāyare.

329. Tattha pañcasamuṭṭhānā, kā cāpatti na vijjati;
Hoti ekasamuṭṭhānā, pacchimeheva tīhipi.

330. Tatheva dvisamuṭṭhānā, kāyato kāyacittato;
Vācato vācacittamhā, tatiyacchaṭṭhatopi ca.

331. Catutthacchaṭṭhato ceva, pañcamacchaṭṭhatopi ca;
Jāyate pañcadhāvesā, samuṭṭhāti na aññato.

332. Tisamuṭṭhānikā nāma, paṭhamehi ca tīhipi;
Pacchimehi ca tīheva, samuṭṭhāti na aññato.

333. Paṭhamā tatiyā ceva, catutthacchaṭṭhatopi ca;
Dutiyā tatiyā ceva, pañcamacchaṭṭhatopi ca.

334. Dvidhā catusamuṭṭhānā, jāyate na panaññato;
Ekadhā chasamuṭṭhānā, samuṭṭhāti chaheva hi.

Āha ca –

335. ‘‘Tidhā ekasamuṭṭhānā, pañcadhā dvisamuṭṭhitā;
Dvidhā ticaturo ṭhānā, ekadhā chasamuṭṭhitā’’.

336. Teraseva ca nāmāni, samuṭṭhānavisesato;
Labhantāpattiyo sabbā, tāni vakkhāmito paraṃ.

337. Paṭhamantimavatthuñca, dutiyaṃ sañcarittakaṃ;
Samanubhāsanañceva, kathineḷakalomakaṃ.

338. Padasodhammamaddhānaṃ, theyyasatthañca desanā;
Bhūtārocanakañceva, corivuṭṭhāpanampi ca.

339. Ananuññātakañcāti, sīsānetāni terasa;
Terasete samuṭṭhāna-nayā viññūhi cintitā.

340. Tattha yā tu catutthena, samuṭṭhānena jāyate;
Ādipārājikuṭṭhānā, ayanti paridīpitā.

341. Sacittakehi tīheva, samuṭṭhānehi yā pana;
Jāyate sā panuddiṭṭhā, **adinnādānapubbakā**.

342. Samuṭṭhānehi yāpatti, jātucchahipi jāyate;
Sañcarittasamuṭṭhānā, nāmāti paridīpitā.

343. Chaṭṭheneva samuṭṭhāti, samuṭṭhānena yā pana;
Samuṭṭhānavasenāyaṃ, vuttā **samanubhāsanā**.

344. Tatiyacchaṭṭhatoyeva, samuṭṭhāti hi yā pana;
Samuṭṭhānavasenāyaṃ, **kathinu**papadā matā.

345. Jāyate yā panāpatti, kāyato kāyacittato;
Aya**meḷakalomā**di-samuṭṭhānāti dīpitā.

346. Jāyate yā panāpatti, vācato vācacittato;
Ayaṃ tu **padasodhamma-samuṭṭhānā**ti vuccati.

347. Kāyato kāyavācamhā, catutthacchaṭṭhatopi ca;
Jāyate sā pana**ddhāna-samuṭṭhānā**ti sūcitā.

348. Catutthacchaṭṭhatoyeva, samuṭṭhāti hi yā pana;
Theyyasatthasamuṭṭhānā, ayanti paridīpitā.

349. Pañcameneva yā cettha, samuṭṭhānena jāyate;
Samuṭṭhānavasenāyaṃ, **dhammadesanasaññitā**.

350. Acittakehi tīheva, samuṭṭhānehi yā siyā;
Samuṭṭhānavasenāyaṃ, **bhūtārocanapubbakā**.

351. Pañcamacchaṭṭhatoyeva, yā samuṭṭhānato siyā;
Ayaṃ tu paṭhitā **cori-vuṭṭhāpana**samuṭṭhitā.

352. Dutiyā tatiyamhā ca, pañcamacchaṭṭhatopi yā;
Jāyate **ananuññāta-samuṭṭhānā** ayaṃ siyā.

353. Paṭhamaṃ dutiyaṃ tattha, catutthaṃ navamampi ca;
Dasamaṃ dvādasamañcāti, samuṭṭhānaṃ sacittakaṃ.

354. Ekekasmiṃ samuṭṭhāne, sadisā idha dissare;
Sukkañca kāyasaṃsaggo, paṭhamāniyatopi ca.

355. Pubbupaparipāko ca, raho bhikkhuniyā saha;
Sabhojane, raho dve ca, aṅgulī, udake hasaṃ.

356. Pahāre, uggire ceva, tepaññāsā ca sekhiyā;
Adhakkhakubbhajāṇuñca, gāmantaramavassutā.

357. Talamaṭṭhudasuddhi ca, vassaṃvuṭṭhā tatheva ca;
Ovādāya na gacchantī, nānubandhe pavattiniṃ.

358. Pañcasattati niddiṭṭhā, kāyacittasamuṭṭhitā;
Ime ekasamuṭṭhānā, methunena samā matā.

Paṭhamapārājikasamuṭṭhānaṃ.

359. Viggahaṃ, uttariñceva, duṭṭhullaṃ, attakāmatā;
Duṭṭhadosā duve ceva, dutiyāniyatopi ca.

360. Acchindanañca pariṇāmo, musā, omasapesuṇā;
Duṭṭhullārocanañceva, pathavīkhaṇanampi ca.

361. Bhūtagāmaññavādo ca, ujjhāpanakameva ca;
Nikkaḍḍho, siñcanañceva, tathā āmisahetu ca.

362. Bhuttāviṃ, ehanādariṃ, bhiṃsāpanakameva ca;
Apanidheyya, sañcicca, pāṇaṃ, sappāṇakampi ca.

363. Ukkoṭanaṃ =00 tathā ūno, saṃvāso, nāsanena ca;
Sahadhammikaṃ, vilekhāya, mohanāmūlakena ca.

364. Kukkuccaṃ, khīyanaṃ datvā, pariṇāmeyya puggale;
Kiṃ te, akālaṃ, acchinde, duggahā, nirayena vā.

365. Gaṇassa ca vibhaṅgañca, dubbalāsā tatheva ca;
Dhammikaṃ kathinuddhāraṃ, sañciccāphāsumeva ca.

366. Sayaṃ upassayaṃ datvā, akkoseyya ca caṇḍikā;
Kulamaccharinī assa, gabbhiniṃ vuṭṭhapeyya ca.

367. Pāyantiṃ, dve ca vassāni, saṅghenāsammatampi ca;
Tisso gihigatā vuttā, tissoyeva kumārikā.

368. Ūnadvādasavassā dve, tathālaṃ tāva teti ca;
Sokāvassā tathā pāri-vāsikacchandadānato.

369. Anuvassaṃ duve cāti, sikkhā ekūnasattati;
Adinnādānatulyattā, tisamuṭṭhānikā katā.

Dutiyapārājikasamuṭṭhānaṃ.

370. Sañcarikuṭimahallakaṃ, dhovāpanañca paṭiggaho;
Cīvarassa ca viññatti, gahaṇañca taduttariṃ.

371. Upakkhaṭadvayañceva, tathā dūtena cīvaraṃ;
Kosiyaṃ, suddhakāḷānaṃ, dvebhāgādānameva ca.

372. Chabbassāni, purāṇassa, lomadhovāpanampi ca;
Rūpiyassa paṭiggāho, ubho nānappakārakā.

373. Ūnabandhanapatto ca, vassasāṭikasuttakaṃ;
Vikappāpajjanaṃ, yāva, dvāra, dānañca sibbanaṃ.

374. Pūvehi, paccayo jotiṃ, ratanaṃ, sūci, mañcakaṃ;
Tūlaṃ, nisīdanaṃ, kaṇḍu, vassikā, sugatassa ca.

375. Aññaviññattisikkhā ca, aññacetāpanampi ca;
Saṅghikena duve vuttā, dve mahājanikena ca.

376. Tathā =01 puggalikenekaṃ, garupāvuraṇaṃ lahuṃ;
Dve vighāsodasāṭī ca, tathā samaṇacīvaraṃ.

377. Iti ekūnapaṇṇāsa, dhammā dukkhantadassinā;
Chasamuṭṭhānikā ete, sañcarittasamā katā.

Sañcarittasamuṭṭhānaṃ.

378. Saṅghabhedo ca bhedānu-vattadubbacadūsakā;
Duṭṭhullacchādanaṃ, diṭṭhi, chanda, ujjagghikā duve.

379. Appasaddā duve vuttā, tathā na byāhareti ca;
Chamā, nīcāsane, ṭhānaṃ, pacchato, uppathena ca.

380. Vajjacchādānuvattā ca, gahaṇaṃ, osāreyya ca;
Paccakkhāmīti sikkhā ca, tathā kismiñcideva ca.

381. Saṃsaṭṭhā dve, vadhitvā ca, visibbetvā ca dukkhitaṃ;
Punadeva ca saṃsaṭṭhā, neva vūpasameyya ca.

382. Jānaṃ sabhikkhukārāmaṃ, tatheva na pavāraye;
Tathā anvaddhamāsañca, sahajīviniyo duve.

383. Sace me cīvaraṃ ayye, anubandhissasīti ca;
Sattatiṃsa ime dhammā, sambuddhena pakāsitā.

384. Sabbe ete samuṭṭhānā, kāyavācādito siyuṃ;
Samāsamasameneva, katā samanubhāsanā.

Samanubhāsanasamuṭṭhānaṃ.

385. Kathināni ca tīṇādi, patto, bhesajjameva ca;
Accekampi ca sāsaṅkaṃ, pakkamantadvayampi ca.

386. Tathā upassayaṃ gantvā, bhojanañca paramparaṃ;
Anatirittaṃ sabhatto, vikappetvā tatheva ca.

387. Rañño, vikāle, vosāsā-raññakussayavādikā;
Pattasannicayañceva, pure, pacchā, vikālake.

388. Pañcāhikaṃ =02, saṅkamaniṃ, tathā āvasathadvayaṃ;
Pasākhe, āsane cāti, ekūnatiṃsime pana.

389. Dvisamuṭṭhānikā dhammā, niddiṭṭhā kāyavācato;
Kāyavācādito ceva, sabbe kathinasambhavā.

Kathinasamuṭṭhānaṃ.

390. Dve seyyāhaccapādo ca, piṇḍañca gaṇabhojanaṃ;
Vikāle, sannidhiñceva, dantaponamacelakaṃ.

391. Uyyuttañca vasuyyodhiṃ, surā, orena nhāyanaṃ;
Dubbaṇṇakaraṇañceva, pāṭidesaniyadvayaṃ.

392. Lasuṇaṃ, upatiṭṭheyya, naccadassanameva ca;
Naggaṃ, attharaṇaṃ, mañce, antoraṭṭhe, tathā bahi.

393. Antovassamagārañca, āsandiṃ, suttakantanaṃ;
Veyyāvaccaṃ, sahatthā ca, āvāse ca abhikkhuke.

394. Chattaṃ, yānañca saṅghāṇiṃ, alaṅkāraṃ, gandhavāsitaṃ;
Bhikkhunī, sikkhamānā ca, sāmaṇerī, gihīniyā.

395. Tathā saṃkaccikā cāti, tecattālīsime pana;
Sabbe eḷakalomena, dvisamuṭṭhānikā samā.

Eḷakalomasamuṭṭhānaṃ.

396. Aññatrāsammato ceva, tathā atthaṅgatena ca;
Tiracchānavijjā dve vuttā, anokāsakatampi ca.

397. Sabbe cha panime dhammā, vācato vācacittato;
Dvisamuṭṭhānikā honti, padasodhammatulyatā.

Padasodhammasamuṭṭhānaṃ.

398. Ekaṃ nāvaṃ, paṇītañca, saṃvidhānañca saṃhare;
Dhaññaṃ, nimantitā ceva, pāṭidesaniyaṭṭhakaṃ.

399. Etā =03 catusamuṭṭhānā, sikkhā cuddasa honti hi;
Paññattā buddhaseṭṭhena, addhānena samā matā.

Addhānasamuṭṭhānaṃ.

400. Sutiṃ, sūpādiviññattiṃ, andhakāre tatheva ca;
Paṭicchanne ca okāse, byūhe cāti ime chapi.

401. Sabbe tu dvisamuṭṭhānā, catutthacchaṭṭhato siyuṃ;
Theyyasatthasamuṭṭhānā, desitādiccabandhunā.

Theyyasatthasamuṭṭhānaṃ.

402. Chatta, daṇḍakarassāpi, satthāvudhakarassapi;
Pādukūpāhanā, yānaṃ, seyyā, pallatthikāya ca.

403. Veṭhitoguṇṭhito cāti, ekādasa nidassitā;
Sabbe ekasamuṭṭhānā, dhammadesanasaññitā.

Dhammadesanasamuṭṭhānaṃ.

404. Bhūtārocanakañceva, corivuṭṭhāpanampi ca;
Ananuññātamattañhi, asambhinnamidaṃ tayaṃ.

Samuṭṭhānasīsakathā niṭṭhitā.

Ekuttaranayakathā

405. Kati āpattiyo honti, samuṭṭhānena ādinā?
Pañca āpattiyo honti, kuṭiṃ saṃyācikāya tu.

406. Karoto pana tissova, payoge dukkaṭādayo;

Vikāle pana pācitti, tathā aññātihatthato.

407. Gahetvā bhuñjato vuttaṃ, pāṭidesaniyampi ca;
Pañcimāpattiyo honti, samuṭṭhānena ādinā.

408. Kati =04 āpattiyo honti, dutiyena tuvaṃ bhaṇa?
Āpattiyo catassova, hontīti paridīpaye.

409. ''Kuṭiṃ mama karothā''ti, samādisati bhikkhu ce;
Karonti ce kuṭiṃ tassa, vipannaṃ sabbathā pana.

410. Tisso purimaniddiṭṭhā, payoge dukkaṭādayo;
Padasodhammamūlena, catassova bhavantimā.

411. Tatiyena kati jāyanti, samuṭṭhānena me bhaṇa?
Tatiyena tuvaṃ brūmi, pañcadhāpattiyo siyuṃ.

412. Bhikkhu saṃvidahitvāna;
Karoti ca kuṭiṃ sace;
Tisso āpattiyo honti;
Payoge dukkaṭādayo.

413. Paṇītabhojanaṃ vatvā, hoti pācitti bhuñjato;
Bhikkhuniṃ na nivāretvā, pāṭidesaniyaṃ siyā.

414. Siyuṃ kati catutthena, samuṭṭhānena me bhaṇa?
Chaḷevāpattiyo honti, methunaṃ yadi sevati.

415. Hoti pārājikaṃ tassa, kuṭiṃ saṃyācikāya tu;
Karoto pana tissova, payoge dukkaṭādayo.

416. Vikāle pana pācitti, tathā aññātihatthato;
Gahetvā bhuñjato vuttaṃ, pāṭidesaniyampi ca.

417. Kati āpattiyo honti, pañcamena? Cha honti hi;
Manussuttaridhammaṃ tu, vadaṃ pārājikaṃ phuse.

418. ''Kuṭiṃ mama karothā''ti;
Samādisati bhikkhu ce;
Karonti ce kuṭiṃ tisso;
Honti tā dukkaṭādayo.

419. Vāceti padaso dhammaṃ, hoti pācitti bhikkhuno;
Davakamyatā vadantassa, tassa dubbhāsitaṃ siyā.

420. Samuṭṭhānena =05 chaṭṭhena, kati āpattiyo siyuṃ?
Cha ca saṃvidahitvāna, bhaṇḍaṃ harati ce cuto.

421. ''Kuṭiṃ mama karothā''ti;
Samādisati bhikkhu ce;
Karonti ce kuṭiṃ tisso;
Honti tā dukkaṭādayo.

422. Paṇītabhojanaṃ vatvā, hoti pācitti bhuñjato;
Bhikkhuniṃ na nivāretvā, pāṭidesaniyaṃ siyā.

423. Idha yo vimatūparamaṃ paramaṃ;
Imamuttaramuttarati;
Vinayaṃ sunayaṃ sunayena yuto;
Sa ca duttaramuttaramuttarati.

Āpattisamuṭṭhānakathā.

424. Ito paraṃ pavakkhāmi, paramekuttaraṃ nayaṃ;
Avikkhittena cittena, taṃ suṇātha samāhitā.

425. Ke āpattikarā dhammā, anāpattikarāpi ke?
Kā panāpattiyo nāma, lahukā garukāpi kā?

426. Sāvasesā ca kāpatti, kā nāmānavasesakā?
Duṭṭhullā nāma kāpatti, aduṭṭhullāpi nāma kā?

427. Niyatā nāma kāpatti, kā panāniyatāpi ca?
Desanāgāminī kā ca, kā cādesanagāminī?

428. Samuṭṭhānāni āpatti-karā dhammāti dīpitā;
Anāpattikarā dhammā, samathā satta dassitā.

429. Pārājikādayo satta-vidhā āpattiyo siyuṃ;
Lahukā tattha pañceva, honti thullaccayādayo.

430. Pārājikaṃ ṭhapetvāna, sāvasesāvasesakā;
Ekā pārājikāpatti, matā anavasesakā.

431. ‘‘Duṭṭhullā’’ti =06 ca niddiṭṭhā, duvidhāpattiādito;
Sesā pañcavidhāpatti, ‘‘aduṭṭhullā’’ti dīpitā.

432. Pañcānantariyasaṃyuttā, niyatāniyatetarā;
Desanāgāminī pañca, dve panādesagāmikā.

Ekakakathā.

433. Abhabbāpattiko ko ca, bhabbāpattikapuggalo?
Upasampadakammaṃ tu, satthunā kassa vāritaṃ?

434. Āpattimāpajjituṃ dveva loke;
Buddhā ca paccekabuddhā abhabbā;
Āpattimāpajjituṃ dveva loke;
Bhikkhū ca bhabbā atha bhikkhunī ca.

435. Addhavihīno aṅgavihīno;
Vatthuvipanno dukkaṭakārī;
No paripuṇṇo yācati yo no;
Tassupasampadā paṭisiddhā.

436. Atthāpatti have laddha-samāpattissa bhikkhuno;
Atthāpatti hi no laddha-samāpattissa dīpitā.

437. Bhūtassārocanaṃ laddha-samāpattissa niddise;
Abhūtārocanāpatti, asamāpattilābhino.

438. Atthi saddhammasaṃyuttā, asaddhammayutāpi ca;
Saparikkhārasaṃyuttā, parasantakasaṃyutā.

439. Padasodhammamūlādī, saddhammapaṭisaṃyutā;
Duṭṭhullavācasaṃyuttā, asaddhammayutā siyā.

440. Atirekadasāhaṃ tu, ṭhapane cīvarādino;
Anissajjitvā bhoge ca, saparikkhārasaṃyutā.

441. Saṅghassa mañcapīṭhādiṃ, ajjhokāsattharepi ca;
Anāpucchāva gamane, parasantakasaṃyutā.

442. Kathañhi =07 bhaṇato saccaṃ, garukaṃ hoti bhikkhuno?
Kathaṃ musā bhaṇantassa, lahukāpatti jāyate?

443. ‘‘Sikharaṇī’’ti saccaṃ tu, bhaṇato garukaṃ siyā;
Sampajānamusāvāde, pācitti lahukā bhave.

444. Kathaṃ musā bhaṇantassa, garukaṃ hoti bhikkhuno?
Kathañca bhaṇato saccaṃ, āpatti lahukā siyā?

445. Abhūtārocane tassa, garukāpatti dīpitā;
Bhūtassārocane saccaṃ, vadato lahukā siyā.

446. Kathaṃ bhūmigato dosaṃ, na vehāsagato phuse?
Kathaṃ vehāsago dosaṃ, na ca bhūmigato phuse?

447. Saṅghakammaṃ vikopetuṃ, hatthapāsaṃ jahaṃ phuse;
Kesamattampi ākāse, tiṭṭhato natthi vajjatā.

448. Āhaccapādakaṃ mañcaṃ, vehāsakuṭiyūpari;
Pīṭhaṃ vābhinisīdanto, āpajjati na bhūmito.

449. Pavisanto kathaṃ bhikkhu, āpajjati, na nikkhamaṃ?
Pavisanto kathaṃ bhikkhu, pavisanto na ceva taṃ?

450. Sachattupāhano vatta-mapūretvāna kevalaṃ;
Pavisanto panāpattiṃ, āpajjati, na nikkhamaṃ.

451. Gamiko gamikavattāni, apūretvāna nikkhamaṃ;
Nikkhamantova āpattiṃ, phuseyya, pavisaṃ na ca.

452. Ādiyanto panāpattiṃ, āpajjati kathaṃ vada?
Tathevānādiyantopi, āpajjati kathaṃ vada?

453. Bhikkhunī atigambhīraṃ, yā kācudakasuddhikaṃ;

Ādiyantī panāpattiṃ, āpajjati, na saṃsayo.

454. Anādiyitvā dubbaṇṇa-karaṇaṃ pana cīvaraṃ;
Yevaṃ anādiyantova, āpajjati hi nāma so.

455. Samādiyanto āpattiṃ, āpajjati kathaṃ pana?
Tathāsamādiyantopi, āpajjati kathaṃ pana?

456. Yo =08 hi mūgabbatādīni, vatānidha samādiyaṃ;
Samādiyanto āpattiṃ, āpajjati hi nāma so.

457. Yo hi kammakato bhikkhu, vuttaṃ vattaṃ panattano;
Tañcāsamādiyantova, āpajjati hi nāma so.

458. Karontova panāpattiṃ, kathamāpajjate naro?
Na karonto kathaṃ nāma, samaṇo dosavā siyā?

459. Bhaṇḍāgārikakammañca, vejjakammañca cīvaraṃ;
Aññātikāya sibbanto, karaṃ āpajjate naro.

460. Upajjhāyassa vattāni, vattāni itarassa vā;
Akaronto panāpattiṃ, āpajjati hi nāma so.

461. Dento āpajjatāpattiṃ, na dentopi kathaṃ bhaṇa?
Aññātikāya yaṃ kiñci, bhikkhu bhikkhuniyā pana.

462. Cīvaraṃ dadamāno hi, dento āpajjate pana;
Tathantevāsikādīnaṃ, adento cīvarādikaṃ.

463. Attasannissitā atthi, tatheva paranissitā;
Mudulambādino attā, sesā hi paranissitā.

464. Kathañca paṭigaṇhanto, āpajjati hi vajjataṃ?
Kathamappaṭigaṇhanto, āpajjati hi vajjataṃ?

465. Cīvaraṃ paṭigaṇhanto, bhikkhu aññātihatthato;
Ovādañca na gaṇhanto, āpajjati hi vajjataṃ.

466. Kathañca paribhogena, āpajjati tapodhano?
Kathaṃ na paribhogena, āpajjati tapodhano?

467. Yo hi nissaggiyaṃ vatthuṃ, accajitvā nisevati;
Ayaṃ tu paribhogena, āpajjati, na saṃsayo.

468. Atikkamentī saṅghāṭi-cāraṃ pañcāhikaṃ pana;
Ayaṃ tu paribhogena, āpajjati hi bhikkhunī.

469. Divāpajjati no rattiṃ, rattimeva ca no divā;
Dvāraṃ asaṃvaritvāna, sento āpajjate divā.

470. Sagāraseyyakaṃ =09 rattiṃ, āpajjati hi no divā;
Aruṇugge panāpatti, kathaṃ na aruṇuggame?

471. Ekachārattasattāha-dasāhādiatikkame;
Phusanto vuttamāpattiṃ, āpajjatyaruṇuggame.

472. Pavāretvāna bhuñjanto, phuse na aruṇuggame;
Chindantassa siyāpatti, kathamacchindato siyā?

473. Chindanto bhūtagāmañca, aṅgajātañca attano;
Pārājikañca pācittiṃ, phuse thullaccayampi ca.

474. Na chindanto nakhe kese, āpajjati hi nāma so;
Chādentopajjatāpattiṃ, nacchādento kathaṃ pana?

475. Chādento pana āpattiṃ, chādentopajjate naro;
Āpajjati panacchinno, nacchādento tiṇādinā.

476. Āpajjati hi dhārento, na dhārento kathaṃ pana?
Dhārento kusacīrādiṃ, dhārentopajjate pana.

477. Dinnaṃ nissaṭṭhapattaṃ taṃ, adhārentova dosavā;
Sacittakadukaṃ saññā-vimokkhakadukaṃ bhave.

Dukakathā.

478. Atthāpatti hi tiṭṭhante, nāthe, no parinibbute;
Nibbute na tu tiṭṭhante, atthāpattubhayatthapi.

479. Ruhiruppādanāpatti, ṭhite, no parinibbute;
Theramāvusavādena, vadato parinibbute.

480. Āpattiyo imā dvepi, ṭhapetvā sugate pana;
Avasesā dharantepi, bhavanti parinibbute.

481. Kāleyeva siyāpatti, vikāle na siyā kathaṃ?
Vikāle tu siyāpatti, na kāle, ubhayatthapi?

482. Bhuñjatonatirittaṃ tu, kālasmiṃ, no vikālake;
Vikālabhojanāpatti, vikāle, tu na kālake.

483. Avasesaṃ =10 panāpattiṃ, āpajjati hi sabbadā;
Sabbaṃ kāle vikāle ca, natthi tattha ca saṃsayo.

484. Rattimeva panāpattiṃ, āpajjati ca no divā;
Divāpajjati no rattiṃ, āpajjatubhayatthapi.

485. Sahaseyyā siyā rattiṃ, dvārāsaṃvaramūlakā;
Divā, sesā panāpatti, siyā rattiṃ divāpi ca.

486. Dasavasso tu no ūna-dasavasso siyā kathaṃ?
Hotūnadasavasso, no, dasavassūbhayatthapi?

487. Upaṭṭhāpeti ce bālo, parisaṃ dasavassiko;
Āpattiṃ pana abyatto, āpajjati, na saṃsayo.

488. Tathūnadasavasso ca, ‘‘paṇḍitoha’’nti gaṇhati;
Parisaṃ, dasavasso no, sesamāpajjate ubho.

489. Kāḷe āpajjatāpattiṃ, na juṇhe juṇhake kathaṃ;
Āpajjati, na kāḷasmiṃ, āpajjatūbhayatthapi?

490. Vassaṃ anupagacchanto, kāḷe, no juṇhake pana;
Āpajjatāpavārento, juṇhe, na pana kāḷake.

491. Avasesaṃ tu paññatta-māpattimavipattinā;
Kāḷe ceva ca juṇhe ca, āpajjati, na saṃsayo.

492. Vassūpagamanaṃ kāḷe, no juṇhe, tu pavāraṇā;
Juṇhe kappati, no kāḷe, sesaṃ panubhayatthapi.

493. Atthāpatti tu hemante, na hotītarutudvaye;
Gimheyeva na sesesu, vasse no itaradvaye.

494. Dine pāḷipadakkhāte, kattike puṇṇamāsiyā;
Ṭhapitaṃ tu vikappetvā, vassasāṭikacīvaraṃ.

495. Āpajjati ca hemante, nivāseti ca taṃ sace;
Puṇṇamādivasasmiñhi, kattikassa tu pacchime.

496. Taṃ apaccuddharitvāva, hemanteyeva, netare;
Āpajjatīti niddiṭṭhaṃ, **kurundaṭṭhakathāya** tu.

497. ‘‘Atirekamāso =11 seso’’ti;
Pariyesanto ca gimhike;
Gimhe āpajjatāpattiṃ;
Na tvevitarutudvaye.

498. Vijjamāne sace naggo, vassasāṭikacīvare;
Ovassāpeti yo kāyaṃ, vasse āpajjatīdha so.

499. Āpajjati hi saṅghova, na gaṇo na ca puggalo;
Gaṇova na ca sesā hi, puggalova na cāpare.

500. Adhiṭṭhānaṃ karonto vā, pārisuddhiuposathaṃ;
Saṅgho vāpajjatāpattiṃ, na gaṇo na ca puggalo.

501. Suttuddesamadhiṭṭhānaṃ, karonto vā uposathaṃ;
Gaṇo vāpajjatāpattiṃ, na saṅgho na ca puggalo.

502. Suttuddesaṃ karonto vā, eko pana uposathaṃ;
Puggalopajjatāpattiṃ, na ca saṅgho gaṇo na ca.

503. Āpajjati gilānova, nāgilāno kathaṃ pana;
Āpajjatāgilānova, no gilāno ubhopi ca?

504. Bhesajjena panaññena, atthe sati ca yo pana;
Viññāpeti tadaññaṃ so, āpajjati akallako.

505. Na bhesajjena atthepi, bhesajjaṃ viññāpeti ce;
Āpajjatāgilānova, sesaṃ pana ubhopi ca.

506. Atthāpatti hi antova, na bahiddhā, tathā bahi;
Āpajjati, na cevanto, atthāpattubhayatthapi.

507. Anupakhajja seyyaṃ tu, kappento pana kevalaṃ;
Āpajjati panāpattiṃ, antoyeva ca, no bahi.

508. Ajjhokāse tu mañcādiṃ, santharitvāna pakkamaṃ;
Bahiyeva ca, no anto, sesaṃ panubhayatthapi.

509. Antosīmāyevāpattiṃ, bahisīmāya neva ca;
Bahisīmāya, no anto-sīmāya, ubhayatthapi.

510. Sachattupāhano =12 bhikkhu, pavisanto tapodhano;
Upacārasīmokkante, anto āpajjate pana.

511. Gamiko dārubhaṇḍādiṃ, paṭisāmanavattakaṃ;
Apūretvāna gacchanto, upacārassatikkame.

512. Āpajjati panāpattiṃ, bahisīmāyayeva so;
Sesamāpajjate anto-bahisīmāya sabbaso.

Tikakathā.

513. Sakavācāya āpanno, paravācāya sujjhati;
Paravācāya āpanno, sakavācāya sujjhati.

514. Sakavācāya āpanno, sakavācāya sujjhati;
Paravācāya āpanno, paravācāya sujjhati.

515. Vacīdvārikamāpattiṃ, āpanno sakavācato;
Tiṇavatthārakaṃ gantvā, paravācāya sujjhati.

516. Tathā appaṭinissagge, pāpikāya hi diṭṭhiyā;
Parassa kammavācāya, āpajjitvāna vajjataṃ.

517. Desento bhikkhuno mūle, sakavācāya sujjhati;
Vacīdvārikamāpattiṃ, āpanno bhikkhusantike.

518. Desetvā taṃ visujjhanto, sakavācāya sujjhati;
Saṅghādisesamāpattiṃ, yāvatatiyakaṃ pana.

519. Parassa kammavācāya, āpajjitvā tathā puna;
Parassa parivāsādi-kammavācāya sujjhati.

520. Kāyenāpajjatāpattiṃ, vācāya ca visujjhati;
Vācāyāpajjatāpattiṃ, kāyena ca visujjhati.

521. Kāyenāpajjatāpattiṃ, kāyeneva visujjhati;
Vācāyāpajjatāpattiṃ, vācāyeva visujjhati.

522. Kāyadvārikamāpattiṃ, kāyenāpajjate, puna;
Desento taṃ panāpattiṃ, vācāyeva visujjhati.

523. Vacīdvārikamāpattiṃ =13, āpajjitvāna vācato;
Tiṇavatthārakaṃ gantvā, kāyeneva visujjhati.

524. Kāyadvārikamāpattiṃ, āpajjitvāna kāyato;
Tiṇavatthārakaṃ gantvā, kāyeneva visujjhati.

525. Vacīdvārikamāpattiṃ, āpajjitvā tapodhano;
Tameva pana desento, vācāyeva visujjhati.

526. Sutto āpajjatāpattiṃ, paṭibuddho visujjhati;
Āpanno paṭibuddhova, sutto sujjhati so kathaṃ?

527. Sutto āpajjatāpattiṃ, suttoyeva visujjhati;
Paṭibuddhova āpanno, paṭibuddho visujjhati?

528. Sagāraseyyakādiṃ tu, sutto āpajjate naro;
Desento pana taṃ ñatvā, paṭibuddho visujjhati.

529. Āpajjitvāna jagganto, tiṇavatthārake pana;
Samathe tu sayantova, sutto vuṭṭhāti nāma so.

530. Sagāraseyyakādiṃ tu, sutto āpajjate naro;
Sayanto tiṇavatthāre, suttoyeva visujjhati.

531. Āpajjitvā panāpattiṃ, jagganto pana kevalaṃ;
Desento pana taṃ pacchā, paṭibuddho visujjhati.

532. Āpajjitvā acittova, sacittova visujjhati;
Āpajjitvā sacittova, acittova visujjhati.

533. Āpajjitvā acittova, acittova visujjhati;
Āpajjitvā sacittova, sacittova visujjhati.

534. Acitto, cittakāpattiṃ, āpajjitvā tapodhano;
Pacchā taṃ pana desento, sacittova visujjhati.

535. Tathā sacittakāpattiṃ, āpajjitvā sacittako;
Sayanto tiṇavatthāre, acittova visujjhati.

536. Evamevaṃ amissetvā, pacchimaṃ tu padadvayaṃ;
Ettha vuttānusārena, veditabbaṃ vibhāvinā.

537. Āpajjati =14 ca kammena, akammena visujjhati;
Āpajjati akammena, kammeneva visujjhati.

538. Kammenāpajjatāpattiṃ, kammeneva visujjhati;
Āpajjati akammena, akammena visujjhati.

539. Accajaṃ pāpikaṃ diṭṭhiṃ, āpajjitvāna kammato;

Desento pana taṃ pacchā, akammena visujjhati.

540. Visaṭṭhiādikāpattiṃ, āpajjitvā akammato;
Parisujjhati kammena, parivāsādinā pana.

541. Samanubhāsanaṃ bhikkhu, āpajjati ca kammato;
Parivāsādinā pacchā, kammeneva visujjhati.

542. Avasesaṃ panāpattiṃ, āpajjati akammato;
Desento pana taṃ pacchā, akammeneva sujjhati.

543. Sammukhāpattimāpanno, visujjhati asammukhā;
Asammukhāpi āpanno, sammukhāva visujjhati.

544. Sammukhāpattimāpanno, sammukhāva visujjhati;
Asammukhāva āpanno, visujjhati asammukhā.

545. Accajaṃ pāpakaṃ diṭṭhiṃ, āpanno saṅghasammukhe;
Vuṭṭhānakāle saṅghena, kiñci kammaṃ na vijjati.

546. Visaṭṭhiādikāpattiṃ, āpajjitvā asammukhā;
Saṅghasammukhatoyeva, visujjhati na caññathā.

547. Samanubhāsanaṃ saṅgha-sammukhāpajjate, puna;
Saṅghassa sammukhāyeva, visujjhati, na caññathā.

548. Musāvādādikaṃ sesaṃ, āpajjati asammukhā;
Taṃ pacchā pana desento, visujjhati asammukhā.

549. Ajānantova āpanno, jānantova visujjhati;
Jānanto pana āpanno, ajānanto visujjhati.

550. Ajānantova āpanno, ajānanto visujjhati;
Jānanto pana āpanno, jānantova visujjhati.

551. Acittakacatukkena =15, sadisaṃ sabbathā idaṃ;
Ajānantacatukkanti, veditabbaṃ vibhāvinā.

552. Āgantukova āpattiṃ, āpajjati, na cetaro;
Āvāsikova āpattiṃ, āpajjati, na cetaro.

553. Āgantuko tathāvāsi-kopi āpajjare ubho;
Atthāpatti ca sesaṃ tu, ubho nāpajjare pana.

554. Sachattupāhano ceva, sasīsaṃ pārutopi ca;
Vihāraṃ pavisanto ca, vicarantopi tattha ca.

555. Āgantukova āpattiṃ, āpajjati, na cetaro;
Āvāsavattamāvāsī, akarontova dosavā.

556. Na cevāgantuko, sesa-māpajjanti ubhopi ca;
Asādhāraṇamāpattiṃ, nāpajjanti ubhopi ca.

557. Vatthunānattatā atthi, natthi āpattinānatā;
Atthi āpattinānattaṃ, natthi vatthussa nānatā.

558. Vatthunānattatā ceva, atthi āpattinānatā;
Nevatthi vatthunānattaṃ, no ca āpattinānatā.

559. Pārājikacatukkassa, vatthunānattatā matā;
Āpattinānatā natthi, sesāpattīsvayaṃ nayo.

560. Samaṇo samaṇī kāya-saṃsaggaṃ tu karonti ce;
Saṅghādiseso bhikkhussa, bhikkhuniyā parājayo.

561. Evaṃ āpattinānattaṃ, natthi vatthussa nānatā;
Kāyassa pana saṃsaggo, ubhinnaṃ vatthu hoti hi.

562. Tatheva lasuṇassāpi, khādane bhikkhunī pana;
Āpajjati hi pācittiṃ, bhikkhuno hoti dukkaṭaṃ.

563. Pārājikānaṃ pana ce catunnaṃ;
Saṅghādisesehi ca terasehi;
Hoteva vatthussa ca nānabhāvo;
Āpattiyā ceva hi nānabhāvo.

564. Pārājikāni =16 cattāri, āpajjantānamekato;
Bhikkhunīsamaṇānaṃ tu, ubhinnaṃ pana sabbaso.

565. Vatthussa natthi nānattaṃ, natthi āpattinānatā;
Visuṃ panāpajjantesu, ayameva vinicchayo.

566. Atthi vatthusabhāgattaṃ, natthāpattisabhāgatā;
Atthāpattisabhāgatā, natthi vatthusabhāgatā.

567. Atthi vatthusabhāgattaṃ, atthāpattisabhāgatā;
Natthi vatthusabhāgattaṃ, natthāpattisabhāgatā.

568. Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnañca, kāyasaṃsaggake sati;
Atthi vatthusabhāgattaṃ, natthāpattisabhāgatā.

569. Ādito pana bhikkhussa, catūsvantimavatthusu;
Siyāpattisabhāgattaṃ, na ca vatthusabhāgatā.

570. Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnañca, catūsvanti mavatthusu;
Atthi vatthusabhāgattaṃ, atthāpattisabhāgatā.

571. Sādhāraṇāsu sabbāsu, āpattīsvapyayaṃ nayo;
Asādhāraṇāsu nevatthi, vatthāpattisabhāgatā.

572. Atthāpatti upajjhāye, neva saddhivihārike;
Atthi saddhivihārasmiṃ, upajjhāye na vijjati.

573. Atthāpatti upajjhāye, tathā saddhivihārike;
Nevāpatti upajjhāye, neva saddhivihārike.

574. Upajjhāyena kattabba-vattassākaraṇe pana;
Upajjhāyo phuse vajjaṃ, na ca saddhivihāriko.

575. Upajjhāyassa kattabba-vattassākaraṇe pana;
Natthāpatti upajjhāye, atthi saddhivihārike.

576. Sesaṃ panidha āpattiṃ, āpajjanti ubhopi ca;
Asādhāraṇamāpattiṃ, nāpajjanti ubhopi ca.

577. Ādiyanto garuṃ dosaṃ, payojento lahuṃ phuse;
Ādiyanto lahuṃ dosaṃ, payojento garuṃ phuse.

578. Ādiyanto =17 payojento, garukeyeva tiṭṭhati;
Ādiyanto payojento, lahukeyeva tiṭṭhati.

579. Pādaṃ vāpi tato uddhaṃ, ādiyanto garuṃ phuse;
‘‘Gaṇhā’’ti ūnakaṃ pādaṃ, āṇāpento lahuṃ phuse.

580. Eteneva upāyena, sesakampi padattayaṃ;
Atthasambhavatoyeva, veditabbaṃ vibhāvinā.

581. Kāleyeva panāpatti, no vikāle kathaṃ siyā?
Vikāleyeva āpatti, na ca kāle kathaṃ siyā?

582. Atthāpatti hi kāle ca, vikāle ca pakāsitā?
Neva kāle vikāle ca, atthāpatti pakāsitā?

583. Pavāretvāna bhuñjanto, kāle anatirittakaṃ;
Kāle āpajjatāpattiṃ, na vikāleti dīpaye.

584. Vikālabhojanāpattiṃ, vikāle na ca kālake;
Sesaṃ kāle vikāle ca, āpajjati, na saṃsayo.

585. Asādhāraṇamāpattiṃ, bhikkhunīnaṃ vasā pana;
Nevāpajjati kālepi, no vikālepi sabbadā.

586. Kiṃ paṭiggahitaṃ kāle, no vikāle tu kappati?
Vikāle kiñca no kāle, gahitaṃ pana kappati?

587. Kāle ceva vikāle ca, kiṃ nāma vada kappati?
Neva kāle ca kiṃ nāma, no vikāle ca kappati?

588. Āmisaṃ tu purebhattaṃ, paṭiggahitakaṃ pana;
Kāleyeva tu bhikkhūnaṃ, no vikāle tu kappati.

589. Pānakaṃ tu vikālasmiṃ, paṭiggahitakaṃ pana;
Vikāleyeva kāle ca, aparajju na kappati.

590. Sattāhakālikañceva, catutthaṃ yāvajīvikaṃ;
Kāle ceva vikāle ca, kappatīti viniddise.

591. Attano attano kāla-matītaṃ kālikattayaṃ;

Maṃsaṃ akappiyañceva, tathā uggahitampi ca.

592. Kuladūsanakammādiṃ =18, katvā uppannabhojanaṃ;
Kāle ceva vikāle ca, na ca kappati bhikkhuno.

593. Paccantimesu desesu, āpajjati na majjhime;
Majjhime pana desasmiṃ, na ca paccantimesu hi.

594. Paccantimesu desesu, āpajjati ca majjhime;
Paccantimesu desesu, nāpajjati na majjhime.

595. Sīmaṃ samudde bandhanto, bhikkhu paccantimesu hi;
Āpajjati panāpattiṃ, na cāpajjati majjhime.

596. Gaṇena pañcavaggena, karonto upasampadaṃ;
Cammattharaṇaṃ dhuvanhānaṃ, saguṇaṅguṇupāhanaṃ.

597. Dhārento majjhime vajjaṃ, phuse paccantimesu no;
Avasesaṃ panāpattiṃ, āpajjatūbhayatthapi.

598. Asādhāraṇaāpattiṃ, bhikkhunīnaṃ vasā pana;
Paccantimesu vā bhikkhu, nāpajjati na majjhime.

599. Paccantimesu desesu, kappate na ca majjhime;
Kappate, majjhime dese, no ca paccantimesu hi.

600. Paccantimesu desesu, kappate, majjhimepi kiṃ?
Paccantimesu cevāpi, kiṃ na kappati majjhime?

601. Paccantimesu desesu, vuttaṃ vatthu catubbidhaṃ;
Niddise kappatī ceva, na ca kappati majjhime.

602. ‘‘Idaṃ catubbidhaṃ vatthu, desasmiṃ pana majjhime;
Na kappatī’’ti vuttañhi, ‘‘majjhimeyeva kappati’’.

603. Paccantimesu desesu, evaṃ vuttaṃ na kappati;
Pañcaloṇādikaṃ sesaṃ, ubhayatthapi kappati.

604. Akappiyanti yaṃ nāma, paṭikkhittaṃ mahesinā;
Ubhayatthapi taṃ sabbaṃ, na ca kappati bhikkhuno.

605. Anto āpajjatāpattiṃ, āpajjati ca, no bahi;
Bahi āpajjatāpattiṃ, na ca anto kudācanaṃ.

606. Āpajjati =19 pananto ca, bahi cevubhayatthapi;
Neva anto ca āpattiṃ, āpajjati ca, no bahi.

607. Anupakhajjaseyyādiṃ, antoyeva ca, no bahi;
Saṅghikaṃ pana mañcādiṃ, ajjhokāse tu kiñcipi.

608. Nikkhipitvāna gacchanto, no anto, bahiyeva ca;
Sesamāpajjatāpattiṃ, anto ceva tathā bahi.

609. Asādhāraṇamāpattiṃ, bhikkhunīnaṃ vasā pana;
Nevāpajjati antopi, na bahiddhāpi sabbathā.

610. Gāme āpajjatāpattiṃ, no araññe kathaṃ vada?
Āpajjati araññasmiṃ, na ca gāme kathaṃ vada?

611. Āpajjati ca gāmepi, araññepi kathaṃ vada?
Nevāpajjati gāmepi, no araññe kathaṃ vada?

612. Antaragharasaṃyuttā, sekkhapaññattiyo pana;
Āpajjati hi taṃ bhikkhu, gāmasmiṃ, no araññake.

613. Agaṇā aruṇaṃ nāma, uṭṭhāpentī ca bhikkhunī;
Āpajjati panāpattiṃ, araññe, no ca gāmake.

614. Musāvādādimāpattiṃ, āpajjatūbhayatthapi;
Asādhāraṇamāpattiṃ, āpajjati na katthaci.

615. Āpajjati gilānova, nāgilāno kudācanaṃ;
Agilānova āpattiṃ, phuse, no ca gilānako.

616. Agilāno gilāno ca, āpajjanti ubhopi ca;
Nāpajjanti gilāno ca, agilāno ubhopi ca.

617. Bhesajjena panaññena, atthe sati ca yo pana;
Viññāpeti tadaññaṃ so, āpajjati akallako.

618. Na bhesajjena atthepi, bhesajjaṃ viññāpeti ce;
Āpajjatāgilānova, āpattiṃ lolamānaso.

619. Musāvādādikaṃ sesaṃ, āpajjanti ubhopi ca;
Asādhāraṇamāpattiṃ, nāpajjanti ubhopi ca.

Catukkakathā.

620. Pañca =20 āpattiyo honti, musāvādassa kāraṇā;
Pārājikaṃ garuṃthulla-ccayaṃ pācitti dukkaṭaṃ.

621. Ānisaṃsā panuddiṭṭhā, pañceva kathinatthare;
Anāmantāsamādāna-caraṇaṃ gaṇabhojanaṃ.

622. Yo tattha cīvaruppādo, so ca nesaṃ bhavissati;
Cīvaraṃ yāvadatthañca, gahetumpi ca vaṭṭati.

623. Telaṃ pañcavidhaṃ vuttaṃ, nippapañcena satthunā;
Vasā madhukaeraṇḍa-tilasāsapasambhavaṃ.

624. Acchamacchavasā ceva, susukā sūkarassa ca;
Gadrabhassa vasā ceti, vasā pañcavidhā matā.

625. Mūlakhandhaggabījāni, phaḷubījañca paṇḍito;
Pañcamaṃ bījabījanti, pañca bījāni dīpaye.

626. Phalaṃ samaṇakappehi, paribhuñjeyya pañcahi;
Aggisatthanakhakkantaṃ, abījubbaṭṭabījakaṃ.

627. Paṇṇuṇṇatiṇacoḷānaṃ, vākassa ca vasenidha;
Bhisiyo bhāsitā pañca, muninā mohanāsinā.

628. Pavāraṇāpi pañceva, odanādīhi pañcahi;
Paṭiggāhāpi pañceva, kāyādigahaṇena ca.

629. Pañcānisaṃsā vinayaññukasmiṃ;
Mahesinā kāruṇikena vuttā;
Surakkhitaṃ hoti sakañca sīlaṃ;
Kukkuccamaññassa nirākaroti.

630. Visārado bhāsati saṅghamajjhe;
Sukhena niggaṇhati veribhikkhū;
Dhammassa ceva ṭhitiyā pavatto;
Tasmādaraṃ tattha kareyya dhīro.

Pañcakakathā.

631. Chavacchedanakā =21 vuttā, chaḷabhiññena tādinā;
Mañcapīṭhamatikkanta-pamāṇañca nisīdanaṃ.

632. Tathā kaṇḍupaṭicchādī, vassasāṭikacīvaraṃ;
Cīvaraṃ sugatassāpi, cīvarena pamāṇakaṃ.

633. Chahākārehi āpattiṃ, āpajjati na aññathā;
Alajjitāya aññāṇa-kukkuccehi tatheva ca.

634. Viparitāya saññāya, kappiyepi akappiye;
Satisammosato ceva, āpajjati, na saṃsayo.

635. Chahi aṅgehi yuttena;
Upasampādanā pana;
Kātabbā, nissayo ceva;
Dātabbo, sāmaṇerako.

636. Bhikkhunāpaṭṭhapetabbo, satataṃ dhammacakkhunā;
Āpattiṃ pana jānāti, anāpattiṃ garuṃ lahuṃ.

637. Pātimokkhāni vitthārā, ubhayāni panassa hi;
Svāgatāni bhavanteva, suvibhattāni atthato.

638. Anubyañjanaso ceva, suttaso suvinicchitā;
Dasavassopi vā hotitirekadasavassiko.

Chakkakathā.

639. Satta sāmīciyo vuttā, satteva samathāpi ca;
Paññattāpattiyo satta, sattabojjhaṅgadassinā.

Sattakakathā.

640. Kulāni idha dūseti, ākārehi panaṭṭhahi;
Pupphena ca phalenāpi, cuṇṇenapi ca dūsako.

641. Mattikādantakaṭṭhehi, veḷuyā vejjikāyapi;
Jaṅghapesanikenāpi, ājīvasseva kāraṇā.

642. Aṭṭhevānatirittāpi, atirittāpi aṭṭha ca;
Akappiyakataṃ cevāgahituccāritampi ca.

643. Kataṃ ahatthapāsepi, na ca bhuttāvinā kataṃ;
Pavāritena yañceva, kataṃ bhuttāvināpi ca.

644. Āsanā vuṭṭhitenāpi, atirittakatampi ca;
Avuttamalametanti, na gilānātirittakaṃ.

645. Ime aṭṭheva niddiṭṭhā, ñeyyā anatirittakā;
Atirittā panetesaṃ, paṭikkhepena dīpitā.

646. Sahapubbapayogesu, dukkaṭaṃ ñātañattisu;
Durūpaciṇṇe āmāse, dukkaṭaṃ paṭisāvane.

647. Aṭṭhamaṃ pana niddiṭṭhaṃ, tathā vinayadukkaṭaṃ;
Iti aṭṭhavidhaṃ hoti, sabbameva ca dukkaṭaṃ.

648. Ehibhikkhūpasampadā, saraṇagamanena ca;
Pañhābyākaraṇovādā, garudhammapaṭiggaho.

649. Tathā ñatticatutthena, kammenevaṭṭhavācikā;
Dūtena bhikkhunīnanti, aṭṭheva upasampadā.

650. Asaddhammā panaṭṭheva, niddiṭṭhā suddhadiṭṭhinā;
Aṭṭhevuposathaṅgāni, veditabbāni viññunā.

651. Sakkāro ca asakkāro;
Lābhālābho yasāyaso;
Pāpicchā pāpamittattaṃ;
Asaddhammā panaṭṭhime.

652. Pāṇaṃ na hane, na cādinnamādiye;
Musā na bhāse, na ca majjapo siyā;
Abrahmacariyā virameyya methunā;
Rattiṃ na bhuñjeyya vikālabhojanaṃ.

653. Mālaṃ na dhāre, na ca gandhamācare;
Mañce chamāyaṃva sayetha santhate;
Etañhi aṭṭhaṅgikamāhuposathaṃ;
Buddhena dukkhantagunā pakāsitaṃ.

654. Aṭṭheva pana pānāni, niddiṭṭhāni mahesinā;
Bhikkhu aṭṭhaṅgasaṃyutto, bhikkhunovādamarahati.

Aṭṭhakakathā.

655. Bhojanāni paṇītāni, nava vuttāni satthunā;
Dukkaṭaṃ pana niddiṭṭhaṃ, nava maṃsāni khādato.

656. Pātimokkhassa uddesā, naveva paridīpitā;
Uposathā navevettha, saṅgho navahi bhijjati.

Navakakathā.

657. Dasa akkosavatthūni, dasa sikkhāpadāni ca;
Akappiyāni maṃsāni, dasa sukkāni ve dasa.

658. Jāti nāmañca gottañca, kammaṃ sippañca rogatā;
Liṅgāpatti kilesā ca, akkosena daseva hi.

659. Dasa ādīnavā rañño, antepurappavesane;
Dasākārehi saṅghādi-seso channoti dīpito.

660. Dasa kammapathā puññā, apuññāpi tathā dasa;
Daseva dānavatthūni, daseva ratanāni ca.

661. Annaṃ pānañca vatthañca, mālā gandhavilepanaṃ;
Yānañca seyyāvasathaṃ, padīpeyyantime dasa.

662. Avandiyā munindena, dīpitā dasa puggalā;
Daseva paṃsukūlāni, dasa cīvaradhāraṇā.

663. Sosānikaṃ pāpaṇikaṃ, tathā undūrakhāyitaṃ;
Gokhāyitagginā daḍḍhaṃ, ajikūpacikakhāyitaṃ.

664. Thūpacīvarikañceva, tatheva abhisekiyaṃ;
Gatapacchāgatañceti, dasadhā paṃsukūlikaṃ.

665. Sabbanīlādayo vuttā, dasa cīvaradhāraṇā;
Cīvarāni navevettha, saddhiṃ saṃkaccikāya ca.

Dasakakathā.

666. Ekādasa panābhabbā, puggalā paṇḍakādayo;
Hontevānupasampannā, upasampāditāpi ca.

667. Pattā akappiyā vuttā, ekādasa bhavanti hi;
Dārujena ca pattena, daseva ratanubbhavā.

668. Ekādasa tathā honti, pādukāpi akappiyā;
Ekādaseva sīmāyo, asīmāti pakāsitā.

669. Atikhuddātimahantā, khaṇḍacchāyānimittakā;
Animittā, bahiṭṭhena, sammatā, nadiyaṃ tathā.

670. Jātassare, samudde vā, sambhinnajjhotthaṭāpi ca;
Sīmāyapi asīmāyo, ekādasa imā siyuṃ.

671. Ekādaseva pathavī, kappiyā ca akappiyā;
Gaṇṭhikā kappiyā vuttā, ekādasa ca vīdhakā.

672. Ekādasavidhaṃ vuttaṃ, adhiṭṭhātabbacīvaraṃ;
Ticīvaraṃ tathā kaṇḍu-paṭicchādī, nisīdanaṃ.

673. Paccattharaṇaṃ, vassika-sāṭikā, mukhapuñchanaṃ;
Dakasāṭi, parikkhāra-coḷaṃ, saṃkaccikāpi ca.

674. Yāvatatiyakā sabbe, ekādasa pakāsitā;
Ariṭṭho, caṇḍakāḷī ca, ukkhittassānuvattikā.

675. Aṭṭha saṅghādisesesu, ubhinnaṃ tu vasā pana;
Ekādasa ime yāva-tatiyāti pakāsitā.

676. Nissayassa dasekāva, paṭippassaddhiyo pana;
Chadhācariyato vuttā, upajjhāyā tu pañcadhā.

Ekādasakakathā.

677. Teraseva dhutaṅgāni, paramāni ca cuddasa;
Soḷaseva tu ‘‘jāna’’nti, paññattāni mahesinā.

678. Sauttaraṃ vinayavinicchayaṃ tu yo;
Anuttaraṃ sakalamapīdha jānati;
Mahattare vinayanaye anuttare;
Niruttaro bhavati hi so, na saṃsayo.

Ekuttaranayo samatto.

Sedamocanakathā

679. Ito paraṃ pavakkhāmi, bhikkhūnaṃ suṇataṃ puna;
Sedamocanagāthāyo, paṭubhāvakarā varā.

680. Ubbhakkhakaṃ vivajjetvā, adhonābhiṃ vivajjiya;
Paṭicca methunaṃ dhammaṃ, kathaṃ pārājiko siyā?

681. Kabandhasattakāyassa, ure hoti mukhaṃ sace;
Mukhena methunaṃ dhammaṃ, katvā pārājiko bhave.

682. Suññe nissattake dīpe, eko bhikkhu sace vase;
Methunapaccayā tassa, kathaṃ pārājiko siyā?

683. Lambī vā mudupiṭṭhī vā, vaccamagge mukhepi vā;
Aṅgajātaṃ pavesento, sake pārājiko bhave.

684. Sayaṃ nādiyate kiñci, parañca na samādape;
Saṃvidhānañca nevatthi, kathaṃ pārājiko siyā?

685. Suṅkaghāte atikkante, nādiyanto parassa tu;
Āṇattiñca vināyeva, hoti pārājiko yati.

686. Haranto garukaṃ bhaṇḍaṃ, theyyacittena puggalo;
Parassa tu parikkhāraṃ, na ca pārājiko kathaṃ?

687. Tiracchānagatānaṃ tu, puggalo garubhaṇḍakaṃ;
Gaṇhanto theyyacittena, na ca pārājiko siyā.

688. Attano santakaṃ datvā, bhikkhu pārājiko kathaṃ?
''Maratū''ti asappāya-bhojanaṃ deti ce cuto.

689. Pitari pitusaññī ca, mātusaññī ca mātari;
Hantvānantariyaṃ kammaṃ, na phuseyya kathaṃ naro?

690. Tiracchānagatā mātā, tiracchānagato pitā;
Tasmānantariyaṃ natthi, māritesu ubhosupi.

691. Anādiyanto garukaṃ, parañca na samādape;
Gacchaṃ ṭhito nisinno vā, kathaṃ pārājiko bhaṇa?

692. Manussuttarike dhamme, katvāna katikaṃ tato;
Sambhāvanādhippāyo so, atikkamati ce cuto.

693. Saṅghādisesā cattāro, bhaveyyuṃ ekavatthukā;
Kathaṃ? Kathehi me puṭṭho, vinaye ce visārado.

694. Sañcarittañca duṭṭhullaṃ, saṃsaggaṃ attakāmataṃ;
Itthiyā paṭipajjanto, phuseyya caturo ime.

695. Saṅghādisesamāpanno, chādetvā suciraṃ pana;
Acaritvā yathāvuttaṃ, vattaṃ so vuṭṭhito kathaṃ?

696. Sukkavissaṭṭhimāpanno, bhikkhubhāve ṭhito pana;
Parivatte tu liṅgasmiṃ, natthi saṅghādisesatā.

697. Kuddho ārādhako hoti;
Kuddho hoti ca nindito;
Atha ko nāma so dhammo;
Yena kuddho pasaṃsito?

698. Vaṇṇasmiṃ bhaññamāne yo, titthiyānaṃ tu kujjhati;
Ārādhako, sambuddhassa, yadi kujjhati nindito.

699. Atthaṅgate tu sūriye, bhojanaṃ bhikkhu bhuñjati;
Na khittacittonummatto, nirāpatti kathaṃ bhave?

700. Yo ca romanthayitvāna, rattiṃ ghasati bhojanaṃ;
Natthi tassa panāpatti, vikālabhojanena hi.

701. Atthaṅgate ca sūriye, gahetvā bhikkhu bhojanaṃ;
Sace bhuñjeyya āpatti, anāpatti kathaṃ bhave?

702. Vikāluttarakuruṃ gantvā, tattha laddhāna bhojanaṃ;
Āgantvā idha kālena, natthi āpatti bhuñjato.

703. Gāme vā yadi vāraññe, yaṃ paresaṃ mamāyitaṃ;
Na harantova taṃ theyyā, kathaṃ pārājiko siyā?

704. Theyyasaṃvāsako nāma, liṅgasaṃvāsathenako;
Parabhaṇḍaṃ agaṇhanto, hoti esa parājito.

705. Nārī rūpavatī bālā, bhikkhu rattena cetasā;
Methunaṃ tāya katvāpi, so na pārājiko kathaṃ?

706. Bhikkhu rūpavatiṃ nāriṃ, supinantena passati;
Tāya methunasaṃyoge, katepi na vinassati.

707. Ekissā dve siyuṃ puttā, jātā idha panitthiyā;
Dvinnaṃ mātā pitā sāva, kathaṃ hoti bhaṇāhi me?

708. Ubhatobyañjanā itthī, gabbhaṃ gaṇhāti attanā;
Gaṇhāpeti paraṃ gabbhaṃ, tasmā mātā pitā ca sā.

709. Purisena sahāgāre, raho vasati bhikkhunī;
Parāmasati tassaṅgaṃ, anāpatti kathaṃ siyā?

710. Sahāgārikaseyyañca, sabbañca paṭijagganaṃ;
Dārakassa ca mātā hi, kātuṃ labhati bhikkhunī.

711. Ko ca bhikkhūhi sikkhāsu, asādhāraṇataṃ gato;
Na pārivāsiko brūhi, na ukkhittādikopi ca?

712. Gahetuṃ khurabhaṇḍaṃ tu, sace nhāpitapubbako;
Na so labhati aññesaṃ, kappatīti ca niddise.

713. Katheti kusalaṃ dhammaṃ, paramaṃ atthasaṃhitaṃ;
Katamo puggalo brūhi, na mato na ca jīvati?

714. Katheti kusalaṃ dhammaṃ, paramaṃ atthasaṃhitaṃ;
Hoti nimmitabuddho so, na mato na ca jīvati.

715. Saṃyācikaṃ karontassa, kuṭiṃ desitavatthukaṃ;
Pamāṇikamanārambhaṃ, āpatti saparikkamaṃ.

716. Naro karoti ce kuṭiṃ, sa sabbamattikāmayaṃ;
Na muccateva vajjato, jinena vuttato tato.

717. Saṃyācikāya bhikkhussa, anāpatti kathaṃ siyā;
Sabbalakkhaṇahīnaṃ tu, karontassa kuṭiṃ pana?

718. Saṃyācikaṃ karontassa, tiṇacchadanakaṃ kuṭiṃ;
Bhikkhuno jinacandena, anāpatti pakāsitā.

719. Na kāyikaṃ kañci payogamācare;

Na kiñci vācāya paraṃ bhaṇeyya;
Phuse garuṃ antimavatthuhetukaṃ;
Visārado ce vinaye bhaṇāhi tvaṃ?

720. Parassā pana yā vajjaṃ, paṭicchādeti bhikkhunī;
Ayaṃ pārājikāpattiṃ, tannimittaṃ garuṃ phuse.

721. Na kāyikaṃ kiñcipi pāpamācare;
Na kiñci vācāya careyya pāpakaṃ;
Sunāsitoyeva ca nāsito siyā;
Kathaṃ tuvaṃ brūhi mayāsi pucchito?

722. Abhabbā pana ye vuttā, puggalā paṇḍakādayo;
Ekādasa munindena, nāsitā te sunāsitā.

723. Anuggiraṃ giraṃ kiñci, subhaṃ vā yadi vāsubhaṃ;
Phuse vācasikaṃ vajjaṃ, kathaṃ me pucchito bhaṇa?

724. Santimeva panāpattiṃ, bhikkhu nāvikareyya yo;
Sampajānamusāvāde, dukkaṭaṃ tassa vaṇṇitaṃ.

725. Ekatoupasampannā, ubho tāsaṃ tu hatthato;
Cīvaraṃ gaṇhato honti, nānāāpattiyo kathaṃ?

726. Ekatoupasampannā, bhikkhūnaṃ tu vasena yā;
Cīvaraṃ hatthato tassā, pācitti paṭigaṇhato.

727. Ekatoupasampannā, bhikkhunīnaṃ vasena yā;
Cīvaraṃ hatthato tassā, dukkaṭaṃ paṭigaṇhato.

728. Saṃvidhāya ca cattāro, garuṃ theniṃsu bhaṇḍakaṃ;
Thero thullaccayaṃ tesu, patto, sesā parājayaṃ.

729. Kathaṃ? Chamāsakaṃ bhaṇḍaṃ, tattha sāhatthikā tayo;
Haṭā therena māsā tu, tayo āṇattiyāpi ca.

730. Tīhi sāhatthikokeko;
Pañca āṇattiyā haṭā;
Tasmā thullaccayaṃ thero;
Patto, sesā parājayaṃ.

731. Bahiddhā gehato bhikkhu, itthī gabbhantaraṃ gatā;
Chiddaṃ gehassa no atthi, methunapaccayā cuto.

732. Antodussakuṭiṭṭhena, mātugāmena methunaṃ;
Santhatādivaseneva, katvā hoti parājito.

733. Sappiādiṃ tu bhesajjaṃ, gahetvā sāmameva taṃ;
Avītivatte sattāhe, kathaṃ āpatti sevato?

734. Parivattitaliṅgassa, bhikkhuno itarāya vā;
Avītivatte sattāhe, hoti āpatti sevato.

735. Nissaggiyena pācitti, suddhapācittiyampi ca;
Ekatova kathaṃ bhikkhu, āpajjeyya bhaṇāhi me?

736. Saṅghe pariṇataṃ lābhaṃ, attano ca parassa ca;
Ekato pariṇāmento, payogena dvayaṃ phuse.

737. Bhikkhū samāgamma samaggasaññā;
Sabbe kareyyuṃ pana saṅghakammaṃ;
Bhikkhuṭṭhito dvādasayojanasmiṃ;
Kathaṃ kataṃ kuppati vaggahetu?

738. Atthi sace pana bhikkhu nisinno;
Dvādasayojanike nagare tu;
Tattha kataṃ pana kammamakammaṃ;
Natthi vihāragatā yadi sīmā.

739. Saṅghāṭi pārutā kāye, nivatthontaravāsako;
Nissaggiyāni sabbāni, kathaṃ honti kathehi me?

740. Kaṇṇaṃ gahetvā tattheva, kaddamaṃ yadi dhovati;
Bhikkhunī kāyaṅgāneva, tāni nissaggiyāni hi.

741. Purisaṃ apitaraṃ hantvā, itthiṃ hantvā amātaraṃ;
Ānantariyakaṃ kammaṃ, āpajjati kathaṃ naro?

742. Parivatte tu liṅgasmiṃ, pitaraṃ itthitaṃ gataṃ;
Mātaraṃ purisattaṃ tu, gataṃ hantvā garuṃ phuse.

743. Mātaraṃ pana māretvā, māretvā pitarampi ca;
Ānantariyakaṃ kammaṃ, nāpajjeyya kathaṃ naro?

744. Tiracchānagatā mātā, tiracchānagato pitā;
Mātaraṃ pitaraṃ hantvā, nānantariyakaṃ phuse.

745. Codetvā sammukhībhūtaṃ, saṅgho kammaṃ kareyya ce;
Kathaṃ kammaṃ akammaṃ taṃ, saṅgho sāpattiko siyā?

746. Vuttaṃ tu paṇḍakādīnaṃ, sandhāya upasampadaṃ;
Anāpattissa kammaṃ tu, sandhāyāti **kurundiyaṃ**.

747. Kappabindukataṃ rattaṃ, cīvaraṃ tu adhiṭṭhitaṃ;
Kathamassa siyāpatti, sevamānassa dukkaṭaṃ?

748. Sakaṃ anissajitvāna, yo nissaggiyacīvaraṃ;
Paribhuñjati tassāya-māpatti paridīpitā.

749. Pañca pācittiyāneva, nānāvatthukatāni hi;
Apubbaṃ acarimaṃ eka-kkhaṇe āpajjate kathaṃ?

750. Bhesajjāni hi pañceva, gahetvā bhājane visuṃ;
Ṭhapitesu ca sattāhā-tikkame honti pañcapi.

751. Na rattacitto na ca theyyacitto;
Na cāpi cittaṃ maraṇāya tassa;
Dentassa pārājikamāha satthā;
Thullaccayaṃ taṃ paṭigaṇhatopi.

752. Salākaṃ saṅghabhedāya, padentassa parājayo;
Hoti thullaccayaṃ tassa, salākaṃ paṭigaṇhato.

753. Ekattha nikkhipitvāna, cīvaraṃ addhayojane;
Aruṇaṃ uṭṭhāpentassa, anāpatti kathaṃ siyā?

754. Suppatiṭṭhitanigrodha-sadise rukkhamūlake;
Anāpatti hi so rukkho, hoti ekakulassa ce.

755. Kathaṃ āpattiyo nānā-;
Vatthukāyo hi kāyikā;
Apubbaṃ acarimaṃ eka-;
Kkhaṇe sambahulā phuse?

756. Nānitthīnaṃ tu kese vā, tāsaṃ aṅguliyopi vā;
Ekato gahaṇe tassa, honti sambahulā pana.

757. Kathaṃ vācasikā nānā-vatthukāyo na kāyikā;
Apubbaṃ acarimaṃ eka-kkhaṇe āpattiyo phuse?

758. Duṭṭhullaṃ yo vadati ca vācaṃ;
''Sabbā tumhe sikharaṇiyo''ti;
Vuttā dosā vinayanasatthe;
Tassitthīnaṃ gaṇanavasena.

759. Itthiyā purisenāpi, paṇḍakena nimittake;
Methunaṃ na ca sevanto, methunappaccayā cuto?

760. Methune pubbabhāgaṃ tu, kāyasaṃsaggataṃ gatā;
Methunappaccayā chejjaṃ, āpannā aṭṭhavatthukaṃ.

761. Mātaraṃ cīvaraṃ yāce, saṅghe pariṇataṃ na ca;
Kenassa hoti āpatti, anāpatti ca ñātake?

762. Vassasāṭikalābhatthaṃ, samaye piṭṭhisaññite;
Siyāpatti satuppādaṃ, karoto mātarampi ca.

763. Saṅghādisesamāpattiṃ, pācittiṃ dukkaṭaṃ kathaṃ;
Pāṭidesaniyaṃ thulla-ccayaṃ ekakkhaṇe phuse?

764. Avassutāvassutahatthato hi;
Piṇḍaṃ gahetvā lasuṇaṃ paṇītaṃ;
Manussamaṃsañca akappamaññaṃ;
Sabbekato khādati, honti tassā.

765. Eko upajjhāyakapuggaleko;
Ācariyako dvepi ca puṇṇavassā;

Ekāva tesaṃ pana kammavācā;
Ekassa kammaṃ tu na rūhate kiṃ?

766. Kesaggamattampi mahiddhikesu;
Ākāsago hoti sace paneko;
Katampi taṃ rūhati neva kammaṃ;
Ākāsagasseva, na bhūmigassa.

767. Saṅghenapi hi ākāse, ṭhitena pana iddhiyā;
Bhūmigassa na kātabbaṃ, karoti yadi kuppati.

768. Na ca kappakataṃ vatthaṃ, na ca rattaṃ akappiyaṃ;
Nivatthassa panāpatti, anāpatti kathaṃ siyā?

769. Acchinnacīvarassettha, bhikkhussa pana kiñcipi;
Na cassākappiyaṃ nāma, cīvaraṃ pana vijjati.

770. Na kutopi ca gaṇhati kiñci have;
Na tu deti ca kiñcipi bhojanato;
Garukaṃ pana vajjamupeti kathaṃ;
Vada me vinaye kusalosi yadi?

771. Ādāya yaṃ kiñci avassutamhā;
Uyyojitā bhuñjati bhojanañce;
Uyyojitā yā pana yāya tassā;
Saṅghādisesaṃ kathayanti dhīrā.

772. Kassaci kiñci na deti sahatthā;
Neva ca gaṇhati kiñci kutoci;
Vajjamupeti lahuṃ, na garuṃ tu;
Brūhi kathaṃ yadi bujjhasi sādhu?

773. Dantaponodakānaṃ tu, gahaṇe pana bhikkhunī;
Uyyojentī lahuṃ vajjaṃ, āpajjati nisevite.

774. Āpajjati panāpattiṃ, garukaṃ sāvasesakaṃ;
Chādeti, na phuse vajjaṃ, kathaṃ jānāsi me vada?

775. Saṅghādisesamāpattiṃ, āpajjitvā anādaro;
Chādentopi tamāpattiṃ, nāññaṃ ukkhittako phuse.

776. Sappāṇappāṇajaṃ neva, jaṅgamaṃ na vihaṅgamaṃ;
Dvijaṃ kantamakantañca, sace jānāsi me vada?

777. Sappāṇappāṇajo vutto;
Cittajo utujopi ca;
Dvīheva pana jātattā;
Mato saddo dvijoti hi.

778. Vinaye anayūparame parame;
Sujanassa sukhānayane nayane;
Paṭu hoti padhānarato na rato;

Idha yo pana sāramate ramate.

Sedamocanagāthāyo samattā.

Sādhāraṇāsādhāraṇakathā

779. Sabbasikkhāpadānāhaṃ, nidānaṃ gaṇanampi ca;
Bhikkhūhi bhikkhunīnañca, bhikkhūnaṃ bhikkhunīhi ca.

780. Asādhāraṇapaññattaṃ, tathā sādhāraṇampi ca;
Pavakkhāmi samāsena, taṃ suṇātha samāhitā.

781. Nidānaṃ nāma vesālī, tathā rājagahaṃ puraṃ;
Sāvatthāḷavi kosambī, sakkabhaggā pakāsitā.

782. Kati vesāliyā vuttā, kati rājagahe katā?
Kati sāvatthipaññattā, kati āḷaviyaṃ katā?

783. Kati kosambipaññattā, kati sakkesu bhāsitā?
Kati bhaggesu paññattā, taṃ me akkhāhi pucchito?

784. Dasa vesāliyā vuttā, ekavīsa giribbaje;
Chaūnāni satāneva, tīṇi sāvatthiyaṃ katā.

785. Cha panāḷaviyaṃ vuttā, aṭṭha kosambiyaṃ katā;
Aṭṭha sakkesu paññattā, tayo bhaggesu dīpitā.

786. Methunaṃ viggaho ceva, catutthantimavatthukaṃ;
Atirekacīvaraṃ suddha-kāḷakeḷakalomakaṃ.

787. Bhūtaṃ paramparañceva, mukhadvāramacelako;
Bhikkhunīsu ca akkoso, dasa vesāliyaṃ katā.

788. Dutiyantimavatthuñca, dve anuddhaṃsanāni ca;
Saṅghabhedā duve ceva, cīvarassa paṭiggaho.

789. Rūpiyaṃ suttaviññatti, tathā ujjhāpanampi ca;
Paripācitapiṇḍo ca, tatheva gaṇabhojanaṃ.

790. Vikālabhojanañceva, cārittaṃ nhānameva ca;
Ūnavīsativassañca, datvā saṅghena cīvaraṃ.

791. Vosāsantī ca naccaṃ vā, gītaṃ vā cārikadvayaṃ;
Chandadānenime rāja-gahasmiṃ ekavīsati.

792. Kuṭi kosiyaseyyañca, pathavībhūtagāmakaṃ;
Sappāṇakañca siñcanti, ete chāḷaviyaṃ katā.

793. Mahallakavihāro ca, dovacassaṃ tatheva ca;
Aññenaññaṃ tathā dvāra-kosā majjhañca pañcamaṃ.

794. Anādariyaṃ sahadhammo, payopānañca sekhiye;
Kosambiyaṃ tu paññattā, aṭṭhime suddhadiṭṭhinā.

795. Dhovaneḷakalomāni, patto ca dutiyo pana;
Ovādopi ca bhesajjaṃ, sūci āraññakesu ca.

796. Udakasuddhikañceva, ovādāgamanampi ca;
Pure kapilavatthusmiṃ, paññattā pana aṭṭhime.

797. Jotiṃ samādahitvāna, sāmisena sasitthakaṃ;
Ime bhaggesu paññattā, tayo ādiccabandhunā.

798. Pārājikāni cattāri, garukā soḷasā, duve;
Aniyatā, catuttiṃsa, honti nissaggiyāni hi.

799. Chappaṇṇāsasatañceva, khuddakāni bhavanti hi;
Daseva pana gārayhā, dvesattati ca sekhiyā.

800. Chaūnāni ca tīṇeva, satāni samacetasā;
Ime vuttāvasesā hi, sabbe sāvatthiyaṃ katā.

801. Pārājikāni cattāri, satta saṅghādisesakā;
Nissaggiyāni aṭṭheva, dvattiṃseva ca khuddakā.

802. Dve gārayhā, tayo sekhā, chappaññāseva sabbaso;
Bhavanti chasu paññattā, nagaresu ca piṇḍitā.

803. Sabbāneva panetāni, nagaresu ca sattasu;
Aḍḍhuḍḍhāni satāneva, paññattāni bhavanti hi.

804. Sikkhāpadāni bhikkhūnaṃ, vīsañca dve satāni ca;
Bhikkhunīnaṃ tu cattāri, tathā tīṇi satāni ca.

805. Pārājikāni cattāri, garukā pana terasa;
Aniyatā duve vuttā, tiṃsa nissaggiyāni ca.

806. Khuddakā navuti dve ca, cattāro pāṭidesanā;
Nippapañcena niddiṭṭhā, pañcasattati sekhiyā.

807. Dve satāni ca vīsañca, vasā bhikkhūnameva ca;
Sikkhāpadāni uddesamāgacchanti uposathe.

808. Pārājikāni aṭṭheva, garukā dasa satta ca;
Nissaggiyāni tiṃseva, chasaṭṭhi ca satampi ca.

809. Khuddakānaṭṭha gārayhā, pañcasattati sekhiyā;
Sabbāni pana cattāri, tathā tīṇi satāni ca.

810. Bhavanti pana etāni, bhikkhunīnaṃ vasā pana;
Sikkhāpadāni uddesamāgacchanti uposathe.

811. Chacattālīsa honteva, bhikkhūnaṃ bhikkhunīhi tu;

Asādhāraṇabhāvaṃ tu, gamitāni mahesinā.

812. Cha ca saṅghādisesā ca, tathā aniyatā duve;
Dvādaseva ca nissaggā, dvāvīsati ca khuddakā.

813. Cattāropi ca gārayhā, chacattālīsa hontime;
Bhikkhūnaṃyeva paññattā, gotamena yasassinā.

814. Visaṭṭhi kāyasaṃsaggo, duṭṭhullaṃ attakāmatā;
Kuṭi ceva vihāro ca, chaḷete garukā siyuṃ.

815. Nissaggiyādivaggasmiṃ, dhovanañca paṭiggaho;
Eḷakalomavaggepi, ādito pana satta ca.

816. Tatiyepi ca vaggasmiṃ, patto ca paṭhamo tathā;
Vassasāṭikamārañña-miti dvādasa dīpitā.

817. Pācittiyāni vuttāni, sabbāni gaṇanāvasā;
Bhikkhūnaṃ bhikkhunīnañca, aṭṭhāsītisataṃ, tato.

818. Sabbo bhikkhunivaggopi, saparamparabhojano;
Tathā anatiritto ca, abhihaṭṭhuṃ pavāraṇā.

819. Paṇītabhojanaviññatti, tathevācelakopi ca;
Nimantito sabhatto ca, duṭṭhullacchādanampi ca.

820. Ūnavīsativassaṃ tu, mātugāmena saddhipi;
Antepurappaveso ca, vassasāṭi nisīdanaṃ.

821. Khuddakāni panetāni, dvāvīsati bhavanti hi;
Cattāro pana gārayhā, bhikkhūnaṃ pātimokkhake.

822. Ekato pana paññattā, chacattālīsa hontime;
Bhikkhunīhi tu bhikkhūnaṃ, asādhāraṇataṃ gatā.

823. Bhikkhūhi bhikkhunīnañca, sataṃ tiṃsa bhavanti hi;
Asādhāraṇabhāvaṃ tu, gamitāni mahesinā.

824. Pārājikāni cattāri, dasa saṅghādisesakā;
Dvādaseva ca nissaggā, khuddakā navuticcha ca.

825. Aṭṭheva pana gārayhā, sataṃ tiṃsa bhavantime;
Bhikkhunīnañca bhikkhūhi, asādhāraṇataṃ gatā.

826. Bhikkhunīnaṃ tu saṅghādi-sesehi cha panādito;
Yāvatatiyakā ceva, cattāroti ime dasa.

827. Akālacīvarañceva, tathā acchinnacīvaraṃ;
Sattaññadatthikādīni, patto ceva garuṃ lahuṃ.

828. Dvādaseva panetāni, bhikkhunīnaṃ vasenidha;
Nissaggiyāni satthārā, paññattāni panekato.

829. Asādhāraṇapaññattā, khuddakā navuticcha ca;
Gārayhā ca panaṭṭhāti, sabbeva gaṇanāvasā.

830. Bhikkhunīnaṃ tu bhikkhūhi, asādhāraṇataṃ gatā;
Ekatoyeva paññattā, sataṃ tiṃsa bhavanti hi.

831. Asādhāraṇubhinnampi, sataṃ sattati caccha ca;
Pārājikāni cattāri, garukā ca dasaccha ca.

832. Aniyatā duve ceva, nissaggā catuvīsati;
Sataṃ aṭṭhārasevettha, khuddakā paridīpitā.

833. Dvādaseva ca gārayhā, sataṃ sattati caccha ca;
Asādhāraṇubhinnampi, imeti paridīpitā.

834. Sādhāraṇā ubhinnampi, paññattā pana satthunā;
Sataṃ sattati cattāri, bhavantīti pakāsitā.

835. Pārājikāni cattāri, satta saṅghādisesakā;
Aṭṭhārasa ca nissaggā, samasattati khuddakā.

836. Pañcasattati paññattā, sekhiyāpi ca sabbaso;
Sataṃ sattati cattāri, ubhinnaṃ samasikkhatā.

Sādhāraṇāsādhāraṇakathā.

Lakkhaṇakathā

837. Ito paraṃ pavakkhāmi, lakkhaṇaṃ pana sabbagaṃ;
Savane sādaraṃ katvā, vadato me nibodhatha.

838. Nidānaṃ puggalo vatthu, paññattividhimeva ca;
Vipattāpattanāpatti, āṇattaṅgakiriyāpi ca.

839. Saññācittasamuṭṭhānaṃ, vajjakammapabhedakaṃ;
Tikadvayanti sabbattha, yojetabbamidaṃ pana.

840. Pubbe vuttanayaṃ yañca, yañca uttānamevidha;
Taṃ sabbaṃ pana vajjetvā, karissāmatthajotanaṃ.

841. **Puggalo** nāma yaṃ yaṃ tu, bhikkhumārabbha bhikkhuniṃ;
Sikkhāpadaṃ tu paññattaṃ, ayaṃ vuccati puggalo.

842. Tevīsatividhā te ca, sudinnadhaniyādayo;
Bhikkhūnaṃ pātimokkhasmiṃ, ādikammikapuggalā.

843. Bhikkhunīnaṃ tathā pāti-mokkhasmiṃ ādikammikā;
Thullanandādayo satta, sabbe tiṃsa bhavanti hi.

844. **Vatthū**ti puggalasseva, tassa tassa ca sabbaso;
Vatthuno tassa tasseva, ajjhācāro pavuccati.

845. Kevalā pana **paññatti,** mūlabhūtā tatheva sā;
Anvanuppannasabbattha-padesapadapubbikā.

846. Sādhāraṇā ca paññatti, tathāsādhāraṇāpi ca;
Ekatoubhatopubbā, evaṃ navavidhā siyā.

847. Tattha ‘‘yo methunaṃ dhammaṃ, paṭiseveyya bhikkhu’’ti;
‘‘Adinnaṃ ādiyeyyā’’ti, paññatticcevamādikā.

848. Hoti ‘‘antamaso bhikkhu, tiracchānagatāyapi’’;
Iccevamādikā sabbā, **anupaññatti** dīpitā.

849. Tathā**nuppannapaññatti,** anuppanne tu vajjake;
Aṭṭhannaṃ garudhammānaṃ, vasenevāgatā hi sā.

850. Cammattharaṇakañceva, saguṇaṅguṇupāhanaṃ;
Tatheva ca dhuvanhānaṃ, pañcavaggūpasampadā.

851. Esā **padesapaññatti,** nāmāti hi catubbidhā;
Vuttā majjhimadesasmiṃ-yeva hoti, na aññato.

852. Ito sesā hi **sabbattha-paññattī**ti pakāsitā;
Atthato ekamevettha, sādhāraṇadukādikaṃ.

853. **Sāṇattikā** panāpatti, hoti **nāṇattikā**pi ca;
Āṇattīti ca nāmesā, ñeyyā āṇāpanā pana.

854. Āpattīnaṃ tu sabbāsaṃ, sabbasikkhāpadesupi;
Sabbo panaṅgabhedo hi, viññātabbo vibhāvinā.

855. Kāyenapi ca vācāya, yā karontassa jāyate;
Ayaṃ **kriyasamuṭṭhānā,** nāma pārājikā viya.

856. Kāyavācāhi kattabbaṃ, akarontassa hoti yā;
Sā **cākriyasamuṭṭhānā,** paṭhame kathine viya.

857. Karontassākarontassa, bhikkhuno hoti yā pana;
Sā **kriyākriyato** hoti, cīvaraggahaṇe viya.

858. Siyā pana karontassa, akarontassa yā siyā;
Sā **kriyākriyato** hoti, rūpiyuggahaṇe viya.

859. Tathā siyā karontassa;
Yā karoto akubbato;
Siyā kiriyato ceva;
Sā **kriyākriyato**pi ca.

860. Sabbā cāpattiyo saññā-;
Vasena duvidhā siyuṃ;
Saññāvimokkhā nosaññā-;
Vimokkhāti pakāsitā.

861. Vītikkamanasaññāya, abhāvena yato pana;
Vimuccati ayaṃ **saññā-vimokkhā**ti pakāsitā.

862. Itarā pana **nosaññā-vimokkhā**ti pakāsitā;
Puna sabbāva cittassa, vasena duvidhā siyuṃ.

863. Sacittakā acittāti, sucittena pakāsitā;
Sacittakasamuṭṭhāna-vasena pana yā siyā.

864. Ayaṃ **sacittakā** nāma, āpatti paridīpitā;
Sacittakehi vā missa-vasenāya**macittakā**.

865. Sabbā cāpattiyo vajja-vasena duvidhā rutā;
Suvijjenānavajjena, lokapaṇṇattivajjato.

866. Yassā sacittake pakkhe, cittaṃ akusalaṃ siyā;
Lokavajjāti nāmāyaṃ, sesā **paṇṇattivajjakā**.

867. Sabbā cāpattiyo kamma-vasena tividhā siyuṃ;
Kāyakammaṃ vacīkammaṃ, tathā tadubhayampi ca.

868. **Tikadvaya**nti nāmetaṃ, kusalāditikadvayaṃ;
Kusalākusalacitto vā, tathābyākatamānaso.

869. Hutvā āpajjatāpattiṃ, āpajjanto na aññathā;
Sukhavedanāsamaṅgī vā, tathā dukkhādisaṃyuto.

870. Idaṃ tu lakkhaṇaṃ vuttaṃ, sabbasikkhāpadesupi;
Yojetvā pana dasseyya, vinayasmiṃ visārado.

871. Taruṃ timūlaṃ navapattamenaṃ;
Catussikhaṃ sattaphalaṃ chapupphaṃ;
Jānāti yo dvippabhavaṃ dvisākhaṃ;
Jānāti paññattimasesato so.

872. Imamuttaraṃ gatamanuttarataṃ;
Pariyāpuṇāti paripucchati yo;
Upayātanuttaratamuttarato;
Sa ca kāyavācavinaye vinaye.

Lakkhaṇakathā.

873. Soḷasaparivārassa, parivārassa sabbaso;
Ito paraṃ pavakkhāmi, sabbasaṅkalanaṃ nayaṃ.

874. Kati āpattiyo vuttā;
Kāyikā, vācasikā kati?
Chādentassa katāpattī;
Kati saṃsaggapaccayā?

875. Kāyikā chabbidhāpatti, tathā vācasikāpi ca;
Chādentassa ca tissova, pañca saṃsaggapaccayā.

876. Kati āpattimūlāni, paññattāni mahesinā?
Kati āpattiyo vuttā, duṭṭhullacchādane pana?

877. Dve panāpattimūlāni, kāyo vācā bhavanti hi;
Pārājikā ca pācitti, duṭṭhullacchādane siyuṃ.

878. Kati gāmantare vuttā, nadīpāre tathā kati?
Kati thullaccayaṃ maṃse, kati maṃsesu dukkaṭaṃ?

879. Gāmantare catassova, nadīpārepi tattakā;
Thullaccayaṃ manussānaṃ, maṃse, navasu dukkaṭaṃ.

880. Bhikkhu bhikkhuniyā saddhiṃ, saṃvidhāti ca dukkaṭaṃ;
Pācittaññassa gāmassa, upacārokkame siyā.

881. Thullaccayaṃ parikkhitte, gāmasmiṃ paṭhame pade;
Garukaṃ dutiye tassā, gāmantaraṃ vajantiyā.

882. Tathā bhikkhuniyā saddhiṃ, saṃvidhāne tu dukkaṭaṃ;
Abhirūhati nāvaṃ ce, hoti pācitti bhikkhuno.

883. Nadiyuttaraṇe kāle, pāde thullaccayaṃ phuse;
Paṭhame, dutiye tassā, hoti bhikkhuniyā garuṃ.

884. Kati vācasikā rattiṃ, kati vācasikā divā?
Duve vācasikā rattiṃ, duve vācasikā divā.

885. Rattandhakāre purisena saddhiṃ;
Ṭhitā adīpe pana hatthapāse;
Pācitti tassā yadi sallapeyya;
Vadeyya ce dukkaṭameva dūre.

886. Channe divā yā purisena saddhiṃ;
Ṭhitā vadeyyassa ca hatthapāse;
Pācitti, hitvā pana hatthapāsaṃ;
Vadeyya ce dukkaṭameva tassā.

887. Kati vā dadamānassa, kati vā paṭigaṇhato?
Dadamānassa tissova, catassova paṭiggahe.

888. Manussassa visaṃ deti, sace marati tena so;
Hoti pārājikaṃ, yakkhe, pete thullaccayaṃ mataṃ.

889. Tiracchānagate tena, mate pācittiyaṃ siyā;
Tathā pācitti aññāti-kāya ce deti cīvaraṃ.

890. Hatthagāhe tathā veṇi-gāhe saṅghādisesatā;
Mukhena aṅgajātassa, gahaṇe tu parājayo.

891. Aññātikāya hatthamhā, cīvarassa paṭiggahe;
Sanissaggā ca pācitti, hotīti pariyāputā.

892. Avassutassa hatthamhā, sayaṃ vāpi avassutā;
Hoti thullaccayaṃ tassā, bhojanaṃ paṭigaṇhato.

893. Kati ñatticatutthena, vuttā sammutiyo idha?
Ekā eva panuddiṭṭhā, bhikkhunovādasammuti.

894. Kati dhaññarasā vuttā, vikāle kappiyā pana?
Loṇasovīrakaṃ ekaṃ, vikāle kappiyaṃ mataṃ.

895. Kati pārājikā kāyā, kati saṃvāsabhūmiyo?
Ratticchedo katīnaṃ tu, paññattā dvaṅgulā kati?

896. Pārājikāni kāyamhā, dve dve saṃvāsabhūmiyo;
Ratticchedo duvinnaṃ tu, paññattā dvaṅgulā duve.

897. Paṭhamantimavatthuñca, kāyasaṃsaggajampi ca;
Pārājikāni kāyamhā, ime dve pana jāyare.

898. Samānasaṃvāsakabhūmi ekā;
Tatheva nānāpadapubbikā ca;
Dve eva saṃvāsakabhūmiyo hi;
Mahesinā kāruṇikena vuttā.

899. Pārivāsikabhikkhussa, tathā mānattacārino;
Ratticchedo duvinnaṃ tu, dvayātītena dīpito.

900. Dvaṅgulapabbaparamaṃ, ādātabbaṃ, tatheva ca;
Dvaṅgulaṃ vā dumāsaṃ vā, paññattā dvaṅgulā duve.

901. Kati pāṇātipātasmiṃ, vācā pārājikā kati?
Kati obhāsane vuttā, sañcaritte tathā kati?

902. Tisso pāṇātipātasmiṃ;
Vācā pārājikā tayo;
Obhāsane tayo vuttā;
Sañcaritte tathā tayo.

903. Anodissakamopāte, khate marati mānuso;
Pārājikaṃ siyā, yakkhe, pete thullaccayaṃ mate.

904. Tiracchānagate tattha, mate pācittiyaṃ vade;
Imā pāṇātipātasmiṃ, tisso āpattiyo siyuṃ.

905. Manussamāraṇādinnā-dānamāṇattiyāpi ca;
Manussuttaridhammañca, vadato vācikā tayo.

906. Maggadvayaṃ panodissa, vaṇṇādibhaṇane garuṃ;
Thullaccayaṃ panodissa, ubbhajāṇumadhakkhakaṃ.

907. Ubbhakkhakamadhojāṇu-mādissa bhaṇato pana;
Dukkaṭaṃ pana niddiṭṭhaṃ, tisso obhāsanā yimā.

908. Paṭiggaṇhanatādīhi, tīhi saṅghādisesatā;
Dvīhi thullaccayaṃ vuttaṃ, ekena pana dukkaṭaṃ.

909. Chindato kati āpatti, chaḍḍitappaccayā kati?
Chindantassa tu tissova, pañca chaḍḍitapaccayā.

910. Hoti pārājikaṃ tassa, chindantassa vanappatiṃ;
Bhūtagāmaṃ tu pācitti, aṅgajātaṃ tu thullatā.

911. Visaṃ chaḍḍetyanodissa, manusso marati tena ce;
Pārājikaṃ, mate yakkhe, pete thullaccayaṃ siyā.

912. Tiracchāne tu pācitti, visaṭṭhichaḍḍane garuṃ;
Harituccārapassāva-chaḍḍane dukkaṭaṃ mataṃ.

913. Gacchato katidhāpatti, ṭhitassa kati me vada?
Kati honti nisinnassa, nipannassāpi kittakā?

914. Gacchantassa catassova, ṭhitassāpi ca tattakā;
Nisinnassa catassova, nipannassāpi tattakā.

915. Bhikkhu bhikkhuniyā saddhiṃ, saṃvidhāne tu dukkaṭaṃ;
Pācittaññassa gāmassa, upacārokkame siyā.

916. Thullaccayaṃ parikkhitte, gāmasmiṃ paṭhame pade;
Garukaṃ dutiye hoti, gāmantaraṃ vajantiyā.

917. Paṭicchanne panokāse, bhikkhunī mittasanthavā;
Posassa hatthapāse tu, pācitti yadi tiṭṭhati.

918. Hatthapāsaṃ jahitvāna, sace tiṭṭhati dukkaṭaṃ;
Aruṇuggamane kāle, dutiyā hatthapāsakaṃ.

919. Hitvā tiṭṭhantiyā tassā, thullaccayamudīritaṃ;
Hitvā tiṭṭhati ce tassā, hoti saṅghādisesatā.

920. Nisinnāya catassova, nipannāyāpi tattakā;
Honti vuttappakārāva, viññeyyā vinayaññunā.

921. Yāvatatiyake vuttā, kati āpattiyo vada?
Yāvatatiyake vuttā, tisso āpattiyo suṇa.

922. Phuse pārājikāpattiṃ, ukkhittassānuvattikā;
Saṅghādisesatā saṅgha-bhedakassānuvattino.

923. Anissagge tu pācitti, pāpikāya ca diṭṭhiyā;
Yāvatatiyake tisso, honti āpattiyo imā.

924. Khādato kati niddiṭṭhā, bhojanappaccayā kati?
Khādato pana tissova, pañca bhojanakāraṇā.

925. Thullaccayaṃ manussānaṃ, maṃsaṃ khādati, dukkaṭaṃ;

Sesakānaṃ tu, pācitti, lasuṇaṃ bhakkhayantiyā.

926. Avassutassa posassa, hatthato hi avassutā;
Gahetvā bhojanaṃ kiñci, sabbaṃ maṃsaṃ akappiyaṃ.

927. Viññāpetvāna attatthaṃ, gahetvā bhojanampi ca;
Lasuṇampi ca missetvā, ekatajjhoharantiyā.

928. Thullaccayañca pācitti, pāṭidesaniyampi ca;
Dukkaṭaṃ garukañcāti, pañca āpattiyo siyuṃ.

929. Olokentassa niddiṭṭhā, kati āpattiyo vada?
Olokentassa niddiṭṭhā, ekāpatti mahesinā.

930. Dukkaṭaṃ rattacittena, aṅgajātaṃ panitthiyā;
Olokentassa vā vuttaṃ, mukhaṃ bhikkhaṃ dadantiyā.

931. Kati ukkhittakā vuttā, sammāvattanakā kati?
Tayo ukkhittakā vuttā, tecattālīsa vattanā.

932. Adassanappaṭīkamme, āpannāpattiyā duve;
Eko appaṭinissagge, pāpikāya ca diṭṭhiyā.

933. Kati nāsitakā vuttā, katīnaṃ ekavācikā?
Tayo nāsitakā vuttā, tiṇṇannaṃ ekavācikā.

934. Mettiyā dūsako ceva, kaṇṭakoti tayo ime;
Liṅgasaṃvāsadaṇḍehi, nāsitā hi yathākkamaṃ.

935. Ekupajjhāyakeneva, ekenācariyena ca;
Dve tayo anusāvetuṃ, vaṭṭatīti ca niddise.

936. Ñattiyā kappanā ceva, tathā vippakatampi ca;
Atītakaraṇañceti, tayo kammassa saṅgahā.

937. **Ñattiyā kappanā** nāma, ‘‘dadeyya’’ccevamādikā;
‘‘Deti saṅgho, karotī’’ti, ādi **vippakataṃ** siyā.

938. ‘‘Dinnaṃ, kataṃ’’ paniccādi, **atītakaraṇaṃ** siyā;
Saṅgayhanti hi sabbāni, kammānetehi tīhipi.

939. Saṅghe salākagāhena, kammenapi ca kevalaṃ;
Kāraṇehi pana dvīhi, saṅgho bhijjati, naññathā.

940. Saṅghabhedakabhikkhussa, tassa pārājikaṃ siyā;
Anuvattakabhikkhūnaṃ, thullaccayamudīritaṃ.

941. Payuttāyuttavācāya, kati āpattiyo phuse?
Payuttāyuttavācāya, cha panāpattiyo phuse.

942. Ājīvahetu pāpiccho, icchāpakatamānaso;
Asantaṃ uttariṃ dhammaṃ, ullapanto parājito.

943. Sañcarittaṃ samāpanne, tathā saṅghādisesatā;
Yo te vasati ārāme, vadaṃ thullaccayaṃ phuse.

944. Viññāpetvā paṇītaṃ tu, bhojanaṃ bhikkhu bhuñjati;
Pācitti bhikkhuniyā ce, pāṭidesaniyaṃ siyā.

945. Viññāpetvāna sūpaṃ vā, odanaṃ vā anāmayo;
Bhikkhu bhuñjati ce tassa, hoti āpatti dukkaṭaṃ.

946. Dasasatāni rattīnaṃ, chādetvāpattiyo pana;
Dasa rattiyo vasitvāna, mucceyya pārivāsiko.

947. Pārājikāni aṭṭheva, tevīsa garukā pana;
Dveyevāniyatā vuttā, buddhenādiccabandhunā.

948. Nissaggiyāni vuttāni, dvecattālīsa honti hi;
Honti pācittiyā sabbā, aṭṭhāsītisataṃ pana.

949. Pāṭidesaniyā vuttā, dvādaseva mahesinā;
Vuttā pana susikkhena, pañcasattati sekhiyā.

950. Paññattāni supaññena, gotamena yasassinā;
Bhavanti pana sabbāni, aḍḍhuḍḍhāni satāni hi.

951. Yo panetesu vattabbo;
Sārabhūto vinicchayo;
So mayā sakalo vutto;
Samāseneva sabbathā.

952. Mayā suṭṭhu vicāretvā, pāḷiaṭṭhakathānayaṃ;
Katattā ādaraṃ katvā, uggahetabbamevidaṃ.

953. Atthe akkharabandhe vā, viññāsassa kamepi vā;
Kaṅkhā tasmā na kātabbā, kātabbā bahumānatā.

954. Sauttaraṃ yo jānāti;
Vinayassa vinicchayaṃ;
Nissayaṃ so vimuñcitvā;
Yathākāmaṅgamo siyā.

955. Nissayaṃ dātukāmena, savibhaṅgaṃ samātikaṃ;
Suṭṭhu vācuggataṃ katvā, ñatvā dātabbamevidaṃ.

956. Imaṃ paṭhati cinteti, suṇāti paripucchati;
Vāceti ca paraṃ niccaṃ, atthaṃ upaparikkhati.

957. Yo tassa pana bhikkhussa, atthā vinayanissitā;
Upaṭṭhahanti sabbeva, hatthe āmalakaṃ viya.

958. Imaṃ paramamuttaraṃ uttaraṃ;
Naro hamatasāgaraṃ sāgaraṃ;
Abuddhijanasāradaṃ sāradaṃ;

Siyā vinayapārago pārago.

959. Ato hi niccaṃ imamuttamaṃ tamaṃ;
Vidhūya sikkhe guṇasaṃhitaṃ hitaṃ;
Naro hi sakkaccavapūrato rato;
Sukhassa sabbaṅgaṇakammadaṃ padaṃ.

960. Vinaye paṭubhāvakare parame;
Piṭake paṭutaṃ abhipatthayatā;
Vidhinā paṭunā paṭunā yatinā;
Pariyāpuṇitabbamidaṃ satataṃ.

Nigamanakathā

961. Racito **buddhadattena,** suddhacittena dhīmatā;
Suciraṭṭhitikāmena, sāsanassa mahesino.

962. Antarenantarāyaṃ tu, yathā siddhimupāgato;
Atthato ganthato ceva, uttaroyamanuttaro.

963. Tathā sijjhantu saṅkappā, sattānaṃ dhammasaṃyutā;
Rājā pātu mahiṃ sammā, kāle devo pavassatu.

964. Yāva tiṭṭhati selindo, yāva cando virocati;
Tāva tiṭṭhatu saddhammo, gotamassa mahesino.

965. Khantisoraccasosīlya-buddhisaddhādayādayo;
Patiṭṭhitā guṇā yasmiṃ, ratanānīva sāgare.

966. Vinayācārayuttena, tena sakkacca sādaraṃ;
Yācito **saṅghapālena,** therena thiracetasā.

967. Suciraṭṭhitikāmena, vinayassa mahesino;
Bhikkhūnaṃ pāṭavatthāya, vinayassa vinicchaye.

968. Akāsiṃ paramaṃ etaṃ, **uttaraṃ** nāma nāmato;
Savane sādaraṃ katvā, sikkhitabbo tato ayaṃ.

969. Paññāsādhikasaṅkhyāni, navagāthāsatāni hi;
Gaṇanā uttarassāyaṃ, chandasānuṭṭhubhena tu.

970. Gāthā catusahassāni, satañca ūnavīsati;
Pamāṇato imā vuttā, vinayassa vinicchayeti.

Iti tambapaṇṇiyena paramaveyyākaraṇena tipiṭakanayavidhikusalena paramakavijanahadayapadumavanavikasanakarena kavivaravasabhena paramaratikaravaramadhuravacanuggārena uragapurena **buddhadattena** racito uttaravinicchayo samattoti.

Uttaravinicchayo niṭṭhito.